

Основна школа „Свети Сава“, Врчин

29. новембра 15, 11224 Врчин

тел: +381 11 8053467;8055527;8055285

факс: +381 11 8056016

www.os-svetisava.edu.rs

e-mail: os-svsava@mts.rs

ПИБ: 101953139 мат. бр: 07035233 шиф. дел: 8520

Република Србија
Министарство просвете
Школска управа
Београд

**ПЛАН И ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
ПЕТИ РАЗРЕД**

за период од 2023/24- 2026/2027.год.

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм учења-ПЕТИ РАЗРЕД

Основна школа „Свети Сава“, Врчин

29. новембра 15, 11224 Врчин

тел: +381 11 8053467;8055527;8055285

факс: +381 11 8056016

www.os-svetisava.edu.rs

e-mail: os-svsava@mts.rs

ПИБ: 101953139 мат. бр: 07035233 шиф. дел: 8520

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОСНОВНА ШКОЛА
»СВЕТИ САВА«

Бр. 491/4

07.07. 2025. год.

Врчин, 29. новембра бр. 15
Тел. 011/8053-467, факс: 8056-016
E-mail: os-svsava@mts.rs

Република Србија
Министарство просвете
Школска управа Београд

**ПЛАН И ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
ПЕТИ РАЗРЕД**

за период од 2023/24- 2026/2027год.

Основна школа „Свети Сава“, Врчин

29. новембра 15, 11224 Врчин

тел: +381 11 8053 467, 8055 527, 8055 285

факс: +381 11 8056 016

www.os-svetisava.edu.rs

e-mail: os-svsava@mts.rs

ПИБ: 101953139 мат. бр: 07035233

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОСНОВНА ШКОЛА
»СВЕТИ САВА«
Бр. 491/4
07.07. 2023. год.
Врчин, 29. новембра бр. 15
Тел. 011/8053-467, Факс: 8055 016
os-svsava@mts.rs

На основу члана 119. став 1. тачка 2. и члана 61. Закона о основама система образовања и васпитања (Сл. гласник РС бр. 10/19, 6/20 и 129/21), на основу Правилника о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања (Сл. гласник РС бр. – Просветни гласник бр. 15/18-77, 18/18-1, 3/19-83) и Правилника о допунама Правилника о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања и на основу члана 73. Статута ОШ „Свети Сава“ из Врчина, Школски одбор Основне школе „Свети Сава“ из Врчина доноси следећу

О Д Л У К У

1. Усваја се План и програм наставе и учења за пети разред за школску 2023/2024. годину једногласном одлуком чланова Школског одбора, усаглашен са Правилником о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања („Службени гласник РС – Просветни гласник бр. 5/2010-4) и Правилником о допуни Правилника о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања (Сл. гласник РС – Просветни гласник РС бр. 3/2019)

Образложење

На основу члана 119. став 1. тачка 2. а у вези са чланом 61. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања (Сл. гласник РС бр. 10/19) Орган управљања доноси предшколски, школски, односно васпитни програм (у даљем тексту: програм образовања и васпитања), развојни план, годишњи план рада, усваја извештаје о њиховом остваривању, вредновању и самовредновању, усаглашен са Образовним стандардима за крај другог циклуса обавезног образовања, па је у оквиру својих овлашћења о усвајању Школског програма за пети разред основног образовања, одлучено као у диспозитиву одлуке.

Председник Школског одбора
Драгана Гајић
Драгана Гајић

ОСНОВНА ШКОЛА „СВЕТИ САВА“
11224 Врчин, 29. НОВЕМБРА 15

САДРЖАЈ	
УВОД	7
ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	7
ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	7
ШКОЛА И ЊЕНА ОКОЛИНА	9
ЛИСТА ПРЕДМЕТА, АКТИВНОСТИ И ФОНД ЧАСОВА	14
ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ СА ИСХОДИМА; ДОДАТНА НАСТАВА; ДОПУНСКА НАСТАВА; СЕКЦИЈЕ;	
-Српски језик и књижевност	16
-допунска настава	54
-додатна настава	55
-рецитаторско-драмска секција	56
-новинарска секција	58
-Енглески језик	60
-секција	93
-Историја	104
-додатна настава	117
-допунска настава	118
-историјска секција	119
-Географија	122
-додатна настава	136
-допунска настава	137
-географска секција	139
-Биологија	141
-додатна настава	156
-допунска настава	157
-биолошка секција,	157
фотографска секција	158
-Математика	160
-додатна настава	174
-допунска настава	175
-математичка секција	175
Информатика и рачунарство	177
Техника и технологија	185
Саобраћајна секција	195
Авиомоделарска секција	198
Ручни радиви секција	200
Бродомоделарска секција	201
Аутомоделарска секција	202
Ракетномоделарска секција	203
Ликовна култура	205
Музичка култура	213
Хор	226
Музичко стваралаштво	230
-Физичко и здравствено васпитање	235
-секција атлетика	248
-секција кошарка	250
-секција одбојка	252
-секција рукомет	253
ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕМЕТИ	255
-Верска настава	255

-Грађанско васпитање	261
-Други страни језик Немачки језик	266
-допунска настава	282
-додатна настава	283
-секција	285
СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	286
Чувари природе	286
Цртање сликање и вајање	290
Хор и оркестар	292
ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ	298
КИНЕСКИ ЈЕЗИК	299
ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ	300
Програм Пријатеља деце	303
ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ	304
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	306
ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ УЧЕНИКА	316
ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА	320
ПРОГРАМ АКТИВНОСТИ ЦРВЕНОГ КРСТА	321
ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА	321
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	322
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ	322
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ	323
Рад са родитељима	325
ПРОГРАМ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА И ПРОГРАМ УЧЕНИКА СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА	325
ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ	327
ПРОГРАМ ВРШЊАЧКОГ ТИМА	333
КЛУБ УЧЕНИКА- ИСТРАЖИВАЧА	335
ПРОГРАМ УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА	335
ШКОЛА У ПРИРОДИ, ИЗЛЕТИ, ПОСЕТЕ, ЕКСКУРЗИЈЕ	337
ПРОГРАМ ОРГАНИЗОВАЊА ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ	337
ПРОГРАМ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА НАСТАВНИКА	338
ПРОГРАМ РАЗВОЈА ШКОЛЕ	342
ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	342

Напомена: Према препоруци чланова екстерне комисије, у Школском програму за пети разред осим активности које се реализују у петом разреду (у зависности од 40-часовне радне недеље), налазе се и планови свих потенцијалних наставних и ваннаставних активности.

УВОД

Полазне основе за израду школског програма су:

- Закон о основама система образовања и васпитања Службени гласник РС", бр. 88 од 29. септембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закони, 10 од 15. фебруара 2019, 6 од 24. јануара 2020, 129 од 28. децембра 2021.
- Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр.55/2013, 101/2017, 27/2018, 10/2019 и 129/2021.);
- Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник“, 5/2019-61, 1/2020-60, 6/2020- 99, 8/2020-597,5/2021-4, 17/2021-42, 16/2022-2);
- Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, број 34/2019, 59/2020 и 81/2020).
- Правилник о општинском Савету родитеља („Службени гласник РС“, бр.72/2018.)
- Правилник о програму за остваривање екскурзије у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 30 од 25.априла 2019.године);
- Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС – Просветни гласник“, број14/18)
- Правилник о вредновању квалитета рада установе („Службени гласник РС“, бр.10/19.)
- Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Службени гласник РС“, број 80/2018)
- Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, број 46/2019 и 104/2020.)
- Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Службени гласник РС“, број 74/2018).
- Правилник о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања (“Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр.5/2010);
- Школски развојни план
- Извештај о раду школе у претходној 2022/23. школској години
- Искуства наставника у раду током 2022/2023. школске године
- Извештај и писмене и усмене смернице чланова екстерне комисије након екстерног вредновања спроведеног у школи децембра 2019.године

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА СУ:

Основни циљеви основног образовања и васпитања јесу:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и

безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција у складу са развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

13) развијање позитивних људских вредности;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Сврха, циљеви и задаци програма образовања и васпитања за пети разред :

- квалитетно образовање и васпитање које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и друштву;

- развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз адекватно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и доприноси демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци програма образовања су:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;

- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;

- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;

- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;

- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;

- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократског уређења, хуманог и толерантног друштва;
- развијање код деце и ученика радозналости и одговорности за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске толеранције;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

ШКОЛА И ЊЕНА ОКОЛИНА

Врчин је подавалско село које броји око 10.000 становника и једно је од највећих села у Србији. Иако се налази 20 км од центра Београда због идеалног географског и саобраћајног положаја из Врчина до центра града се стиже брже него са неких периферних насеља Београда до Теразија. За разлику од Београда у Врчину влада мир, без саобраћајних гужви, чист ваздух и лепа природа. Врчин има здраву средину великих потенцијала, са могућношћу привредног и економског развоја захваљујући између осталог и одличној комуникацији са Београдом. Код младих доминира опредељење да се школују, а затим и да раде у Београду, где већина становника Врчина и ради.

Прва школа у Врчину почела је са радом 1827. године. Кроз дугу историју, врчинска школа се највише суочавала са проблемом адекватности школске зграде, те је због нехигијенских услова до 1898. године у време Кнежевине, а касније и Краљевине Србије, више пута затварана на основу извештаја школских ревизора, који су сматрали да је зграда неподесна за школу.

У овој згради школа непрекидно ради од 1957. године, а први упис у судски регистар је 30.12.1965. године, решењем број 359 65. Школа је основана решењем Народног одбора општине Гроцка, број 8608 од

16.12.1965. године. Решењем Окружног привредног суда у Београду Us број 1242/73 од 27.12.1973. године у судски регистар уписана је ОШ „Мирослав Јовановић Церовац“ у улици Облаковска број 3. Решењем број 06 - 51 од 11.07.1978. године Скупштина општине Гроцка дала је сагласност на Статут Школе. Решењем Трговинског суда у Београду XII-Fi. 8244/04 од 20.08.2004. године промењен је назив школе у ОШ „Свети Сава“. Последњи упис извршен је решењем Трговинског суда број I-Fi 393/07 од 23.10.2007. године, којим је извршена промена лица овлашћеног за заступање, број регистарског улошка 5-18500. Школа је обухваћена мрежом школа, на основу Одлуке о броју и просторном распореду основних школа у Републици Србији (Сл. гласник РС број 58/94). За Дан школе је одређен 19. мај.

Данас Основна школа „Свети Сава“ има укупно преко **600** ученика од 1. до 8. разреда. У саставу школе се налазе:

1. Матична школа у центру Врчина, на адреси ул. 29.новембра, број 15 (од 1. до 8. разреда).

Издвојено одељење Доња Мала, на адреси ул.Београдска 1- удаљена 1 км од матичне школе (од1. до 4.разреда).

Издвојено одељење Рамнице, на адреси ул. Загребачка 8, удаљена 900м од матичне школе. Школска зграда се користи за пројектне активности и ваннаставне активности.

Химна школе

Први пут изведена 8. 12. 2011. године

Текст: Огњен Исидоровић, ученик наше школе и Илинка Маринковић, секретар школе

Композиција: Мила Ђачић, наставник музичке културе

Под Авалом школа мала,
име јој је Свети Сава,
носи име светитеља,
славнога просветитеља.

Школо моја, школо мила
У себи си децу свила,
Децу чувај децу учи
Да их живот не намучи
Нек` их Свети Сава води
Путем части, путем знања
Нек` их Свети Сава води
Путем среће, поуздања

Ту се прва знања стичу
Ту се прва слова сричу
Школски дани брзо лете

Још мало ћу бити дете
Школо јуче, данас, сутра,
Нек` ти знањем свићу јутра,
Нек се школско звоно чује
И уз радост одјекује
Свети Саво, главо света,
Нек у школи знање цвета,
Молимо се теби сви,
Свети Саво, услиши.

Многи је још увек памте,
Прадедови, деде, тате,
Умове је многе дала,
На свему јој пуно хвала
Школо јуче.....

Матична школа од расположивих 8019 м² школске парцеле школа користи само 3240 м², а на истом простору се налази и предшколска установа, „Лане“.

Доградња и реконструкција централне школске зграде почела је 16.10.2004. године. Сви планирани грађевински радови друге фазе радова завршени су током 2012. и 2013. године. Урађена је обједињена кровна конструкција над старим делом школе и новим дограђеним учионичким трактом ради заштите објекта од прокишњавања, уграђена је громобранска инсталација и грејачи за хоризонталне и вертикалне олуке, фасада и термоизолација на старом и дограђеном делу школе, као и алуминијумска фасадна столарија на шест нових учионица. Завршени су радови на покривању дограђеног улазног хола са одводњавањем и уграђивањем алуминијумске фасадне столарије, урађена је мрежна кишна канализација и дренажа и израђени су тротоари око објекта; урађена је нивелација школског дворишта и израда свих слојева и завршног ради одводњавања атмосферске воде са платоа.

Током лета 2014. године урађен је кров између фискултурне сале и старог дела школе, замењени су плафони у свим ходницима, окречени су, и у свим ходницима су замењени подови; сва врата су окренута ка споља; свака просторија је добила интернет; потпуно је завршена хидрантска мрежа и реконструисан је биодиск. Добијањем новог видео надзора са 24 камере школски и дворишни простор су у потпуности

покривени, а стари видео надзор постављен је у подручној школи. Школа има и потпуно уређен паркинг за 10-ак аутомобила радника школе, као и просторију за разговор с родитељима ученика која ће ускоро бити стављена у функцију. Доста је рађено на уређењу зелених површина у школском дворишту. Терен у школском дворишту је обележен за кошарку и одбојку. Постављени су кошеви на терену као и клупе. Урађено је поновно асфалтирање дворишта и уградња нових плоча.

Школа поседује потпуно нову ограду, рампу за инвалиде, аутоматску дојаву пожара, разглас, електронско звоно, дигитални сат, хидрантску мрежу. У делу дворишта испод вртића „Лане“ изграђен је противпожарни базен за хидрантску мрежу (72 кубика), као и пречишћивач отпадних вода. Школа сада располаже квадратом од 3240 m². Све учионице су у потпуности опремљене савременим наставним средствима и одговарају захтевима савремене наставе. Учионице су простране, са довољно светлости. Опремљене су савременим наставним средствима, одговарајућим намештајем, са довољним бројем клупа и столица у односу на број ученика. Сва постојећа дидактичка средства се одржавају, чувају и допуњавају новим. Учионице имају паметну таблу, бим пројектор, као и интернет, разглас, кабловска, wireless. Такође је у кабинету за информатику, обезбеђен је и рад на тридесет рачунарских места. У информатичкој учионици постоји 30 компјутерских јединица са мониторима. Школа има 13 бим пројектора, 11 паметних табли од тога 1 меди систем, 6 фотокопир апарата, 13 зелених табли, 12 белих табли, 1 бела табла са нотним линијама, 65 панова по учионицама, 57 панова у ходницима, 4 панова у зборници, 9 тв пријемника. Све учионице и кабинети имају рачунаре. Свака просторија у школи је опремљена новим телекомуникацијским системом – рачунарска, телефонска, антенска мрежа. Школа је успела да угради АМРЕС интернет мрежу и да сада у целом објекту постоји wi-fi мрежа.

Издвојено одељење Доња Мала ради у школској згради корисне површине око 490 м² и школског дворишта од око 2000 м². У самој згради су две врло простране и светле учионице са трпезаријом. У згради постоје још и зборница, трпезарија, тоалети за ученике и наставнике. Мањи део дворишта је уређен у кошаркашко и одбојкашко игралиште. Изграђен је летњиковац, поправљена и окречена фасада и уграђен видео надзор. На већем делу дворишта асфалтирано је рукометно игралиште и игралиште за мали фудбал. Двориште има справе за вежбање на отвореном простору, клупе, љуљашке и клацкалице. Урадили смо и ограду до главног пута у дужини од 40 метара, окречене су школске просторије и побољшан квалитет видео надзора уградњом укупно 8 камера. Сваке године сарадњом родитеља и школе ради се на санацији и улепшавању постојећег објекта. Асфалтиран је део између ограде и пута и урађен је потпорни зид у дужини од 50 метара изнад школског терена и 56 метара ограде око школске зграде, што укупно чини 106 метара ограде у подручној школи. Претходне школске обновљена је и санирана фасада објекта у Доњој Мали као и електро- инсталације. Током школске 2020/21. године у издвојеном одељењу "Доња Мала" радови су обухватили: реконструкцију електро-енергетских инсталација (замена сигналне инсталације, разводни ормани, напојни каблови, инсталација осветљења, инсталација прикључница и термичких потрошача, инсталација за изједначење потенцијала, уземљивач и громобранска инсталација.) У оквиру овог пројекта извршени су фарбарско-молерски, керамички, водоинсталатерски радови, аутоматска дојава пожара, озвучење, видео надзор, као и хобловање и лакирање паркета. Урађена су спољна врата, је комплетна реконструкција ђачких тоалета са новим санитарима и комплетна реконструкција кухиње са новим елементима.

Издвојено одељење Рамнице- Школа има једну зграду у засеоку Рамнице која се не користи.

Током лета 2020. године, уз помоћ ГО Гроцка успели смо да зграду овог издвојеног одељења, након 42 године некоришћења, спасимо и отргнемо од заборава, пропадања и прокишњавања. Детаљно смо заменили преко 320м² крова. Подашчана је комплетна кровна конструкција и урађени су олуци.

Комплетно је реновирана фасада објекта. Још раније је уређено двориште постављањем металне ограде до улице и изградњом рукометног игралишта. Урађен је прикључак за воду, тј. чесма у дворишту школе. Током школске 2020/21. године на школском објекту у Рамницама радови су обухватили:

1. Рушење и демонтажа (скидање постојећег црепа са кровова, скидање постојећих летви са кровова, демонтажа олучних хоризонтала, демонтажа олучних вертикала, демонтажа лимених опшивки калканских зидова и демонтажа дрвене ламперије са стрехе)
2. Зидарски радови (малтерисање димњака)
3. Тесарски радови (преглед и санација дела кровне конструкције, набавка и постављање дашчане подлоге преко кровне конструкције, летвисање крова летвама 3x3 cm, паралелно са роговима, преко дашчане оплате, за стварање ваздушног простора испод покривача, летвисање крова летвама 3x5 cm, на размаку од 32 cm за покривање фалцованим црепом, заштитнипремаз дрвених елемената крова)
4. Покривачки радови (набавка и постављање фалцованог црепа)
5. Изолатерски радови (постављање паропропусне водонепропусне кровне фолије)
6. Суво-монтажни радови (опшивање стрехе аквапанелима)
7. Лимарски радови (уградња олучних хоризонтала, уградња олучних вертикала, опшивање калканских зидова, опшивање димњака, уградња снегобрана)

Захваљујући овом пројекту зграда овог издвојеног одељења је након 42 године некоришћења отргнута од заборава, пропадања и прокишњавања.

Сва три школска објекта имају јавну расвету, као и декоративно осветљење канделаберима.

Централна зграда

НАМЕНА ПРОСТОРА	БРОЈ ПРОСТОРИЈА	УКУПНА ПОВРШИНА М ²
Улази	3	20
Степеништа	4	61
Хол	2	85,39

Учионице	12	648
Ходници уз учионице	4	343
Сала за физичко васпитање	1	411
Свлачионице	2	20 + 20
Библиотека	1	47
Школска кухиња	1	34,35
Трпезарија	1	109
Остава хигијеничара	1	7,4
Продужени боравак	2	108м, 2*54м2
Зборница	1	56
Свечана сала	1	255,4
Управа школе	3	36
Стручни сарадници	1	16
Котларница	1	54
Архива	1	15

Издвојено одељење Доња Мала у потпуности је реновирано. Има две учионице, ходник, зборницу и тоалет са3 кабине, котларницу на природни гас, рукометно игралиште стандардне величине, мањи кошаркашки терен, теретану на отвореном простору. Сва постојећа дидактичка средства се одржавају, чувају и допуњавају новим.

Све учионице су у потпуности опремљене савременим наставним средствима и одговарају захтевима савремене наставе. Настава се одвија се у модерним и савременим специјализованим учионицама. Шк.2013 2104 уређене су две нове просторије за извођење продуженог боравка.. Наставници су добили нову зборницу, а техничко особље своју просторију. Школска библиотека налази се у адекватном простору. Настава физичког васпитања изводи се у фискултурној сали, а када је лепо време у школском дворишту. Нашим ученицима на располагању савремена фискултурна сала са неопходним реквизитима, свлачионицама и справарницом. Ученици су добили лепе свлачионице, справарницу, а наставници свој кабинет. Од савремених наставних средстава школа располаже са компјутерима , штампачима, бим пројекторима , паметним таблама и медис системом, фотокопир апаратима , телевизорима, музичким линијама , фотоапаратима , скенерима, клавирима , звучницима , микрофонима , разгласом. Школски веб-сајт садржи потребне информације у вези са образовно-васпитним процесом у школи. Свакодневно се ажурира, тако да су сви заинтересовани благовремено обавештени о свим дешавањима у школи. У свечаној сали организују се прославе, представе, књижевни сусрети, хуманитарне акције и друге манифестације од значаја за рад школе. Опремљена је сценом, столицама, клавиром и озвучењем, као и бим пројектом и рачунаром.

Наша школа је школа са традицијом. Храм знања, културе, спорта. Мото наше школе је реч, дело, љубав. Желимо да се у њој чују само лепе речи, а оне које то нису нека буду заборављене. Желимо да креирамо климу у којој се учи, развија и негује култура понашања и уважавања личности, у којој владају хармонични односи и сви се лепо осећају, а љубав треба да буде она покретачка снага којом све почиње.

ЛИСТА ПРЕДМЕТА И АКТИВНОСТИ И ФОНД ЧАСОВА

ритам радног дана, динамика током школске године и распоред коришћења школског простора У матичној школи, школа ради цео дан у две смене. Једну смену чине ученици 1,2,3, и 4. разреда, а другу смену похађају ученици 5,6,7, и 8. разреда. Преподневна настава за ученике од 1. до 4.разреда почиње у 7.55, а за ученике од 5.до 8.разреда у 7.25 часова. Послеподневна смена за ученике од 1. до 4.разреда почиње у 13.55, а за ученике од 5.до 8.разреда у 13.25 часова. Часови слободних активности и ваннаставних активности одржавају се после часова редовне наставе.

Смене се мењају сваких седам дана.

Редни број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
·	Српски језик и књижевност	5	180
·	Страни језик - енглески	2	72
·	Ликовна култура	2	72
·	Музичка култура	2	72
·	Историја	1	36
·	Географија	1	36
·	Математика	4	144
·	Биологија	2	72
·	Техника и технологија	2	72
·	Информатика и рачунарство	1	36
·	Физичко и здравствено васпитање	3	108
Укупно : А		25	900
Редни број	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
	Верска настава / Грађанско васпитање ⁴	1	36
	Страни језик- немачки језик	2	72
Редни број	В. Слободне наставне активности		
1.	Чувари природе	1	36
2.	Цртање, сликање и вајање	1	36
3.	Хор и оркестар	1	36
Редни број	Г. Облик образовно-васпитног рада		
1.	Редовна настава	25	900
2.	Слободне наставне активности	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатни рад	1	36
Редни број	Д. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности- секције	1	36
3.	Екскурзије	1-2 дана годишње	

Ученик бира један од понуђених изборних наставних предмета.

Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса

Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај предмет али није у обавези.

Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које Школа нуди.

Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

Назив предмета: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљ: Циљеви наставе и учења српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално осуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Годишњи фонд: 180

<p>ОБЛАСТ Садржај програма</p>	<p>Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:</p>	<p>Стандарди</p>
<p>КЊИЖЕВНОСТ ЛИРИКА Лектира</p> <p>1. Народна песма: Вила зида град 2. Народне лирске песме о раду (избор); народне лирске породичне песме (избор) 3. Бранко Радичевић: Певам дању, певам ноћу</p>	<p>– разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности</p> <p>– чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела</p> <p>– чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова</p>	<p>СЈ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме</p> <p>СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну)</p> <p>СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту</p> <p>СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту</p> <p>СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела</p>

<p>4. Милица Стојадиновић Српкиња: Певам песму 5. Душан Васиљев: Домовина/ Алекса Шантић: Моја отаџбина 6. Војислав Илић: Зимско јутро 7. Милован Данојлић: Шљива /Десанка Максимовић: Сребрне плесачице 8. Пеђа Трајковић: Кад књиге буду у моди</p> <p>Књижевни термини и појмови</p> <p>Песник и лирски субјекат.</p> <p>Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме.</p> <p>Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац).</p> <p>Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност.</p> <p>Стилске фигуре: епитет, ономатопеја. Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (последничке) и породичне.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – одреди род књижевног дела и књижевну врсту – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на природној мотивацији – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава) – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца - разликује облике казивања – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олафакторне елементе песничке слике – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту - процени основни тон певања, приповедања или драмскерадње (шаљив, ведар, тужан и сл.) 	<p>CJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)</p> <p>CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму</p> <p>CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)</p> <p>CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог</p> <p>CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)</p> <p>CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...</p> <p>CJ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*</p> <p>CJ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела</p> <p>CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије</p> <p>CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле)</p>
---	---	---

<p>ЕПИКА</p> <p>Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна песма: <i>Свети Саво</i> 2. Народна песма: <i>Женидба Душанова</i> (одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића) 3. <i>Еро с онога свијета</i> 4. <i>Дјевојка цара надмудрила</i> 5. Милован Глишић: <i>Прва brazда</i> 6. Стеван Сремац: <i>Чича Јордан</i> (одломак) 7. Бранко Ћопић: <i>Поход на Мјесец</i> 8. Иво Андрић: <i>Мостови</i> 9. Данило Киш: <i>Дечак и пас</i> 10. Горан Петровић: <i>Месец над тенсијом</i> (први одломак приче, „Бели хлеб од претеривања” и крај приче који чине одељци „Можеш сматрати да си задобио венац славе” и „Мрави су вукли велике трошице тишине”) 11. Антон Павлович Чехов: <i>Шала</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела – одреди тему и главне и споредне мотиве – анализира узрочно-последично низање мотива – илуструје особине ликова примерима из текста – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима – уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину – наведе примере личне добити од читања – напредује у стицању читалачких компетенција – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст 	<p>CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту</p> <p>CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/деталј који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму)</p> <p>CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену</p> <p>CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту</p> <p>CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, учача међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.)</p> <p>CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова</p> <p>CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни</p> <p>CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације</p> <p>CJ.2.5.1. разликује лирску од епске песме</p>
---	--	---

<p>Књижевни термини и појмови Писац и приповедач.</p> <p>Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу.</p> <p>Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља.</p> <p>Карактеризација ликова – начин говора понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака.</p> <p>Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаллива народна прича.</p> <p>Врста стиха према броју слогова: десетерац.</p> <p>ДРАМА</p> <p>Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бранислав Нушић: <i>Кирија</i> 2. Душан Радовић: <i>Капетан Џон Пилфокс</i> 3. Љубиша Ђокић: <i>Биберче</i> 		<p>СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице)</p> <p>СЈ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми</p> <p>СЈ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту</p> <p>СЈ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту)</p> <p>СЈ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога</p> <p>СЈ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту</p> <p>СЈ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст</p> <p>СЈ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту</p> <p>СЈ.3.5.3. тумачи идеје књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст</p> <p>СЈ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста</p> <p>СЈ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ)</p>
---	--	---

<p>Књижевни термини и појмови</p> <p>Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костим, глума, режија.</p> <p>Драмске врсте:једночинка, радио--драма.</p> <p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати до 2 дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вук Ст. Караџић: <i>Моба и прело</i> (одломак из дела <i>Живот и обичаји народа српскога</i>) 2. Доситеј Обрадовић: <i>О љубави према науци</i> 3. М. Петровић Алас: <i>У царствугусара</i> (одломци) 4. Милутин Миланковић: <i>Успомене доживљаји, сазнања</i> (одломак) 5. Избор из енциклопедија и часописа за децу <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Епске народне песме</i> (о Немањићима и Мрњавчевићима – преткосовски тематски круг) 2. <i>Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче</i> (избор); кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке) 3. Бранислав Нушић: <i>Хајдуци</i> 		<p>СЈ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљења учесника у догађају)</p> <p>СЈ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст</p> <p>СЈ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм)</p> <p>СЈ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.)</p> <p>СЈ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)</p>
--	--	---

<p>Данијел Дефо: Робинсон Крусо (одломак о изградњи склоништа) Марк Твен: Доживљаји ХаклберијаФина / Краљевић и просјак / Доживљаји Тома Сојера Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић; Ивана Нешић:Зеленбабини дарови (одломци)) Игор Коларов: Аги и Ема Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...) Допунски избор лектире (бирати до 3 дела) Јован Јовановић Змај: Песмо моја (из Ђулића) Стеван Раичковић: Велико двориште (избор) / Мале бајке (избор) Иван Цанкар: Десетица Љубивоје Ршумовић: Ујдурме и зврчке из античке Грчке (избор) / Густав Шваб: Приче из старине Џон Р. Р. Толкин: Хобит (одломци) Никол Лезије: Тајна жутог балона Корнелија Функе: Господар лопова(одломак) Вида Огњеновић: Путовање у путопис (одломак) Владислава Војновић: Приче из главе (избор, осим приче Позориште) Дејан Алексић: Музика тражи уши (избор) / Кога се тиче како живе приче (избор) Јован Стерија Поповић: Лажа и паралажа (одломак о Месечевој краљици) и Едмон Ростан: Сирано де Бержерак (одломак о путу на Месец) Дело завичајног аутора по избору.</p>		
--	--	--

<p>ЈЕЗИК</p> <p>Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непроменљиви), глаголи;</p> <p>непроменљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози.</p> <p>Именице – значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мисаоне, глаголске).</p> <p>Промена именица (деκлинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа.</p> <p>Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место).</p> <p>Придеви – значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева.</p> <p>Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу.</p> <p>Заменице – личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица себе, се.</p> <p>Бројеви – врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на - ица) и редни бројеви.</p>	<p>– разликује променљиве речи од непроменљивих</p> <p>– разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деκлинацију</p> <p>– разликује основне функције и значења падежа</p> <p>– употребљава падежне облике у складу са нормом</p> <p>– употребљава глаголске облике у складу са нормом</p> <p>– разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима)</p> <p>– доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова</p> <p>– користи правопис (школско издање)</p> <p>– правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице</p> <p>– говори јасно поштујући књижевнојезичку норму</p> <p>Ортоепија – течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове</p>	<p>СЈ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)</p> <p>СЈ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур)</p> <p>СЈ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/ одричности (потврдне и одричне)</p> <p>СЈ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама</p> <p>СЈ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације*</p> <p>СЈ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима</p> <p>СЈ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевно језичку норму у вези с облицима речи</p> <p>СЈ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела</p> <p>СЈ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)</p> <p>СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима</p>
---	--	--

Глаголи – глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење и основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа), презент (презентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур I.

Предикатска реченица – предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе (заместо, за време, за начин; за узрок и за меру и количину); апозиција. Велико слово у вишечланом, географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери); велико и мало слово у писању присвојних придева.

Заменица Ви из поштовања.

Одрична речца не уз именице, придеве и глаголе; речца нај у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви. Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници (наслови дела и називи школа); црта (уместо наводника у управном говору).

Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви).

Интонација и паузе везане за интерпункцијске

знак

ове; Интонација упитних реченица.

Артикулација: гласно читање, брзалица, најпре споро, а потом брже (индивидуално или у групи).

CJ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми

CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике

CJ.1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања*

CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)

CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне број.)

CJ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу

CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго

CJ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат

CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)

CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику

1 CJ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе)

CJ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју

CJ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начи

<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p> <p>- Препричавање, причање, описивање уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имејл)</p> <p>- Богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице и њихова замена језичким стандардом; уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору.</p> <p>- Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције.</p> <p>Осам домаћих писмених задатака. Четири школска писмена задатка.</p>	<p>- користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог</p> <p>– издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>– саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота исвета маште</p> <p>– проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту</p> <p>– напамет говори одабране књижевнотекстове или одломке</p>	<p>СЈ.1.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике</p> <p>СЈ.1.1.2. користи форме учтивог обраћања</p> <p>СЈ.1.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. певушења“ или „скандирања“</p> <p>СЈ.1.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља</p> <p>СЈ.1.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације</p> <p>СЈ.1.1.6. уме на занимљив начин да почне изврши своје причање</p> <p>СЈ.1.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју</p> <p>СЈ.1.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став</p> <p>СЈ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста</p> <p>СЈ.1.2.2. одговара на једноставна питања увези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.)</p> <p>СЈ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на</p>
--	---	---

		<p>различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту</p> <p>СЈ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник)</p> <p>СЈ.1.2.5. одређује основну тему текста</p> <p>СЈ.1.2.6. разуме дословно значење текста</p> <p>СЈ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста</p> <p>СЈ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате</p> <p>СЈ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике принавођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, њ, ц; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању</p> <p>СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи уреченици, типове реченица, дужину реченице...)</p> <p>СЈ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима</p> <p>СЈ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној)</p>
--	--	---

		<p> СЈ.2.3.6. саставља кратак наративни текст СЈ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст СЈ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. даизбегне понављање) СЈ.2.3.9. исправља свој текст (критички читанаписано, поправља текст и исправља грешке) СЈ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење) СЈ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира СЈ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста СЈ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ) СЈ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљења учесника у догађају) СЈ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст СЈ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм) СЈ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.) СЈ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста) </p>
--	--	--

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ		
<p>Књижевни род, књижевна врста, епска песма, еп, роман, приповетка, бајка, басна, шаљива прича, новела, лирска песма (дескриптивна, љубавна, мисаона, родољубива...), драма, трагедија, комедија; стилске фигуре (епитет, оноματοпеја, контраст, поређење, хипербола, персонификација...); метрика: стих, строфа, рима; сонет; народна и писана књижевност, форме приповедања, нарација, дескрипција... Врсте речи (именице, заменице, придеви, глаголи, бројеви, прилози, предлози, везници, речце, узвици), променљиве и непроменљиве речи; реченични конституенти: субјекат, предикат, прилошке одредбе, апозиција, атрибут...; именски предикат, неправи објекат; падежни систем (номинатив, генитив...), глаголски вид, глаголски род, инфинитив, инфинитивна основа, презент, перфекат, футур1... Синоними, хомоними, антоними...</p>		
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА		
Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
<p>Усмерава, прати и контролише активности ученика; чита доживљајно и изражајно (интерпретативно), наводи ученике да се пренесу у свет уметничког дела како би га интензивније доживели и боље разумели; креира проблемску ситуацију, подстиче ученике да учествују у раду, мотивише их и сугерише им како да што боље одговоре на захтеве; тумачи, објашњава, анализира...</p>	<p>Доживљајно, истраживачко и изражајно (интерпретативно) читање, решавање истраживачких задатака, писање самосталних радова, израда панона и презентација, вођење дневника прочитаних књига, учествовање у квизу, проучавање задатака, договор о реализацији, прикупљање материјала, појединачна и колективна активност на решавању задатака</p>	<p>Вежба, објективни тестови са допуњавањем кратких одговора. Контролни задатак, писмени задатак. Усмена провера.</p>

ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
дијалогска монолошка текстовна (текст-метода) метода показивања (демонстрирања) анализа и синтеза индукција и дедукција конкретизација и апстракција генерализација и специјализација поредбена метода метода решавања проблема	фронтални групни рад рад у паровима индивидуални (појединачни)	Читанка, Граматика, Радна свеска, табла, креда, презентације, панои, квизови, радни листови, вежбанке, слике, фотографије, скице, цртежи, илустрације, графикони, карте, слајдови, филмови, звучни записи, све врсте уметничких и документарних остварења која су настала поводом књижевних дела и њихових твораца (позоришне представе, екранизације књижевних дела, уметничко казивање текста, документарни филмови)... ...
УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ		
<p style="text-align: center;">Формативно</p> <p>Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника.</p> <p style="text-align: center;">Посматрање, самоевалуација, педагошка свеска</p>	<p style="text-align: center;">Сумативно</p> <p>оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду.</p> <p>Тестови, писмене вежбе</p>	

Наставна тема	Наставна јединица у оквиру теме и редни број часа		о	у	ДР .Т	
1.	<i>Чудотворни свет Језичка култура (усмено изражавање: уводни час)</i>	утврђивање				
2.	<i>Језичка култура: Читање и писање непознатог текста ћирилицом и латиницом</i>	утврђивање		х		
3.	Грамматика: Шта смо научили из граматике до сада	Књижевност (школска лектира: обрада)	х			
4.	Обнављање правописних правила обрађених у претходним разредима (писање властитих имена, писање бројева, растављање речи на крају реда; писање присвојних придева, обележавање управног говора; интерпункција (тачка, запета, наводници)). (Грамматика 5, Дар речи, стр. 133–134)	Језик (правопис: обнављање)		х		
5.	Писмена вежба: <i>Ово лето ћу дуго памтити</i>	Језичка култура (писмено изражавање)		х		
6.	Правописна вежба са диктатом. Употреба оба писма (латинице и ћирилице).	Језик (правопис: утврђивање)			х	
7.	Наставна обрада народне бајке <i>Аждаја и царев син</i> (Читанка 5, Уметност речи, стр. 12–18; Радна свеска, стр. 18 и 19) (Подела задатака за истраживачко читање српских народних бајки.)	Књижевност (школска лектира: обрада)	х			
8.	Тумачење народне бајке по избору (<i>Три јегуље, Биберче, Чаробни прстен, Стојша и Младен, Пепељуга, Чардак ни на небу ни на земљи, Змија младожења</i>) (Читанка 5, Уметност речи, стр. 19–21; књига лектире <i>Српске народне бајке</i>)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	х			
9.	Врсте речи (обнављање градива из претходних разреда)	Језик (граматика:			х	

	(Граматика 5, Дар речи, стр. 10 и 11)	обнављање)				
10.	Променљиве и непроменљиве речи (Граматика 5, Дар речи, стр. 12–14)	Језик (граматика : обрада)	x			
11.	Наставна обрада одломка из драме за децу <i>Биберче Љубише Ђокића</i> (Читанка 5, Уметност речи, стр. 22–29)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
12.	Драмско извођење одломка из драме за децу <i>Биберче Љубише Ђокића</i> (Читанка 5, Уметност речи, стр. 22–29)	Књижевност (школска лектира: утврђивање)		x		
13.	Реченица и реченични чланови. Главни и зависни реченични чланови. (Граматика 5, Дар речи, стр. 103–104)	Језик (граматика: обнављање)			x	
14.	Правопис: Писање назива предузећа, установа и разних организација (Граматика 5, Дар речи, стр. 135–136; <i>Радна свеска</i> , стр. 100 и 101)	Језик (правопис: обрада)	x			
15.	Понављање и утврђивање градива из претходних разреда. Провера усвојености градива до петог разреда. Иницијални тест.	Језик (граматика: утврђивање)		x		
16.	Наставна обрада <i>Бајке о цветовима и дуги</i> Стевана Раичковића (Читанка 5, Уметност речи, стр. 30–33; <i>Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (допунски избор лектире: обрада)	x			
17.	Именице. Подела именица према значењу. Род и број именица. (Граматика 5, Дар речи, стр. 15–20; <i>Радна свеска</i> , стр. 59 и 60)	Језик (граматика : обрада)	x			
18.	Промена именица по падежима (деклинација) (Граматика 5, Дар речи, стр. 21–23)	Језик (граматика: обрада)	x			
19.	Субјекат (Граматика 5, Дар речи, стр. 105–107; <i>Радна свеска</i> , стр. 90)	Језик (граматика: обнављање)			x	
20.	Глаголски предикат (Граматика 5, Дар речи, стр. 107–109)	Језик (граматика: обнављање)			x	
21.	Наставно проучавање ауторске бајке <i>Небеска река</i> Гроздане Олујић (Читанка 5, Уметност речи, стр. 34–36; <i>Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
22.	Именски предикат	Језик	x			

		(Граматика 5, Дар речи, стр. 110–111; Радна свеска, стр. 89)	(граматика: обрада)				
	23.	Номинатив. Основне функције и значења номинатива: субјекат и део именског предиката.	Језик (граматика: обрада)	x			
		(Граматика 5, Дар речи, стр. 24–26; Радна свеска, стр. 61)					
	24.	Избор ауторских бајки Гроздане Олујић	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
Крилат а свира ла	25.	Избор ауторских бајки Гроздане Олујић	Књижевност (домаћа лектира: утврђивање)		x		
	26.	Генитив. Основне функције и значења генитива: припадање, део нечега (Граматика 5, Дар речи, стр. 26–29; Радна свеска, стр. 61–63)	Језик (граматика : обрада)	x			
	27.	Датив. Основне функције и значења датива: намена и усмереност (управљеност). (Граматика 5, Дар речи, стр. 29–31; Радна свеска, стр. 63 и 64)	Језик (граматика : обрада)	x			
	28.	Говорна вежба: <i>Моје одељење</i>	Језичка култура (усмено изражавање)			x	
	29.	Разговор о филму по избору ученика. Препричавање динамичне сцене из филма или телевизијске емисије по избору ученика.	Језичка култура (усмено изражавање)			x	
	30.	Анализа домаћег задатка: <i>Један незабораван догађај са путовања</i>	Језичка култура (писмено изражавање)		x		
	31.	Припрема за Први школски писмени задатак. Писање састава. Техника израде писменог састава. (Граматика 5, Дар речи, стр. 158–159)	Језичка култура (писмено изражавање)		x		

32.	Израда Првог школског писменог задатка	Језичка култура (писмено изражавање)			x	
33.	Акузатив. Основне функције и значења акузатива. Сличности и разлике између номинатива и акузатива. (Граматика 5, Дар речи, стр. 32–34; Радна свеска, стр. 64 и 65)	Језик (граматика : обрада)	x			
34.	Прави и неправи објекат	Језик	x			
	(Граматика 5, Дар речи, стр. 112–115; Радна свеска, стр. 91)	(граматика : обрада)				
35.	Исправка Првог школског писменог задатка. Анализа задатака и писање побољшане верзије састава.	Језичка култура (писмено изражавање)		x		
36.	Исправка Првог школског писменог задатка. Читање побољшане верзије састава.	Језичка култура (писмено изражавање)		x		
37.	Велико слово у вишечланим географским називима. (Граматика 5, Дар речи, стр. 137 –139, Радна свеска, стр. 102 –103)	Језик (правопис: обрада)	x			
38.	Наставно проучавање одломка из радио драме <i>Капетан Џон Пиплфокс</i> Душана Радовића (Читанка 5, Уметност речи, стр. 44–49; Звучна читанка 5)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
39.	Изражајно читање или драмско извођење одломка из радио драме <i>Капетан Џон Пиплфокс</i> Душана Радовића (Читанка 5, Уметност речи, стр. 44–49)	Књижевност (школска лектира: обнављање)	x		x	
40.	Вокатив. Значење вокатива и његова употреба (Граматика 5, Дар речи, стр. 35 и 36; Радна свеска, стр. 66)	Језик (граматика : обрада)	x			
41.	Независни падежи: номинатив, вокатив. Запета уз вокатив. Управни говор (Граматика 5, Дар речи, стр. 148 и 149)	Језик (граматика: обнављање)	x			
42.	Наставно проучавање <i>Песмо моја, закити се цветом</i> Јована Јовановића Змаја (Читанка 5, Уметност речи, стр. 57–59)	Књижевност (допунски избор лектире: обрада)	x			

	43.	Обнављање знања о обрађеним врстама речи и падежима. (Рад на текстовима из читанке <i>Уметност речи.</i>)	Језик (граматика: обнављање)			x	
	44.	Грчки митови (избор). Наставно проучавање одломка <i>Прометеј</i> Густава Шваба (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 40–43)	Књижевност (допунски избор лектире: обрада)	x			
	45.	Инструментал. Основне функције и значења инструментала (средство и друштво). Употреба предлога уз инструментал. (<i>Грамматика 5, Дар речи</i> , стр. 37 и 38;	Језик (граматика : обрада)	x			
		<i>Радна свеска</i> , стр. 66)					
	46.	Локатив. Основне функције и значења локатива (место). Употреба предлога у локативу. Сличности и разлике између датива и локатива. (<i>Грамматика 5, Дар речи</i> , стр. 39–41; <i>Радна свеска</i> , стр. 67)	Језик (граматика : обрада)	x			
	47.	Падежи (обнављање обрађених падежа) (<i>Грамматика 5, Дар речи</i> , стр. 42–45; <i>Радна свеска</i> , стр. 68–71)	Језик (граматика: обнављање)		x		
	48.	Контролна вежба: падежи	Језик (граматика : провера знања)			x	
	49.	Интерпретација народне приповетке <i>Еро с онога свијета</i> (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 79–81; <i>Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
	50.	Наставно проучавање шаљивих народних прича (<i>Ни ја с ђаволом, ни ти с Богом, Добра хвала, Двије љеништине</i>) (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 82 и 83; књига домаће лектире)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
Ма шта ми рече!	51.	Анализа контролне вежбе (падежи) Указивање на поједине пропусте у решавању задатака и објашњавање сваког задатка.	Језик (граматика: утврђивање)		x		
	52.	Наставно проучавање <i>Мостова</i> Иве Андрића (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 37–39; <i>Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
	53.	Придеви (подела придева према значењу) (<i>Грамматика 5, Дар речи</i> , стр. 46–47)	Језик (граматика : обрада)	x			

54.	Промена придева по падежима. Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу. (Граматика 5, Дар речи, стр. 48–50)	Језик (граматика : обрада)	x			
55.	Говорна вежба: <i>Најсмешнији догађај у мом животу</i>	Језичка култура (усмено изражавање)			x	
56.	Писање присвојних придева. (Граматика 5, Дар речи, стр. 142 и 143; Радна свеска, стр. 104)	Језик (правопис: обрада)	x			
57.	Наставно проучавање романа <i>Аги и Ема</i> Игора Коларова (Читанка 5, Уметност речи, стр. 204–207)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
58.	Наставно проучавање романа <i>Аги и Ема</i> Игора Коларова	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
59.	Гледање филма <i>Аги и Ема</i> и разговор са ученицима	Књижевност (домаћа лектира: утврђивање)		x		
60.	Компарација придева. Писање речце нај у суперлативу. (Граматика 5, Дар речи, стр. 50–56; Радна свеска, стр. 106)	Језик (граматика : обрада)	x			
61.	Интерпретација народне новеле <i>Дјевојка цара надмудрила</i> (Читанка 5, Уметност речи, стр. 84–87)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
62.	<i>Народне умотворине</i> (питалице, брзалице, загонетке, пословице) (Читанка 5, Уметност речи, стр. 88 и 89)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
63.	Правилан изговор гласова Е, С, З, Р. Говорне вежбе. Интерпретативно читање брзалица и стваралаштва ученика. Изражајно читање прозног текста по избору ученика. (Подела по улогама.) (Граматика 5, Дар речи, стр. 121–125; Радна свеска, стр. 96–97)	Језик (ортоепија: утврђивање)		x		

64.	Придеви (подела придева према значењу; слагање придева с именицом; промена придева по степену поређења). Писање речце нај у суперлативу. (<i>Граматика 5, Дар речи, стр. 57; Радна свеска, стр. 72–73</i>)	Језик (граматика: обнављање)		x		
65.	Народна новела <i>Све, све, али занат</i> (<i>Радна свеска, стр. 46–48</i>)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
66.	Наставно проучавање песме <i>Шљива</i> Милована Данојлића или <i>Сребрне плесачице</i> Десанке Максимовић (<i>Читанка 5, Уметност речи, стр. 67–71</i>)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
67.	Описивање (<i>Граматика 5, Дар речи, стр. 156–157</i>)	Језичка култура (писано изражавање)			x	
68.	Анализа домаћег задатка: <i>Опис омиљеног предела</i>	Језичка култура (писано изражавање)		x		
69.	Бранко Радичевић: <i>Певам дању, певам ноћу</i> (<i>Читанка 5, Уметност речи, стр. 62–73</i>)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
70.	Милица Стојадиновић Српкиња: <i>Певам песму</i> (<i>Читанка 5, Уметност речи, стр. 60–61</i>)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
71.	Диктат	Језик (правопис: утврђивање)		x		
72.	Израда Другог школског писменог задатка	Језичка култура (писмено изражавање)			x	
73.	Апозиција. Запета уз апозицију (<i>Граматика 5, Дар речи, стр. 118–119; Радна свеска, стр. 93</i>)	Језик (граматика : обрада)	x			
74.	Прилошке одредбе за место, време, начин, узрок, меру и количину (<i>Граматика 5, Дар речи, стр. 116–118; Радна свеска, стр. 92</i>)	Језик (граматика : обрада)	x			

	75.	Анализа и исправка Другог школског писменог задатка	Језичка култура (писмено изражавање)		x		
	76.	Писање побољшане верзије Другог школског писменог задатка	Језичка култура (писмено изражавање)		x		
	77.	Систематизација знања о обрађеним врстама речи, падежима и реченичним члановима: субјекат, предикат, атрибут, апозиција, објекат, прилошке одредбе	Језик (граматика: обнављање и систематизација)			x	
	78.	Контролна вежба (служба речи у реченици)	Језик (граматика: утврђивање)		x		
	79.	Наставно проучавање лирске песме <i>Зимско јутро</i> Војислава Илића (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 64–66; <i>Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
	80.	Анализа домаћег задатка: <i>Зимско јутро</i>	Језичка култура (писмено изражавање)		x		
У давна времен а	81.	Припрема за полугодишњи тест	Језик (граматика: обнављање)			x	
	82.	Полугодишњи тест	Језик (граматика: утврђивање)		x		
	83.	Говорна вежба: <i>На зимском распусту</i> или <i>Пожељећу у новогодишњој ноћи...</i> Израда новогодишњих честитки.	Језичка култура (усмено изражавање)			x	
	84.	Анализа полугодишњег теста	Језик (граматика: утврђивање)		x		
	85.	Заменице. Именичке личне заменице. Промена, наглашени и ненаглашени облици. Употреба личне заменице сваког лица <i>себе, се</i> . (<i>Грамматика 5, Дар речи</i> , стр. 58–62; <i>Радна свеска</i> , стр. 74–76)	Језик (граматика: обрада)	x			

86.	Изражајно рецитоване обрађених лирских песама (нпр. <i>Вила зида град, Сребрне плесачице, Зимско јутро, Шљива</i>)	Језичка култура (усмено изражавање)			x	
87.	Заменице. Именичке личне заменице. Промена, наглашени и ненаглашени облици. Употреба личне заменице сваког лица <i>себе, се</i> . (<i>Граматица 5, Дар речи, стр. 58–62; Радна свеска, стр. 74–76</i>)	Језик (граматика: утврђивање)		x		
88.	Наставно проучавање новеле <i>Шала</i> Антона Павловича Чехова (<i>Читанка 5, Уметност речи, стр. 133–137</i>)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
89.	Говорна вежба: <i>Испричаћу вам шта се потом збило</i>	Језичка култура (усмено изражавање)			x	
90.	Писање заменице ВИ (<i>Граматица 5, Дар речи, стр. 144–145</i>)	Језик (правопис: обрада)	x			
91.	Говорна вежба: <i>Мој љубимац</i>	Језичка култура (усмено изражавање)			x	
92.	Наставно проучавање приповетке <i>Дечак и пас</i> Данила Киша (<i>Читанка 5, Уметност речи, стр. 184–188; Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
93.	Писмо. Електронско писмо (имејл) (<i>Граматица 5, Дар речи, стр. 160–163, Радна свеска, стр. 111</i>)	Језичка култура (писмено изражавање)	x			
94.	Анализа домаћег задатка: <i>Писмо драгој особи</i>	Језичка култура (писмено изражавање)		x		
95.	Наставна обрада народне епске песме <i>Свети Сава</i> (<i>Читанка 5, Уметност речи, стр. 104–107; Радна свеска 20–23; Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			

96.	Наставно проучавање народне епске песме <i>Зидање Скадра</i> (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 108–1113)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
97.	<i>Епске народне песме</i> (о Немањићима и Мрњавчевићима – преткосовски тематски круг)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
98.	<i>Епске народне песме</i> (о Немањићима и Мрњавчевићима – преткосовски тематски круг)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
99.	Наставно проучавање народне епске песме <i>Женидба Душанова</i> (одломак) (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 114–125)	Књижевност (лектира: обрада)	x			
100.	Наставно проучавање народне епске песме <i>Женидба Душанова</i> (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 114–125; <i>Радна свеска</i> , стр. 24–29)	Књижевност (школска лектира: утврђивање)		x		
101.	Изражајно читање епских народних песама старијих времена	Језик (ортоепија : обнављање)			x	
102.	Систематизација знања из књижевности (стилске фигуре). Рад задатака у <i>Радној свесци</i> (стр. 6–15)	Књижевност : утврђивање		x		
103.	Наставно проучавање приче <i>Селидба</i> и других прича из збирке <i>Велико двориште</i> Стевана Раичковића (избор) (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 114–125; <i>Радна свеска</i> , стр. 200–203)	Књижевност (допунски избор лектире: обрада)	x			
104.	Глаголи – несвршени и свршени (глаголски вид) (<i>Грамматика 5, Дар речи</i> , стр. 64–65)	Језик (граматика : обрада)	x			
105.	Глаголи – прелазни, непрелазни и повратни (глаголски род) (<i>Грамматика 5, Дар речи</i> , стр. 66–68)	Језик (граматика : обрада)	x			
106.	Глаголи, глаголски вид и глаголски род (<i>Радна свеска</i> , стр. 77–79)	Језик (граматика: утврђивање)		x		
107.	Избор из савремене поезије за децу (М.	Књижевност(x			
	Антић, А. Вучо, Д. Алексић, Д. Ђорђевић, В. Андрић)	домаћа лектира: обрада)				
108.	Инфинитив и инфинитивна основа (<i>Грамматика 5, Дар речи</i> , стр. 68–69)	Језик (граматика : обрада)	x			

Ђачко доба	109.	Наставно проучавање песме <i>Шашава песма</i> Мирослава Антића (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 53–54; <i>Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
	110.	Грађење и основна функција глаголских облика (прошло, садашње и будуће време)	Језик (граматика: обнављање)			x	
	111.	Анализа домаћег задатка: <i>Портрет драге особе</i>	Језичка култура (писмено изражавање)		x		
	112.	Писање одричне речце не уз именице, придеве и глаголе (<i>ГраMATика 5, Дар речи</i> , стр. 146 –147, <i>Радна свеска</i> , стр. 106)	Језик (правопис: обрада)	x			
	113.	Правописна вежба са диктатом	Језик (правопис: утврђивање)		x		
	114.	Наставно проучавање <i>Десетице</i> Ивана Цанкара (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 166–169; <i>Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (допунски избор лектире: обрада)	x			
	115.	Презент и презентска основа (<i>ГраMATика 5, Дар речи</i> , стр. 70–72)	Језик (граматика : обрада)	x			
	116.	Наставно проучавање песме <i>Загонетка</i> Мирослава Антића (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 55–56)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
	117.	Наглашени и ненаглашени облик презента помоћних глагола (<i>ГраMATика 5, Дар речи</i> , стр. 71–75; <i>Радна свеска</i> , стр. 111)	Језик (граматика : обрада)	x			
	118.	Анализа домаћег задатка: <i>Како сам обрадовао/-ла (родитеље, брата, сестру...)</i>	Језичка култура (писмено изражавање)			x	
	119.	Диктат	Језик (правопис: утврђивање)		x		
	120.	Трећи школски писмени задатак	Језичка култура (писмено изражавање)			x	

121.	Наставно проучавање приповетке <i>Прва бразда</i> Милована Глишића (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 159–165)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
122.	Наставно проучавање приповетке <i>Прва бразда</i> Милована Глишића (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 159–165)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
123.	Перфекат (<i>Грамматика 5, Дар речи</i> , стр. 75–77)	Језик(грамат и ка: обрада)	x			
124.	Исправка Трећег школског писменог задатка	Језичка култура (усмен о изражавање)		x		
125.	Писање побољшане верзије Трећег школског писменог задатка	Језичка култура (писмено изражавање)		x		
126.	Породичне лирске народне песме (избор) (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 155–165)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
127.	Успаванке (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 157–158)	Књижевност (школска лектира: утврђивање)		x		
128.	Футур I (<i>Грамматика 5, Дар речи</i> , стр. 78–82)	Језик (граматика : обрада)	x			
129.	Систематизација знања о глаголима и глаголским облицима. Припрема за контролну вежбу. Рад на текстовима из читанке <i>Уметност речи</i> и вежбања у Радној свесци на стр. 79–84.	Језик (граматика: обнављање)			x	
130.	Контролни задатак (глаголи и глаголски облици)	Језик (граматика: утврђивање)			x	
131.	Наставно проучавање <i>Кирије Бранислава Нушића</i> (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 170–177; <i>Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			

	132.	Одлазак у позориште и разговор о позоришној представи	Књижевност (школска лектира: утврђивање)		x		
	133.	Наводници (наслови дела и називи школа и установа) Писање црте (уместо наводника) у управном говору	Језик (правопис: обрада)	x			
		<i>(Граматика 5, Дар речи, стр. 149–150; Радна свеска, стр. 108)</i>					
	134.	Анализа контролног задатка (глаголи и глаголски облици)	Језик (граматика: утврђивање)		x		
	135.	Наставно проучавање одломка из романа <i>Доживљаји Тома Сојера</i> Марка Твена (<i>Читанка 5, Уметност речи, стр. 149–152</i>)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
	136.	Разговор о роману <i>Доживљаји Тома Сојера</i> Марка Твена (анализа ликова)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
	137.	Драматизација одломка из романа <i>Доживљаји Тома Сојера</i> Марка Твена	Књижевност (домаћа лектира: утврђивање)		x		
	138.	Бројеви <i>(Граматика 5, Дар речи, стр. 84–93; Радна свеска, стр. 84–85)</i>	Језик (граматика : обрада)	x			
	139.	Бројеви <i>(Граматика 5, Дар речи, стр. 84–93; Радна свеска, стр. 84–85)</i>	Језик (граматика: утврђивање)		x		
	140.	Писање вишечланих бројева <i>(Граматика 5, Дар речи, стр. 140–141; Радна свеска, стр. 84–85)</i>	Језик (правопис: обрада)	x			
	141.	Наставно проучавање одломка из романа <i>Робинзон Крусо</i> Данијела Дефоа (<i>Читанка 5, Уметност речи, стр. 113–116</i>)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
	142.	Анализа домаћег задатка: <i>Да сам на пустом острву</i>	Језичка култура (писмено изражавање)	x			

143.	Непроменљиве речи: предлози. Уочавање предлога који се јављају уз одређене падеже. (Граматика 5, Дар речи, стр. 97–100; Радна свеска, стр. 88)	Језик (граматика : обрада)	x			
144.	Наставно проучавање одломка из аутобиографије <i>Успомене, доживљаји и сазнања</i> Милутина Миланковића (Читанка 5, Уметност речи, стр. 138–140)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
145.	Место акцента у вишесложним речима (Граматика 5, Дар речи, стр. 130–131)	Језичка култура (усмено изражавање)	x			
146.	Наставно проучавање текста <i>Путовање у путопис</i> Виде Огњеновић (Читанка 5, Уметност речи, стр. 141–143; <i>Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
147.	Говорна вежба: <i>Школа какву замишљам и желим...</i> или <i>Да сам наставник/наставница</i>	Језичка култура (усмено изражавање)			x	
148.	Наставна обрада песме <i>Кад књиге буду у моди</i> Пеђе Трајковића (Читанка 5, Уметност речи, стр. 150–151)	Књижевност (лектира: обрада)	x			
149.	Непроменљиве речи: прилози (Граматика 5, Дар речи, стр. 94–97, Радна свеска, стр. 86 и 87)	Језик (граматика : обрада)	x			
150.	Прикладна употреба речи и израза. Сувишне речи (Граматика 5, Дар речи, стр. 166, Радна свеска, стр. 113)	Језичка култура (усмено изражавање)			x	
151.	Наставно проучавање романа <i>Хајдуци</i> Бранислава Нушића (Читанка 5, Уметност речи, стр. 144–149; Радна свеска, стр. 32–33; <i>Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (лектира: обрада)	x			
152.	Наставно проучавање романа <i>Хајдуци</i> Бранислава Нушића	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
153.	Драматизација одломка из романа <i>Хајдуци</i> Бранислава Нушића	Књижевност (домаћа лектира: утврђивање)		x		

	154.	Анализа домаћег задатка: <i>Лик из романа који ми се највише допао</i> или <i>Моји несташлуци</i>	Језичка култура (писмено изражавање)			x	
Код куће је најлепше	155.	Пре причавање. (<i>Граматица 5, Дар речи</i> , стр. 153–155)	Језичка култура (усмено изражавање)			x	
	156.	Припрема за контролну вежбу. Врсте речи (променљиве и непроменљиве речи). Основна значења и функција падежа. Глаголи и глаголски облици.	Језик (граматика: утврђивање)		x		
	157.	Контролна вежба (врсте речи)	Језик (граматика : провера знања)			x	
	158.	Никол Лезије: <i>Тајна жутог балона</i> (<i>Радна свеска</i> , стр. 49–55)	Књижевност (домаћа лектира: обрада)	x			
	159.	Никол Лезије: <i>Тајна жутог балона</i>	Књижевност (домаћа		x		
			лектира:)				
	160.	Писање црте (уместо наводника) у управном говору) (<i>Граматица 5, Дар речи</i> , стр. 149–150; <i>Радна свеска</i> , стр. 108)	Језик (правопис: провера знања)		x		
	161.	Диктат	Језик (правопис: утврђивање)		x		
	162.	Четврти школски писмени задатак	Језичка култура (писмено изражавање)			x	
	163.	Изражајно рецитовање обрађених лирских песама	Књижевност: провера знања			x	
	164.	Наставно проучавање песме <i>Домовина</i> Душана Васиљева или <i>Моја отаџбина</i> Алексе Шантића (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 72–75; <i>Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
	165.	Исправка Четвртог школског писменог задатка	Језичка култура (писмено изражавање)		x		

166.	Писање побољшане верзије Четвртог школског писменог задатка и читање задатака	Језичка култура (усмен о изражавање)		x		
167.	Наставно проучавање народних лирских песама о раду и посленичких песама (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 99–103; <i>Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
168.	Наставно проучавање народних лирских песама о раду и посленичких песама (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 99–103; <i>Звучна читанка 5</i>)	Књижевност (школска лектира: утврђивање)		x		
169.	Вук Стефановић Караџић: <i>Моба и прело</i>	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
170.	Систематизација знања о књижевним родовима и врстама, стилским фигурама и формама приповедања. Креативне слагалице у <i>Радној свесци</i> . (<i>Радна свеска</i> , стр. 16–17, 30–31, 34–37, 40–45, 56–57)	Књижевност : систематизација			x	
171.	Наставно проучавање приповетке <i>Чича Јордан</i> Стевана Сремца (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 178–183)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
172.	Завршни тест из српског језика	Језик: провера знања			x	
173.	Богаћење речника. Речи сличног или истог значења. Речи супротног значења (<i>Граматика 5, Дар речи</i> , стр. 164–105; <i>Радна свеска</i> , стр. 112)	Језичка култура (усмено изражавање)		x		
174.	Наставно проучавање приповетке <i>Поход на Мјесец</i> Бранка Ћопића (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 189–194)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			
175.	Реченична интонација (изговор реченице). Уочавање разлике у интонацији упитних реченица. (<i>Граматика 5, Дар речи</i> , стр. 126–129; <i>Радна свеска</i> , стр. 98)	Језик (ортоепија : обрада)			x	
176.	Наставна обрада одломка из приповетке <i>Месец над тепсијом</i> Горана Петровића (<i>Читанка 5, Уметност речи</i> , стр. 195–199)	Књижевност (школска лектира: обрада)	x			

177.	Наставна обрада одломка из приповетке <i>Месећ над тензијом</i> Горана Петровића (Читанка 5, Уметност речи, стр. 195–199)	Књижевност (школска лектира: обрада)		x		
178.	Говорна вежба: Књижевни лик који је оставио највећи утисак на мене	Књижевност (школска лектира: систематизација)			x	
179.	Јован Стерија Поповић: <i>Лажа и паралажа</i> (одломак) (Читанка 5, Уметност речи, стр. 208–211)	Књижевност (допунски избор лектире: обрада)	x			
180.	Анализа завршног теста и закључивање оцена	Језик и књижевност (завршни час)		x		
			93	50	37	180

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ГОДИШЊЕГ ФОНДА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ	УКУПНО
Књижевност	70
Језик	40
Језичка култура	70
УКУПНО	180

УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Наставни програм предмета *Српски језик и књижевност* чине три предметне области: Књижевност, Језик и Језичка култура. Препоручена дистрибуција часова по предметним областима је следећа: Књижевност – 70 часова, Језик – 70 часова и Језичка култура – 40 часова. Све три области се прожимају и ниједна се не може излучавати изоловано и без садејства са другим областима.

Наставни програм *српског језика и књижевности* заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз све три предметне области овог предмета.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника јесте да дати програм прилагоди, имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже; ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода и садржаја, наставник најпре креира свој годишњи, тј. глобални план рада, из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Исходи дефинисани по областима олакшавају наставнику даљу операционализацију исхода на нивоу конкретних наставних јединица. Од наставника се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, дефинише исходена три нивоа: оне које би сви ученици требало да достигну, оне које би већина ученика требало да достигне и оне које могу само неки ученици да достигну. На овај начин постиже се индиректна веза са стандардима на три нивоа постигнућа ученика. Током планирања треба, такође, имати у виду да се неки исходи остварују брже и лакше, али је за већину исхода (посебно за предметну област Књижевност) потребно више времена, више различитих активности и рад на различитим текстовима. Поред тога што ученике треба да оспособи за коришћење уџбеника, као једног од извора знања, наставник ваља да их упути у начине и облике употребе других извора сазнавања.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И

УЧЕЊА КЊИЖЕВНОСТ

Окосницу програма књижевности чине текстови из лектире. Лектира је разврстана по књижевним родовима – *лирика, епика, драма* и обogaћена избором нефикционалних, научнопопуларних и информативних текстова. Обавезни део лектире састоји се, углавном, од дела која припадају основном националном корпусу, али је обogaћен савременим, актуелним делима. Избор дела је у највећој мери заснован на принципу прилагођености узрасту.

Уз текстове које је потребно обрадити на часу дат је и списак домаће лектире. Циљ поновног увођења домаће лектире је формирање, развијање или неговање читалачких навика код ученика. Обимнија дела ученици могу читати преко распуста чиме се подстиче развијање континуиране навике читања.

Уз обавезни списак дела за обраду додат је допунски избор текстова. Изборни део допушта наставнику већу креативност у достизању исхода. Такође, програмом се подстиче упознавање ученика са завичајном, локалном (или регионалном) културом и стваралаштвом, пошто је омогућено да сваки наставник обради дело по избору писца из завичајног (регионалног) корпуса.

Уз доминантан корпус текстова канонских писаца којим се утиче на формирање естетског укуса ученика, изграђује и богати свест о природи националне књижевности (и вредностима класика светске књижевности), али и културном и националном идентитету, у избору лектире и допунском избору дата је могућност наставницима да одаберу и изванредан број књижевних дела савремених писаца, чиме се ученици упознају са репрезентативним примерима савремене књижевности и у прилици су да критички самеравају поезику њихових дела са канонским вредностима. Циљ увођења савремених књижевних дела која још нису постала део канона јесте да се по својој мотивској или тематској сродности вежу за постојеће теме и мотиве у оквиру наставног програма и да се таквим примерима покаже како и савремени писци промишљају епску народну традицију или теме пријатељства, етичности, развијају имагинацију и емпатију, чиме ће се обогатити вертикално читалачко искуство ученика и осавременили приступ настави.

Овакав избор дела омогућава већу могућност примене компаративног приступа проучавању литерарног стваралаштва, уз одабир различитих нивоа обраде: интерпретације, приказа или осврта. Избор дела треба да буде усклађен са могућностима, потребама и интересовањима конкретног ђачког колектива. Разлике у укупној уметничкој и информативној вредности појединих текстова утичу на одговарајућа методичка решења (прилагођавање читања врсти текста, опсег тумачења текста у зависности од сложености његове структуре, повезивање и груписање са одговарајућим садржајима из других предметних подручја – граматике, правописа и језичке културе и сл.).

Текстови из допунског дела програма треба да послуже наставнику и при обради наставних јединица из граматике, као и за обраду и утврђивање садржаја из језичке културе. Дела која неће обрађивати наставник треба да препоручи ученицима за читање у слободно време.

Нови програм заснован је на уочавању природе и улоге књижевног дела, као и уочавању разлике књижевних и некњижевних текстова, односно њиховој већој корелативности. Ученици треба да буду оспособљени да разликују особености књижевног текста (фикционалност, конотативност, књижевни поступци, сликовитост, ритмичност и сл.) у односу на денотативност, информативност и казивање засновано на чињеницама и подацима у различитим видовима некњижевних текстова. Корелативност је омогућена адекватним комбиновањем обавезних и изборних дела.

Са списка допунског избора наставник бира она дела која ће, уз обавезни део лектире, чинити тематско-мотивске целине. Наставник може груписати и повезивати по сродности дела из обавезног и допунског програма на много начина. Могући примери функционалног повезивања наставних јединица могу бити следећи (никако и једини): тема пријатељство: Нушићеви *Хајдуци* – Твенови *Доживљаји Тома Сојера* / *Доживљаји Хаклберија Фина* – Кишов *Дечак и пас* – Раичковићево *Велико двориште* – *Господар лопова* К.Функе; социјални мотиви и проблеми у одрастању: Кишов *Дечак и пас* – Цанкарова *Десетица* – Г.Олујић, *Село изнад облака* – Коларовљев роман *Аги и Ема* – Глишићева *Прва бразда*; родољубље: Душан Васиљев, *Домовина* или Алекса Шантић, *Моја отаџбина* – народне епске песме о Немањинима и Мрњавчевићима; савремено детињство: Трајковићева песма *Кад*

књиге буду у моди – роман *Аги и Ема* – Г. Олујић *Црвена жаба*; детињство у прошлости: Нушићеви *Хајдуци* – Твенови *Доживљаји Тома Сојера / Доживљаји Хаклберија Фина* – Миланковићеве *Успомене, доживљаји, сазнања* – Кишов *Дечак и пас* – Раичковићево *Велико двориште* – Ћопићев *Поход на Мјесец* – Глишићева *Прва бразда*; детињство великих научника и писаца: о Николи Тесли – Миланковићеве *Успомене, доживљаји, сазнања*; љубав према науци и књижевности: Д. Обрадовић, *О љубави према науци* (по потреби прилагодити узрасту ученика) – Алексићеве приче *Музика тражи уши* или *Кога се тиче како живе приче* – Миланковићеве *Успомене, доживљаји, сазнања* – Трајковићева песма *Кад књиге буду у моди*; описивање: Илићево *Зимско јутро* – Данојлићева *Шљива* – Андрићеви *Мостови – Сребрне плесачице* Д. Максимовић – *Путовање у путопис* В. Огњеновић; обрада портрета: Чича Јордан – Миона – хајдуци – хобит Билбо Багинс – бака Ема – Том Сојер/ Хаклбери Фин – Шипио; хумор и пародија: *Еро с онога свијета* – Нушићеви *Хајдуци* – Радовићев *Капетан Џон Пиплфокс*; митологија: митолошке народне лирске песме – Ршумовићева обрада грчких митова у књизи *Ујдурме и зврчке из античке Грчке*; авантуре: Дефоов *Робинсон Крусо* – проза М. Петровића Аласа о гусарима, пиратима и путовању на „Робинсоново“ острво – Радовићев *Капетан Џон Пиплфокс* – Твенови *Доживљаји Тома Сојера / Доживљаји Хаклберија Фина*. Наведени примери показују како се исти текст може повезивати са другима на различите начине, према различитим мотивима или тону приповедања.

Књижевна дела која су доживела екранизацију (*Хајдуци, Аги и Ема, Доживљаји Тома Сојера, Хобит, Робинсон Крусо, Господар лопова*) могу послужити за компаративну анализу и уочавање разлике између књижевне и филмске (адаптиране, измењене) фабуле и израза, чиме ученици могу доћи до закључка о природи два медија и развијати своју медијску писменост. Ученици се могу упутити и на друге филмове са сличном тематиком (дечје авантуре или авантуре у фантастичном свету, одрастање усамљеног детета и сл.) и додатно повезати обраду једне тематско- мотивске целине.

Са појединим елементима медијске писмености ученике треба упознати такође кроз корелацију: појам дечји часопис упознати на конкретном тексту из часописа по избору (садржај текста треба да буде у вези са лектиром); појам радио упознати уз обраду текста *Капетан Џон Пиплфокс* Душка Радовића.

Поред корелације међу текстовима, неопходно је да наставник успостави вертикалну корелацију. Наставник мора бити упознат са садржајима *српског језика* претходних разреда ради поштовања принципа поступности и систематичности.

Наставник, такође, треба да познаје садржаје предмета природа и друштво за 3. и 4. разред (пример: приликом обраде преткосовских песама у уводном делу часа или приликом мотивације, ученике треба подсетити на оно што су учили о Немањићима и Мрњавчевићима из овог предмета...).

Хоризонталну корелацију наставник успоставља, пре свега, са наставом историје, ликовне културе, музичке културе, верске наставе и грађанског васпитања.

Увођење ученика у свет књижевности, али и осталих, тзв. некњижевних текстова (популарних, информативних), представља изузетно сложен наставни задатак. Управо на овом ступњу школовања стичу се основна и врло значајна знања, умења и навике од којих ће зависити ученичка књижевна култура, али и естетске компетенције. Ученици треба да разумеју фикционалну природу књижевног дела и

његову аутономност (односно да праве разлику између лирског субјекта и песника, приповедача и писца), као и чињеницу да књижевно дело обликује једну могућу слику стварности.

При обради текста примењиваће се у већој мери јединство аналитичких и синтетичких поступака и гледишта. У складу са исходима, ученике треба навикавати да своје утиске, ставове и судове о књижевном делу подробније доказују чињеницама из самога текста и тако их оспособљавати за самосталан исказ, истраживачку делатност и заузимање критичких ставова.

Проучавање књижевноуметничког дела у настави је сложен процес који започиње наставниковим и учениковим припремањем (мотивисање ученика за читање, доживљавање и проучавање уметничког текста, читање, локализовање уметничког текста, истраживачки припремни задаци) за тумачење дела, своје најпродуктивније видове добија у интерпретацији књижевног дела на наставном часу, а у облицима функционалне примене стечених знања и умења наставља се и после часа: у продуктивним обнављањима знања о обрађеном наставном градиву, у поредбеним изучавањима књижевноуметничких дела и истраживачко- интерпретативним приступима новим књижевноуметничким остварењима. Средишње етапе процеса проучавања књижевноуметничког дела у настави јесу методолошко и методичко заснивање интерпретације и њено развијање на наставном часу.

Обрада књижевног дела треба да буде проткана решавањем проблемских питања која су подстакнута текстом и уметничким доживљавањем. Многи текстови, а поготову одломци из дела, у наставном поступку захтевају умесну локализацију, често и вишеструку. Ситуирање текста у временске, просторне и друштвено- историјске оквири, као и обавештења о битним садржајима који претходе одломку – све су то услови без којих се у бројним случајевима текст не може интензивно доживети и правилно схватити.

Приликом тумачења текста ученике треба навикавати да своје утиске, ставове и судове о књижевном делу подробније доказују чињеницама из самога текста и тако их оспособљавати за самосталан исказ, истраживачку делатност и заузимање критичких ставова, уз уважавање индивидуалног разумевања смисла књижевног текста и исказивање различитих ставова.

У наставној интерпретацији књижевноуметничког дела обједињавајући и синтетички чиниоци могу бити: уметнички доживљаји, текстовне целине, битни структурни елементи (тема, мотиви, песничке слике, фабула, односно сиже, књижевни ликови, смисао и значење текста, мотивациони поступци, композиција), форме приповедања (облици излагања), језичко-стилски поступци и литерарни (књижевноуметнички) проблеми.

Књижевнотеоријске појмове ученици ће упознавати уз обраду одговарајућих текстова и помоћу осврта на претходно читалачко искуство. У програму нису наведени појмови и врсте књижевних дела предвиђени за усвајање у претходним разредима првог основношколског циклуса, али се очекује ће се наставник наслонити на стечено знање ученика, обновити га и продубити на примерима, сходно старијем узрасту. Такав случај је са стилским фигурама (поређењем (компарацијом) и персонификацијом) које се усвајају у трећем и четвртном разреду; појму приповедања и облицима казивања у епском књижевном делу (дијалог, монолог, описивање)...

Језичко-стилским изражајним средствима прилази се с доживљајног становишта; полазиће се од изазваних уметничких утисака и естетичке сугестије, па ће се потом истраживати њихова језичко-стилска условљеност.

Током обраде књижевних дела, као и у оквиру говорних и писмених вежби, настојаће се да ученици откривају што више особина, осећања и душевних стања појединих ликова, као и да изражавају своје ставове о поступцима ликова.

Приликом повезивања књижевних (фикционалних), граничних, односно нефикционалних текстова (путописна и аутобиографска проза) и некњижевних текстова (енциклопедије, речници, часописи и сл.), треба реализовати исходе везане за уочавање разлике између фикционалне и нефикционалне књижевности (засноване на личном сведочењу и проверљивим подацима), као и књижевног и некњижевног текста и упућивати ученика да увиде разлику у књижевном поступку између наведених врста.

Иако ученик усваја појмове народне и ауторске бајке у претходним разредима, сада треба да буде у стању да детаљније познаје одлике народне бајке и њене разлике у односу на ауторску бајку (композиција, (не)постојање стереотипног почетка и завршетка, ликови – човек као главни лик народне бајке и животиње и натприродна бића као јунаци ауторске бајке, поремећај равнотеже као узрок потраге јунака у народнојбајци / потрага за идентитетом и животном срећом у ауторској бајци, коришћење (и измена) мотива народне бајке у ауторској бајци), као и у односу на драмску или сценску бајку (адаптација мотива, односно прилагођавање радње драмском облику). Такође, ученик треба да уочава разлике у особеностима народне и уметничке новеле на примерима из лектире. Загонетке и пословице уводе се у наставу српског језика и књижевности од првог разреда, па се знања о овим врстама обнављају и проширују. Исто важи и за причу о животињама и њену дистинкцију у односу на басну – наставник се наслања на знање из првог циклуса образовања, обнавља га и проширује.

Исходи везани за наставну област књижевност засновани су на читању. Кроз читање и тумачење књижевних дела ученик развија читалачке компетенције које подразумевају не само истраживачко посматрање и стицање знања о књижевности већ подстичу и развијају емоционално и фантазијско уживљавање, имагинацију, естетско доживљавање, богате асоцијативне моћи, уметнички сензибилитет, критичко мишљење и изграђују морално просуђивање. Разни облици читања су основни предуслов да ученици у настави стичу сазнања и да се успешно уводе у свет књижевног дела. У петом разреду негује се, пре свега, доживљајно читање, а ученици се поступно уводе у истраживачко читање (читање према истраживачким задацима, читање из различитих перспектива и сл.) и оспособљавају да искажу свој доживљај уметничког дела, увиде елементе од којих је дело сачињено и разумеју њихову улогу у изградњи света дела.

ЈЕЗИК

У настави језика ученици се оспособљавају за правилну усмену и писану комуникацију стандардним (књижевним)српским језиком. Отуда захтеви у овом програму нису усмерени само на усвајање језичких правила и граматичке норме, већ и на разумевање њихове функције и правилну примену у усменом и писменом изражавању.

Када се у садржајима програма наводе наставне јединице које су ученици већ обрађивали у нижим разредима, подразумева се да се степен усвојености и способност примене раније обрађеног градива проверава, а понављање и увежбавање на новим примерима претходи обради нових садржаја, чиме се обезбеђује

континуитет рада и систематичност у повезивању новог градива са постојећим знањима.

Нужно је да наставник увек има на уму пресудну улогу умесних и систематских вежбања, односно да наставно градиво није усвојено док се добро не увежба. То значи да вежбања морају бити саставни чинилац обраде наставног градива, примене, обнављања и утврђивања знања.

Граматика

Основни програмски захтев у настави граматике јесте да се ученицима језик представи и тумачи као систем. Ниједна језичка појава не би требало да се изучава изоловано, ван контекста у којем се остварује њена функција (у свакој погодной прилици могу се знања из граматике ставити у функцију тумачења текста, како уметничког тако и научнопопуларног). Један од изразито функционалних поступака у настави граматике јесу вежбања заснована на коришћењу примера из непосредне говорне праксе, што наставу граматике приближава животним потребама у којима се примењени језик појављује као свестрано мотивисана људска активност. Језичке појаве не треба наводити нити приказивати као изоловане (нпр. неповезане речи и смисаоно некореспондентне реченице), већ их увек ваља контекстуализовати везивањем за говорне ситуације у којима се могу јасно препознати, издвојити и објаснити њихове карактеристике и функције.

Наставни приступ падежима и вежбе усмерене на утврђивање знања о употреби правилних облика именских речи треба повезивати с одступањима од књижевног језика, колебањима и типичним грешкама које се јављају у усменом и писменом изражавању ученика. Стога се садржај вежбања падежа у настави мора одређивати на основу континуираног праћења језичког испољавања ученика (нпр. током дијалога на часу, а такође и на примерима из домаћих и писмених задатака ученика). Тако ће настава језика бити у функцији оспособљавања ученика за правилно комуницирање савременим књижевним српским језиком.

Обрада предлога не може се сматрати окончаном на једном часу, указивањем на њихову непроменљивост, већ основна знања треба поступно проширивати током обраде падежа, и то наводећи најфреквентније примере и њихову типичну употребу. Исто важи и за прилоге, чију поделу по значењу треба повезати са прилошким одредбама, а функцију показивати у реченици и у тексту. И променљиве врсте речи треба повезивати са њиховим типичним функцијама у реченици да би ученици уочили реч као јединицу на морфолошком и синтаксичком нивоу.

Правопис

Правописна правила се усвајају путем систематских вежбања (правописни диктати, исправка грешака датом тексту, тестови са питањима из правописа итд.). У оквиру правописних вежби пожељно је повремено укључити и питања којима се проверава графија (писана слова: велико и мало ћирилично Ћ, Ђ; велико и мало латиничко Ћ, велико Г, С, Ш итд.).

Такође, треба подстицати ученике да сами уочавају и исправљају правописне грешке у СМС комуникацији, као и у различитим типовима комуникације путем интернета.

Поред тога, ученике треба упућивати на служење правописом и правописним речником (школско издање). Пожељно је да наставник доноси примерак *Правописа* на час кад год се обрађују правописне теме (тако би могао појединачно ученицима задавати да пронађу реч у правописном речнику и одреде њен правилан облик или правилно писање).

Ортоепија

Наставник стално треба да указује на важност правилног говора, који се негује спровођењем одређених ортоепских вежби. Ортоепске вежбе не треба реализовати као посебне наставне јединице, већ уз одговарајуће теме из граматике: нпр. уочавање места акцента у речи може се повезати са обрадом и утврђивањем знања о падежима (именице *време, раме, теме* и сл. у генитиву једнине и номинативу множине немају акценат на истом слогу итд.); реченична интонација може се с једне стране повезати са правописом, а са друге са синтаксом итд. Уз коришћење аудио снимака, ученике треба навикавати да препознају, репродукују и усвоје правилно акцентован говор, а у местима где се одступа од акценатске нормe, да разликују стандардни акценат од свога акцента, тј. од дијалекатске акценатуације.

Неке ортоепске вежбе могу се спроводити и уз одговарајуће теме из књижевности: нпр. артикулација се може вежбати изговарањем брзалица, онда када се оне обрађују као део народног стваралаштва; акценат речи, темпо, ритам, реченична интонација и паузе могу се вежбати гласним читањем одломака из изборне лектире (по избору наставника или ученика) итд. Као ортоепску вежбу треба спроводити и говорење напамет научених одломака у стиху и прози (уз помоћ аудитивних наставних средстава).

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Развијање језичке културе један је од најважнијих задатака наставе матерњег језика. Ова наставна област, иако је програмски конституисана као посебно подручје, мора се повезивати с обрадом књижевних текстова као репрезентативних образаца изражавања, а такође и са наставом граматике и правописа. Исто тако, обрада књижевног текста и рад на граматички и правопису књижевног језика мора укључивати и садржаје који доприносе неговању културе усменог и писменог изражавања.

Језичка култура се негује спровођењем лексичко-семантичких и стилских вежби, које имају за циљ богаћење речника и развијање способности и вештине изражавања. Све врсте тих вежбања, чији је циљ развијање језичког мишљења, изводе се на тексту или у току говорних вежби.

Када су у питању домаћи задаци, препоручује се да се четири задатка пишу ћирилицом, а четири латиницом (наизменично). Годишње се ради четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту (један час за израду задатка и два за анализу и писање побољшане верзије састава). Школске писмене задатке требало би писати ћирилицом, а два исправка латиницом.

Приликом реализације програма предмета *српски језик и књижевност* наставници треба да користе и савремене технологије (нпр. видео-бим, паметну таблу и сл.). Осавремењивање часова може се постићи и коришћењем електронских уџбеника и других наставних средстава.

III. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања. Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности.

Формативно вредновање је саставни део савременог приступа настави и подразумева процену знања, вештина, ставова и понашања, као и развијања одговарајуће компетенције током наставе и учења. Резултат оваквог вредновања даје повратну информацију и ученику и наставнику о томе које компетенције су

усвојене, а које нису, као и о ефикасности одговарајућих метода које је наставник применио ради остваривања циља. Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса треба да буду исказани и бројчаном оценом.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања, праћења и вредновања. Важно је да наставник, поред постигнућа ученика, континуирано прати и вреднује властити рад. Све што се покаже добрим и ефикасним, наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а оно што буде процењено као недовољно делотворно, требало би унапредити.

Уџбеник за ученике:

- Читанка
- Граматика
- Радна свеска
- Књиге лирске, епске и драмске поезије предвиђене програмом за 5. разред; допунски избор и научнопопуларни и информативни текстови.

Литература за реализацију програма

- М. Николић: *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006.
- П. Илић: *Методика наставе српског језика и књижевности*, Прометеј, Нови Сад, 1991.
- С. Маринковић: *Методика креативне наставе српског језика и књижевности*, Креативни центар, Београд, 2003.
- М. Андрић: *Наставно проучавање народног песништва*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1997.
- Живојин Станојчић, Љубомир Поповић: *Граматика српског језика*, Завод за уџбенике, Београд, 2008.
- М. Пешикан, Ј. Јерковић, М. Пижурица: *Правопис српског језика*, Матица српска, Завод за уџбенике, Београд, 2009.
- И. Тартаља: *Теорија књижевности*, Завод за уџбенике, Београд, 2008.
- Р. Пешић, Н. Милошевић-Ђорђевић: *Народна књижевност*, Требник, Београд, 1997.
- *Речник књижевних термина*, уредник Д. Живковић, Нолит, Београд, 1992.
- В. Јанковић: *Митови и легенде*, СКЗ, Београд 2006.
- П. Булат, В. Чајкановић: *Митолошки речник*, СКЗ, Београд 2007.
- М. Николић: *Стилске вежбе*, Просветни преглед, Београд, 2000.

ДОПУНСКА НАСТАВА српског језика за 5. разред

Циљеви допунске наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци за допунску наставу:

— развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује; описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;

– поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;

Методe:

У петом разреду у настави српског језика користиће се следеће методе: монолошка, дијалогска, текст, текстовна, самостални ученички радови, демонстрације, писани радови ученика, самостално стваралаштво ученика (песме, приче), вербална, тест, комбинована (аналитичко-синтетичка).

МЕСЕЦ	ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ
Септембар – октобар	Реченице по саставу Врсте речи (именске) Служба речи Правопис
Новембар – децембар	Главни реченични чланови Зависни реченични чланови Падежи; значење и функција Правопис
Фебруар – март	Придеви; писање придева на -ски, -чки, -шки, -ов, -ев, -ин; извођење придева од именица са Ј у основи (армија – армијски) Глаголи, глаголски вид, глаголски род Глаголске основе, инфинитивна и презентска основа
Април – мај	Правопис (употреба великог слова, запете у апозицији и вокативу, одричне заменице са предлогом: ни са ким) Глаголски облици (инфинитив, радни глаголски придев, презент, перфекат, футур I

ДОДАТНА НАСТАВА српског језика за 5. разред

Циљеви наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци за додатну наставу:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- уочавање разлике између месног говора и књижевног језика;
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне);
- усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности;

– упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;

Методe:

У петом разреду у настави српског језика користиће се следеће методе: монолошка, дијалогска, текст, текстовна, самостални ученички радови, демонстрације, писани радови ученика, самостално стваралаштво ученика (песме, приче), вербална, тест, комбинована (аналитичко-синтетичка).

Месец	ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ
Септембар – октобар	Књижевно дело по избору ученика – тумачење (увођење ученика у разумевање битних одлика књижевног дела: тема, композиција, ликови, језик) Главни и зависни реченични чланови
Новембар – децембар	Граматичке категорије именских речи Заменице и употреба падежа Вежбе правописа, са правилним акцентом Правописне промене
Фебруар – март	Школско такмичење – припрема (збирка текстова) Школско такмичење из језика и језичке културе Припрема за општинско такмичење (збирка тестова) Општинско такмичење из језика и језичке културе Основна стилска изражајна средства Правопис (тачка и запета, неколико тачака, цртица...)
Април – мај	Припрема за градско такмичење из језика и језичке културе (збирка текстова) Учешће на градском такмичењу Проучавање локалног говора; састављање речника локалних речи и израза и њихово замењивање речима и изразима из стандардног књижевног језика Разговор о гледаној позоришној представи (глума и глумци, режија и редитељ, текст и писац; музика и композитор)
Јун	Збирка песама из „Дневника прочитаних књига“ (тумачење, стилска анализа) Казивање стихова из самосталног ученичког стваралаштва

План рада РЕЦИТАТОРСКО ДРАМСКЕ секције за пети разред

Циљеви наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво – усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања и читања у себи (доживљајног – изражајног, интерпретативног, истраживачког; читање с разумевањем, логичко читање) у складу са врстом текста (књижевним и осталим текстовима);

- оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.).

Методe:

У петом разреду у настави српског језика користиће се следеће методе: монолошка, дијалогска, текст, текстовна, самостални ученички радови, демонстрације, писани радови ученика, самостално стваралаштво ученика (песме, приче), вербална, тест, комбинована (аналитичко-синтетичка).

План рада рецитаторско драмска секције од 5. до 8. разреда

СЕПТЕМБАР

1. Формирање секције и договор о раду
2. План рада за текућу школску годину
3. Акценатске вежбе
4. Акцентаске вежбе

ОКТОБАР

1. Вежбе интонације
2. Вежбе интензитета
3. Избор и анализа садржаја за наступ поводом Дана просветних радника
4. Увежбавање за

наступ НОВЕМБАР

1. Генерална проба пред наступ поводом Дана просветних радника
2. Приредба поводом Дана просветних радника
3. Избор и анализа садржаја за прославу Дана Светог Саве
4. Увежбавање за

наступ ДЕЦЕМБАР

1. Увежбавање за наступ
2. Увежбавање за наступ
3. Анализа рада секције у првом полугодишту

ЈАНУАР

1. Увежбавање за наступ поводом Дана школе
2. Генерална проба пред наступ поводом Дана школе
3. Наступ поводом Дана школе

ФЕБРУАР

1. Одабир текстова за школско такмичење у рецитовању
2. Увежбавање текстова
3. Увежбавање текстова
4. Школско такмичење у рецитовању

МАРТ

1. Припрема за општинско такмичење у рецитовању
2. Припрема за општинско такмичење у рецитовању
3. Општинско такмичење у рецитовању
4. Анализа резултата општинског такмичења у

рецитовању АПРИЛ

1. Сарадња са другим секцијама (музичка, ликовна)
2. Посета позоришној представи
3. Дискусија о посећеној представи
4. Сусрет са професионалним

глумцем МАЈ

1. Припреме за пролећни фестивал
2. Увежбавање програма
3. Увежбавање програма
4. Приредба поводом пролећног фестивала

ЈУН

1. Анализа рада секције и извештај

НОВИНАРСКА СЕКЦИЈА

ОБРАЗОВНИ ЦИЉЕВИ:

- Упознавање новинарских врста и начина рада и оспособљавање ученика за адекватно усмено и писмено изражавање.
- Овладавање језичким средствима потребним за успешну комуникацију.
- Уочавање разлика између књижевног и народног језика.
- Повезивање говорних активности са ликовним изразом и савременим информатичким технологијама.

ВАСПИТНИ и ФУНКЦИОНАЛНИ ЦИЉЕВИ:

- Развијање стваралачке способности.
- Извршавање постављених обавеза.
- Подстицање на тимски рад и сарадњу.
- Разумевање, поштовање и узајамно уважавање културе, језика, обичаја, историје, вере и музике више народа.
- Развијање комуникацијских способности, сигурности и самопоуздања у јавном наступу и опхођењу и развијање социјалних вештина.
- Развијање интереса за новинарство.
- Усмеравање у избору занимања.
- Неговање етичких вредности и принципа.

МЕТОДЕ : монолошка, дијалошка, стваралачка, игровна, текстуална, метода самосталних радова.

АКТИВНОСТИ:

Упоредивање два различита текста из новина и уочавање разлика у језику који се користи, темама и начину обраде тема, професионалност – непрофесионалност у новинарству.

Правила међународне федерације новинара – вежба.

Уочавање непрофесионализма у новинарству и исправак лоших текстова.

Општа култура новинара – квиз.

Писање вести (практична вежба састављања вести, издвајање наслова и прилагођавање вести за различите медије).

Вежба експресног састављања вести.

Вежба улоге водитеља/спикера на телевизији.

Писање репортаже (одабирање сложеније теме и опширнији приказ одабране проблематике).

Писање интервјуа (вежба интервјуисања са унапред одабраном личношћу.

Смишљање анкете, просте и сложене анкете.

Истраживање јавног мњења (маркетиншки ангажована анкета).

Писање приказа књиге, албума, концерта, представе и филма.

Писање извештаја најављеног догађаја (програм, интервју) и ненајављеног догађаја.

Израда часописа – избор уредништва, програма, тема и дужности. Уређивање текста – фонт и прелом.

Презентација школског часописа.

ПЛАН РАДА ЗА НОВИНАРСКУ СЕКЦИЈУ

1. Етика у новинарству (упоређивање два различита текста из новина и уочавање разлика у језику к
2. Декларација о принципима поступања новинара (правила међународне федерације новинара – вежба)
3. Етика у новинарству (уочавање непрофесионализма у новинарству и исправак лоших текстова)
4. Општа култура новинара – квиз
5. Вест (практична вежба састављања вести, издвајање наслова и прилагођавање вести за различите
6. Телевизијске вести (вежба експресног састављања вести)
7. Телевизијски спикер (вежба улоге водитеља/спикера на телевизији)
8. Општа култура новинара – квиз
9. Репортажа (одабирање сложеније теме и опширнији приказ одабране проблематике)
10. Интервју (вежба интервјуисања са унапред одабраном личношћу)
11. Интервју (вежба спонтаног интервјуа)
12. Општа култура новинара – квиз
13. Анкета (смишљање анкете, просте и сложене анкете)
14. Истраживање јавног мњења (маркетиншки ангажована анкета)
15. Ангажовано новинарство (истраживање, упознавање са системом)
16. Општа култура новинара – квиз
17. Новинарска критика/приказ – књига
18. Новинарска критика/приказ – албум/концерт
19. Новинарска критика/приказ – филм/представа
20. Општа култура новинара – квиз
21. Извештај најављеног догађаја (програм, интервју)
22. Извештај ненајављеног догађаја
23. Уредништво (одабир и начин реализовања програма и листа)
24. Општа култура новинара – квиз
25. Школски часопис – расподела дужности и тема
26. Школски часопис – реализација
27. Школски часопис - реализација
28. Општа култура новинара – квиз
29. Лектура
30. Уређивање вести – фонт, одабир
31. Уређивање вести – прелом текста
32. Општа култура новинара – квиз
33. Презентација школског часописа
34. Презентација школског часописа

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА

Наставни предмет: Енглески језик

Разред: пети

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Литература за наставу за ученике/це:

Catrin E. Morris, Paola Tite with Grazia Ceruli and Luke Prodromou, *Sprint 1*, уџбеник за пети разред основне школе (пета година учења), Вулкан знање, Београд, 2023.

Grazia Ceruli, Paola Tite *Sprint 1*, радна свеска за пети разред основне школе (пета година учења), Вулкан знање, Београд, 2023.

Литература за наставу за наставнике/це:

Catrin E. Morris, Paola Tite with Grazia Ceruli and Luke Prodromou, *Sprint 1*, уџбеник за пети разред основне школе (пета година учења), Вулкан знање, Београд, 2023.

Grazia Ceruli, Paola Tite *Sprint 1*, радна свеска за пети разред основне школе (пета година учења), Вулкан знање, Београд, 2023.

Catrin E. Morris, Paola Tite with Grazia Ceruli, *Sprint 1*, приручник за наставнике са тестовима и додатним материјалима

Остала наставна средства и помагала:

- два ЦД -а са аудио-записима који прате текстове у уџбенику и радној свесци за наставнике/це
- један ЦД са тестовима за наставнике/це
- пригодан, едукативни постер за учионицу
- дигитални уџбеник

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

РЕДНИ БРОЈ И НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	МЕСЕЦ										Број часова			
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	Обр.	Утв.	Ост.	Укуп.
1. STARTER UNIT	X										1	4	1	6
2. WELCOME TO OUR SCHOOL	X	X									3	4	0	7
3. TEST 1	X										0	0	2	2
4. MY FAMILY		X	X								3	6	0	9
5. MY FAVOURITE			X	X							3	4	0	7

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

THINGS															
6. ПРВИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК				X								0	0	3	3
7. AT HOME				X	X	X						3	4	0	7
8. DAILY ROUTINES						X	X					3	4	0	7
9. ТЕСТ 2							X					0	0	2	2

10. THAT'S ENTERTAINMENT							X	X				3	4	0	7
11. I CAN DANCE								X	X			3	4	0	7

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

12. ДРУГИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК									X		0	0	3	3
13. WHAT'S THE WEATHER LIKE?										X	2	3	0	5
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	9	9	8	9	3	7	9	5	8	5	24	37	11	72

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

Наставне теме и комуникативне функције	Исходи	Међупредметне компетенције	Стандарди
	По завршеној теми, ученици ће бити у стању да:		

<p>1. Starter Unit</p> <p>Уводна тема</p> <p>Изражавање бројева и одређених количина, исказивање хронолошког времена, размена информација личне природе, изрицање једноставних наредби, именовање школских предмета, описивање места</p>	<p>- препознају и именују слова енглеске абецеде; разумеју и именују бројеве 1 – 100; размене информације личне природе (нпр. године старости); препознају и употребе облике правилне и неправилне множине именица; саопште колико нечега има; препознају и именују боје; питају и кажу која им је омиљена боја; препознају и именују школски прибор;питају и саопште колико има сати; препознају и именују дане у недељи, месеце у години и годишња доба; препознају и именују редне бројеве; размене информације у вези са датумима;идентификују и опишу популарна места за забаву и разоноду у Лондону;опишу омиљено место за забаву и разоноду у свом окружењу; препознају и именују школске предмете;</p> <p>разумеју и формулишу једноставне наредбе које се користе у учионици.</p>	<p>Учење</p> <p>Сарадња</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Естетичка компетенција</p>	<p>1.1.1.1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.11. 1.1.12.1.1.13. 1.1.15. 1.1.16 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.</p>
--	--	--	--

<p>2. Welcome to our school</p> <p>Добродошли у нашу школу</p> <p>Поздрављање и представљање, размена информација личне природе, исказивање припадања, описивање бића, предмета и места</p>	<p>- препознају и именују називе држава и народа и језика;наведу називе главних градова Енглеске, Француске, Немачке и САД;разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на поздрављање и представљање;разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на размену информација личне природе у свакодневном животу, поштујући правила учтиве комуникације;разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на описивање бића, предмета и места; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на исказивање припадања; разликују и правилно изговоре гласове /ə/ и /ð/; разумеју једноставан текст који говори о познатим парковима у УК;наведу називе познатих паркова у УК;наведу називе држава које чине Уједињено Краљевство;</p> <p>напишу једноставан блог о себи.</p>	<p>Учење</p> <p>Сарадња</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Естетичка компетенција</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2.</p>
---	--	--	--

<p>3. Test 1</p> <p>Тест 1</p> <p>Изражавање бројева и одређених количина, описивање бића и места, исказивање припадања, поздрављање и представљање</p>	<p>- саопште колико нечега има, користећи основне бројеве и правилну и неправилну множину именица;напишу колико има сати и који је датум;разумеју једноставне информације које се односе на описивање бића и места и правилно употребе глагол <i>to be</i> и одређени / неодређени члан;разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање припадања;разумеју једноставан текст који се односи на представљање и допуне га недостајућим речима.</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p>	<p>1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.20. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.20. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2.</p>
---	---	---	---

<p>4. My family</p> <p>Моја породица</p> <p>Представљање других, упоређивање и описивање бића, места и ствари; описивање свакодневних и тренутних радњи у садашњости, описивање просторних односа, размена информација личне природе</p>	<p>- разумеју речи којима се именују чланови уже и шире породице, као и речи којима се описују људске особине;</p> <p>именују чланове уже и шире породице;</p> <p>- разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на представљање чланова уже и шире породице и њихове особине; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на описивање свакодневних и тренутних радњи у садашњости; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на описивање просторних односа; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на описивање бића, места и ствари, користећи компаратив и суперлатив придева; препознају и правилно изговоре гласове /l/, /i:/;</p>	<p>Учење</p> <p>Сарадња</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Естетичка компетенција</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.</p>
--	---	--	---

	<p>размене основне информације личне природе (име, старост, број телефона, интересовања, карактерне особине и сл.);разумеју једноставан текст који говори типичној породици у УК; напишу неколико везаних исказа о типичној, модерној породици у својој земљи;наведу сличности и разлике у породичном животу у својој и циљној култури.</p>		
--	---	--	--

<p>5. My favourite things</p> <p>Моје омиљене ствари</p> <p>Исказивање припадања и поседовања, описивање људи, описивање свакодневних и тренутних радњи у садашњости; исказивање допадања и недопадања</p>	<p>- разумеју речи којима се именују лични предмети; именују личне предмете;</p> <p>разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на исказивање припадања и поседовања, допадања / недопадања; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на описивање физичког изгледа људи; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на описивање свакодневних и тренутних радњи у садашњости; препознају и правилно изговоре глас /h/; поштују правила учтиве комуникације; у неколико везаних исказа саопште који су им омиљени лични предмети.</p>	<p>Учење</p> <p>Сарадња</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Предузимљивост и оријентација ка предузетништву</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4.2.3.1.</p>
--	--	---	---

<p>6. The first test written in English</p> <p>Први писмени задатак</p> <p>Представљање чланова породице, описивање људи, изражавање потреба, изражавање поседовања, описивање склоности</p>	<p>- именују чланове уже и шире породице/ родбинске односе користећи породично стабло; разумеју једноставан текст који се односи на описивање карактерних особина људи;разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање потреба;разумеју једноставан опис чланова породице;опишу нечији изглед, саопште шта поседује, као и у чему је добар/ра на основу слике, користећи једноставна језичка средства.</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p>	<p>1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.20. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.6.2.1.7. 2.1.8. 2.1.20. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2.</p>
--	---	---	--

<p>7. At home</p> <p>Код куће</p> <p>Описивање места и положаја у простору, изражавање количина и цена, изражавање молби и понуда, исказивање одређених и неодређених количина</p>	<p>- препознају и именују стамбене просторије и намештај;разумеју и формулишу једноставне исказе којима се описује стамбени простор и положај у простору;објасне изглед типичне британске куће; препознају и именују основне животне намирнице; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на куповину и цене; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на изражавање молби и понуда; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на изражавање одређених и неодређених количина; препознају и правилно изговоре гласове /ə/, /ʌ/; разумеју једноставан текст који говори о важности здраве исхране;опису свој начин исхране користећи једноставна језичка средства.</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Сарадња</p> <p>Одговоран однос према здрављу</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1.</p>
--	---	---	--

<p>8. Daily routines</p> <p>Свакодневна рутина</p> <p>Описивање свакодневних активности у садашњости, изражавање хронолошког времена, описивање догађаја у прошлости</p>	<p>- разумеју и употребе речи и изразе који се односе на свакодневне активности и њихову учесталост; разумеју и формулишу једноставне исказе којима се описују свакодневне активности у садашњости; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на изражавање хронолошког времена користећи одговарајуће предлоге за време; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на описивање догађаја у прошлости; траже и пруже додатне информације које се односе на време, цену, место одржавања неког догађаја и слично; препознају и правилно изговоре гласове /s/, /z/ и /iz/; разумеју једноставне текстове који говоре о свакодневном животу младих у УК.</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Сарадња</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1.</p>
--	---	--	--

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

<p>9. Test 2</p> <p>Тест 2</p> <p>Описивање положаја у простору, исказивање хронолошког времена, изражавање одређених и неодређених количина и цена, описивање свакодневних и тренутних радњи у садашњости</p>	<p>- употребе одговарајуће предлоге за место и време; употребе одговарајуће детерминаторе у контексту;поставе питања користећи <i>How much... / How many...?</i>правилно употребе прилоге за учесталост у реченици;употребе одговарајуће глаголске облике који се односе на описивање свакодневних и тренутних радњи у садашњости.</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Сарадња</p>	<p>1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.20. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2.</p>
--	--	--	--

<p>10. That's entertainment</p> <p>То је забава</p> <p>Описивање догађаја из прошлости, исказивање потреба и осећања, изражавање мишљења</p>	<p>- разумеју и формулишу једноставне исказе којима се описују догађаји и радње из прошлости; разумеју и формулишу једноставне исказе којима се описују осећања; попуне датотеку одговарајућим подацима (о филму); размене једноставне информације о филму који су гледали; разумеју једноставан текст о историјској личности из циљне културе (Нелсону Мандели); наведу најважније податке о животу и делу историјске личности из циљне културе (Нелсону Мандели); саставе интервју користећи једноставна језичка средства.</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Сарадња</p> <p>Естетичка компетенција</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1.</p>
--	--	--	---

<p>11. I can dance</p> <p>Умем да плешем</p> <p>Описивање способности у садашњости и прошлости, исказивање допадања и недопадања, исказивање склоности и интересовања</p>	<p>- разумеју речи и изразе којима се именују способности; препознају и именују делове тела; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на описивање способности у садашњости и прошлости; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања, склоности и интересовања; правилно изговоре гласове /æ/ и /ɑ:/; разумеју једноставан текст о популарним спортовима у неким земљама енглеског говорног подручја; размене информације о спортовима којим се баве и интересовањима.</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Сарадња</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Дигитална компетенција</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.4 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1.</p>
---	---	--	---

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

			2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1.
<p>12. The second test written in English</p> <p>Други писмени задатак</p> <p>Описивање осећања, изражавање мишљења, описивање радњи и догађаја у прошлости, описивање способности у садашњости и прошлости</p>	<p>- разумеју једноставне исказе који се односе на позоришну и филмску уметност;разумеју једноставне исказе који се односе на описивање осећања;разумеју једноставан дијалог који се односи на описивање способности у садашњости и прошлости;разумеју једноставне исказе који се односе на описивање догађаја из прошлости;опишу догађај из прошлости користећи једноставна језичка средства.</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Сарадња</p> <p>Рад са подацима</p>	<p>1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.6.2.1.7. 2.1.8. 2.1.20. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2.</p>

<p>13. What's the weather like?</p> <p>Какво је време?</p> <p>Описивање метеоролошких прилика, описивање предмета и појава, исказивање предвиђања, планова и намера, изражавање обавеза и правила</p>	<p>- разумеју речи и изразе којима се именују метеоролошке прилике и појаве;</p> <p>разумеју и формулишу једноставне исказе којима се описују метеоролошке прилике и појаве; препознају и именују делове одеће; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на описивање одеће и стилова одевања;</p> <p>разумеју и формулишу једноставне исказе којима се односе на изражавање предвиђања, планова и намера;</p> <p>разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на изражавање обавеза и правила; препознају и правилно изговоре гласове /dz/, /tʃ/ и /ʃ/; разумеју текст о природним и еколошким појавама.</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Сарадња</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Решавање проблема</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.16. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1.</p>
---	---	---	--

Sprint 1 - пети разред, пета година учења								
Редни број и назив наставне теме	Ред. број часа	Назив наставне јединице	Тип часа			Укупан број часова по теми		
			обрад а	Утврђи -вање	остали типов и	обрад у	Утврђи -вање	остале типов е
1. STARTER UNIT	1.	Letters of the alphabet and numbers 1 - 100	/	1	/	1	4	1
	2.	Plural of nouns, colours and classroom objects	/	1	/			
	3.	Иницијални тест	/	1	/			
	4.	Ordinal numbers and dates	1	/	/			
	5.	School subjects and classroom language	/	1	/			
	6.	Starter unit: revision	/	/	1			
2.	7.	Welcome to our school: Vocabulary, presentation 1	1	/	/	3	4	/

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

UNIT 1 WELCOME TO OUR SCHOOL	8.	Welcome to our school: Reading and listening to a dialogue, presentation 2	/	1	/			
	9.	Welcome to our school: Talking about people, things and possessions(<i>Present simple tense – to be, Possessive adjectives</i>)	1	/	/			
	10.	Welcome to our school: Talking about possessions (<i>Possessive pronouns</i>)	/	1	/			
	11.	Welcome to our school: Talking about people, places, things, animals... (<i>The indefinite and definite articles</i>)plus sounds /ə/, /ð/	1	/	/			
	12.	Welcome to our school: Functions (<i>Greetings and introductions</i>)	/	1	/			
	13.	Welcome to our school: Build your competences	/	1	/			
3. ТЕСТ 1	14.	Starter Unit – Unit 1 - Revision	/	/	1	/	/	2
	15.	Test 1 (Starter Unit – Unit 1)	/	/	1			
4. UNIT 2	16.	My family:Vocabulary, presentation 1	1	/	/	3	6	/
	17.	My family: Reading and listening to a dialogue,	/	1	/			

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

MY FAMILY		presentation 2						
	18.	My family: Talking about what people do every day (<i>Present simple – affirmative</i>)	1	/	/			
	19.	My family: Talking about what people do every day (<i>Present simple – negative, questions and short answers</i>)	/	1	/			
	20.	My family: Talking about actions happening now (<i>Present continuous – affirmative, negative, questions and short answers</i>)	1	/	/			
	21.	My family: Exchanging personal information and information about others (<i>Question words, Demonstrative pronouns</i>)	/	1	/			
	22.	My family: Comparing people, things, animals etc. (<i>Comparison of adjectives</i>) plus sounds /ɪ/,/i:/	/	1	/			
	23.	My family: Functions (<i>Talking about yourself and others</i>)	/	1	/			
	24.	My family: Build your competences	/	1	/			
5.	25.	My favourite things: Vocabulary, presentation 1	1	/	/	3	4	/

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

UNIT 3 MY FAVOURITE THINGS	26.	My favourite things: Reading and listening to a dialogue, presentation 2	/	1	/			
	27.	My favourite things: Describing people and talking about possessions (<i>have got - affirmative, negative, questions and short answers</i>)	/	1	/			
	28.	My favourite things: Talking about what people normally do and what they are doing now or today (<i>Present simple vs Present continuous</i>)	1	/	/			
	29.	My favourite things: Talking about possessions (<i>Saxon genitive</i>) plus sound /h/	1	/	/			
	30.	My favourite things: Functions (<i>Describing people's appearance</i>)	/	1	/			
	31.	My favourite things: Build your competences	/	1	/			
6. ПРВИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК	32.	Припрема за први писмени задатак	/	/	1	/	/	3
	33.	Први писмени задатак	/	/	1			
	34.	Исправка првог писменог задатка	/	/	1			
7.	35.	At home: Vocabulary, presentation 1	1	/	/	3	4	/

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

UNIT 4 AT HOME	36.	At home: Reading and listening to a dialogue, presentation 2	/	1	/			
	37.	At home: Describing places and locations (<i>Prepositions of place, there is / are</i>)	/	1	/			
	38.	At home: Offers and quantities (<i>Would you like...? Countable and uncountable nouns, Determiners – some, any</i>)	1	/	/			
	39.	At home: Asking an answering questions about quantities (<i>How much... How many...</i>), describing rooms, plus sounds /ə/, /ʌ/	1	/	/			
	40.	At home: Functions (<i>Shopping for food</i>)	/	1	/			
	41.	At home: Build your competences	/	1	/			
8. UNIT 5	42.	Daily routines: Vocabulary, presentation 1	1	/	/	3	4	/
	43.	Daily routines: Reading and listening to a dialogue, presentation 2	/	1	/			

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

DAILY ROUTINES	44.	Daily routines: Talking about how often people do something and when something happens (<i>Adverbs of frequency, Prepositions of time</i>), as well as how people travel (<i>Prepositions of movement</i>)	/	1	/			
	45.	Daily routines: Talking about the past (<i>Past simple – to be – affirmative and negative</i>)	1	/	/			
	46.	Daily routines: Talking about the past (<i>Past simple – to be – questions and short answers; There was / wasn't, There were / weren't</i>) plus sounds /s/, /z/ and /ɪz/	1	/	/			
	47.	Daily routines: Functions (<i>Talking about daily routines</i>)	/	1	/			
	48.	Daily routines: Build your competences	/	1	/			
9. TEST 2	49.	Unit 4– Unit 5+ Present Simple vs Present Continuous– Revision	/	/	1	/	/	2
	50.	Test 2 (Unit 4 – Unit 5 + Present Simple vs Present Continuous)	/	/	1			

10. UNIT 6 THAT'S ENTERTAINMENT	51.	That's entertainment: Vocabulary, presentation 1	1	/	/	3	4	/
	52.	That's entertainment: Reading and listening to a dialogue, presentation 2	/	1	/			
	53.	That's entertainment: Talking about past events (<i>Past simple – regular verbs – affirmative</i>)	1	/	/			
	54.	That's entertainment: Talking about past events (<i>Past simple – irregular verbs – affirmative</i>)	/	1	/			
	55.	That's entertainment: Talking about past events (<i>Past simple – negative / questions and short answers</i>) plus sounds /t/, /d/, /Id/	1	/	/			
	56.	That's entertainment: Functions (<i>Describing experiences</i>)	/	1	/			
	57.	That's entertainment: Build your competences	/	1	/			
11. UNIT 7	58.	I can dance: Vocabulary, presentation 1	1	/	/	3	4	/
	59.	I can dance: Reading and listening to a dialogue, presentation 2		1	/			

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

I CAN DANCE			/					
	60.	I can dance: Talking about ability (<i>Can / Could for present and past ability</i>)	1	/	/			
	61.	I can dance: Talking about the degree of someone’s ability (<i>very well, well, quite well, (not) at all</i>)	1	/	/			
	62.	I can dance: Talking about likes and dislikes (<i>like / love / hate / enjoy...</i>)plus sounds /æ/ and /ɑ:/	/	1	/			
	63.	I can dance: Functions (<i>Talking about ability</i>)	/	1	/			
	64.	I can dance: Build your competences	/	1	/			
12. ДРУГИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК	65.	Припрема за други писмени задатак	/	/	1	0	0	3
	66.	Други писмени задатак	/	/	1			
	67.	Исправка другог писменог задатка	/	/	1			
13. UNIT 8	68.	What’s the weather like: Vocabulary, presentation 1	1	/	/	2	3	0
	69.	What’s the weather like: Reading and listening to a dialogue,	/	1	/			

ОШ „Свети Сава“, Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

WHAT'S THE WEATHER LIKE?		presentation 2						
	70.	What's the weather like: Talking about predictions, plans and intentions (<i>be going to</i>)	1	/	/			
	71.	What's the weather like: Talking about rules and obligations (<i>have to / must / mustn't</i>) plus sounds /dz/, /tʃ/ and /ʃ/	/	1	/			
	72.	What's the weather like: Build your competences	/	1	/			
Укупан број часова (збирно)						24	37	11

ДОДАТНА НАСТАВА

Проширити редовни рад додатним садржајима, реализовати садржаје изван стандардног плана и програма са ученицима, развијати позитиван став према свим облицима рада, развијати занимање за обраду нових тема на другачији начин, оспособити ученике за што самосталнији рад, научити их да презентују своја постигнућа, учврстити и проширити знања из редовног програма, развијати вештине истраживања, развијати комуникацијске вештине и вештину слушања.

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ У НАСТАВИ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

- 1.Монолошка (усмено излагање – приповедање, описивање, образлагање и објашњавање)
- 2.Дијалошка (слободан разговор, дискусија)
- 3.Рад на тексту, писани и графички радови
- 4.Демонстративна
- 5.Игровне активности
- 6.Комбиновани рад

ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ из ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА за ПЕТИ РАЗРЕД

Бр. теме	Назив наставне теме (број часа и називи наставних јединица у оквиру теме)	Број часова			
		обрада	утвр.	др.тип.	укуп.
	1. Speaking (School rules)				
	2. Reading activity				
	3. Listening comprehension				
	4. Grammar exercises				
	5. Vocabulary exercises				
	6. Reading comprehension				
	7. Writing practice				
	8. Grammar exercises				
	9. Speaking activity				
	10. Listening comprehension				
	11. Vocabulary exercises				
	12. Writing an essay				

13. Grammar exercises				
14. Grammar exercises				
15. Grammar exercises-Tenses				
16. Reading comprehension				
17. Speaking activity				
18. Testing pupils' knowledge				
19. Writing practice(A Story)				
20. Adjectives-word formation				
21. Grammar exercise				
22. Grammar exercises				
23. Grammar exercises(Tenses)				
24. Modal verbs				
25. Listening comprehension				
26. Speaking activity				

27. Reading comprehension				
28. Testing pupils' knowledge				
29. Grammar exercises				
30. A Role-play(in a restaurant)				
31. Writing practice				
32. Grammar exercises				
33. Grammar tests				
34. Vocabulary exercises				
35. Grammar exercises(Tenses)				
36. Grammar tests				
37. Making an interview				
38. Conversation on various topics				

ДОПУНСКА НАСТАВА

ЦИЉЕВИ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Овладати основним вокабуларом у сврху постизања разумевања за вођење основне комуникације, граматиком и писањем према одговарајућем годишњем плану. Покушати оспособити ученике за што самосталнији рад и лакше савладавање будућих задатака.

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ У ДОПУНСКОЈ НАСТАВИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

1. Монолошка (услено излагање – приповедање, описивање, образлагање и објашњавање)
2. Дијалoшка (слободан разговор, дискусија)
3. Рад на тексту, писани радови
4. Демонстративна
5. Игровне активности
6. Комбиновани рад

ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА за ПЕТИ РАЗРЕД

Назив наставне теме (број часа и називи наставних јединица у оквиру теме)	Број часова			
	обрада	утвр.	др.тип.	укуп.
1. Reading and pronunciation				
2. Time and numbers				
3. Classroom language				
4. Vocabulary and writing				
5. Present Simple “to be”				
6. Possessive adjectives/pronouns				
7. Reading and vocabulary				
8. Present Simple				
9. Present Simple				
10. Grammar exercises				

11.	Present Continuous				
12.	Present Continuous				
13.	Reading and vocabulary				
14.	Present Simple and Present Continuous				
15.	Comparison of adjectives				
16.	Present Tenses-practice				
17.	Have got				
18.	Tenses- practice				
19.	Prepositions				
20.	Reading and writing				
21.	Word order				
22.	Questions-asking and answering				
23.	Nouns				
24.	Past Simple,to be				
25.	Past Simple,to be				
26.	Past Simple, regular verbs				
27.	Past Simple,irregular verbs				
28.	Past Simple,negatives and questions				

29.	Reading and vocabulary				
30.	Can, Could				
31.	Dictation				
32.	Reading and writing				
33.	Grammar practice				
34.	Grammar practice				
35.	Will and Be going to				
36.	Revision-Tenses				
37.	Modals				
38.	Revision				

ПЛАН РАДА СЕКЦИЈЕ WILLKOMMEN ЗА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК У ОКВИРУ НАГРАДНОГ ТАКМИЧЕЊА

Циљеви секције су:

1. Популаризација страног језика
2. Умрежавање и међусобна сарадња основних школа
3. Успостављање сарадње школе са удружењима грађана у циљу јачања цивилног друштва
4. Размена знања и добре праксе из наставе страног језика
5. Развијање свести код деце о важности поседовања језичких компетенција
6. Упознавање културних и историјских баштина престоница културе
7. Проширивање редовног рада додатним садржајима
8. Оспособљавање ученика за самосталан рад

ПЕТИ РАЗРЕД

1. Vocabulary exercises
2. Vocabulary exercises
3. Grammar exercises
4. Grammar exercise
5. Reading activity
6. Speaking activity
7. Listening comprehension
8. Writing practice
9. Vocabulary exercises
10. Vocabulary exercises
12. Grammar practice
13. Grammar tests
14. Reading comprehension
15. Listening comprehension
16. Speaking activity
17. Writing an essay
18. Vocabulary exercises
19. Vocabulary exercises
20. Grammar practice
21. Grammar tests
22. Adjectives
23. Nouns
24. Nouns
25. Vocabulary exercises
26. Vocabulary exercises
27. Grammar exercises
28. Grammar tests

29. Finding mistakes in a sentence
30. Rearranging the given words to make a correct sentence
31. Reading the text to find the information
32. Listening comprehension
33. Writing an essay
34. Writing an essay
35. A Willkommen test
36. A Willkommen test
37. A dialogue
38. Speaking activity

УПУТСТВО за дидактичко-методичко остваривање програма

Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да операционализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.

При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упути ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- учбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;

– рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;

– за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту.

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добрима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

– уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);

– препознавање везе између група слова и гласова;

– одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;

– извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

– повезивање гласова и групе слова;

- замењивање речи цртежом или сликом;
- проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза“, осмосмерке, укрштене речи, и слично);
- повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;
- попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
- писање честитки и разгледница;
- писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и
- социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:

- од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори,
- од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,

– од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

– присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);

– дужина усменог текста;

– брзина говора;

– јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;

– познавање теме;

– могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

– читање ради усмеравања;

– читање ради информисаности;

– читање ради праћења упутстава;

– читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

– глобалну информацију;

– посебну информацију,

– потпуну информацију;

– скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

– теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);

– текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);

– лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);

– степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији монолошког излагања, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији интеракције, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

– јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);

– излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)

– Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

– читањем писаног текста пред публиком;

– спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.

– реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

– размену информација,

– спонтану конверзацију,

– неформалну или формалну дискусију, дебату,

– интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља интеркултурна компетенција, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика

на који се преводи.

Упутство за тумачење граматичких садржаја

Настава граматике, с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Грамматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Грамматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Праћење и вредновање наставе и учења

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових

постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик.

<p>Назив предмета: ИСТОРИЈА</p> <p>Циљ: Циљ наставе и учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно – историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.</p> <p>Разред: ПЕТИ</p> <p>Годишњи фонд: 36</p>		
<p>ОБЛАСТ Садржај програма</p>	<p>Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:</p>	<p>Стандарди</p>
<p>ОСНОВИ ПРОШЛОСТИ ПРОУЧАВАЊА (4)</p> <p>Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва - Хронологија – рачунање времена - Подела прошлости и периодизација историје - Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају <p>Проширени садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сродне науке и помоћне историјске науке - Историја око нас - Историјско наслеђе – тековине 	<ul style="list-style-type: none"> - разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру) - лоцира одређену временску одредницу на временској ленти - разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости - именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје - израчуна временску удаљеност између појединих догађаја - разврста историјске изворе према њиховој основној подели - да прикупи и прикаже податке из различитих извора информација - повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека) 	<ul style="list-style-type: none"> ИС. 1.1.1. ИС. 1.1.2. ИС. 1.1.3. ИС. 1.2.2. ИС. 1.2.3. ИС. 3.1.1. ИС. 3.1.2.

<p style="text-align: center;">II ПРАИСТОРИЈА (3)</p> <p>Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци) - Подела праисторије (камено, метално доба) <p>Проширени садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча...) 	<ul style="list-style-type: none"> - наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији - разликује основне одлике каменог и металног доба - лоцира одређену временску одредницу на временској ленти - да прикупи и прикаже податке из различитих извора информација 	<p>ИС. 1.1.2. ИС. 1.1.3 ИС. 1.2.7. ИС. 3.2.1. ИС. 3.2.2</p>
<p style="text-align: center;">III СТАРИ ИСТОК (5)</p> <p>Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија) - Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија – царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока 	<ul style="list-style-type: none"> - лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока - лоцира одређену временску одредницу на временској ленти - користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока - одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице - пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку - наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока - идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока 	<p>ИС. 1.1.1. ИС. 1.1.2. ИС. 1.1.4. ИС. 1.1.5. ИС. 1.1.6. ИС. 1.1.8. ИС. 1.2.1. ИС. 1.2.2. ИС. 1.2.4. ИС. 2.1.1. ИС. 2.1.4 ИС. 2.1.6. ИС. 2.2.1. ИС. 2.2.2. ИС. 3.1.1.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања - Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (монотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...) 	<ul style="list-style-type: none"> - разликује врсте писама цивилизација Старог истока - илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет - користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век - изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом - прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему - визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом - изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом - израчуна временску удаљеност између појединих догађаја 	<p>ИС. 3.1.5. ИС. 3.2.3. ИС. 3.2.4. ИС. 3.2.6.</p>
<p>Проширени садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Специфичности египатске религије - Специфичности религија цивилизација Месопотамије - Основне одлике јудаизма - Најважније цивилизације Далеког истока (Индија, Кина) 		

<p>IV АНТИЧКА ГРЧКА И ХЕЛЕНИЗАМ</p> <p>(12)</p> <p>Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Појам античке Грчке – географске одлике - Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска цивилизација) - Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови - Колонизација и основне одлике привреде - Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење) - Грчко-персијски ратови - Пелопонески рат – узроци и последице - Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања) - Хеленистичко доба и његова култура - Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, 	<ul style="list-style-type: none"> - опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке - лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке - лоцира одређену временску одредницу на временској ленти - одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице - приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине - пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој - идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и пелопонеског рата - истражи основна обележја и значај религије старих Грка - разликује легенде и митове од историјских чињеница - наведе значај и последице освајања Александра Великог - илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет - користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију - израчуна временску удаљеност између појединих догађаја - изложи, у усменом или писаном облику, 	<p>ИС. 1.1.2. ИС. 1.1.4. ИС. 1.1.8. ИС. 1.1.10. ИС. 1.2.1. ИС. 1.2.3. ИС. 1.2.4. ИС. 2.1.1. ИС. 2.1.4 ИС. 2.1.6. ИС. 2.2.1. ИС. 2.2.2. ИС. 3.1.1. ИС. 3.1.5. ИС. 3.2.3. ИС. 3.2.6.</p>
---	--	---

<p>архитектура, беседништво, олимпијске игре)</p> <p>Проширени садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности) - Најистакнутије личности: Дракон, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед... - Грчка митологија, пантеон - Седам светских чуда античког доба 	<p>историјске догађаје исправним хронолошким редоследом</p> <ul style="list-style-type: none"> - визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом - користи основне историјске појмове - да прикупи и прикаже податке из различитих извора информација 	
<p>V АНТИЧКИ РИМ (12)</p> <p>Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Појам античког Рима – географске одлике и периодизација - Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему) - Структура друштва и уређење Римске републике - Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда) - Рим у доба царства – принципат и доминат - Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, 	<ul style="list-style-type: none"> - лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе - лоцира одређену временску одредницу на временској ленти - одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице - наведе основне разлике између античке римске републике и царства - разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима - истражи основна обележја и значај религије античког Рима - илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет - пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму - наведе најзначајније последице настанка и 	<p>ИС. 1.1.2. ИС. 1.1.4. ИС. 1.1.5. ИС. 1.1.8. ИС. 1.2.1. ИС. 1.2.3. ИС. 1.2.4. ИС. 1.2.7. ИС. 2.1.1. ИС. 2.1.4 ИС. 2.1.6. ИС. 2.2.1. ИС. 2.2.2. ИС. 3.1.1. ИС. 3.1.5. ИС. 3.2.1. ИС. 3.2.3. ИС. 3.2.6.</p>

<p>обичаји, занимања)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хришћанство – појава и ширење <ul style="list-style-type: none"> - Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства) - Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије) <p>Проширени садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Етрурци - Римска војска <ul style="list-style-type: none"> - Римски градови на територији Србије - Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...) - Римски пантеон - Гледијаторске борбе 	<p>ширења хришћанства</p> <ul style="list-style-type: none"> - лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије - користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију - израчуна временску удаљеност између појединих догађаја - изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом - визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом - да прикупи и прикаже податке из различитих извора информација 	
<p>КЉУЧНИ ПОЈМОВИ</p>		
<p>Појам историје, подела прошлости; Периодизација историје: стари век, средњи век, нови век, савремено доба Хронологија: рачунање времена, ера, хришћанска ера, муслиманска ера Праисторија: камено доба, метално доба, откриће точка, откриће ватре, откриће метала Култура и културно наслеђе: Лепенски Вир, Винча, Пирамиде, Појава писма, Алфabet, Мит, Олимпијске игре, најзначајнији римски</p>		

градови на тлу Србије, Ахил, Херакле, Тројански рат, Илијада, Одисеја, Клинопис, Хијероглифи, Прве Олимпијске игре 776.г.п.н.е. Историјско-географске одреднице: Стари исток, Египат, месопотамија, Средоземље, Грчка, Италија, Балканско полуострво Државно и друштвено уређење: настанак првих држава, Град-држава, полис, Персија, Спарта, Атина, Рим, република, Пропаст Западног римског царства, Оснивање Рима, картагина, Подела Римског царства, Државно уређење Атине, Државно уређење Спарте, Државно уређење Рима Демократија, Народна скупштина Владарске титуле; цар, краљ, фараон
Град: Рим, Константинопољ, Троја, Микена, Оснивање Константиноља
Друштво и друштвени односи: Аристократија, ропство, друштвено уређење Атине, друштвено уређење Рима, аристократија, демос, патрицији, плебејци
Хамурабијев законик
Религија и црква: једнобожачке религије, многобожачке религије, грчки богови, римски богови, хришћанство, Исус Христос, Библија, Милански едикт
Колонизација, колонија
Рат: Грчко-персијски ратови, Пелопонески рат, Пунски рат, Маратонска битка, Битка код Гаугамеле, Битка код Кане
Сеобе: варвари, Велика сеоба народа, Хуни
Народ: Грци, Јевреји, Хуни, Римљани, Египћани
Личности: Хомер, перикле, Александар Велики, Цезар, Октавијан Август, Константин Велики, Херодот, Тукидид, Тацит, Ханибал

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
<ul style="list-style-type: none"> - организује наставни процес - мотивише ученике - развија интересовања ученика - демонстрира - поставља питања - даје упутства - указује на проблеме - усмерава ученике на разговор и дискусију - упућује ученике на истраживање, усвајање и 	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају - уочавају - реагују - дискутују, - анализирају - откривају - истражују - примењују стечена знања - уче - праве паное - активно учествују у раду на часу 	<p>дискусија, анкете, дебата, свакодневни рад са ученицима путем квизова, мини-тестова, анализа слика, историјских извора, карата, примена знања на познатим и непознатим материјалима. На основу сазнања добијених на тај начин уложиће се напор да се недостаци отклоне и настава побољша</p>

примењивање стеченог знања	-развијају критичко мишљење и став на одређену тему	
ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<ul style="list-style-type: none"> - монолошка (усмено излагање, вербална метода) дијалошка (разговор) - текст метода (рад на изворним, књижевним и научним историјским текстовима) - метода писаних историјских радова (семинари, реферати, истраживачки радови) - метод рада са предметним очигледним средствима (историјски остаци, слике, историјске илустрације) - метод рада са очигледним средствима са условним знацима (историјске карте, шеме, скице) - метод рада са техником (видео, ТВ, филм, камера, компјутер, интернет) 	Фронтални, индивидуални, групни рад и рад у пару, самостални рад, истраживачки рад	Уџбеник, табла, креда, лаптоп, пројектор, карте, историјски атлас, иустрације, ПП презентације, изабрани историјски извори, документарни филмови, адекватни инсерти из уметничких филмова, културно историјски споменици (обилазак музеја)
УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ		
Формативно Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање	Сумативно Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у	

<p>и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника. Формативно вредновање је саставни део савременог приступа настави и подразумева процену знања, вештина, ставова и понашања, као и развијања одговарајуће компетенције током наставе и учења. Напредак ученика се прати да би наставник подржао потенцијал сваког ученика. Праћење ученика може бити из помоћ чек листе за процену и самопроцену напретка ученика. У том случају они ће садржати мањи број индикатора који су кратко и јасно формулисани (једном у оквиру тромесечја). Током практичног рада, наставник даје савете ученицима и подстиче ученике на изношење сопствених идеја и развој креативности. Један од начина праћења постигнућа представља и одељењска изложба свих радова ученика.</p> <p>Поређењем свих радова и идеја, ученици уче на разликама и процењују сопствени напредак. Наставник прави и ученички портфолип свих радова и тако, такође, прати напредовање ученика. Напредак и оствареност исхода процењује се на три нивоа (основни, средњи и напредни). При обавештавању о напретку ученика, наставник афирмативно извештава ученике о њиховом напредовању. Ученици, без обзира на завршетак прве теме, и даље примењују стечено искуство и знање у различитим контекстима, проширују и продубљују знање и искуства на различите начине. Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Резултат оваквог вредновања даје повратну информацију и ученику, и наставнику о томе које компетенције су усвојене, а које нису, као и о ефикасности одговарајућих метода које је наставник применио ради остваривања циља.</p> <p>Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса треба да буду исказани и бројчаном оценом.</p>	<p>прописану евиденцију о образовно-васпитном раду. Наставник у поступку оцењивања прикупља и бележи податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године у дневнику рада и својој педагошкој документацији. Писана или електронска документација наставника садржи: личне податке о ученику и његовим индивидуалним својствима која су од значаја за постигнућа, податке о провери постигнућа, ангажовању ученика и напредовању, датим препорукама, активности ученика приликом свакодневног рада на часу у континуираном периоду, усвојеност градива, анализу и синтезу усвојеног градива, повезаност новог градива са већ усвојеним, самостални истраживачки рад на задату тему, критичко мишљење ученика, анализу постављеног проблема и усвојеност узрочно-последичних веза у историји, вредновање у самосталном и групном раду</p> <p>За закључну оцену најважније сагледати целокупни напредак и крајњи резултат.</p>
--	---

ОСТВАРИВАЊЕ ПОСТАВЉЕНИХ ИСХОДА

Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода је та да је фокусирана на учење у школи, што значи да ученик треба да учи:

- *смислено*: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из историје и других предмета;
- *проблемски*: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
- *дивергентно*: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
- *критички*: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;
- *кооперативно*: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА

		Обрада	Утврђивање	Систематизација	Укупно
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	3	1		4
2.	ПРАИСТОРИЈА	2	1		3
3.	СТАРИ ИСТОК	3	1	1	5
4.	АНТИЧКА ГРЧКА И ХЕЛЕНИЗАМ	6	5	1	12
5.	АНТИЧКИРИМ	6	5	1	12
Укупно		20	13	3	36

Наставна тема	Наставна јединица у оквиру теме и редни број часа	Број часова			
		О	У	С	Укупно
I ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	1. Уводни час - прошлост	x			3 + 1 = 4
	2. Време	x			
	3. Реконструисање прошлости - историографија	x			
	4. Прошлост		x		
II ПРАИСТОРИЈА	5. Праисторија	x			2 + 1 = 3
	6. Праисторијске културе на простору централног Балкана	x			
	7. Праисторија		x		
III СТАРИ ИСТОК	8. Државе Старог истока	x			3 + 1 + 1 = 5
	9. Друштва Старог истока	x			
	10. Државе и друштва Старог истока		x		

	11. Култура и наука Старог истока	x			
	12. Државе, друштва и култура народа Старог истока				x
IV АНТИЧКА ГРЧКА И ХЕЛЕНИЗАМ	13. Најстарији период грчке историје	x			6 + 5 + 1 = 12
	14. Најстарији период грчке историје		x		
	15. Процват грчких полиса	x			
	16. Процват грчких полиса		x		
	17. Грчки свет у 5. веку пре нове ере	x			
	18. Грчки свет у 5. веку пре нове ере		x		
	19. Религија и уметност хеленског света	x			
	20. Књижевност и науке хеленског света	x			
	21. Грчка култура		x		
	22. Хеленизам	x			
	23. Хеленизам		x		
	24. Античка Грчка и хеленизам			x	
V АНТИЧКИ РИМ	25. Оснивање и успон Рима	x			6 + 5 + 1 = 12
	26. Рим као светска сила старог света	x			
	27. Успон Рима и Рим као светска сила старог света		x		
	28. Рим у доба царства	x			
	29. Рим у доба царства		x		
	30. Култура Старог Рима	x			
	31. Култура Старог Рима		x		
	32. Хришћанство	x			
	33. Хришћанство		x		
	34. Пропаст античког света	x			
	35. Пропаст античког света		x		
	36. Антички Рим			x	
	Укупно	20	13	3	36

**КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ
ПРЕДМЕТИМА I ОСНОВИ
ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ**

Српски језик – писани историјски извори
Ликовна култура – визуелни историјски извори
Математика – рачунање времена

II ПРАИСТОРИЈА

Ликовна култура – визуелни извори
Географија – кретање праисторијског овека
Веронаука - тотеми

III СТАРИ ИСТОК

Географија – појам Старог Истока
Српски језик – Еп о Гилгамешу
Веронаука – митологија
Ликовна култура – уметност Старог Истока

IV АНТИЧКА ГРЧКА И ХЕЛЕНИЗАМ

Географија – појам Старе Грчке
Веронаука – грчка митологија
Ликовна култура – уметност Старих Грка

V АНТИЧКИ РИМ

Географија – појам Старог Рима
Веронаука – римска митологија, појава хришћанства
Ликовна култура – уметност Старих Римљана

**ТУМАЧЕЊЕ ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА ЗА 5. РАЗРЕД ПО НИВОИМА
И ОБЛАСТИМА**

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области:

- ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ
- ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

1. ОСНОВНИ НИВО

1.1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице

ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода

ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју

ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости

ИС.1.1.5. уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости

ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације

ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје

ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје

ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје

ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

1.2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч

ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама

ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у

форми слике

ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда

ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле

ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми графикана

ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче

ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима

2. СРЕДЊИ НИВО

2.1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом

ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје

ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје

ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости

ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји

ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје

2.2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора

ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора

ИС.2.2.3. уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора

ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену

ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена

3. НАПРЕДНИ НИВО

3.1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)

ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту

ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје

ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје

ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости

ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

3.2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

ИС.3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора

ИС.3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјског извора

ИС.3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора

ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора)

ИС.3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графикана и закључује о појави)

ИС.3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву

ИС.3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација, пропаганда, стереотип...)

ДОДАТНА НАСТАВА ИСТОРИЈЕ

Додатна настава организује се за ученике који показују већу заинтересованост или таленат за историју. На овим часовима се дубље обрађују одговарајуће наставне теме и задаци такмичарског нивоа. Да би се остварили циљеви додатне наставе, наставник мора довести ученике до проблемске ситуације и ангажовати његове способности стваралачког и критичког мишљења.

Исходи додатне наставе су:

- продубљивање знања
- развијање способности логичког, критичког и стваралачког мишљења
- изграђивање сопственог разумевања процеса историјске методологије
- упознавање са процесом историјског разумевања и истраживања
- развијање емпатије и способности за међуљудску комуникацију
- развијање способности евалуације и процене
- унапређење способности за разумевања узрока и последица

Наставне методе:

- монолошка (усмено излагање, вербална метода)
- дијалогска (разговор)
- текст метода (рад на изворним, књижевним и научним историјским текстовима)
- метода писаних историјских радова (семинари, реферати, истраживачки радови)
- метод рада са предметним очигледним средствима (историјски остаци, слике, илустрације)
- метод рада са очигледним средствима са условним знацима (историјске карте, шеме, скице)
- метод рада са техником (видео, ТВ, филм, камера, компјутер, интернет)

План рада

1. Упознавање ученика са планом и начином рада
2. Историја као наука на конкретним примерима
3. Живот човека у праисторији
4. Настанак првих држава на Истоку
5. Најзначајније одлике Сумера и Акада – Хамураби
6. „Египат је дар Нила“ – Херодот
7. Египатски владари – фараони
8. Државе Старог Истока – систематизација

9. Најстарија историја Хелена
10. Тројански рат
11. Грчка митологија
12. Грчка митологија
13. Спарта и Атина као најзначајнији полиси у Хелади
14. Спартанско васпитање и атинска демократија (Перикле)
15. Грчка историја до рата са Персијом – систематизација
16. Борба Грка за очување независности у рату против Персије
17. Међусобни сукоби Грка – Пелопонески рат
18. Успон Македоније и победа над Персијом (Александар Велики)
19. Држава Александра Македонског
20. Припрема за такмичење
21. Припрема за такмичење
22. Грчка историја – систематизација
23. Припрема за такмичење
24. Припрема за такмичење
25. Најстарија историја Рима
26. Пунски ратови – Ханибал
27. Гај Јулије Цезар и ширење римске државе
28. Рим до царства – систематизација
29. Римско царство
30. Позно римско царство
31. Пропаст античког света
32. Античка култура – упоредни преглед грчке и римске културе
33. Хришћанство
34. Култура и религија у Старом веку – систематизација
35. Осврт на научно
36. Осврт на научно

ДОПУНСКА НАСТАВА ИСТОРИЈЕ

Допунска настава се организује за оне ученике који из било којих разлога нису успели да у редовној настави потпуно савладају наставно градиво, па су се због тога у њиховом знању појавиле веће празнине. Допунски рад треба да олакша ученицима даље праћење редовне наставе, јер ове празнине често отежавају учење а понекад и потпуно блокирају даље напредовање. Зато је наставни програм за редовну наставу уједно и програм за допунску наставу и рад. Трајање и број часова је ограничен потребама ученика, а термини се утврђују договором професора и ученика.

Исходи допунске наставе:

- помоћ ученицима који слабије усвајају знања и којима је такав облик помоћи потребан
- усвајање основних појмова везаних за одређену тему
- оспособљавање ученика за активно овладавање градивом
- развијање интересовања за одређену тему
- развијање осећаја одговорности према своме и туђем раду
- оспособљавање ученика за самосталан рад

Наставне методе:

- монолошка (усмено излагање, вербална метода)

- дијалогска (разговор)
- текст метода (рад на изворним, књижевним и научним историјским текстовима)

План рада

- Увод у проучавање прошлости
- Праисторија
- Стари исток
- Стара Грчка
- Хеленизам
- Стари Рим
- Тло Србије у античко доба

ИСТОРИЈСКА СЕКЦИЈА

Историјска секција организује се за ученике који показују посебан интерес за свеобухватније и садржајније упознавање са одређеним темама, догађајима, појавама и личностима из опште и националне историје. Задатак секције је да у свом раду и програмским садржајем што више ангажује и мотивише ученике, да сами и уз помоћ предметног наставника проуче, истраже и на темељу литературе, часописа, мемоара, штампе, електронских медија и других публикација, самостално обраде одређене историјске догађаје, појаве, процесе и личности. Такође, секција се бави и израдом тематских карата, родослова и паноа. Секција посебну пажњу поклања проучавању и истраживању значајних догађаја, појава и личности из локално-завичајне историје.

- оспособљавање ученика за самостално-истраживачки рад
- мотивисање креативности, индивидуалности, истраживачког духа, критичког размишљања и закључивања
- развијање способности аналитичког и критичког проучавања одређених догађаја и личности
- усавршавање конвергентно логичног учења
- развијање историјског мишљења стваралачком активношћу
- вежбање приступа примарним изворима
- коришћење широког спектра примарних извора – слика, табела, географских карата као и писаних докумената
- развијање способности за дебату и компромис
- оживљавање историје, повезивање прошлости и садашњости

Наставне методе:

- монолошка (усмено излагање, вербална метода)
- дијалогска (разговор)
- текст метода (рад на изворним, књижевним и научним историјским текстовима)
- метода писаних историјских радова (семинари, реферати, истраживачки радови)
- метод рада са предметним очигледним средствима (историјски остаци, слике, историјске илустрације)
- метод рада са очигледним средствима са условним знацима (историјске карте, шеме, скице)
- метод рада са техником (видео, ТВ, филм, камера, компјутер, интернет)

План рада

Септембар - Договор о раду, избор тема

Октобар - Израда паноа или историјских карата

Новембар - Израда веб сајта секције и постављање првих текстова и планираних пројеката

- Децембар - Култура народа Старог стока (писма, материјали на којима се писало)
Јануар - Хомерова Илијада у литератури и на филму (разговор о филму Троја)
Фебруар - Спартанско васпитање – Атинско васпитање
Март - Олимпијске игре Старе Грчке (израда албума – спортске дисциплине)
Април - Историјски споменици Грчке и Рима (фотографије, видео снимци)
Мај - Приказ Power - point презентација ученика
Јун - Разговор о раду секције током године

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ:

- Весна Димитријевић, *Историја 5*, уџбеник са одабраним историјским изворима, Вулкан знања.
- Школски историјски атлас, Завод за уџбенике, Београд, 2012.

ЛИТЕРАТУРА И ИСТОРИЈСКИ ИЗВОРИ ЗА НАСТАВНИКЕ

- Амијан Марцелин, *Историја*, прев. М. Милин, Београд 1998.
- Апијан, *Римски грађански ратови*, прев. Б. М. Стевановић, Београд 1991.
- Диодор са Сицилије, *Историјска библиотека*, прев. М. Рицл, Нови Сад 1998.
- Ђурић М., *Историја старих Грка до смрти Александра Македонског у одабраним изворима*, Београд 1975.
- *Еп о Гилгамешу*, прев. В. Кошуткић, Београд 1996.
- Гај Јулије Цезар, *Галски рат, Грађански рат*, прев. А. Тузлић, Нови Сад 1980.
- Корнелије Тацит, *Анали*, прев. Љ. Црепајац, Београд 1970.
- Корнелије Тацит, *Хисторије*, прев. Ј. Миклић, Загреб 1987.
- Ксенофонт, *Анабаза*, прев. М. Поповић, Београд 2002.
- Ксенофонт, *Хеленска историја*, прев. М. Душанић, Нови Сад 1980.
- Тит Ливије, *Историја Рима од оснивања Града I-II*, прев. М. Мирковић, Београд 1991- 1995.
- Плутарх, *Славни ликови антике I- II*, прев. М. Ђурић, Нови Сад 1987.
- Плутарх, *Упоредни животописи I -III*, прев. З. Дукат, Загреб 1988.
- Полибије, *Историје I- II*, прев. М. Рицл, Нови Сад 1988.
- Транквил, *Повијест дванаест римских царева*, прев. С. Хосу, Ријека 1975.
- Тукидид, *Историја Пелопонеског рата*, прев. Д. Обрадовић, Београд 1999.
- Херодот, *Историја I- II*, прев. М. Арсенић, Нови Сад 1980.
- Хомер, *Илијада*, прев. М. Ђурић, Нови Сад 1985.
- Хомер, *Одисеја*, прев. М. Ђурић, Нови Сад 1985.
- Будимир, М.- Флашар, М., *Преглед римске књижевности*, Београд 1963.
- Буркхарт, Ј., *Доба Константина Великог*, Нови Сад 2006.
- Гарашанин, М., *Праисторија*, Београд 1982.
- Гримал, П., *Римска цивилизација*, Београд 1968.
- Ђурић, М., *Историја хеленске књижевности*, Београд 1986.
- Замаровски, В., *Тајне царства Хетита*, Загреб 1965.
- *Илустрована историја света I: Стари свет*, Београд 1983.
- *Историја приватног живота I: Од Римског царства до 1000. године*, Београд 2000.
- Каркопино, Ж., *Рим у раздобљу највишег успона Царства*, Загреб 1981.
- Крајсиг, Х., *Повијест хеленизма*, Загреб 1987.
- Крамер, С. Н., *Хисторија почиње у Сумеру*, Загреб 1966.
- Курт, А., *Стари исток I- II*, Београд 2004.
- Лисичар, П., *Грци и Римљани*, Загреб 1971.

- *Ликови старог Египта*, Београд 2005.
- Машкин, Н. А., *Историја старог Рима*, Београд 1985.
- Монте, П., *Египат у доба Рамзеса*, Загреб 1978.
- *Оксфордска историја библијског света*, Београд 2006.
- *Оксфордска историја Грчке и хеленистичког света*, Београд 1999.
- *Оксфордска историја старог Египта*, Београд 2004.
- *Оксфордска историја римског света*, Београд 1999.

Назив предмета: ГЕОГРАФИЈА			
ОБЛАСТ		Исходи	Стандарди
Садржај програма		- по завршеној теми ученик ће бити у стању да:	
1. ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА /2 Зашто учимо географију? Одговорност човека према планети Земљи		Повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком На примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека Разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима на Земљи	ГЕ 1.1.1. ГЕ 1.1.2 ГЕ 2.1.1 ГЕ 2.1.3. ГЕ 3.1.1 ГЕ 3.1.2.
2. ВАСИОНА/4 - Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа - Сунчев систем: Сунце, планете, Сателити, Месец, месечеве мена, астероиди, комете, метеори		- разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља - објасни структуру Сунчевог система и положај Земље у њему - разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике - одреди положај Месеца у односу на Земљу и именујемесечеве мена - искаже свој став и аргументовано дискутује о постојању јошнеких облика живота у васиони	ГЕ 1.2.1. ГЕ 1.2.2. ГЕ 2.2.1. ГЕ 2.2.2. ГЕ 3.2.1. ГЕ 3.2.2. ГЕ 3.2.3.
3. ПЛАНЕТА ЗЕМЉА /30		- опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику - користи и чита географску карту - опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана - објасни деловање Земљине теже на географски омотач	ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.2.3. ГЕ 2.1.4
3.1	Облик Земље и структура њене површине /2 -Облик и димензије Земље, распоред копна		

3.2	<p>Земљина кретања /4</p> <p>-Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи, привидно кретање Сунца, локално време</p> <p>-Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обданице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, топлотни појасеви</p>	<p>- разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице</p>	<p>ГЕ 1.2.1. ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.2.3.</p> <p>ГЕ 2.2.1 ГЕ 2.2.2. ГЕ 2.2.3 ГЕ 2.2.4. ГЕ 3.2.1. ГЕ 3.2.2. ГЕ 3.2.3</p>
3.3	<p>Унутрашња грађа и рељеф Земље /9</p> <p>-Постанак и унутрашња грађа Земље, литосферне плоче: кретање плоча, промена положаја континента</p> <p>-Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак, зоне појава у</p>	<p>- разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље)</p> <p>- наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље</p> <p>- опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање)</p> <p>- разликује хипоцентар и епицентар и наведе трусне зоне у свету и у Србији</p> <p>- наведе поступке које ће предузети за време земљотреса</p> <p>- опише процес вулканске ерупције и њене последице</p>	<p>ГЕ 1.2.1 ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.2.3. ГЕ 2.2.1. ГЕ 2.2.2. ГЕ 2.2.3. ГЕ 3.2.1. ГЕ 3.2.2. ГЕ 3.2.3. ГЕ 3.2.4. ГЕ 3.2.5.</p>

	<p>свету и Србији, последице и шта радити у случају земљотреса</p> <p>- Стене земљине коре: магматске, седиментне, метаморфне</p>	<ul style="list-style-type: none"> - разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихову примену - објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину - разликује ерозивне и акумулативне процесе наведе примере деловања човека на промене у рељефу (бране, насипи, копови) 	<p>ГЕ 3.2.6.</p>
	<p>- Обликовање рељефа процесима набирања и раседања, планине и низије</p> <p>-Обликовање рељефа дејством воде (радом река, таласа, леда, растварање стена) и ветра</p> <p>Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји)</p>		
.4	<p>Ваздушни омотач Земље /6</p> <p>-Атмосфера (састав, структура и значај)</p> <p>-Време и клима: климатски елементи и појаве (температура, притисак, влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - опише структуру атмосфере - наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...) - разликује појам времена од појма клима - наведе климатске елементе и чиниоце - графички представи климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ - користи дневне метеоролошке извештаје у медијима и планира своје активности у складу са њима - наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања, 	<p>ГЕ 1.2.1</p> <p>ГЕ 1.2.2.</p> <p>ГЕ 1.2.3.</p> <p>ГЕ 1.2.4</p> <p>ГЕ 2.2.1.</p> <p>ГЕ 2.2.2.</p> <p>ГЕ 2.2.3</p> <p>ГЕ 2.2.4</p> <p>ГЕ 2.2.5.</p> <p>ГЕ 2.2.6</p>

ОШ „Свети Сава“ Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

	<p>-Климатски чиниоци, основни типови климе -Човек и клима (атмосферске непогоде, утицај човека на климу)</p>	<p>- наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја)</p>	<p>ГЕ 3.2.1. ГЕ 3.2.2. ГЕ 3.2.3. ГЕ 3.2.4 ГЕ 3.2.5 ГЕ 3.2.6</p>
3.5	<p>Воде на Земљи/6 -Светско море и његова хоризонтална подела, својства морске воде (сланост, температура, боја, провидност), кретање морске воде (таласи, цунами, плима и осека, морске струје) -Воде на копну: подземне воде и извори, реке, језера и ледници -Човек и вода – поплаве и бујице, заштита вода од загађења</p>	<p>- проналази на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе - наведе својства морске воде - прави разлику између речне мреже и речног слива - наведе елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току) - разликује типове језерских басена према настанку -наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства - наведе поступке које ће предузети за време поплаве инакон ње - наведе примере утицаја човека на загађење вода и предвиђа последице таквог понашања</p>	<p>ГЕ 1.2.1 ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.2.3. ГЕ 1.2.4 ГЕ 2.2.1. ГЕ 2.2.2. ГЕ 2.2.3 ГЕ 2.2.4 ГЕ 2.2.5. ГЕ 2.2.6 ГЕ 3.2.1. ГЕ 3.2.2. ГЕ 3.2.3. ГЕ 3.2.4 ГЕ 3.2.5 ГЕ 3.2.6</p>

3.6	Биљни и животињски свет/3 -Хоризонтални и вертикални распоред биљног и животињског света на Земљи -Угроженост и заштита живог света	- повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на земљи - наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима - опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста - наведе примере за заштиту живог света на Земљи	ГЕ 1.2.1 ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.2.3. ГЕ 2.2.1. ГЕ 2.2.2. ГЕ 2.2.3 ГЕ 2.2.4 ГЕ 3.2.1. ГЕ 3.2.2.ГЕ 3.2.3. ГЕ 3.2.4ГЕ 3.2.5
-----	--	---	--

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

- 1. ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА**-подела географије, Ј.Цвијић, географски омотач, литосфера, биосфера, атмосфера, хидросфера
- 2. ВАСИОНА**-васиона, светлосна година, звезде, сазвежђа, галаксија, млечни пут, планете, Сунчев систем, сателити, метеори, комете, телескоп, Месец, месечеве мене,

3. ПЛАНЕТА ЗЕМЉА-континенти, океани, облик Земље, ротација, револуција, литосферне плоче, вулкан, земљотрес, стене. набирање, раседање, спољашње силе, ерозија-абразија, денудација, еолска ерозија, речна, мразно разоравање, ледник, акумулација, структура атмосфере, кл. елементи, климатски фактори, обала, кретање морске овде, издан, извор, језеро, реке, поплаве, бујице, ледници, џунгла, прашума, савана, тропска шума, листопадна шума, макија, агрум, тундра, тајга

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

На првом наставном часу наставник уводи ученике у наставни предмет, односно, упознаје ученике са значајем географије, уважавајући претходна знања ученика, посебно из предмета *свет око нас* и *природа и друштво*, не улазећи у терминологију географских дисциплина. На овом часу је потребно навести примере и разлоге зашто се изучава географија и какву ће личну корист ученици имати учећи овај предмет. Такође је потребно упознати ученике са садржајем наставног програма и дати им јасна упутства за рад.

Програмску област *Васиона* чине најосновнија математичко-географска и астрономска знања о васиони, Сунчевом систему, облику и величини Земље, њеном положају у васиони и о небеским телима Сунчевог система (посебно о Земљином најближем суседу – Месецу). Кроз ову наставну област потребно је информисати ученике о основним карактеристикама осталих небеских тела, без

фактографских података о планетама: величина, удаљеност до Земље и слично. Препоручује се наставнику, ако има могућности, да са ученицима посети Планетаријум и Народну опсерваторију у Београду и да за време ведрих ноћи у локалној средини покаже ученицима видљива сазвежђа и оријентацију помоћу звезде Северњаче.

Трећу програмску област *Планета Земља* чине садржаји физичке географије и разврстани су у шест тема.

Посебан значај имају исходи који се односе на облик и величину Земље и распоред континената и океана. За достизање исхода предвиђених овом темом најбоље је користити демонстративно-илустративне методе и методе експеримента уз употребу модела Земље–глобуса и географске карте. Имајући у виду оријентацију програма предмета и његов фокус на развијање функционалних знања ученика, географска карта и њено коришћење током просеца учења и подучавања је обавезна. Упознавање ученика са картом и са основним појмовима картографске писмености према наставном програму започиње у првом циклусу основног образовања и васпитања и представља основу развијања функционалних знања. Зато треба радити на даљем унапређивању сналажења ученика на ка. За ученике овог узраста посебно може бити тешко разумевање Земљине ротације, револуције и последица ових кретања. Због тога је потребно посебну пажњу посветити обради и утврђивању ових садржаја. Наставнику се препоручује примена очигледних наставних средстава (глобус, батеријска лампа, телуријум, видео записи, анимације...) и демонстративно-илустративне методе и методе експеримента како би се могао постићи висок степен разумевања и достизања предвиђених исхода. То ће бити предуслов за касније усвајање низа других појмова који су у вези са сменом обданице и ноћи, сменом годишњих доба, формирањем климатских појасева, односно свих појмова који су у вези са временом и климом и уопште, појавама и процесима у атмосфери, као и у хидросфери и биосфери. При обради наставних садржаја Револуција Земље и Топлотни појасеви треба објаснити термине, као што су Екватор, Гринич, северни и јужни повратник и северни и јужни поларник. Не треба улазити у терминологију географске ширине, дужине и часовних зона, јер ће то бити предмет изучавања у шестом разреду.

Наставна област *Планета Земља* има посебан значај, јер у оквиру ње ученици упознају објекте, појаве и процесе, гранске и међугранске везе, као и посебне физичко-географске законитости. Акцент треба ставити на достизање исхода који се односе на функционално знање ученика (како се понашати у случају земљотреса, екстремних температура, атмосферских непогода, бујица и поплава...) и треба навести примере позитивног и негативног деловања човека на природу.

Природна средина је у суштини сплет тесно повезаних и међусобно условљених компонената које представљају јединствену целину. Имајући у виду нарушавање равнотеже у природној средини, потребно је указивати на превенцију и на заштиту природе.

Потребно је код ученика развијати одговорност о очувању биљних и животињских врста и рационалном коришћењу природних ресурса као услову опстанка на Земљи. Један од значајних исхода петог разреда је да се од ученика очекује да опише одговорност коју човек има према планети Земљи, планети коју настањујемо. Препорука је да се прилом планирог излета ученици упознају са објектима геонаслеђа и развију правилне ставове о његовом значају и очувању.

Поједини препоручени садржаји могу бити тешки и апстрактни ученицима, па се зато препоручује задржавање на основним појмовима, појавама и процесима уз обилато коришћење дидактичког материјала и разноврсних метода рада. Једна од основних вештина која се препоручује, је правилно географско посматрање и уочавање природних објеката, појава и процеса у локалној средини чиме се подстиче природна радозналост деце, самостално истраживање и њихова правилна интерпретација. Садржаји физичке географије дају

могућност стицања знања, вештина и навика коришћењем статистичког материјала који је систематизован у табелама, као и руковањем различитим мерним инструментима, регистрањем и обрадом података које они показују. Предлаже се, уколико за то има могућности да за обраду података ученици користе ИКТ. На овај начин повезују се и интерпретирају квантитативни показатељи и утврђују узрочно-последичне везе и односи. У оквиру ове теме сви физичко-географски објекти, појаве и процеси не могу се потпуно обрадити, што и није циљ овог наставног програма. Сви ови садржаји налазе су у оквиру садржаја регионалне географије и пропуштено се увек може допунити и објаснити.

Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, анализира, планира, организује, излаже, пружа помоћ у раду	прате излагање наставника, записују, понављају, разговарају о теми, слушају и бележе битно, препознају, анализирају и именују различите географске изворе, одговарају на питања и постављају питања	Посматрање Праћење активности на часу Усмена провера Писмена провера-тест Рад у немој карти

ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
Дијалогско-монолошка (метод усменог излагања) Илустративна, демонстративна Рад на тексту	Фронтални Индивидуални Рад у пару, групи	Уџбеник Нема карта Географски атлас Физичко-географска карта ЦД, часописи, интернет презентације, глобус, телуријум, макете вулкана

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

<p style="text-align: center;">Формативно</p> <p>Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника.</p> <p style="text-align: center;">Посматрање, самоевалуација</p>	<p style="text-align: center;">Сумативно</p> <p>оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду.</p> <p style="text-align: center;">Тестови, 15минутни тестови, рад у немој карти, домаћи задатак, презентације ученика, панони</p>
--	--

Наставна тема	Наставна јединица у оквиру теме и редни број часа	Број часова			
		О	У	С	УКУПНО
I Човек и географија	1. Предмет проучавања, подела и значај географије Одговорност човека према планети Земљи	1		/	2
	2. Предмет проучавања, подела и значај географије Одговорност човека према планети Земљи		1	/	
II Васиона	3. Васиона, галаксија, млечни пут, звезде, сазвежђа	1		/	4
	4. Сунчев Систем - Сунце, планете	1		/	
	5. Сателити и мала тела сунчевог система (сателити, Месец, месечеве мена, комете, метеори)	1		/	
	6. Васиона		1	/	
III Планета Земља 3.1. Облик Земље	7. Облик Земље и структура њене површине (распоред копна и воде на Земљи)	1		/	Укупно 30 2
	8. Облик Земље и структура њене површине (распоред копна и воде на Земљи)		1	/	
3.2. Земљина кретања	9. Ротација Земље и њене последице	1			4
	10. Револуција Земље и њене последице	1			
	11. Ротација и револуција Земље и њене последице		1		
	12. Облик Земље и структура њене површине (распоред копна и воде на Земљи); кретања Земље и њене последице			1	
	13. Постанак Земље, унутрашња грађа; литосферне плоче; кретање плоча и промена положаја континента	1			
	14. Вулканизам и земљотреси : елементи, настанак, зоне појава у свету и Србији; последице и шта радити у случају земљотреса	1			

ОШ „Свети Сава“ Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

3.3.Унутрашња грађа и рељеф Земље	15. Постанак Земље,унутрашња грађа;литосферне плоче;кретање плоча и промена положаја конинената ;вулканизам и земљотреси		1		9
	16. Стене:седиментне,магматске,метаморфне	1			
	17. Обликовање рељефа процесима набирања и раседања,планине и низије	1			
	18. Стене:седиментне,магматске,метаморфне Обликовање рељефа процесима набирања и раседања,планине и низије		1		
	19. Обликовање воде дејством спољашњих сила (Речна ерозија и акумулација и абразија)	1			
	20. Обликовање воде дејством спољашњих сила (еолска,ледничка,крашка ерозија и акумулација) Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји)	1			
	21. Обликовање воде дејством спољашњих сила			1	
3.4.Ваздушни омотач Земље	22. Атмосфера:састав,структура и значај	1			6
	23. Време и клима :климатски елементи и појаве (температура,притисак,влажност,падавине,облачност,ветар)	1			
	24. Атмосфера,време и климатски елементи и појаве		1		
	25. Климатски чиониоци,основни типови климе	1			
	26. Човек и клима (атмосферске непогоде,утицај човека на климу)	1			
	27. Основни типови климе		1		
	28. Светско море и његова хоризонтална подела:разуђеност обала	1			

ОШ „Свети Сава“ Врчин; План и програм наставе и учења-ПЕТИ РАЗРЕД

	29. Својства и кретања морске воде	1			6
3.5 Воде на Земљи	30. Светско море и његова хоризонтална подела; Својства и кретања морске воде		1		
	31. Воде на копну:подземне воде и извори,реке	1			
	32.Језера и ледници; Човек и вода-поплаве,бујице и заштита вода од загађења	1			
	33. Воде на копну;човек и вода		1		
3.6.Биљни и животињски свет на Земљи	34. Хоризонтални и вертикални распоред биљног и животињског света на Земљи	1			3
	35. Угроженост и заштита живог света	1			
	36. Хоризонтални и вертикални распоред биљног и животињског света на Земљи ;Угроженост и заштита живог света			1	

ТУМАЧЕЊЕ ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА ЗА 5. РАЗРЕД ПО ТЕМАМА И НИВОИМА

Наставни садржаји		Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Човек и географија		<p>ГЕ 1.1.1. зна да географија проучава и природу и људско друштво</p> <p>ГЕ 1.1.2. зна основну поделу географије (физичка, друштвена и регионална)</p>	<p>ГЕ 2.1.1. разуме зашто је географија једна од најстаријих наука</p> <p>ГЕ 2.1.3. разликује и именује географске дисциплине</p>	<p>ГЕ 3.1.1. схвата интересовање првих људи за Земљу и остала небеска тела</p> <p>ГЕ 3.1.2. уочава повезаност географије са другим наукама</p> <p>ГЕ 3.1.3. разуме међузависност природе и људског друштва</p> <p>ГЕ 3.1.4. уочава значај географије за опште образовање и културу</p>
Васиона		<p>ГЕ 1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред</p> <p>ГЕ 1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања</p>	<p>ГЕ 2.2.1. разликује појмове: васиона, сунчев систем, галаксија, светлосна година...</p> <p>ГЕ 2.2.2. описује небеска тела и њихова кретања</p> <p>ГЕ 2.2.3. разликује сазвезђа и звездане системе</p>	<p>ГЕ 3.2.1. уме да прати појаве које се периодично јављају на Земљи и на небу и то повезивати са Земљиним кретањима</p> <p>ГЕ 3.2.2. уме да се оријентише помоћу Великих и Малих кола и звезде Северњаче</p> <p>ГЕ 3.2.3. препознаје и именује Месечеве мене</p>
	Облик Земље и структура	<p>ГЕ 1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања</p> <p>ГЕ 1.2.3. уме да на географској карти покаже континенте и океане</p>		

Планета Земља	Земљина кретања	<p>ГЕ 1.2.1. зна појам ротације и револуције</p> <p>ГЕ 1.2.2. зна да опише обртање Земље око њене замишљене осе – ротација</p> <p>ГЕ 1.2.3. зна да опише обртање Земље око Сунца – револуција</p>	<p>ГЕ 2.2.1. може да дефинише Земљину замишљену осу</p> <p>ГЕ 2.2.2. описује привидно кретање Сунца у току дана и у току године</p> <p>ГЕ 2.2.3. именује топлотне појасеве и уме да одреди положај топлотних појасева на карти и на глобусу</p> <p>ГЕ 2.2.4. разликује и дефинише појмове: зора, јутро, подне, вече, ноћ, обданица, оса, полови, упоредници, Екватор, повратници, поларници</p>	<p>ГЕ 3.2.1. може да опише последице ротације: смена обданице и ноћи, разлике у времену</p> <p>ГЕ 3.2.2. може да опише последице обиласка Земље око Сунца и нагнутост Земљине осе: смена годишњих доба</p> <p>ГЕ 3.2.3. објасни узроке неједнаке дужине обданице и ноћи током године</p>
	Унутршња грађа и рељеф Земље	<p>ГЕ 1.2.1. зна унутрашњу грађу Земље (језгро и омотач језгра) и на слици или моделу може да уочи наведене слојеве</p> <p>ГЕ 1.2.2. именује стене које улазе у састав Земљине коре (магматске, седиментне, метаморфне)</p> <p>ГЕ 1.2.3. именује споља. силе (ветар, вода, лед)</p>	<p>ГЕ 2.2.1. зна шта су фосили и да се помоћу њих може утврдити старост стена</p> <p>ГЕ 2.2.2. зна да је Земља изграђена од више литосферних плоча које се стално крећу</p> <p>ГЕ 2.2.3. разликује веначне и громадне планине и може да наведе њихове одлике</p>	<p>ГЕ 3.2.1. разуме да је кретање литосферних плоча условљено кретањем магме у омотачу језгра</p> <p>ГЕ 3.2.2. именује унутрашње силе Земље (Земљина гравитација, унутрашња топлота Земље) и описује њихов утицај на настанак рељефа на Земљиној површини</p> <p>ГЕ 3.2.3. зна како долази до набирања и раседања Земљине коре</p> <p>ГЕ 3.2.4. зна да су вулканизам и земљотреси последица рада унутршњих сила и може да објасни последице њихове активности</p> <p>ГЕ 3.2.5. разликује ерозивне (речно корито, долина, цирк, валов, шкрапа, вртача, увала, крашко поље, пећина, јама...) и акумулативне облике рељефа (аде, делте, жала, песковите пустиње, дине ,</p>

				морене...) ГЕ 3.2.6. примењује стечена знања у различитим ситуацијама (игра, учење, препознавање опасности)
Планета Земља	Ваздушни омотач Земље	ГЕ 1.2.1. именује слојеве атмосфере (тропосфера, стратосфера, мезосфера, термосфера) ГЕ 1.2.2. може да наведе састав атмосфере (гасови, чврсте честице и водена пара) и загађиваче атмосфере ГЕ 1.2.3. разликује време и климу ГЕ 1.2.4. именује временске елементе	ГЕ 2.2.1. може да опише одлике тропосфере ГЕ 2.2.2. разуме значај атмосфере за опстанак живог света на Земљи ГЕ 2.2.3. именује временске или метеоролошке елементе (сунчева светлост, температура ваздуха, ваздушни притисак, ветар, влажност ваздуха, облачност, падавине) и може да их опише ГЕ 2.2.4. разуме значај временске прогнозе за човека и његове делатности ГЕ 2.2.5. зна чиме се мере и како се изражавају вредности метеоролошких елемената ГЕ 2.2.6. именује и описује климатске факторе (гш, нв, однос мора и копна, правац пружања планина, морске струје, ветрови, врста подлоге и човек)	ГЕ 3.2.1 објашњава међусобну условљеност метеоролошких елемената ГЕ 3.2.2. анализира табеле и клима-дијаграме и доноси закључке ГЕ 3.2.3. именује основне типове климе на Земљи и описује њихове одлике ГЕ 3.2.4. уме да учрта зонални распоред типова климе на немој карти методом бојења и реонирања ГЕ 3.2.5. разликује позитивне и негативне утицаје, као и глобалне и локалне последице човековог деловања на атмосферу и именује загађиваче атмосфере ГЕ 3.2.6. разуме важност и могућност личног учешћа у заштити, обнови и унапређењу атмосфера и животне средине
		ГЕ 1.1.1. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.2.2. зна однос копнених и водених површина на Земљи ГЕ 1.2.3. зна да је светско море јединствена водена	ГЕ 2.2.1. разликује и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама ГЕ 2.2.2. може да опише облике разуђености обала и да препозна на географској карти најразуђеније обале	ГЕ 3.2.1. разумеће значај мора за живот људи и њихове делатности ГЕ 3.2.2. разумеће важност и могућност личног учешћа у заштити, обнови и унапређивању вода и

				животне средине
	Воде на Земљи	површина коју чине океани, мора, заливи и мореузи ГЕ 1.2.4. може да препозна и именује океане и већа мора на Земљи	континената и регија ГЕ 2.2.3. моћи ће да наведе и опише својства морске воде и њена кретања ГЕ 2.2.4. разликује речну мрежу, речни систем и речни слив ГЕ 2.2.5. уме на географској карти да покаже океане, већа мора, заливе, мореузе, реке, речне системе, сливове, развођа и језера света	ГЕ 3.2.3. моћи ће да објасни поделу језера према начину постанка њихових басена и значај језера ГЕ 3.2.4. умеће да користи различите изворе информација (уџбеник, научно-популарну литературу, енциклопедије, Интернет...).
	Биљни и животињски свет	ГЕ 1.2.1. именује биосферу и препознаје њене одлике ГЕ 1.2.2. зна да наведе основне природне зоне ГЕ 1.2.3. може да објасни појам биосфере	ГЕ 2.2.1. разликује и објашњава географске чињенице и процесе у биосфери ГЕ 2.2.2. зна који фактори условљавају распрострањеност биљног и животињског света на Земљи ГЕ 2.2.3. зна природне зоне на Земљи ГЕ 2.2.4. знаће вертикалне вегетацијске спратове	ГЕ 3.2.1. објашњава физичке законитости у биосфери ГЕ 3.2.2. разумеће утицај природних фактора на развој биљног и животињског света и на њихов хоризонтални и вертикални распоред; знаће природне зоне на Земљи ГЕ 3.2.3. умеће да покаже на географској карти света зонални распоред биљака и животиња на Земљи ГЕ 3.2.4. моћи ће да опише међусобну повезаност и зависност биљног и животињског света, рељефа, климе, земљишта и човека ГЕ 3.2.5. моћи ће да схвати узроке и последице негативног деловања људи на биљни и животињски свет на Земљи

ДОДАТНА НАСТАВА 5.разред

Циљеви додатне наставе геогарфије су развијање интелектуалне знатижеље код ученика која ће се постићи истраживачким радом, припремом реферата, израдом

панао, посетама манифестацијама. Активно посматрати свет око себе. Научити учити и тражити одговоре на многа питања.

Задаци додатне наставе географије је да укључи ученике заинтересоване за свет у коме живимо, прошири њихова знања, утиче на изражавање њихове креативности и оспособи ученике за целоживотно учење.

Методе додатне наставе географије су демонстрациона, монолошко дијалогска, илустрациона.

Редни број	ОБЛАСТ РАДА	БРОЈ ЧАСОВА
1	ИСТРАЖИВАЧИ	2
2	СПОЉАШЊИ ЗЕМЉИНИ ОМОТАЧИ	2
3	СУНЧЕВ СИСТЕМ	2
4	ПЛАНЕТЕ	2
5	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	2
6	АСТЕРОИДИ	1
7	ЗВЕЗДЕ	2
8	МАРС	1
9	ЈУПИТЕР	1
10	ВЕНЕРА	1
11	САТУРН	1
12	КРЕТАЊА ЗЕМЉЕ	2
13	СТЕНЕ	2
14	ВУЛКАНИ	2
15	ЗЕМЉОТРЕСИ	2
16	ПЛАНИНЕ	2
17	ЕРОЗИЈЕ	2
18	АТМОСФЕРА	1
19	КЛИМА	2
20	ТИПОВИ КЛИМЕ	2
21	ХОРИЗОНТАЛНА РАЗУЂЕНОСТ ОБАЛА	2
		36

ДОПУНСКА НАСТАВА 5разред

Циљеви допунске наставе географије представљају усвајање садржаја географије уз помоћ којих ће ученици лакше пратити редовну наставу. Радити на картографској писмености ученика.

Циљеви

- стицање знања о основним објектима, појавама и процесима у васиони;
- стицање знања о објектима, појавама и процесима у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу;
- разумевању узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу;
- развијању естетских опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору;

Задаци допунске наставе географије је да помогне ученицима који из било којих разлога имају потешкоће у савладавању програма у редовној настави. Допунска настава ће им омогућити да савладају предвиђене програме и утицати на развој њихових способности.

Ученици треба да:

- стекну најосновнија знања о васиони и васионским телима и њиховим основним својствима;
- стекну основна знања о Сунчевом систему;
- стекну основна знања о Земљи-планети, њеном постанку, облику и величини;
- стекну основна знања о Земљиним кретањима и њиховим последицама;
- стекну основна знања и вештине из картографије и да се оспособе за коришћење географске карте као извора информација и оријентације;
- схвате унутрашњу грађу Земље и да разумеју данашњи распоред копна и мора и изглед рељефа;
- разумеју антропогене утицаје на рељеф;
- стекну основна знања о структури и саставу атмосфере;
- стекну основна знања о времену и метеоролошким елементима, клими, климатским факторима и основним типовима климе на Земљи;
- разумеју потребу очувања и заштите атмосфере;

Методе допунске наставе метод показивања, усменог излагања, разговора, монолошка, дијалогска, илустративно - демонстрациона

Редни број	ОБЛАСТ РАДА	Број часова
1	ИСТРАЖИВАЧИ	1
2	СПОЉАШНИ ЗЕМЉИНИ ОМОТАЧИ	1
3	ОБЛИК ЗЕМЉЕ	1
4	ВЕЛИЧИНА ЗЕМЉЕ	1
5	КОНТИНЕНТИ И ОКЕАНИ	2
6	ПЛАНЕТЕ	2
7	ЗВЕЗДЕ	1
8	ОСТАЛА НЕБЕСКА ТЕЛА	1
15	НАДМОРСКА И РЕЛАТИВНА ВИСИНА	1
16	РОТАЦИЈА	1
17	РЕВОЛУЦИЈА	2
18	ПОВРАТНИЦИ И ПОЛАРНИЦИ	1
19	КАЛЕНДАР	1
20	СТЕНЕ	1
21	ПЛАНИНЕ	2
22	ВУЛКАНИ	2
23	ЗЕМЉОТРЕСИ	2

24	РЕЧНА ЕРОЗИЈА И АКУМУЛАЦИЈА	2
25	АБРАЗИЈА	1
26	ЛЕДНИЧКА ЕРОЗИЈА И АКУМУЛАЦИЈА	2
27	КРАШКА ЕРОЗИЈА И АКУМУЛАЦИЈА	1
28	АТМОСФЕРА	1
29	ВРЕМЕНСКИ ЕЛЕМЕНТИ	2
30	КЛИМАТСКИ ФАКТОРИ	1
31	ТИПОВИ КЛИМЕ	2
32	ХИДРОГРАФИЈА	1
	УКУПНО	36

ГЕОГРАФСКА СЕКЦИЈА 5.разред

Циљеви географске секције су развијање интелектуалне знатижеље код ученика која ће се постићи истраживачким радом, припремом реферата, израдом паноа, посетама манифестацијама. Активно посматрати свет око себе. Научити учити и тражити одговоре на многа питања:

- стицање знања о основним објектима, појавама и процесима у васиони;
- стицање знања о објектима, појавама и процесима у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу;
- разумевању узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу;
- развијању естетских опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору;

Задаци географске секције су да укључи ученике заинтересоване за свет у коме живимо, прошири њихова знања, утиче на изражавање њихове креативности и оспособи ученике за целоживотно учење. Ученици треба да:

- стекну најосновнија знања о васиони и васионским телима и њиховим основним својствима;
- стекну основна знања о Сунчевом систему;
- стекну основна знања о Земљи-планети, њеном постанку, облику и величини;
- стекну основна знања о Земљиним кретањима и њиховим последицама;
- схвате унутрашњу грађу Земље и да разумеју данашњи распоред копна и мора и изглед рељефа;
- разумеју антропогене утицаје на рељеф;
- стекну основна знања о структури и саставу атмосфере;
- стекну основна знања о времену и метеоролошким елементима, клими, климатским факторима и основним типовима климе на Земљи;
- разумеју потребу очувања и заштите атмосфере, хидросфере и биосфере;

Методе географске секције су демонстрациона, теренска, монолошко дијалогска, илустрациона, метод показивања, усменог излагања, разговора, демонстративна

1	УПОЗНАВАЊЕ СА ГЕОХРОНОЛОШКОМ СКАЛОМ	1
2	ТЕЛЕСКОП	1
3	ПОСЕТА ПЛАНЕТАРИЈУМУ	3
4	НАЈПОЗНАТИЈЕ КОМЕТЕ	1
5	ГЕОЦЕНТРИЧНИ И ХЕЛИОЦЕНТРИЧНИ СИСТЕМ	1
6	ОБЛИК И ВЕЛИЧИНА ЗЕМЉЕ-Магеланово путовање	1
7	ПОСЕТА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ДОБРАДМИЛОВАЦ	3
8	ПОСЕТА МУЗЕЈУ У ГРОЦКОЈ	3
9	ВАТРЕНИ ПОЈАС ПАЦИФИКА	2
10	ВОДОПАДИ	2
11	КАЊОНИ	1
12	ПУСТИЊЕ	2
13	ЛЕДНИЦИ	1
14	ВЕТРОВИ	2
15	ТЕРМОМЕТАР, БАРОМЕТАР, КИШОМЕР, КОМПАС- теренски рад на обали Дунава	4
16	ОРЈЕНТАЦИЈА НА ТЕРЕНУ ПОМОЋУ КАРТЕ	2
17	КАКО САЧУВАТИ ПЛАНЕТУ	2
18	ХИДРОГРАФИЈА-највећа, надубља језера на Земљи	2
19	ТИПОВИ ВЕГЕТАЦИЈЕ ПО ТОПЛОТНИМ ПОЈАСИМА	2
	УКУПНО	36

Литература: Географија, уџбеник за 5. разред основне школе, Мирослав Грујић, Вулкан, Београд; Географски атлас од 5-8 разреда, нема карта света
 Наставничка литература: Математичка Географија – Предраг Манојловић, ЦД,
 Хидрологија-Душан Дукић, бројни часописи, енциклопедије и интернет публикације.

Наставни предмет: БИОЛОГИЈА

Разред и одељење: 5/1, 5/2, 5/3

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Уџбеник: Биологија за 5. разред, издавач Вулкан издаваштво, Вулкан знање

Редни број теме	Назив наставне теме	Број часова		
		Обрада	Остали типови часа	Укупно
1.	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	16	18	34
2.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	5	6	11
3.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	3	4	7
4.	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	4	8	12
5.	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	4	4	8
УКУПНО		32	40	72
СВЕГА ЧАСОВА				72

Редни бр.и назив наставне теме	Исходи (Ученик ће бити у стању да...)	Међупредметне компетенције	Стандарди
<p>1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе предмет проучавања биологије, као и њен значај; ▪ направи разлику између живе и неживе природе; ▪ идентификује ћелију као основну јединицу грађе и функције живих бића; ▪ прикаже цртежом основне делове ћелије; ▪ упореди грађу једноћелијских и вишећелијских организама; ▪ наведе особине живих бића; ▪ групише жива бића на основу њихових заједничких особина; ▪ изводи једноставне огледе; ▪ изводи закључке на основу огледа; ▪ користи лупу. 	<p>компетенција за учење дигитална компетенција комуникација рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња и естетичка компетенција</p>	<p>БИ.1.1.1 БИ.1.1.4 БИ 1.1.5. БИ 1.3.8. БИ.2.1.2.БИ.2.1.3. БИ 2.1.4. БИ 2.3.6. БИ 2.6.1. БИ 2.6.2. БИ.3.1.4 БИ 3.1.5</p>

<p>2.ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе прилагођености спољашње грађе живих бића у односу на факторе животне средине; ▪ именује факторе животне средине који утичу на раст и развој живих бића, као и на њихове прилагођености; ▪ прикупи податке о прилагођености врста које живе на копну, у води и ваздуху; ▪ прикаже цртежом анализираних врста и означи уочене прилагођености. 	<p>компетенција за учење дигитална компетенција одговоран однос према окоolini; комуникација рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња и естетичка компетенција</p>	<p>БИ.1.2.1 БИ.1.2.3. БИ.1.2.4. БИ.1.2.5. БИ.1.2.6. БИ.2.2.2. БИ.2.2.3БИ.3.2.1. БИ.3.2.6.</p>
<p>3.НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ разликује особине живих бића које се наслеђују од оних које настају под утицајем срединских фактора; ▪ повезује варијабилност јединки унутар врсте са наследним материјалом и срединским факторима; ▪ прикупља податке о варијабилности јединки и графички их представља; ▪ изводи закључке на основу прикупљених података; ▪ идентификује варијабилност као услов за еволутивне промене. 	<p>компетенција за учење дигитална компетенција одговоран однос према окоolini одговоран однос према здрављу комуникација рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња и естетичка компетенција</p>	<p>БИ.1.3.1 БИ.1.3.2 БИ.1.3.3 БИ.1.3.4 БИ.1.3.5 БИ.1.3.6 БИ.2.3.1 БИ.2.3.3 БИ.3.3.1 БИ.3.3.1 БИ.3.3.3 БИ.3.3.4</p>

<p>4.ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ доведе у везу активности човека са штетним променама у спољашњој средини; ▪ разликује одговоран и неодговоран однос човека према спољашњој средини; ▪ предлаже активности које имају за циљ заштиту биљног и животињског света; ▪ прикупља податке о угроженим врстама ▪ користи ИКТ опрему; ▪ наведе значај биљака и животиња за човека. 	<p>компетенција за учење дигитална компетенција одговоран однос према околини одговоран однос према здрављу комуникација рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња и естетичка компетенција</p>	<p>БИ.1.4.1. БИ.1.4.2. БИ.1.4.6. БИ.1.4.7. БИ.2.4.1. БИ.2.4.2. БИ.2.4.5. БИ.2.4.6. БИ.2.4.7 БИ.3.4.1. БИ.3.4.4.</p>
<p>5.ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе значај правилне исхране за здравље човек; ▪ наведе штетне последице пушења и узимања психоактивних супстанци; ▪ наведе значај физичке активности и сна за здравље човека; ▪ доведе у везу промене настале у пубертету са дејством хормона; ▪ развије одговоран однос према здрављу. 	<p>компетенција за учење дигитална компетенција одговоран однос према околини одговоран однос према здрављу комуникација рад са подацима и информацијама решавање проблема сарадња и естетичка компетенција</p>	<p>БИ.1.5.2.БИ.1.5.4. БИ.1.5.7. БИ.1.5.12. БИ.1.5.13. БИ.2.5.2. БИ.2.5.3. БИ.2.5.5. БИ.3.5.1. БИ.3.5.2. БИ.3.5.3. БИ.3.5.4. БИ.3.5.5.</p>

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

Жива бића, природа, биологија, ћелија, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће, морфологија, физиологија, енергија, пубертет, наслеђивање, корен, вегетативним размножавањем, променљивост и прилагођавање, стабло живота, животна средина, шумске заједнице, травне заједнице, живот у води, станиште, варијабилност, еволуције, узајамно утицаји у природи, утицај човека на природу, здраве навике, дневни ритам, сан, рекреација, пубертет, репродуктивно здравље.

ОСТВАРИВАЊЕ ПОСТАВЉЕНИХ ИСХОДА

Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода је та да је фокусирана на учење у школи, што значи да ученик треба да учи:

-смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из биологије и других предмета;

-проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и

другима; развијањем плана решавања задатог проблема;

- дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;

- критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;

-кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Програмски садржаји биологије резултат су захтева времена, најновијих достигнућа у науци и примерени су развојним способности ма ученика. Наставне теме су логички распоређене, а обрађују садржаје из биологије - ботанике и пружају ученицима основна знања за брже и лакше разумевање градива.

Приликом израде планова рада (глобалног и оперативног) треба предвидети око 60% часова за обраду новог градива и око 40% за друге типове часова, укључујући и излазак у природу. Излазак у природу подразумева, поред посматрања и праћења природних појава и процеса и прикупљање биљака за "заједнички хербар" (по десетак најтипичнијих представника биљака из окружења).

Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода, као и употребу информационих технологија. Избор наставних метода зависи од циља и задатака наставног часа и опремљености кабинета. Избор облика рада препуштен је наставнику. Наставници треба да препознају различите нивое знања ученика; да настоје да побољшавају квалитет и проверавају резултате учења. Наставник за припрему рада на часу треба да користи одобрени уџбеник од стране Министарства просвете и спорта и да се усавршава пратећи акредитоване семинаре и најновију стручну литературу.

Активности наставника

Активности ученика

Праћење и евалуација

<p>Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, анализира, прати, помаже при раду, даје упутства за самостални рад, налази нове и изазовне теме</p>	<p>Користи адекватно наставна средства, учествује самостално у раду, самостално доноси закључке, употребљава и додатно развија машту и креативност, бележи појмове, учествује у дискусији, предлаже нове идеје</p>	<p>Лабораторијске вежбе, практични радови, објективни тестови са допуњавањем кратких одговора, самосталне активности ученика кроз употребу информационих технологија, рад на проблемској настави кроз самосталне идеје ученика, провера програмских садржаја до којих ученици самостално долазе, провера рада на часу кроз свеске и штампани материјал</p>
--	--	--

ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<ol style="list-style-type: none"> 1. Монолошка метода 2. Дијалoшка метода 3. Рад на тексту 4. Писмени радови 5. Графички радови 6. Истраживачки рад 7. Рад у лабораторији 8. Практични рад 9. Демонстрација 10. Комбиновани рад 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Фронтални 2. Индивидуални, 3. Демонстрационо-илустративни 4. Рад на проблемској настави 5. Пројектни облици рада 6. Лабораторијски облици рада 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Природна средства 2. Штампана средства 3. Мултимедија 4. Модели и слике 5. Интернет презентације 6. MozaWeb сајт 7. Енциклопедије 8. Часописи 9. Интернет странице 10. Филмови 11. Уџбеник
<p style="text-align: center;">Формативно</p> <p>Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој</p>	<p style="text-align: center;">Сумативно</p> <p>Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у</p>	

<p>документацији наставника. Формативно вредновање је саставни део савременог приступа настави и подразумева процену знања, вештина, ставова и понашања, као и развијања одговарајуће компетенције током наставе и учења. Напредак ученика се прати да би наставник подржао потенцијал сваког ученика. Праћење ученика може бити из помоћ чек листе за процену и самопроцену напретка ученика. У том случају они ће садржати мањи број индикатора који су кратко и јасно формулисани (једном у оквиру тромесечја). Током практичног рада, наставник даје савете ученицима и подстиче ученике на изношење сопствених идеја и развој креативности. Један од начина праћења постигнућа представља и одељењска изложба свих радова ученика. Поређењем свих радова и идеја, ученици уче на разликама и процењују сопствени напредак. Наставник прави и ученички портфолип свих радова и тако, такође, прати напредовање ученика. Напредак и оствареност исхода процењује се на три нивоа (основни, средњи и напредни). При обавештавању о напретку ученика, наставник афирмативно извештава ученике о њиховом напредовању. Ученици, без обзира на завршетак прве теме, и даље примењују стечено искуство и знање у различитим контекстима, проширују и продубљују знање и искуства на различите начине. Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Резултат оваквог вредновања даје повратну информацију и ученику, и наставнику о томе које компетенције су усвојене, а које нису, као и о ефикасности одговарајућих метода које је наставник применио ради остваривања циља. Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса треба да буду исказани и бројчаном оценом.</p>	<p>прописану евиденцију о образовно-васпитном раду. Наставник у поступку оцењивања прикупља и бележи податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године у дневнику рада и својој педагошкој документацији. Писана или електронска документација наставника садржи: личне податке о ученику и његовим индивидуалним својствима која су од значаја за постигнућа, податке о провери постигнућа, ангажовању ученика и напредовању, датим препорукама, активности ученика приликом свакодневног рада на часу у континуираном периоду, усвојеност градива, анализу и синтезу усвојеног градива, повезаност новог градива са већ усвојеним, самостални истраживачки рад на задату тему, критичко мишљење ученика, анализу постављеног проблема и усвојеност узрочно-последичних веза у историји, вредновање у самосталном и групном раду</p> <p>За закључну оцену најважније сагледати целокупни напредак и крајњи резултат.</p>
--	---

Редни број и назив наставне теме	Ред.б р. часа	Наставна јединица	Број часова		
			Обрада	Утврђивање	Вежба, практичан рад
1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	1.	Биологија – научни поглед на живот	1		
	2.	На путу до научног сазнања у биологији	1		
	3.	Разлике између живог и неживог	1		
	4.	Биологија – научни поглед на живот; Разлике између живог и неживог		1	
	5.	Ћелија – основна јединица живота	1		
	6.	Вежба: Ћелије под лупом			1
	7.	Од ћелије до организма	1		
	8.	Ћелија – основна јединица живота; Од ћелије до организма		1	
	9.	Исхрана	1		
	10.	Значај шећера у исхрани и размножавању квасца			1
	11.	Дисање	1		
	12.	Излучивање	1		
	13.	Доказивање процеса транспирације код биљака			1
	14.	Исхрана, дисање, излучивање		1	
	15.	Надражљивост	1		
	16.	Како очи помажу у опажању и координацији? Да ли верујемо својим очима?			1
	17.	Надражљивост		1	
	18.	Покретљивост и кретање	1		
	19.	Кретање биљке према светлу			1
	20.	Покретљивост и кретање		1	
	21.	Бесполно размножавање	1		
	22.	Полно размножавање	1		
	23.	Вегетативно размножавање биљака		1	
	24.	Буђав хлеб			1
	25.	Размножавање		1	
	26.	Раст, развој и животни век животиња и човека	1		
	27.	Раст, развој и животни век биљака	1		

	28.	Упоређивање просечне висине девојчица и дечака на рођењу и у 5.разреду			1
	29.	Посматрање процеса клијања			1
	30.	Раст, развој и животни век		1	
	31.	Разноврсност, сродност и груписање живих бића	1		
	32.	Основна класификација живог света	1		
	33.	Разноврсност, сродност и груписање живих бића		1	
	34.	Порекло и разноврсност живота		Систематизација	
2. ЈЕДИНСТВО ГРАБЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	35.	Повезаност живих бића и животне средине	1		
	36.	Повезаност живих бића и животне средине		1	
	37.	Прилагођеност животу на копну	1		
	38.	Прилагођеност животу под земљом	1		
	39.	Прилагођеност животу на копну и под земљом		1	
	40.	Прилагођеност животу у води	1		
	41.	Прилагођеност животу у води		1	
	42.	Прилагођеност животу и у води и на копну	1		
	43.	Прилагођеност животу и у води и на копну		1	
	44.	Прилагођеност организама животној средини			1
	45.	Животна средина и адаптације		Систематизација	
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	46.	Потомци личе на своје родитеље, али се и разликују од њих	1		
	47.	Узроци различитости јединки унутар врсте	1		
	48.	Потомци личе на своје родитеље али се и разликују од њих; Узроци различитости јединки унутар врсте		1	
	49.	Различитост особина код људи, Различитост дужине листова			1
	50.	Различитост јединки унутар врсте – предуслов за еволуцију	1		
	51.	Различитост јединки унутар врсте – предуслов за еволуцију		1	

	52.	Наслеђивање и еволуција		Систематизација	
4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	53.	Јединство живог и неживог	1		
	54.	Разноврсност живих бића у вашем непосредном окружењу			1
	55.	Јединство живог и неживог		1	
	56.	Утицај људи на живу и неживу природу	1		
	57.	Истраживање загађености ваздуха у твом окружењу			1
	58.	Заштита живих бића и њихових станишта	1		
	59.	Ретке и угрожене биљне и животињске врсте Србије и света			1
	60.	Значај биљака и животиња за човека	1		
	61.	Јестиве гајене биљке			1
	62.	Гајење лековитих и зачинских биљака у кућним условима			1
	63.	Заштита живих бића и њихових станишта; Значај биљака и животиња за човека		1	
	64.	Живот у екосистему			Систематизација
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	65.	Здрава храна и унос воде. Енергетски напаци	1		
	66.	Одређивање количине шећера у напацима			1
	67.	Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци	1		
	68.	Да ли дуван боји зубе?			1
	69.	Физичка активност и здравље	1		
	70.	Промене у пубертету	1		
	71.	Понављање: Здрава храна; Штетност дуванског дима; Физичка активност; Промене у пубертету		1	
	72.	Човек и здравље		1	
УКУПНО			32	25	17

ТУМАЧЕЊЕ ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА ЗА 5. РАЗРЕД ПО НИВОИМА И ОБЛАСТИМА

ОБЛАСТ - ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА

Зна карактеристике живе и неживе природе

БИ.1.1.1. уме да наведе основне карактеристике живог света

БИ.1.1.2. разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима

БИ.2.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог на биолошком материјалу –препарати, огледи

БИ.3.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима иатипичним примерима-вируси, органи

БИ.3.1.2. уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или неживо.

Уочава сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња

БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња

БИ.2.1.2. познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима

БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени и атипичним случајевима

Уочава потребу за класификовањем живог света

БИ.1.1.4. уме да наведе царства и познаје њихове представнике

БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства разликују на основу њихових особина до нивоакола-класе

БИ.3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства разликују на основу њихових особина до нивоа класе-реда

Уочава просторну и временску променљивост живог света

БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе

БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена косе дешавају код живих бића у

околностима када делује мање чинилаца на типичнезаједнице или организме

БИ.3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена којесе дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама и сложенијим заједницама

ОБЛАСТ – ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

Зна да организми имају карактеристичну грађу која омогућава одвијање различитих функција неопходних за живот

БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми изграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви жив.процеси и зна основне особин ћелије

БИ.1.2.2. зна да је ћелија основна јединица грађе и функције вишећелијских организама у чијим сеодељцима разноврсни процеси изна основне карактеристике грађе тих ћелија

БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које сеодвијају на нивоу организма

БИ.2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијском организму– разлика између биљне и животињске, коштане и мишићнећелије...

БИ.2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелијекоје врше исту функцијугрупишу у ткива, ткива у органе а они у системе органа

БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека

БИ.3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека

БИ.3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност

БИ.3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције
Познаје основне животне процесе и њихову улогу у остваривању одговарајућег понашања јединке

БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси

БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организам обезбеђује исхраном

БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића - дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање

БИ.2.2.4. разуме да је за живот потребна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се тај процес назива метаболизам

БИ.2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући посебној грађи могу да везују енергију и стварају сложене хранљиве материје

БИ.2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање

БИ.3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања јединке неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање

БИ.3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функција јединке током животног циклуса

Разуме да организми функционишу као независне уравнотежене целине у сталној интеракцији са околином

БИ.1.2.7. организми функционишу као независне уравнотежене целине у сталној интеракцији са околином

БИ.2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна шта он значи

БИ.2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијском организму и који органски системи је омогућују

БИ.2.2.9. зна да нервни и ендокрини систем одржавају хомеостазу

БИ.3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информису организам стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже – улога нервног система

БИ.3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа које враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен – стресно стање-улога ендокриног система

БИ.3.2.8. зна и разуме које су последице стресног стања на организам

ОБЛАСТ – НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

Разуме да се врста одржава репродукцијом, а да вишећелијски организми расту деобама и повећањем величине ћелија (разлика митозе и мејозе)

БИ.1.3.1. разуме да јединке једне врсте дају потомке исте врсте БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесу размножавања

БИ.2.3.1. зна основне разлике између полног и бесполог размножавања

БИ.2.3.2. разуме механизам настанка зигота

БИ.3.3.1. разуме разлику између полних и телесних ћелија у погледу хромозома и

деобе

БИ.3.3.2. разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму

Зна да основни ћелијски процеси зависе од гена и разуме да се особине наслеђују комбиновањем генетичког материјала предака и да средина утиче на њихово испољавање

БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал

БИ.1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома

БИ.1.3.5. зна основне принципе наслеђивања

БИ.1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују

БИ.1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да је то процес развића

БИ.2.3.3. разуме зашто потомци личе на претке али нису идентични

БИ.2.3.4. зна да на развиће поред генетичког материјала утиче и средина

БИ.3.3.3. зна функцију и основну улогу генетичког материјала

БИ.3.3.4. зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте

Разуме основне теорије еволуције и схвата њен значај у формирању савременог биолошког мишљења

БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи и етапе Земљине историје

БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати наоснову фосилних записа

БИ.1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама

БИ.2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и да су оне настале деловањем евол. мех.

БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на

услове животне средине

БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми мењајући учесталост особина у популацијама доводе до еволуције

БИ.3.3.6. разуме да човек може да утиче на брзину и смер еволуционих промена својих популација и популација других врста

ОБЛАСТ – ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

Зна и разуме основне еколошке појмове

БИ.1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште, биотоп, животна заједница-биоценоза, популација,

еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна основне чињенице о њима

БИ.1.4.2. препознаје утицаје појединих биотичких и абиотичких фактора на организме и популације

БИ.2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи

БИ.2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова

БИ.3.4.1. уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други, као и међусобне односе популација у биоценози

Познаје и разуме основне законитости и принципе у екологији

БИ.1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, члановеланце исхране и и правце

кружења најважнијих супстанци – вода, угљеник, азот

БИ.2.4.3. уме на разноврсним примерима да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему,

основне односе исхране, и најважнија својства биоценоза и популација

БИ.2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци

БИ.3.4.2. разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија (и обрнуто) и интерпретираодносе исхране у екосистему

(аутотрофни, хетеротрофни, сапротрофни животнокомплекси, ланци исхране и трофичке пирамиде)

БИ.3.4.3. разуме значај кружења супстанци у природи (H₂O, N, CO₂)

БИ.3.4.4. разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација

Уочава разноликост екосистема на Земљи

БИ.1.4.4. препознаје животне услове у карактеристичним екосистемима Србије и најважнијепредставнике врста које их насељавају

БИ.2.4.5. препознаје биоме и зна њихов основни распоред на Земљи

БИ.2.4.6. препознаје животне услове у екосистемима Европе и света и карактеристичне представникеврста које их насељавају

БИ.2.4.7. зна да објасни основне прилагођености организама на живот у воденој, ваздушној и земљишној средини

БИ.3.4.5. предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје

Разуме утицај човека на биосферу

БИ.1.4.5. препознаје основне последице развоја човечанства на природу – утицај киселих киша, озонскихрупа, појачање ефекта

стаклене баште, глобалне климатске промене

БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност – нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад

БИ.1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажа, компост) изаштити екосистема

(националних паркова и природних резервата)

БИ.1.4.8. зна шта може лино предузети у заштити свог окружења

БИ.2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса уштеде енергије

БИ.2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе – наци. паркова, природних резервата, ботаничких башта и зоо-вртова

БИ.3.4.6. познаје механизме којима развој човечанства изазива промене у природи – утицај киселих киша, озонских рупа, појачање

ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене

БИ.3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета

БИ.3.4.8. Разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима планете

ОБЛАСТ – ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

Познаје основне хигијенске мере и разуме зашто су потребне

БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине, и разуме зашто је важно да их се придржава

БИ.1.5.2. разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране

БИ.1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења према њима

БИ.1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на разне заразне болести– епидемије и пандемије

БИ.1.5.5. препознаје основне знаке поремећеја функције појединих органа и основне

симптоме инфекције разликује стање у коме може

сам да интервенише од стања кака се мора обратити лекару

БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља

БИ.3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести

БИ.3.5.2. познаје основне принципе лечења заразних и других болести

Познаје принципе правилне исхране и разуме њихов значај

БИ.1.5.6. разуме предности и недостатке употребе додатака у исхрани – (конзерванси, витамини, антиоксиданти, минерали) и опасности и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране) и

познаје основне принципе правилног комбиновања животних намирница

БИ.2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница

БИ.2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница

БИ.3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране

БИ.3.5.4. познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност

БИ.3.5.5. познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест)

Зна принципе здравог живота и разуме значај њиховог поштовања

БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине као и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човека

БИ.1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора)

БИ.1.5.9. разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве инфекције, као и њихове последице по здравље

БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење средине угрожава здравље

БИ.3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа

Препознаје карактеристична понашања људи и разуме узроке њиховог настанка

БИ.1.5.10. зна да постоје природне промене у понашању које су последица физиолошких промена (пубертет, менопауза), зна да у адолесценцији могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, поремећаји понашања, сна...)

БИ.1.5.11. разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље

БИ.1.5.12. зна да болести зависности (пушење, алкохолизам, наркоманија) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институције и стручњаци)

БИ.1.5.13. зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна

БИ.2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и понашање (алкохол, дрога, е. напитци...)

БИ.3.5.7. познаје основне биол. механизме доводе до болести зависности

БИ.3.5.8. разуме механизме стресног стања и утицај јаким негативних емоција на понашање и физиолошке процесе у организму

ДОДАТНА НАСТАВА

Додатна настава

1. Биологија и развој човечанства- биолошка еволуција
2. Предмет изучавања биологије- дискусија
3. Лабораторијски прибор- начин руковања
4. Вежба: трајни препарати: техника прављења
5. Ћелија- рад на презентацији у PowerPoint-у
6. Тквива- подела и улога
7. Једноћелијски организми- пано
8. Еукариоти и прокариоти- подела и особине
9. ХИВ вирус
10. Бактерије- Ешерихија коли и Кохов бацил
11. Методе истраживања у цитологији
12. Еволуција вишећелијских организама
13. Митохондрије- једноћелијски организам или органела?
14. Основни делови ћелије- квиз
15. Фотосинтеза
16. Издвајање хлорофила из листа- практичан рад
17. Дисање и транспирација- практичан рад
18. Упоредивање особина две популације
19. Ланци исхране- примери
20. Трофичка пирамида
21. Примери еколошких ниша
22. Упоредивање различитих животних форми
23. Адаптације кроз фотографије
24. Симбиоза
25. Пестициди
26. Природна селекција
27. Менделова наслеђивања
28. Молекул ДНК
29. Доминантне и рецесивне особине
30. Полно и бесполно размножавање- комбинације гена
31. Варијабилност унутар разреда
32. Варијабилност унутар породице
33. Имунитет- природни и вештачки
34. Патогене бактерије
35. Вирус грипа
36. Вакцине

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ допунске наставе биологије: Да ученици упознају основне појмове о природним појавама, и

живом свету и да упознају основну грађу различитих група биљака. Ученици треба да развију основну научну писменост, љубав према природи и осећање дужности да чувају природу.

Задаци: Ученици треба да: схвате улогу и значај биологије за напредак човечанства, разумеју поступност у развоју живог света; схвате да су жива бића груписана према сродности у пет царстава; стекну основна знања о грађи и функционисању живих бића;

Методе: Рад са текстом, употреба модела и слика, фронтални рад

18 часова- ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА(наст.јединице по потреби ученика)

6 часова- ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈА КАО ОСНОВ ЖИВОТА(наст.јединице по потреби)

5 часа- НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА (наст.јединице по потреби ученика)

3 часа- ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ (наст.јединице по потреби ученика)

4 часа- ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ(наст.јединице по потреби ученика)

БИОЛОШКА СЕКЦИЈА

Циљ: развијање и побољшање квалитета живота, развитак критичког мишљења, да стекну више знања о грађи живих бића, развију еколошку свест, здравствену културу и хигијенске навике.

Задаци: схвате улогу и значај науке за напредак човечанства, разумеју поступност у развоју живог света, упоређују анализирају и групишу особине живих бића, стекну проширена знања о грађи и функционисању живих бића, повезују, анализирају процес у живим бићима и природи, примерне стечена знања на разноврсности и распрострањености живих бића.

Методе: огледи, практичан рад, реферати, презентације и панои, микроскопирање, цртежи, модели.

1. Договор о раду- конституисање секције (избор руководиоца секције)
2. Руковање микроскопом
3. Микроскопирање ћелија биљака
4. План грађе биљака
5. Корен- раст корена (вежба)
6. Стабли- дрвенасто стабло (бојење година)
7. Лист- збирке листова (израда хербаријума)
8. Цвет- излазак у шуму и поређење цветова
9. Збирке плодова (сушење плодова)
10. Израда збирки различитих семена (лепљење и бојење)
11. Препознавање лековитих биљака
12. Чување и сушење лековитих биљака (терен)
13. Заштићена биљне врсте- црвене књиге
14. Гајење биљака у кући, школи и башти
15. Изложба украсних биљака
16. Изложба семена у холу школе
17. Једноћелијски организми- обележја

18. Микроскопирање праживотиња
19. Микроскопирање узорка барске воде
20. Израда паноа- болести које изазивају црви
21. Посета узгајивача калифорнијских глиста
22. и 23. Љуштуре различитих мекушаца- прављење збирки различитих љуштурса шкољки и мекушаца
24. Значај инсеката у природи
25. и 26. Израда збирки инсеката
27. Медоносна пчела- живот у кошници (панои)
28. Посета пчеларима
29. Вежба- дисекција шарана- унутрашња и спољашња грађа
30. Водоземци широм планета- енциклопедија
31. Изумрли гмизавци- енциклопедија (панои)
32. Збирке пера различитих птица
33. и 34. Зоолошки врт- посета
35. и 36. Ботаничка башта- посета

ФОТОГРАФСКА СЕКЦИЈА

Циљ: развијање и побољшање квалитета живота, развитак критичког мишљења, да стекну више и знања о фотографији, развију самосталне идеје, побољшање упорности, маште и креативности.

Задаци: схвате улогу и значај фотографије у култури, разумеју поступност у развоју фотографије и идеје, упоређују анализирају и групишу фотографије, стекну проширена знања о начину израде фотографије, повезују и анализирају процес у културним дешавањима, примене стечена знања на разноврсности и распрострањености идеја.

Метод: огледи, практичан рад, презентације и панои, цртежи, терени

1. Договор о раду- конституисање секције (избор руководиоца секције)
2. Упознавање са деловим фотоапарата
3. Упознавање са начином руковања фотоапаратом
4. Начин распрострањавања светлости и углови под којим светлост пада на предмете
5. Како ради фотоапарат- практична употреба
6. Начин израде фотографије
7. Начин употребе филтера који се могу користити при изради фотографије
8. Дечја недеља- корелација фотографске и новинарске секције
9. Инспирација за текст на основу фотографије
10. Тема за вежбање: Изражавање емоција
11. Тема за вежбање: Изражавање емоција
12. Тема за вежбање: Изражавање емоција
13. Посета Фестивалу науке
14. Тема за вежбање: Покрет
15. Тема за вежбање: Покрет
16. Тема за вежбање: Покрет
17. Учешће на прослави школске славе „Свети Сава“
18. Тема за вежбање: Облици
19. Тема за вежбање: Облици
20. Тема за вежбање: Облици

21. Припрема фотографија и панора за изложбу
22. Изложба фотографија у холу школе
23. Посета изложби по избору- вежбање
24. Посета изложби по избору- вежбање
25. Посета изложби по избору- вежбање
26. Изложба фотографија у холу школе
27. Учешће на прослави Дана школе 19. мај
28. Посета музеја по избору- вежбање
29. Посета музеја по избору- вежбање
30. Посета музеја по избору- вежбање
31. Изложба фотографија у холу школе
32. Тема истраживачког рада: Густав Климт или други уметник по избору
33. Тема истраживачког рада: Густав Климт или други уметник по избору
34. Тема истраживачког рада: Густав Климт или други уметник по избору
35. Филм- „Геније: Пикасо“
36. Извештај рада фотографске секције

Литература: Биологија, уџбеник за 5. разред основне школе, Милица Маркелић, Ива Лакић, Катарина Зелјић, Невена Кузмановић, Вулкан знање, Београд;

Наставничка литература: Биологија, уџбеник за 5. разред основне школе, Милица Маркелић, Ива Лакић, Катарина Зелјић, Невена Кузмановић, Вулкан знање, Београд;

<p>Назив предмета: Математика</p> <p>Циљ наставе и учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова. Разред: Пети</p> <p>Годишњи фонд: 144 часа</p>		
<p>ОБЛАСТ Садржај програма</p>	<p>Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:</p>	<p>Стандарди</p>
<p>ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ ИДЕЉИВОСТ (34; 16+18)</p> <p>Први део</p> <p>Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу \mathbb{N}_0 Дељење са остатком у скупу \mathbb{N}_0 (једнакост $a = bq + p, 0 \leq p < b$) Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама Дељивост са 4 и 25 Дељивост са 3 и 9 Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика</p> <p>Други део</p> <p>Прости и сложени бројеви Ератостеново сито Раствљање природних бројева на просте чиниоце</p>	<ul style="list-style-type: none"> - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама; - разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; - одреди и примени НЗС и НЗД; - изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке; - правилно користи речи и, или, не, сваки у математичко-логичком смислу; 	<p>МА.1.1.1. МА.1.1.7. МА.1.2.2. МА.1.2.3. МА.2.2.3. МА.3.2.3. МА.3.2.4. МА.3.2.5.</p> <p>МА.1.1.5. МА.1.1.6. МА.2.1.3. МА.2.1.4. МА.2.1.5.</p>

<p>Заједнички делилац и највећи заједнички делилац Еуклидов алгоритам за налажење НЗД Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац Веза између НЗД и НЗС</p>		<p>МА.3.1.2.</p>
<p>ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ (17; 7+10) Тачке и праве Односи припадања и распореда Однос правих у равни; паралелност Мерење дужине и једнакост дужи Кружница и круг Кружница и права. Преношење и надовезивање дужи Централна симетрија. Вектор и транслагација.</p>	<p>– анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; – опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг; – нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор; – упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; – преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслагацијом, – правилно користи геометријски прибор;</p>	<p>МА.1.3.1. МА.1.3.3. МА.2.3.1. МА.2.3.2.</p>
<p>УГАО (17; 7+10) Угао, централни угао; Једнакост углова. Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова). Упоредни углови; врсте углова. Мерење углова, сабирање и одузимање. Мере углова. Угао између две праве, нормалне праве, унакрсни углови. Углови на трансверзали. Транслагација и углови.</p>	<p>– идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе; – нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор; – измери дати угао и нацрта угао задате мере; – упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно, – реши једноставан задатак применом основних својства паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова);</p>	<p>МА.1.3.1. МА.1.3.2. МА.1.3.4. МА.1.4.1. МА.2.3.3. МА.2.3.4. МА.3.3.3 МА.3.3.4.</p>

<p style="text-align: center;">РАЗЛОМЦИ (55; 23+32)</p> <p style="text-align: center;">Први део</p> <p>Појам разломка облика a/b (a, b) Придруживање тачакабројевне полуправе разломцима. Проширивање, скраћивањеи упоређивање разломака. Децимални запис броја и превођење у запис облика $a/b(b \neq 0)$. Упоређивање бројева у децималном запису. Заокругљивање бројева.</p> <p style="text-align: center;">Други део</p> <p>Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази. Једначине и неједначине ускупу разломака.</p> <p style="text-align: center;">Трећи део</p> <p>Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основнанеједнакост $p < (p+q)/2$</p>	<ul style="list-style-type: none"> – прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преводи их из једног записа у други; – одреди месну вредност цифре у запису децималног броја, – заокругли број и процени грешку заокругљивања; – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; – одреди проценат дате величине; – примени размеру у једноставним реалним ситуацијама; – примени аритметичку средину датих бројева; – сакупи податке и прикаже их табелом и кружнимдијаграмом и по потреби користи калкулатор или располо живи софтвер; 	<p>МА.1.1.1.МА.1.1.3. МА.1.1.6. МА.2.1.3. МА.2.1.4. МА.1.3.1 МА.1.3.2. МА.2.5.1. МА.2.5.2. МА.3.4.1. МА.3.5.1. МА.1.3.4. МА.1.4.1 МА.2.3.3. МА.2.3.4. МА.3.3.3 МА.3.3.4 МА.1.1.2. МА.1.1.4 МА.1.2.1. МА.2.1.1 МА.2.1.2. МА.2.2.1. МА.2.2.2. МА.3.1.1. МА.3.1.3. МА.1.1.5. МА.3.2.1. МА.3.2.2. МА.1.4.2. МА.1.4.3.</p>
--	---	---

<p>ОСНА СИМЕТРИЈА(13; 5+8) Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – идентификује оносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије; – симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор; – конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства; – конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој правој. 	<p>М.А.1.3.1. МА.2.3.5. МА.3.3.5.</p>
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ		
<p>Скуп , Венов дијаграм, унија ,пресек,разлика, прости исложени бројеви, НЗС, НЗД, Ератостеново сито, Еуклидов алгоритам,круг,кружница,тетива,кружни лук, централна симетрија, вектор, translација, паралелограм, конвексни угао,упоредни, суплементни,комплементни, трансверзала,разломак, проценат, осна симетрија, симетрала угла и симетрала дужи.</p>		
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА		
Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
<p>Организује наставни процес, подстиче, организује и усмерава активност ученика. Упућује ученике да користе уџбеник и друге изворе знања, како би усвојена знања била трајнија и шира, а ученици оспособљени за примену у решавању разноврсних задатака. Прикупља информације из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) које му помажу да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Користи сваку активност ученика као добру прилику за процену напредовања и давања повратне информације, а ученике</p>	<p>Користи уџбеник и друге изворе знања за трајније и шире усвајање знања и њихову примену у решавању разноврсних задатака .Прикупља информације из различитих извора путем свакодневног посматрања, активности на часу, учествовањем у разговору и дискусији, путем самосталног рада или рада у групи које му помажу да сагледа своје напредовање и степен остварености исхода. Редовно ради домаће задатке и посећује часове допунске и додатне наставе.</p>	<p>Контролни и писмени задаци, усмено одговарање, реферати.</p>

оспособљава и охрабљује да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета		
ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
- вербалне методе: монолошка и дијалогска -текстовно-графичке методе -метода демонстрације -метода практичних радова	-Фронтални облик рада -Индивидуални облик рада -Рад у пару -Групни облик рада -Тимски облик рада	-Текстуална средства(уџбеници , збирке) -Демонстрациона средства (слике, модели, графикони) -Електронски дневник -Видео бим
УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ		
<p style="text-align: center;">Формативно</p> <p>Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника. Посматрање, самоевалуација, педагошка свеска.</p>		<p style="text-align: center;">Сумативно</p> <p>Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду. Тестови, писмене вежбе, писмени задаци, усмено испитивање.</p>

СТАНДАРДИ ИЗ ОБЛАСТИ МАТЕМАТИКЕ ЗА 5 РАЗРЕД

	Основни ниви	Средњи ниво	Напредни ниво
У области БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА	МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, позитивне рационалне)	МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима	МА.3.2.1. решава једначине и неједначине са заградама у којима се непозната појављује у једном члану и решење представља на бројевној полуправи. Примењује једначине у

ЊИМА ученик/ученица уме да:			реалним ситуацијама.
	МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно	МА.2.1.2. одреди реципрочну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа	МА.3.2.2. користи једначине и неједначине решавајући и сложеније текстуалне задатке
	МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно	МА.2.1.3. примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама	МА.3.2.3. влада изразима са више скуповних операција
	МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n , где је n дати природан број	МА.2.1.4. влада појмом сложеног и простог броја и уме да одреди НЗС и НЗД	МА.3.2.4. нацрта Венов дијаграм за више скупова и, обрнуто, да из Веновог дијаграма прочита елементе скупова
	МА.1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим	МА.2.1.5. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама	МА.3.2.5. примени операције са скуповима и графичко представљање у реалним ситуацијама
	МА.1.1.6. уме да одреди НЗС и НЗД за два двоцифрена броја		

	<p>МА.1.1.7. користи природне бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама</p>		
<p>У области АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ ученик/ученица врши формалне операције које су редуциране и зависе од интерпретације и уме да:</p>	<p>МА.1.2.1. реши једначине у којима треба да изрази само непознати сабирак, умањеник, умањилац, дељеник или делилац и то са бројевима истог записа</p>	<p>МА.2.2.1. реши једноставније једначине у којима се непозната појављује само у једном члану</p>	<p>МА.3.2.1. решава једначине и неједначине са заградама у којима се непозната појављује у једном члану и решење представља на бројевној полуправи. Примењује једначине у реалним ситуацијама.</p>
	<p>МА.1.2.2. прави разлику између симбола \in и \notin; представи скуп Веновим дијаграмом</p>	<p>МА.2.2.2. користи једначине у једноставним текстуалним задацима</p>	<p>МА.3.2.2. користи једначине и неједначине решавајући и сложеније текстуалне задатке</p>
	<p>МА.1.2.3. наведе примере неких скупова, одреди пресек и унију за два конкретна („малобројна“) скупа и схвата појмове: једнакост скупова, елемент скупа и подскуп.</p>	<p>МА.2.2.3. формирају и графички приказују скупове и њихове подскупове; изводе скуповне операције и правилно употребљавају одговарајуће знаке;</p>	<p>МА.3.2.3. влада изразима са више скуповних операција</p>
			<p>МА.3.2.4. нацрта Венов дијаграм за више скупова и, обрнуто, да из</p>
			<p>Веновог дијаграма прочита елементе скупова</p>

			МА.3.2.5. примени операције са скуповима и графичко представљање у реалним ситуацијама
У области ГЕОМЕТРИЈА ученик/ученица:	МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)	МА.2.3.1. влада појмовима: изломљена линија, област, многоугао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор)	МА.3.3.1. одреди узајамни положај кружнице (круга) и праве које се налазе у истој равни
	МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку)	МА.2.3.2. влада појмовима: тангента круга, сечица	МА.3.3.2. одреди узајамни положај две кружнице (круга)
	МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме	МА.2.3.3. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима	МА.3.3.3. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и

	да их нацрта користећи прибор)	ако су изражени у целим степенима	нормалних правих, укључујући углове на трансверзали
	МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину)	МА.2.3.4. врши упоређивање углова	МА.3.3.4. графички сабира и одузима углове
		МА.2.3.5. уочи оносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије (конструира симетралу дужи и симетралу угла);	МА.3.3.5. конструира симетралу дужи и симетралу угла, као и да то примењује у пракси
У области МЕРЕЊЕ ученик/ученица уме да:	МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, масе, времена и углова	МА.2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу	МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима
	МА.1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање	МА.2.4.2. дату величину исказе приближном вредношћу	МА.3.4.2. процени и заокругли дату податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm, 1g)
	МА.1.4.3. користи различите апоене новца		
	МА.1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокругљује величине исказане датом мером		
	МА.1.5.1. одреди аритметичку средину за неколико датих	МА.2.5.1. одреди аритметичку средину за дати скуп вредности које	МА.3.5.1. примени процентни

У области ОБРАДА ПОДАТАКА ученик/ученица уме да:	природних бројева	су из Q^+	рачун у сложенијим ситуацијама
	МА.1.5.2. одреди задати проценат неке величине	МА.2.5.2. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама	

ПРЕДЛОГ ГОДИШЊЕГ ПЛАНА РАДА НАСТАВНИКА (према наставним јединицама)

Редни број и назив наставне теме	Ред. бр. часа	Наставна јединица	Тип часа
1. Природни бројеви и дељивост	1.	Упознавање ученика са програмом наставе и учења петог разреда. Скуп природних бројева N и скуп N_0 . Основна својства операција у скупу N_0	обнављање
	2.	Бројевни изрази у скупу N_0	обнављање
	3.	Једначине у скупу N_0	обнављање
	4.	Неједначине у скупу N_0	обнављање
	5.	Површина фигура	обнављање
	6.	Иницијални тест	провера знања
	7.	Дељивост у скупу N_0	обрада
	8.	Дељивост у скупу N_0	утврђивање
	9.	Дељивост бројевима 2 и 5 и декадним јединицама	обрада
	10.	Дељивост бројевима 4 и 25	обрада
	11.	Дељивост декадним јединицама и бројевима 2, 4, 5 и 25	утврђивање
	12.	Дељивост бројевима 3 и 9	обрада
	13.	Дељивост бројевима 3 и 9	утврђивање
	14.	Примена правила дељивости	утврђивање
	15.	Прости и сложени бројеви	обрада
	16.	Растављање бројева на просте чиниоце	обрада
	17.	Прости и сложени бројеви. Растављање бројева на просте чиниоце	утврђивање
	18.	Својства дељивости	обрада
	19.	Својства дељивости	утврђивање

	20.	Делљивост – контролна вежба	провера знања
	21.	Највећи заједнички делилац	обрада
	22.	Највећи заједнички делилац	утврђивање
	23.	Најмањи заједнички садржалац	обрада
	24.	Најмањи заједнички садржалац	утврђивање
	25.	НЗС, НЗД и примена делљивости	утврђивање
	26.	Скуп, обележавање скупа. Венов дијаграм	обрада
	27.	Празан скуп. Једнакост скупова. Подскуп	обрада
	28.	Скупови	утврђивање
	29.	Пресек и унија скупова	обрада
	30.	Разлика скупова	обрада
	31.	Скупови и скуповне операције	утврђивање
	32.	Скупови и скуповне операције	утврђивање
	33.	Припрема за писмени задатак	утврђивање
8. Писмени задаци	34.	Први писмени задатак	провера знања
	35.	Исправка првог писменог задатка	утврђивање
2. основни геометријски појмови	36.	Тачка, права и раван	обрада
	37.	Тачка и права, односи припадања и распореда	утврђивање
	38.	Однос правих у равни. Паралелност правих	обрада
	39.	Једнакост дужи. Мерење дужи	обрада
	40.	Једнакост дужи. Мерење дужи	утврђивање
	41.	Област. Изломљена линија	обрада
	42.	Кружница, круг, кружни лук и тетива	обрада
	43.	Узајамни положај кружнице и праве	утврђивање
	44.	Кружница и круг	утврђивање
	45.	Преношење и надовезивање дужи	обрада
	46.	Преношење дужи	утврђивање
	47.	Централна симетрија	обрада
	48.	Централна симетрија. Паралелограм	утврђивање
	49.	Примена централне симетрије	утврђивање
	50.	Централна симетрија	вежбање

	51.	Вектор и translација	обрада
	52.	Вектор и translација	утврђивање
	53.	Основни геометријски појмови – контролна вежба	провера знања
3. Разломци – I део	54.	Појам разломка	обрада
	55.	Појам разломка	утврђивање
	56.	Проширивање и скраћивање разломака	обрада
	57.	Проширивање и скраћивање разломака	утврђивање
	58.	Упоредивање разломака	обрада
	59.	Упоредивање разломака	утврђивање
	60.	Представљање разломака на бројевној полуправој	обрада
	61.	Децимални запис разломка	обрада
	62.	Децимални запис разломка	утврђивање
	63.	Заокругљивање бројева	обрада
	64.	Упоредивање децималних бројева	обрада
	65.	Упоредивање децималних бројева	утврђивање
	66.	Превођење децималног записа у разломак	обрада
	67.	Превођење децималног записа у разломак	утврђивање
	68.	Превођење разломака у децималан запис	обрада
69.	Разломци	систематизација	
4. Угао	70.	Појам угла	обрада
	71.	Централни угао и кружни лук. Једнакост углова	обрада
	72.	Централни угао. Једнакост углова	утврђивање
	73.	Разломци, угао	утврђивање
8. Писмени задаци	74.	Други писмени задатак	провера знања
	75.	Исправка другог писменог задатка	утврђивање
4. Угао	76.	Преношење, сабирање и одузимање углова	обрада
	77.	Сабирање и одузимање углова	утврђивање
	78.	Сабирање и одузимање углова	утврђивање
	79.	Упоредни углови. Врсте углова	обрада
	80.	Упоредни углови. Врсте углова	утврђивање
	81.	Мерење углова	обрада

	82.	Мерење угла	утврђивање
	83.	Сабирање и одузимање угла – коришћење мере угла	обрада
	84.	Мерење, сабирање и одузимање угла	утврђивање
	85.	Суседни, упоредни и унакрсни углови	обрада
	86.	Суседни, упоредни и унакрсни углови	утврђивање
	87.	Углови на трансверзали	обрада
	88.	Углови са паралелним крацима	утврђивање
	89.	Транслација и углови	проширивање
	90.	Углови – контролна вежба	провера знања
5. Разломци – II део	91.	Сабирање и одузимање разломака једнаких именилаца	обрада
	92.	Сабирање и одузимање разломака различитих именилаца	обрада
	93.	Сабирање и одузимање разломака различитих именилаца	утврђивање
	94.	Бројевни изрази са сабирањем и одузимањем разломака	обрада
	95.	Сабирање и одузимање децималних бројева	обрада
	96.	Сабирање и одузимање децималних бројева и разломака	утврђивање
	97.	Бројевни изрази, својства операције сабирања	обрада
	98.	Једначине са непознатим сабирком, умањеником или умањиоцем	обрада
	99.	Једначине са непознатим сабирком, умањеником или умањиоцем	утврђивање
	100.	Једначине са непознатим сабирком, умањеником или умањиоцем	утврђивање
		101.	Припрема за писмени задатак
8. Писмени задаци	102.	Трећи писмени задатак	провера знања
	103.	Исправка трећег писменог задатка	утврђивање
5. Разломци – II део	104.	Неједначине	обрада
	105.	Неједначине са непознатим сабирком, умањеником или умањиоцем	обрада
	106.	Неједначине са непознатим сабирком, умањеником или умањиоцем	утврђивање
	107.	Једначине и неједначине – примена	утврђивање
	108.	Неједначине	утврђивање
	109.	Множење разломака	обрада
	110.	Множење разломака – примена	утврђивање
	111.	Множење разломака	утврђивање
	112.	Множење децималних бројева	обрада

	113.	Множење децималних бројева	утврђивање
	114.	Реципрочна вредност разломака. Дељење разломака	обрада
	115.	Дељење разломака	утврђивање
	116.	Дељење разломака – примена	утврђивање
	117.	Дељење децималног броја природним бројем	обрада
	118.	Дељење децималних бројева	обрада
	119.	Дељење децималних бројева – примена	утврђивање
	120.	Једначине у вези са множењем и дељењем	обрада
	121.	Једначине са непознатим чиниоцем, дељеником или делиоцем	утврђивање
	122.	Примена једначина	утврђивање
	123.	Неједначине са непознатим чиниоцем, дељеником или делиоцем	обрада
	124.	Неједначине са непознатим чиниоцем, дељеником или делиоцем	утврђивање
	125.	Својства множења разломака, бројевни изрази	обрада
	126.	Бројевни изрази – 1. део	утврђивање
	127.	Бројевни изрази – 2. део	утврђивање
	128.	Примена разломака	систематизација
	129.	Разломци – контролна вежба	провера знања
6. Осна симетрија	130.	Примери осне симетрије и симетричне тачке	обрада
	131.	Симетричност двеју фигура у односу на праву	утврђивање
	132.	Осна симетричност фигуре	обрада
	133.	Осна симетричност фигуре	утврђивање
	134.	Симетрала дужи, конструкција	обрада
	135.	Симетрала дужи, конструкција нормале	утврђивање
	136.	Примена симетрале дужи	утврђивање
	137.	Симетрала угла, конструкција	обрада
	138.	Симетрала угла	утврђивање
	139.	Примена симетрале дужи и симетрале угла	утврђивање
8. Писмени задаци	140.	Четврти писмени задатак	провера знања
	141.	Исправак четвртог писменог задатка	утврђивање
7. Разломци – III део	142.	Проценти и примена процента	обрада
	143.	Размера и аритметичка средина	обрада
	144.	Размера и аритметичка средина	утврђивање

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви и задаци:	<ul style="list-style-type: none"> • проширивање темељних знања • развијање логичког мишљења и закључивања • развијање занимања за откривање нових и сложенијих садржаја математике • подстицање да се трудом самостално дође до резултата • подстицање на откривање и проучавање математичких законитости • подстицање на примену и коришћење знања и вештина стечених у математици и у другим подручјима и свакодневном животу • подстицање и развијање способности анализирања, синтетизирања и откривања различитих начина решавања проблема 	
Методе:	<ul style="list-style-type: none"> • вербалне методе: монолошка (усмено излагање: предавање, причање, описивање, објашњавање) и дијалогска (разговор: репродуктивни разговор – питања и одговори, хеуристички разговор, слободан разговор, дискусија - расправа) • текстовно-графичке методе: рад на тексту, писани и графички радови (илустрације цртежима, дијаграмима, графицима, таблицама, схемама; разнисамостални писмени и графички радови ученика: школски писмени и домаћизадаци, контролне вежбе и тестови, реферати и сл.) • метода демонстрације: показивање и приказивање (модела, схема, скица, појава, стања, презентације) • метода практичних радова: практични радови, лабораторијски експерименти (израда модела: мерења и израчунавања код модела, предмета или на терену; рад на рачунару и сл.) 	
Глобални план додатне наставе		
Број теме	Наставна тема	Број часова
1.	Скупови	4
2.	Логичко комбинаторни задаци	20
3.	Делјивост бројева	3
4.	Припреме за такмичења	3
5.	Разломци	4
6.	Осна симетрија	2
	Укупно	36

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви и задаци:	<ul style="list-style-type: none"> • проналажење путева за спречавање заостајања појединих ученика у праћењу наставе • индивидуаним приступом ефикасно помагање ученицима који већ заостају током редовне наставе да у границама својих могућности усвоје нова знања • помагање ученицима да открију узрок свог неуспеха у школском раду и учењу и отклањање истог 	
Методе:	<ul style="list-style-type: none"> • вербалне методе: монолошка (усмено излагање: предавање, причање, описивање, објашњавање) и дијалошка (разговор: репродуктивни разговор – питања и одговори, хеуристички разговор, слободан разговор, дискусија - расправа) • текстовно-графичке методе: рад на тексту, писани и графички радови (илустрације цртежима, дијаграмима, графицима, таблицама, схемама; разни самостални писмени и графички радови ученика: школски писмени и домаћи задаци, контролне вежбе и тестови, реферати и сл.) • метода демонстрације: показивање и приказивање (модела, схема, скица, појава, стања, презентације) • метода практичних радова: практични радови, лабораторијски експерименти (израда модела: мерења и израчунавања код модела, предмета или на терену; рад на рачунару и сл.) 	
Глобални план допунске наставе		
Број теме	Наставна тема	Број часова
1.	Скупови	3
2.	Геометријске фигуре као скупови тачака	5
3.	Дељивост бројева	3
4.	Угао	4
5.	Разломци	17
6.	Осна симетрија	2
	Укупно	36

МАТЕМАТИЧКА СЕКЦИЈА

Циљеви и задаци:	<p>примена математичких знања у решавању разних проблема из живота</p> <p>неговање такмичарског духа, жеље за знањем и напретком.</p> <p>популарисање математике</p> <p>мотивисање и подстицање ученика за рад у групи</p> <p>ширење научног погледа на свет</p>
-------------------------	--

Методe:	<ul style="list-style-type: none"> • вербалне методе: монолошка (усмено излагање: предавање, причање, описивање, објашњавање) и дијалошка (разговор: репродуктивни разговор – питања и одговори, хеуристички разговор, слободан разговор, дискусија - расправа) • текстовно-графичке методе: рад на тексту, писани и графички радови (илустрације цртежима, дијаграмима, графицима, таблицама, схемама; разни самостални писмени и графички радови ученика: школски писмени и домаћи задаци, контролне вежбе и тестови, реферати и сл.) • метода демонстрације: показивање и приказивање (модела, схема, скица, појава, стања, презентације) • метода практичних радова: практични радови, лабораторијски експерименти (израда модела: мерења и израчунавања код модела, предмета или на терену; рад на рачунару и сл.) 	
Глобални план математичке секције		
Број теме	Наставна тема	Број часова
1.	Играмо се бројевима	6
2.	Познати математичари и њихова дела	8
3.	Математичке игре	11
4.	Креативна математика	7
5.	Мислиша	4
	Укупно	36

ОБАВЕЗНА ЛИТЕРАТУРА за ученике: *Математика* – уџбеник са збирком задатака за пети разред основне школе – Оливера Тодоровић, Вулкан знање, Београд, 2022.год.

ДОДАТНА ЛИТЕРАТУРА за ученике: *Математички лист*, Друштво математичара Србије, Београд; *Збирка припремних задатака за математичка такмичења*, Друштво математичара Србије, Војислав Андрић.

НАСТАВНИЧКА ЛИТЕРАТУРА: *Приручник за математичка такмичења*, ИП КРУГ, Београд; *Дидактичко-методички приручник за наставу математике V-VIII*, ЗУНС, Београд;

ИНТЕРНЕТ САЈТОВИ: <http://www.dms.org.rs>, <http://kengur.dms.rs>.

<p>Назив предмета: Информатика и рачунарство</p> <p>Циљ наставе и учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема које се развојем дигиталних технологија брзо мења</p> <p>Разред: Пети</p> <p>Годишњи фонд: 36 часова</p>	
ОБЛАСТ Садржај програма	Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:
<p>ИКТ/ 17</p> <p>Предмет изучавања информатике и рачунарства. ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера. Подешавање радног окружења. Организација података. Рад са сликама. Рад са текстом. Рад са мултимедијом. Рад са презентацијама.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу – правилно користи ИКТ уређаје – именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја – прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса – прилагоди радно окружење кроз основна подешавања – креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички) – креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички) – примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа – креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички) – сачува и организује податке – разликује основне типове датотека

<p>ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ / 6</p> <p>Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин. Правила безбедног рада на интернету. Претраживање интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. Заштита приватности личних</p>	<ul style="list-style-type: none"> – реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја; – доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине – разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на интернету – реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем интернета – приступа интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај – информацијама на интернету приступи критички – спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на интернету
<p>података. Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом</p>	<ul style="list-style-type: none"> – разуме значај ауторских права – препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем – рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на интернету

<p>РАЧУНАРСТВО / 9</p> <p>Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, „ако...онда“.</p> <p>Увод у алгоритме аритметике: писмено сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам.</p> <p>Увод у тему програмирања. Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање.</p> <p>Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом.</p> <p>Програм – категорије, блокови наредби, инструкције.</p> <p>Програмске структуре (линијска, циклична, разграната)</p> <p>ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК / 4</p> <p>Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења.</p> <p>Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима.</p> <p>Представљање резултата пројектног задатка.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке – схвати математичко-логички смисао речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, израза „ако...онда“ – зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски – наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема – креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу – сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби – користи математичке операторе за израчунавања – објасни сценарио и алгоритам пројекта – анализира и дискутује програм – проналази и отклања грешке у програму – сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака – одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта – наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен – поставља резултат свог рада на интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника
---	---

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

Хардвер, софтвер, обрада текста, слика, мултимедијалне презентације, безбедност на интернету, алгоритам, програмски језик

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
<ul style="list-style-type: none"> • Организује • Припрема • Прати • Помаже • Мотивише • Планира • Учествује • Едукује • Вреднује 	<ul style="list-style-type: none"> • Усваја нова знања • Дефинише нове појмове • Именује • Посматра • Пише • Комбинује • Решава проблеме • Схвата неопходност примене стечених знања на конкретним примерима • Развија тачност, уредност и одговорност према раду, смисао за практичну примену стечених знања и вештина • Препознаје области примене стечених знања и вештина у другим предметима/дисциплинама 	<ul style="list-style-type: none"> • Посматрање • Испитивање • Самопроцењивање • Продукти ученичких радова
ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<ul style="list-style-type: none"> - вербалне методе: монолошка и дијалошка - текстовно-графичке методе - метода демонстрације - метода практичних радова - метода самосталних вежби 	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални облик рада - Индивидуални облик рада - Рад у пару - Групни облик рада - Тимски облик рада 	<ul style="list-style-type: none"> -Текстуална средства (уџбеник) - Рачунар - Интернет -Демонстрациона средства (видео, слике) -Електронски дневник -Видео бим
УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ		

Формативно	Сумативно
<p>Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника.</p> <p>Посматрање, самоевалуација, педагошка свеска.</p>	<p>Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду.</p> <p>Тестови, пројектни задаци, усмено испитивање.</p>

Наставни садржаји у петом разреду из информатике и рачунарства:

Бр. теме	Назив наставне теме	Број часова				
		обрада	вежбање	утврђивање	систематизација	укупно
1	ИКТ	8	2	2	/	12
2	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	3	1	/	1	5
3	ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	1	1	/	1	3
4	РАЧУНАРСТВО	7	5	/	1	13
5	ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	1	1	/	1	3
Укупно часова		20	10	2	4	36

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА из ИНФОРМАТИКЕ И РАЧУНАРСТВА за ПЕТИ РАЗРЕД

Наставна тема	Наставна јединица	Број часова	
		за обраду	за друге типове
I ИКТ	1. Увод у информатику и рачунарство	O	
	2. Дигитални уређаји	O	
	3. Подешавање радног окружења	O	
	4. Организација података	O	
	5. Рад са сликама	O	
	6. Рад са сликама		B
	7. Рад са текстом	O	
	8. Рад са текстом		Y
	9. Рад са мултимедијом	O	
	10. Рад са мултимедијом		B
	11. Рад са презентацијама	O	
	12. Рад са презентацијама		Y
II ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	13. Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин	O	
	14. Правила безбедног рада на Интернету. Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја	O	

	15. Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја		В
	16. Заштита приватности личних података. Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом.	О	
	17. Заштита приватности личних података. Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом.		С
III ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	18. Пројектни задатак	О	
	19. Пројектни задатак		В
	20. Пројектни задатак		С
IV РАЧУНАРСТВО	21. Увод у програмирање	О	
	22. Увод у визуелно програмирање	О	
	23. Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом	О	
	24. Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом		В
	25. Програм – категорије, блокови наредби, инструкције	О	
	26. Програм – категорије, блокови наредби, инструкције		В
	27. Линијска програмска структура	О	
	28. Линијска програмска структура		В
	29. Циклична програмска структура	О	
	30. Циклична програмска структура		В

	31. Разграната програмска структура	О	
	32. Разграната програмска структура		В
	33. Визуелно програмирање		С
V ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	34. Пројектни задатак	О	
	35. Пројектни задатак		В
	36. Систематизација градива		С

<p>Назив предмета: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА</p> <p>Циљ: Циљ учења <i>Технике и технологије</i> је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа преду-зимљиво и иницијативно.</p> <p>Разред: ПЕТИ</p> <p>Годишњи фонд: 72</p>			
<p>ОБЛАСТ Садржај програма</p>	<p>Кључни појмови</p>	<p>Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:</p>	<p>Компетенције Опште међупредметне компетенције</p>
<p>I ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења. Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије. Правила понашања и рада у кабинету. Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду. Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу.</p>	<p>Технички апарати и ИКТ уређаји</p>	<p>- описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање; - разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју; - наводи занимања у области технике и технологије; - процењује сопствена интересовања у области технике и технологије; - организује радно окружење у кабинету; - правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу;</p>	<p>- Компетенција за учење - Комуникација - Решавање проблема - Рад са подацима и информацијама</p>

<p>II ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</p> <p>Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар). Типови и дебљине линија (пуна дебела линија; пуна танка линија; пуна танка линија извучена слободном руком; испрекидана танка линија; црта-тачка-црта танка линија). Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троугаоника). Формати цртежа (А3, А4). Скица и технички цртеж. Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни завршетак, котни број – вредност). Размера. Цртање техничког цртежа са елементима (типови линија, размера и котирање). Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, smartphone, дигитални фотоапарат). Креирање документа у програму за обраду текста. Форматирање текста, уметање слике и графике. Интернет претрага и приступ online ресурсима.</p>	<p>Техничко цртање</p>	<ul style="list-style-type: none"> - самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет; - правилно чита технички цртеж; - преноси податке између ИКТ уређаја; - примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару; - користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима; - користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима; - преузима одговорност за рад; - представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер; 	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Комуникација - Решавање проблема - Рад са подацима и информацијама
--	------------------------	---	---

<p>III РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали. Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине). Врсте, својства и примена природних материјала. Технологија прераде и обраде дрвета. Технологија прераде и обраде коже. Текстилна технологија. Технологија производње папира. Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже и дрвета – сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање). Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.</p>	<p>Природни ресурси на Земљи</p>	<ul style="list-style-type: none"> - повезује својства природних материјала са применом; - објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже; - сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета; - правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега); - направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом; - самостално израђује једноставан модел; - самостално проналази информације потребне за израду предмета/ модела користећи ИКТ и Интернет сервисе; - одабира материјале и алате за израду предмета/модела; - мери и обележава предмет/модел; - ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате; 	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Комуникација - Решавање проблема - Рад са подацима и информацијама
<p>IV КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ Тимски рад и подела задужења у тиму. Израда алгоритма, скице и техничког цртежа. Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата. Приказивање идеје, поступка израде и</p>	<p>Предузи мљивост и иницијатива</p>	<ul style="list-style-type: none"> - користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења; - самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/ производ; - показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха; - планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова; - активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима; 	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Комуникација - Решавање проблема - Рад са подацима и информацијама

<p>решења/производа.</p>		<p>- пружи помоћ у раду другим ученицима; процењује остварен резултат и развија предлог унапређења.</p>	
<p>V САОБРАЋАЈ Улога, значај и историјски развој саобраћаја. Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени. Професије у подручју рада саобраћај. Употреба информационих технологија у савременом саобраћају Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања. Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација и саобраћајни полигон. Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима</p>	<p>Безбедност у саобраћају</p>	<p>- процени како би изгледао живот људи без саобраћаја; - класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени; - наводи професије у подручју рада саобраћај; - направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија; - разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила; - правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају; - користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима; - аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник; - повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика; - одговорно се понаша као путник у возилу; - показује поштовање према другим учесницима у саобраћају; - анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла;</p>	<p>- Компетенција за учење - Комуникација - Решавање проблема - Рад са подацима и информацијама</p>

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА		
Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
<p>Организује наставни процес, подстиче, организује и усмерава активност ученика. Упућује ученике да користе уџбеник и друге изворе знања, како би усвојена знања била трајнија и шира, а ученици оспособљени за примену у решавању азоврских задатака. Прикупља информације из различитих извора (свакодневна посматрања, активности на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) који му помажу да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Користи сваку активност ученика као добру прилику за процену и напредовање и давања повратне информације, а ученике оспособљава и охрабрује да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета.</p>	<p>Користи уџбенике и друге изворе знања за трајније и шире усвајање знања и њихову примену у решавању разноврсних задатака. Прикупља информације из различитих извора путем свакодневног посматрања, активности на часу, учествовање у разговору и дискусији, путем самосталног рада или рада у групи које му помажу да сагледа своје напредовање и степен остварености исхода.</p>	<p>У процесу оцењивања потребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др.). Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, потребно је обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је да наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу. На тај начин ученици ће бити подстакнути да промишљају о квалитету свог рада и начинима како га унапредити. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.</p>
ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства

<ul style="list-style-type: none"> - Метода усменог излагања (дијалoшка метода) - Метода показивања - Метода графичких радова и метода рада на тексту - Метода практичног рада - Метода самосталних вежби 	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални облик рада - Групни облик рада - Рад у паровима - Индивидуални облик рада 	<ul style="list-style-type: none"> - Визуелна - Аудитивна - Аудиовизуелна - Демонстративна (слике, модели, филмови) - Наставно – радна (уџбеници, приручници) - Манипулативна (алати, справе, прибор) - Лабораторијско-експериментална (машине, уређаји, апарати) - Помоћна средства (табла)
УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ		
<p>Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника.</p> <p>Посматрање, самоевалуација, педаг. свеска.</p>	<p>Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања.</p> <p>Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно - васпитном раду.</p> <p>Тестови, писмене вежбе</p>	

Уџбеници:

- Техника и технолгија уџбеник за 5. разред основне школе, *Вељко Алексић, Иван Милићевић*, Бигз школство, 2023
- Техника и технолгија конструкторски материјали за 5 разред основне школе, *Светлана Вучетић*, БИГЗ школство, 2023

**ГЛОБАЛНИ
ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА**

Редни број наставне теме	Назив наставне теме	Број часова по теми	Број часова	
			Обрад у новог градива	Друге типове часова
1	Животно и радно окружење	4	4	-
2	Техничка и дигитална писменост	20	6	14
3	Ресурси и производња	20	10	10
4	Конструкторско моделовање	16	1	15
5	Саобраћај	12	7	5

Рд. бр. назив наст. теме	Рд. бр. часа наст. јед.	Назив наставне јединице	Број часова		
			Обра да	Други тип	укупно
1.		Животно и радно окружење	4	-	4
	1-2	Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења. Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије.	2		
	3-4	Правила понашања и рада у кабинету. Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду. Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу.	2		
2.		Техничка и дигитална писменост	6	14	20
	5-6	Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар). Формати цртежа (А3, А4). Скица и технички цртеж.	1	1	
	7-8	Типови и дебљине линија (пуна дебела линија; пуна танка линија; пуна танка линија извучена слободном руком; испрекидана танка линија; црта-тачка-црта танка линија).	1	1	
	9-10	Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање угла помоћу лењира и троугаоника).	1	1	

11-12	Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни завршетак, котни број – вредност). Размера.	1	1	
13-14	Цртање одговарајуће фигуре са елементима (типови линија, размера и котирање).		2	
15-16	Цртање одговарајуће фигуре са елементима		2	
17-18	Цртање одговарајуће фигуре са елементима		2	
19-20	Цртање одговарајуће фигуре са елементима		2	

	21-22	Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, smartphone, дигитални фотоапарат). Креирање документа у програму за обраду текста. Форматирање текста, уметање слике и графике.	1	1	
	23-24	Интернет претрага и приступ online ресурсима.	1	1	
3.	Ресурси и производња		10	10	20
	25-26	Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали.	2		
	27-28	Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине).	1	1	
	29-30	Врсте, својства и примена природних материјала.	1	1	
	31-32	Технологија прераде и обраде дрвета.	1	1	
	33-34	Технологија прераде и обраде коже. Текстилна технологија.	1	1	
	35-36	Технологија производње папира.	1	1	
	37-38	Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже и дрвета – сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање).	2		
	39-40	Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.	1	1	
	41-42	Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.		2	
	43-44	Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.		2	
4.	Конструкторско моделовање		1	15	16
	45-46	Тимски рад и подела задужења у тиму. Израда алгоритма, скице и техничког цртежа.	1	1	
	47-48	Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата.		2	
	49-50	Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата.		2	
	51-52	Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата.		2	

	53-54	Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата.		2	
	55-56	Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата.		2	
	57-58	Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата.		2	
	59-60	Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа.		2	

5.	Саобраћај		7	5	12
	61-62	Улога, значај и историјски развој саобраћаја. Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени.	2		
	63-64	Употреба информационих технологија у савременом саобраћају. Професије у подручју рада саобраћај.	1	1	
	65-66	Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања.	1	1	
	67-68	Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања.	1	1	
	69-70	Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација и саобраћајни полигон.	1	1	
	71-72	Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима.	1	1	

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН РАДА

Саобраћајна секција „Шта знаш о саобраћају?“
Глобални план и програм

Такмичење „Шта знаш о саобраћају“ је обавезна ваннаставна активност, која је као таква утврђена Календаром такмичења и смотри ученика основних школа Министарства просвете за текућу школску годину. Прецизнија правила припреме и реализације такмичења утврђена су Правилником који доносе организатори – Аутомото савез Србије (АМСС) и Друштво наставника техничког образовања Србије (ДНТОС) – и Стручним упутством Министарства за организовање такмичења и смотри ученика.

„Шта знаш о саобраћају“ је стални облик саобраћајног васпитања и образовања ученика основних школа и обухвата разноврсне активности у оквиру којих се ученици, реализацијом редовног програма и ваннаставних садржаја у области саобраћајно-техничке културе, припремају за безбедно учешће у саобраћају.

Основни циљеви секције „Шта знаш о саобраћају“ су:

- Подстицање саобраћајног образовања и васпитања деце основношколског узраста у функцији усвајања правила и вештина безбедног понашања у саобраћају,
- Подстицање интереса ученика да у саобраћају на путевима учествују на начин који ће допринети личној и општој безбедности,
- Да се у такмичарском надметању покажу домети у знању и вештини чувања свога и туђег здравља, живота и имовине,
- Да кроз такмичење ученици остваре право учествовања на вишим нивоима „Шта знаш о саобраћају“, до међународног такмичења овакве врсте, где репрезентују Републику Србију, Подстицање општих напора грађана на заштити људи и имовине у саобраћају на путевима.

Тематске области

Саобраћајна правила за бициклисте	10	
Саобраћајни знакови	12	
Саобраћајна правила - тестови	14	
Правилник такмичења	6	
Полигон спретности	20	12
Обрада – утврђивање	60	12
Укупно	72	

ОРИЕНТАЦИОНИ ПЛАН НАСТАВНИХ ЈЕДИНИЦА

Тем · Цел ·	Час по ред у	НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ	Тип часа
I	1.	Бицикл и мопед	Уводни час

I	2.	Право управљања бициклом, мопедом, лаким трициклом и мотоциклом	Обрада
I	3.	Кретање бицикла и мопеда	Обрада
I	4.	Дефиниције	Обрада
I	5.	Шта је забрањено у саобраћају	Обрада
I	6.	Вожња бицикла и мопеда ноћу, укључивање и искључивање изсаобраћаја	Обрада
I	7.	Ознаке на коловозу	Обрада
I	8.	Престројавање	Обрада
I	9.	Вожња бицикла преко обележеног пешачког прелаза	Обрада
I	10.	Саобраћај бицикле на раскрсници	Обрада
II	11.	Регулисање саобраћаја светлосним саобраћајним знаковима	Обрада
II	12.	Регулисање саобраћаја знацима које дају овлашћена лица рукамаи положајем тела	Обрада
II	13.	Регулисање саобраћаја знацима које дају овлашћена лица рукамаи положајем тела	Обрада
II	14.	Возила под пратњом и возила са првенством пролаза	Обрада
II	15.	Саобраћајни знакови - Знакови опасности	Обрада
II	16.	Саобраћајни знакови - Знакови опасности	Обрада
II	17.	Саобраћајни знакови - Знакови изричитих наредби	Обрада
II	18.	Саобраћајни знакови - Знакови изричитих наредби	Обрада
II	19.	Саобраћајни знакови – Знакови обавештења	Обрада
II	20.	Саобраћајни знакови – Знакови обавештења	Обрада
II	21.	Знакови изричитих наредби којима су прописане обавезе	Обрада
II	22.	Допунске табле	Обрада
III	23.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	24.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	25.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	26.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	27.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	28.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада

III	29.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	30.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	31.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	32.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	33.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	34.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	35.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	36.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
IV	37.	Правилник такмичења и смотри ученика ОШ Србије „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
IV	38.	Правилник такмичења и смотри ученика ОШ Србије „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
IV	39.	Правилник такмичења и смотри ученика ОШ Србије „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
IV	40.	Правилник такмичења и смотри ученика ОШ Србије „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
IV	41.	Правилник такмичења и смотри ученика ОШ Србије „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
IV	42.	Правилник такмичења и смотри ученика ОШ Србије „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
V	43.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	44.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	45.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	46.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	47.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	48.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	49.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	50.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	51.	Полигон спретности – Практична обука Полигон спретности Практична обука	Обрада
V	52.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада

V	53.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	54.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	55.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	56.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	57.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	58.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	59.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	60.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	61.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	62.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	63.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	64.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	65.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	66.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	67.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	68.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	69.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	70.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	71.	Организација школског такмичења	Провера
V	72.	Организација школског такмичења	Провера

ГОДИШЊИ ПЛАН ЗА ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ - СЕКЦИЈЕ АВИОМОДЕЛАРСКА СЕКЦИЈА

1.	Упознавање ученика са радом секције	Обрада
2.	Увод у информатику. Основни појмови	Обрада
3.	Основе авио моделарства	Обрада, вежбање
4.	Предлог идеје	Обрада, вежбање
5.	Израда скице модела авиона	Обрада, вежбање
6.	Израда скице модела авиона	Обрада, вежбање
7.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
8.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
9.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
10.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
11.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање

12.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
13.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
14.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
15.	Састављање делова	Обрада, вежбање
16.	Састављање делова	Обрада, вежбање
17.	Састављање делова	Обрада, вежбање
18.	Састављање делова	Обрада, вежбање
19.	Пуштање у рад и тестирање модела авиона	Обрада, вежбање
20.	Пуштање у рад и тестирање модела авиона	Обрада, вежбање
21.	Пуштање у рад и тестирање модела авиона	Обрада, вежбање
22.	Пуштање у рад и тестирање модела авиона	Обрада, вежбање
23.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
24.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
25.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
26.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
27.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
28.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
29.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
30.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
31.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Вежбање
32.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Вежбање
33.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Вежбање
34.	Анализа постигнутих резултата на такмичењима.	Обрада
35.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање
36.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање

РУЧНИ РАДОВИ СЕКЦИЈА:

1.	Упознавање ученика са радом секције	Обрада
2.	Упознавање ученика са материјалима и прибором за израду ручних радова	Обрада
3.	Појам таписерије. Постављање платна за израду таписерија	Обрада, вежбање
4.	Постављање платна за израду таписерија	Вежбање
5.	Израда таписерија	Вежбање
6.	Израда таписерија	Вежбање
7.	Израда таписерија	Вежбање
8.	Израда таписерија	Вежбање
9.	Израда таписерија	Вежбање
10.	Израда таписерија	Вежбање
11.	Израда таписерија	Вежбање
12.	Израда таписерија	Вежбање
13.	Појам декупажа. Потребан материјал и технике израде предмета	Обрада
14.	Технике израде предмета	Обрада, вежбање
15.	Израда предмета техником декупажа	Вежбање
16.	Израда предмета техником декупажа	Вежбање
17.	Израда предмета техником декупажа	Вежбање
18.	Израда предмета техником декупажа	Вежбање
19.	Израда предмета техником декупажа	Вежбање
20.	Израда предмета техником декупажа	Вежбање
21.	Појам квилинга. Потребан материјал и технике израде предмета	Обрада, вежбање
22.	Израда предмета техником квилинга	Вежбање
23.	Израда предмета техником квилинга	Вежбање
24.	Израда предмета техником квилинга	Вежбање
25.	Израда предмета техником квилинга	Вежбање
26.	Израда предмета техником квилинга	Вежбање
27.	Појам веза. Врсте веза и потребан материјал.	Обрада, вежбање
28.	Израда предмета техником веза	Вежбање
29.	Израда предмета техником веза	Вежбање
30.	Израда предмета техником веза	Вежбање
31.	Израда предмета техником веза	Вежбање
32.	Израда предмета техником веза	Вежбање
33.	Припрема за изложбу	Обрада
34.	Припрема за изложбу	Обрада
35.	Изложба у школи	Вежбање
36.	Анализа постигнутих резултата	Систематизација

БРОДОМОДЕЛАРСКА СЕКЦИЈА:

1.	Упознавање ученика са радом секције	Обрада
2.	Увод у информатику. Основни појмови	Обрада
3.	Основе бродо-моделарства	Обрада, вежбање
4.	Предлог идеје	Обрада, вежбање
5.	Израда скице модела брода	Обрада, вежбање
6.	Израда скице модела брода	Обрада, вежбање
7.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
8.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
9.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
10.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
11.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
12.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
13.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
14.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
15.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
16.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
17.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
18.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
19.	Пуштање у рад и тестирање бродо модела	Обрада, вежбање
20.	Пуштање у рад и тестирање бродо модела	Обрада, вежбање
21.	Пуштање у рад и тестирање бродо модела	Обрада, вежбање
22.	Пуштање у рад и тестирање бродо модела	Обрада, вежбање
23.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
24.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
25.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
26.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
27.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
28.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање

29.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
30.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
31.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Вежбање
32.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Вежбање
33.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Вежбање
34.	Анализа постигнутих резултата на такмичењима.	Обрада
35.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање
36.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање

АУТО МОДЕЛАРСКА СЕКЦИЈА:

1.	Упознавање ученика са радом секције	Обрада
2.	Увод у ауто моделарство. Основни појмови	Обрада
3.	Основе ауто моделарства	Обрада, вежбање
4.	Предлог идеје	Обрада, вежбање
5.	Израда скице аутомобила	Обрада, вежбање
6.	Израда скице аутомобила	Обрада, вежбање
7.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
8.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
9.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
10.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
11.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
12.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
13.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
14.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
15.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
16.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
17.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
18.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање

19.	Пуштање у рад и тестирање аутомобила	Обрада, вежбање
20.	Пуштање у рад и тестирање аутомобила	Обрада, вежбање
21.	Пуштање у рад и тестирање аутомобила	Обрада, вежбање
22.	Пуштање у рад и тестирање аутомобила	Обрада, вежбање
23.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
24.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
25.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
26.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
27.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
28.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
29.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
30.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
31.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Вежбање
32.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Вежбање
33.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Вежбање
34.	Анализа постигнутих резултата на такмичењима.	Обрада
35.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање
36.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање

РАКЕТНО МОДЕЛАРСКА СЕКЦИЈА

1.	Упознавање ученика са радом секције	Обрада
2.	Увод у ракетно моделарство. Основни појмови	Обрада
3.	Основе ракетног моделарства	Обрада, вежбање
4.	Предлог идеје	Обрада, вежбање
5.	Израда скице ракете	Обрада, вежбање
6.	Израда скице ракете	Обрада, вежбање
7.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
8.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање

9.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
10.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
11.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
12.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
13.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
14.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
15.	Састављање делова	Обрада, вежбање
16.	Састављање делова	Обрада, вежбање
17.	Састављање делова	Обрада, вежбање
18.	Састављање делова	Обрада, вежбање
19.	Пуштање у рад и тестирање	Обрада, вежбање
20.	Пуштање у рад и тестирање	Обрада, вежбање
21.	Пуштање у рад и тестирање	Обрада, вежбање
22.	Пуштање у рад и тестирање	Обрада, вежбање
23.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
24.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
25.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
26.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
27.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
28.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
29.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
30.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
31.	Дорада модела и тестирање.	Вежбање
32.	Дорада модела и тестирање.	Вежбање
33.	Дорада модела и тестирање.	Вежбање
34.	Анализа постигнутих резултата на такмичењима.	Обрада
35.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање
36.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање

Назив предмета: Ликовна култура Циљ: Циљ наставе и учења ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа. Разред: V Годишњи фонд: 72		
ОБЛАСТ Садржај програма	Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Стандарди
РИТАМ-6 Ритам у природи (смена дана и обданице, Смена годишњих доба, таласи, падавине...); Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у природи, урбаним срединама и у ближем окружењу ученика). Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у тексту природних и вештачких материјала; Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линија, облика, мрља). Функције ритма понављање боја, линија и/или облика да би се постигла динамичност (живост) или ред. Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача. Субјективни утисак кретања и оптичка илузија кретања Ритам као принцип компоновања у делима Ликовних уметности. Ритам у другим Врстама уметности. Примена визуелног ритма у свакодневном животу;	- опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима - пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма - користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма - разматра у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити - направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала - исказе своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност - гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или са одређеном намером	Лк.1.1.1 Лк.1.1.2 Лк.1.1.3 Лк.1.2.3 Лк.1.3.1 Лк.1.3.2 Лк.1.3.3 Лк.1.3.4 Лк.2.1.1 Лк.2.1.2 Лк.2.2.1 Лк.2.2.2 Лк.2.3.1 Лк.3.1.1 Лк.3.1.2 Лк.3.2.1 Лк.3.2.2 Лк.3.2.3 Лк.3.3.4

<p>ЛИНИЈА-16 Врсте линија и изражајна својства линија. Линије у природи и окружењу. Линија као ивица тродимензионалних облика; Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал. Савремена средства за цртање</p>	<p>-описе линије које уочава у природи и уметничким делима -пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија -гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала</p>	<p>Лк.1.1.1 Лк.1.1.2 Лк.1.1.3 Лк.1.2.3 Л.к.1.3.1 Л.к.1.3.2 Л.к.1.3.3</p>
<p>–Уметнички цртеж, аматерски цртеж, дечј и цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне илустрације. Врсте уметничког цртежа –скица, студија, илустрација,стрип, карикатура, графити.. Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања; Поступци грађења цртежа додавањем иодузимањем линија. Лавирани цртеж. Линеарни цртеж. Цртеж у боји; Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама. Ритам линија; Орнамент и орнаментика. Функција орнамента. Симетрија. Ритам линија, боја и облика у орнаменту; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења,музика, кретање у природи и окружењу, текст, писмо...); Читање (декодирање) цртежа, стрипа, карикатуре, графита, рекламних порука.</p>	<p>- користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа -црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог - разматра, у груои, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују - искаже своје мишљење о томе како је развој цивилитације утицао на развој уметности</p>	<p>Л.к.1.3.4 Лк.2.1.2 Лк.2.2.2 Лк.2.3.1 Лк.3.1.1 Лк.3.1.2 Лк.3.2.1 Лк.3.2.2 Лк.3.2.3 Лк.3.2.4 Лк.3.3.1 Лк.3.3.2 Лк.3.3.3 Лк.3.3.4</p>

<p>ОБЛИК-38 Дводимензионални и тродимензионални облици. Правилни геометријски облици (геометријске фигуре и тела). Правилни облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици; Својства облика. Величина облика. Боја облика. Реална и имагинарна функција облика. Карактеристични детаљи и својства по којима је облик препознатљив. Светлост као услов за опажање облика. Изглед облика посматраног из различитих углова. Стилизовање облика; Статични облици. Кретање облика (кретање статичних облика помоћу ветра и воде) Распоред облика у простору и њихово дејство на посматрача. Положај облика у равни – линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача. Преклапање, прожимање, додиривање облика; Поступци грађења апстрактних и фантастичних облика (превођење реалних облика у апстрактне одузимањем карактеристичних детаља, превођење реалних облика у фантастичне додавањем неочекиваних детаља, грађење имагинарних и апстрактних облика на</p>	<p>- пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима - гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стварачки рад - наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон - обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком - преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност - комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену - објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе разматра у групи, како је учио/ла о облицима и где та сазнања примењује - искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно</p>	<p>Лк.1.1.1 Лк.1.1.2 Лк.1.1.3 Лк.1.2.3 Лк.1.3.1 Лк.1.3.2 Лк.2.1.1 Лк.2.1.2 Лк.2.2.1 Лк.2.2.2 Лк.3.1.1 Лк.3.1.2 Лк.3.2.1 Лк.3.2.2 Лк.3.3.4</p>
---	--	---

<p>основу једне, две и три информације...); Луминообјекти. ЛЕД технологија у савременој уметности. Обликовање простора светлом; Обликовање (дизајн) употребних предмета. Преобликовање материјала и предмета за рециклажу; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наставних предмета...);</p>		
<p>ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ-12 Различите врсте комуникације од праисторије до данас; невербална комуникација – читање информација; израз лица и карактеристичан положај тела; - читање визуелних информација (декодирање). Визуелно изражавање; Уметничко наслеђе – значај наслеђа за туризам и за познавање сопственог порекла.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас - обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу - изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом <ul style="list-style-type: none"> - тумачи једноставне визуелне информације - објасни зашто је наслеђе културе важно 	<p>Лк.1.1.1 Лк.1.1.2 Лк.1.1.3 Лк.1.2.3 Лк.1.3.1 Лк.1.3.2 Лк.1.3.3 Лк.1.3.4 Лк.2.1.1 Лк.2.1.2 Лк.2.2.1 Лк.2.2.2 Лк.2.3.1 Лк.3.1.1 Лк.3.1.2 Лк.3.2.1 Лк.3.2.2</p>
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ		
<p>Ритам, спонтано, структура, композиција, ликовни елемент, текстура, дводимензионално, тродимензионално, симетрија, асиметрија, орнамент, дизајн, визуелно, вајање, простор...</p>		

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА		
Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, анализира...	Коришћење различитих материјала и техника, истраживање, опажање...	Естетска анализа радова, квизови на тему усвојених појмова....
ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
Вербално-текстуалне, показивачке, метод а сазнавања кроз праксу, откривачка и проблемска..	Индивидуални рад, колективни, рад у пару, групни, домаћи рад...	Репродукције из уџбеника, интернет извори..
УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ		
<p align="center">Формативно</p> <p>Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење односа према раду у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника.</p>		<p align="center">Сумативно</p> <p>оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду.</p> <p>Тестови, писмене вежбе</p>

Наставна тема	Наставни садржаји	Начин и поступак остваривања	Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:
1. РИТАМ	1-2.Појам ритма, ритам у структури природних и вештачких материјала 3. Врсте ритма, правилан и неправилан ритам, спонтани и слободни ритам 4. Ритам као принцип компоновања 5-6.Слободно ритмичко компоновање 7-8.Слободно ритмичко компоновање 9-10.Слободно ритмичко компоновање	- Индивидуални - Фронтални - Групни	-препозна ритам и разуме појам ритма у ликовној уметности и свакодневном животу; -примењује ритам у ликовном изражавању; - уочава и разликује низ и ред у околини, ликовној уметности и својим радовима; -развија позитиван емоционални став према вредностима ритма; -разуме правилан, неправилан, слободан и спонтан ритам; -схвата ритам као принцип компоновања у ликовној уметности; -у својим радовима користи ритам приликом компоновања; -анализира улогу и својства ритма у свом и у раду других ученика; -пореди утисак који на њега остављају раличите врсте ритма; -искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност; -уочава ритам и разликује вртсе ритма; - примењује ритам у свом ликовном изражавању

<p>2.ЛИНИЈА</p>	<p>11-12. Линија у природи 13-14. Својства и врсте линија 15-16. Контурне, текстурне и структурне линије 17. Линија као главни елемент цртежа 18. Врсте цртежа, цртање различитим материјалима 19-20. Колаж 21-22. Линија- вежбање 23-24. Линија- вежбање 25-26. Линија- вежбање 27-28. Линија- вежбање 29-30. Линија- естетска анализа</p>	<p>- Индивидуални - Фронтални - Групни</p>	<p>-описује линије које уочава у природи, околини и уметничким делима; -пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; -разуме својства линија -ствара линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и начин примене материјала; -разуме улогу контурне, структурне и текстуне линије; -користи одабране садржаје за стварање оригиналних цртежа; -црта разноврсним материјалима и прибором изражавајући своју машту, идеју, утиске и памћење опаженог; -разуме и користи технику колаж; -анализира колаже других ученика; - групно разматра о изражајним својствима линија; -искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности. -анализира цртеже и различите вредности линија;</p>
	<p>31-32. Облици у природи 33. Врсте и својства облика у природи 34. Карактеристике и врсте облика 35-36. Правилни и неправилни облици 37-38. Боја, текстура и структура</p>		<p>-према задатим условима пореди облике из природе, окружења и уметничких дела; -ствара апстрактне облике користећи одабрани садржај; -разуме карактеристике облика; -разликује правилне и неправилне облике; -наслика реалне облике у простору самостално</p>

<p>3. ОБЛИК</p>	<p>облика 39.-40. Величина и однос облика у простору 41-42. Статични и динамични облици 43-44. Светлост као услов опажања облика 45-46. Облик- вежбање 47-48. Облик- вежбање 49-50. Облик- вежбање 51-52. Облик- вежбање 53-54. Облик- естетска анализа 55-56. Обликовање и преобликовање 57-58. Обликовање и преобликовање 59-60. Преобликовање- вежба 61-62. Орнаменти- појам и врсте орнамената 63-64. Орнаменти- вежбање</p>	<p>- Индивидуални - Фронтални - Групни</p>	<p>мешајући боје и добијањем жељеног тона; -разуме односе и величине облика у простору; -разуме статичност и динамичност облика; -обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; -опажа облике зависно од светлостног извора. -комбинује различите облике стварајући ликовну композицију; -примењује у свом ликовном изражавају различите карактеристике облика; -изражава у свом раду боју, текстуру и структуру различитих облика; -пореди и анализира облике у простору; -анализира своје и радове других ученика; -преобликује предмете за рециклажу дајући им нову употребну вредност; -комбиновањем различитих облика ствара нове облике -комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналне орнаменте за одређену намену;</p>
<p>4. ВИЗУЕЛНА КОМУНИКАЦИЈА</p>	<p>65-66. Појам вербалне и невербалне комуникације 67-68. Облици визуелне комуникације 69-70. Медији оглашавања визуелне комуникације 71-72. Визуелна комуникација- вежбање</p>	<p>- Индивидуални - Фронтални - Групни</p>	<p>-пореди различите начине комуникације од праисторије до данас; - разликује савремене облике визуелне комуникације; - тумачи једноставен визуелне информације; -изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; -обликује убедљиве поруке примењујући знања о ритму, линији и облицима; -објасни зашто је важно наслеђе културе</p>

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ наставе и учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Годишњи фонд часова: 72

Ред.бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	Бр. часова по теми	Бр. часова за		Исходи по теми У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:	Стандарди образовања по теми
			обраду	остале типове часова		
1.	<p>ЧОВЕК И МУЗИКА</p> <p>Човек у праисторији</p> <p>Улога музике у првобитном друштву;</p> <p>Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичко-антрополошка истраживања);</p> <p>Магијска моћ музике;</p> <p>Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала), коло/групни плес;</p>	4	2	2	<p>– наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу;</p> <p>- објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања;</p> <p>- исказе своје мишљење о значају и улози музике у животу човека;</p> <p>- реконструише у сарадњи са другим начин комуникације</p>	<p>Основни ниво: МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК.1.1.2. опише основне карактеристике – музичких инструмената и састава - историјско–стилских периода - музичких жанрова - народног стваралаштва</p> <p>Средњи ниво: МК. 2.1.1. музичких</p>

Покрет: порекло плеса;
 Слушање/доживљај ритмателом;
 Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији исветске баштине.
 Човек Антикe
 Божанска природа музике:
 – митолошка свест античког човека;
 –музички атрибути богова;
 –музика и држава.
 Музика у храму и музика на двору;
 Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама;
 Улога и местомузике у античкимцивилизацијама: Индија, Сумер/Вавилон, Кина, Египат, Грчка, Рим;
 Појава првих нотација, пентатоника;

кроз музику смислу ритуалног понашања и пантеизма;
 –идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступи, сл.)

елемената и карактеристика музичких инструмената са музичкомизражајношћу (на пример,брз темпо са живахним карактером)
 МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра(на пример, оперски финале са догађајима у драми)
 МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота
Напредни ниво
 МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела
 МК.3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора
 МК.3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд
 МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)

2.	<p>МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ</p> <p>Најстарији инструменти: тело, ударалке, дувачки, жичани;</p> <p>Ударалке – настанак, првобитни облик и развој;</p> <p>Ритмичке ударалке као најједноставнија група инструмената;</p> <p>Мелодијске ударалке;</p> <p>Елементи музичке изражајности – темпо, динамика,</p> <p>Тонске боје различитих гласова и инструмената;</p> <p>Слушање вокалних, вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора;</p> <p>Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа</p> <p>Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича;</p>	6	3	3	<p>– класификује инструменте по начину настанка звука</p> <p>– опише основне карактеристике ударалки</p> <p>– препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике кад се музика изводи</p> <p>– користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација);</p> <p>- изражава се покретима за време слушања музике</p> <p>- вербализује свој доживљај музике;</p> <p>– идентификује ефекте којима</p> <p>- различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећање.</p>	<p>Оснивни ниво:</p> <p>МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК.1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава - историјско-стилских периода - музичких жанрова - народног стваралаштва</p> <p>Средњи ниво:</p> <p>МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брзо темпо са живахним карактером) МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми)</p> <p>МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота</p> <p>Напредни ниво</p> <p>МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела</p> <p>МК.3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора</p> <p>МК.3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд</p> <p>МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)</p>
----	--	---	---	---	--	---

3.	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p> <p>Слушање вокалних, вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора;</p> <p>Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа;</p> <p>Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича;</p>	30	20	10	<p>-изражава се покретима за време слу шања музике; -вербализује свој доживљај музике; – идентификује ефекте којима различити елементи музичке израж ајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања; – анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; -илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војнамузика, обреднамузика, музиказа забаву...); - критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; – понашасе у складу са правилима музичког бонтона – користи могућности ИКТ- а за слушање муз</p>	<p>Основни ниво: МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. извођачки састав МК. 1.2.3. музичке жанрове МК. 1.2.4. српски музички фолклор</p> <p>Средњи ниво: МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опаже- них музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра</p> <p>Напредни ниво: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско– стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора</p>
----	--	----	----	----	---	--

4.	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p> <p>-Певање песама по слуху самостално и у групи;</p> <p>-Певање песама из нотног текста солмизацијом;</p> <p>Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем;</p> <p>Певање песама у комбинацији са покретом;</p> <p>Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима;</p> <p>Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста;</p> <p>Извођење дечијих, народних и уметничких игара;</p> <p>Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом;</p>	29	20	9	<p>– пева и свира самостално и у групи;</p> <p>– примењује правилну технику певања ња (правилно дисање, држање тела, артикулација);</p> <p>–кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику;</p> <p>– користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције;</p> <p>–искаже своја осећања у току извођења музике;</p> <p>– примењује принцип сарадње и међу собног подстицања у заједничком музицирању;</p> <p>– учествује у школским приредбама и манифестацијама;</p> <p>-користи могућности ИКТ-а у извођењу музике (коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака...);</p>	<p>Основни ниво</p> <p>.МК.1.3.1. -Може да изведе игру по избору . Ученик може да пева једноставне дечје , народне и популарне песме</p> <p>Напредни ниво:</p> <p>МК.3.3.1. - Ученик зна да пева одломак из различитих жанрова уметничке музике . Ученик (кога је наставник одабрао) може да пева у хору сложеније композиције .</p>
----	---	----	----	---	--	--

5.	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p> <p>Креирање пратње за песме ритмичким и звучнимефектима, користећи притом различите изворе звука;</p> <p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе;</p> <p>Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива;</p> <p>Импровизација мелодије на задати текст;</p> <p>Импровизација дијалога на инструментима Орфовогин струментарија и другим инструментима;</p> <p>Израда једноставних музичких инструмената;</p> <p>Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација</p>	3	2	1	<p>– користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целинакр оспевање, свирање и покрет;</p> <p>–изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина;</p> <p>- комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, и нструментом или покретом;</p> <p>– учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката;</p> <p>- користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво</p>	<p>Основни ниво: МК.1.4.1. - Ученик уме да направи музичке инструменте користећи предмете из окружења. МК.1.4.2. – Осмишљавање музичке целине на основу понуђених модела. МК.1.4.3. - Изводи пратеће ритмичке и мелодијске деонице на направљеним муз.инстр.</p> <p>Напредни ниво .МК.3.4.1.– Осмишљава пратеће аранжмане друге задате музичке инструменте. МК.3.4.3. - Осмисли музику за школску представу,приредбу или перформанс.</p>
	УКУПНО	72	47	25		

Наставне методе: Настава је усмерена на остваривање исхода и даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање ученика и музичко стваралаштво у оквиру којих ученик користи теоријска знања као средства за партиципацију у музици. У том смислу основни методски приступ је од звука ка теорији. Остале наставне методе: фронтални рад, групни рад, индивидуални рад, демонстративни рад, монолошко-дијалозна метода, практичан рад, мултимедијални часови.

Активности наставника: Улога наставника јесте да дати програм прилагоди, имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже; ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода и садржаја, наставник најпре креира свој годишњи, тј. глобални план рада, из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Исходи дефинисани по областима олакшавају наставнику даљу операционализацију исхода на нивоу конкретних наставних јединица. Од наставника се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, дефинише исходе на три нивоа: оне које би сви ученици требало да достигну, оне које би већина ученика требало да достигне и оне које могу само неки ученици да достигну. На овај начин постиже се индиректна веза са стандардима на три нивоа постигнућа ученика. Поред тога што ученике треба да оспособи за коришћење уџбеника, као једног од извора знања, наставник ваља да их упути у начине и облике употребе других извора сазнавања.

Активности ученика:

- солистичко певање,
- групно певање,
- свирање инструмента (Орфов инструментарјум, металофон, синтисајзер)
- активно слушање музике,
- доношење критичко суда о уметничким делима
- компоновање мањих музичких целина,
- музичко-креативне радионице (прављење музичких инструмената, илустрације везане за наставу музичке културе и школске музичке догађаје, креирање, организација и реализација музичких догађаја...),
- посете концертима у школи и ван ње (концерти еминентних уметника, концерти у организацији Музичке омладине или неког другог удружења, концерти ученика музичких школа, пријатеља школе, пројекције музичких филмова...).

Програм рада треба прилагодити индивидуалним могућностима, зрелости и нивоу претходног знања сваког ученика.

Корелација: Српски језик и књижевност,,матерњи језик, историја, страни језици, математика, биологија, географија, ликовна култура , физичко и здравствено васпитање, информатика и рачунарство, верска настава и грађанско васпитање.

Праћење и вредновање наставе и учења:Настава музичке културе подразумева учешће свих ученика, а не само оних који имају музичке предиспозиције. Како је предмет *музичка култура* синтеза вештина и знања, полазна тачка у процесу оцењивања треба да буду индивидуалне музичке способности и ниво претходног знања сваког ученика. Битни фактори за праћење музичког развоја и оцењивање сваког ученика су ниво његових постигнућа у односу на дефинисане исходе као и рад, степен ангажованости, кооперативност, интересовање, став, умешност и креативност. Тако се у настави *музичке културе* за исте васпитно-образовне задатке могу добити различите оцене, као и за различите резултате исте оцене,због тога што се конкретни резултати упоређују са индивидуалним ученичким могућностима.

Начин провере и оцена треба да подстичу ученика да напредује и активно учествује у свим видовима музичких активности. Главни критеријум за процес праћења и процењивања је *начин ученичке партиципације у музичком догађају*, односно да ли је у стању да прати музичко дело при слушању и како односно, да ли и како изводи и ствара музику користећи постојеће знање. У зависности од области и теме, постигнућа ученика се могу оценити усменом провером, краћим писаним проверама (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања.

Поред ових традиционалних начина оцењивања, треба користити и друге начине оцењивања као што су:

1. допринос ученика за време групног рада,
2. израда креативних задатака на одређену тему,
3. рад на пројекту (ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе),
4. специфичне вештине.

У процесу вредновања резултата учења наставник треба да буде фокусиран на ученичку мотивацију и ставове у односу на извођење и стваралаштво,способност концентрације, квалитета перцепције и начин размишљања приликом слушања, као и примену тероетског знања у музицирању.

Наставник треба да мотивише ученика на даљи развој, тако да ученик осети да је кроз процес вредновања виђен и подржан, као и да има оријентацију где се налази у процесу развоја у оквиру музике и музичког изражавања. Важно је укључити самог ученика у овај процес у смислу дијалога и узајамног разумевања у вези са тим шта ученик осећа као препреке (вољне и невољне) у свом развоју, као и на које начине се, из ученикове перспективе, оне могу пребродити.

Када је у питању вредновање области Музичко стваралаштво, оно треба вредновати у смислу стваралачког ангажовања ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације, креативно размишљање и стварање, педагошки оправдане.

Узимајући у обзир циљ предмета неопходно је имати на уму да се оквир вредновања процеса и резултата учења одвија највише у учениковом живом контакту са музиком, тј.извођењу и стваралаштву, а такође и слушању музике. Теоретско знање треба да има своју примену и функцију ученичком изражавању кроз музику и у контакту са музиком. Како процес учења у оквиру сваког часа треба да обухвати све области, посматрање ученика у живом контакту са музиком је истовремено показатељ квалитета процеса учења, као и идеална сцена за вредновање остварености исхода. Сумативно вредновање треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања. Диктате не треба практиковати, низадавати.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће ко ристити и даље у Својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити.

Годишњи план рада наставника

Месец	Наставна тема	Назив теме	Број часова				Исходи
			Обрада	Утврђивање / систематизација	Комбинирани	Укупно	
Септембар	Извођење	1. Шта је то музика? 2. Државна химна „Боже правде“, Д.Јенко		2			<ul style="list-style-type: none"> - изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; - користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; - изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); - учествује у школским приредбама и манифестацијама;
		3. „Коло се вије“, народна песма, канон 4. Орфов инструментаријум	2				
		5. Вокална и инструментална музика 6. Трајање нота и пауза	1	1			
		7. „Гле иде жеж“, З. Гргошевић 8. „Коларићу, панићу“, канон	2				
			5	3		8	
Октобар	Човек и музика Музичко стваралаштво	9. Музика у праисторији 10. Развој напева и први облици вишегласја	2				<ul style="list-style-type: none"> - повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; - наведе изражајна средства музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма; - уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и
		11. Настанак првобитних инструмената 12. Прављење реплика инструмената првобитног друштва	1			1	
		13. Музика у старом веку 14. Пентатонска лествица	2				<ul style="list-style-type: none"> класицизму; - препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; - објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената) - разликује музичке форме барока и класицизма;
		15. Музика у Месопотамији, Египту, Кини и Индији	1				
		16. Музика у старој Грчкој и Риму	1				
			7		1	8	
Новембар		17. Музика старог света – систематизација 18. Музика старих епоха као инспирација – балет Игор Стравински	1	1			<ul style="list-style-type: none"> - идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма; - идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у музици савременог доба;

ОШ "Свети Сава", Врчин, ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ РАЗРЕД							
		род родила", народна месма, аранжман у музици 20. „Повела је јела“, темпо у музици	2				- примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; - понаша се у складу са правилима музичког бонтонa у различитим музичким приликама; - критички просуђује утицај музике на здравље; - користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.
		21. <i>Руковети</i> , Стевана Стојановића 22. „У Будиму граду“, динамика у музици	2				
		23. Хорска музика, настанак, развој, врсте 24. Мокрањчеви дани . видео пројекција	1			1	
			6	1	1	8	
Деце мбар	Извође ње музике Ч ов ек и м уз и к а	25. „Дунаве, Дунаве“, повисилица у музици 26. „Веверица“, шеснаестина ноте	2				
		27. Народне песме и обичаји 28. Обредне песме и игре	2				
		29. Нематеријално културно наслеђе Србије – пројектни задатак 30. Реконструкција народних обичаја				1	
		31. „Новогодишњ а песма“, Петар И.Ступел 32. „Звончићи“ , Ц.Пирпонт	2				
			6	1	1	8	

Јануар	Извођење музике	Славни Граде духовна народна песма	2				
		34. „Божић, божић“, духовна народна песма					
		35. „Светосавска химна“, К.Станковић	1				
		36. У духу светосавља		1			
			3	1		4	
Фебруар	Извођење музике	37. Вокална и вокално инструментална традиција	2				
		38. Српска традиционална песма					
		39. Народни музички инструменти	1				
		40. Реконструкција и израда народних музичких инструмената		1			
		41. Традиционалне народне игре	3			6 + 1	
		42. Музика инспирисана					
		фолклором					
		43. „Охридска легенда“, Стеван Христић					
Март		44. Лествица а мол природна	2				
		45. Лествица а мол хармонска					
		46. „Дед поиграј медо“, народна песма	2				
		47. Уметничка музика – А.Вивалди					
		48. Људски глас	2				
		49. Камерна музика					
		50. Јоханес Брамс „Успаванка“, Лео Део Либ опера „Лакме“	1		1		
		51. Систематизација					
			7	1		8	

										<ul style="list-style-type: none"> - разликује музичке форме барока и класицизма; - идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма; - идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у музици савременог доба; - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; - понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; - критички просуђује утицај музике на здравље; - користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење 	
Април	Музички	52. Ударачки инструменти са неодређеном висином тона 53. Ударалке са одређеном висином тона	2								
		54. Ансамбли са ударалкама	1								
		55. Ударачки инструменти			1						
		56. Предтакт и узмах 57. „Сад зиме више нема“, песма из Италије	2								
			5	1				6			
Мај	Музичко извођење е Слушање	58. Врсте такта и мере 59. Такт 6-8	2								
		60. Компонвање музике у такту 6-8 61. Симфоније			1						
		Лудвига Ван Бетовена	1							и стваралаштво.	
		62. Јоханс Брамс, трећа симфонија 63. Антониј Дворжак, Симфонија из Новог света	2								
		64. Свита, балет, симфонија 65. Програмска музика, Б. Сметана, Влтава	1		1						
			6			2			8		

Јун	С Л У Ш А Њ Е М У З И К Е И З В О Ђ Е Њ Е М У З И К Е	67. Модест Мусоргски, Сlike са изложбе 68. Музички бонтон 69. Едвард Григ, Пер Гинт	3			
		69. Опера, Рихард Вагнер 70. Вишегласн о певање 71. Круна од нота, М.Проле 72. Певање и свирање композиција по избору ученика	3	1		
			6	1		7

СЕКЦИЈА ХОР

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА : Општи циљ секције је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа. Остали циљеви и задацису: да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичкимк тивностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); да развија критичко мишљење.

Р. бр. теме	Област-темаСадржаји; Препоручени број часова	Очекиваниисходи (по завршетку разреда ученик ће бити устању да)	Стандарди :	Међупредметне компетенције	Међупредметна повезаност	Начин и поступци остваривања програма(облици рада,методе, наставна средства)	Активности ученика и наставника	Праћење и вредновање резултата напредовања ученика/начин провере
1.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ; Певање и основе музичке писмености Обрадити и певати народне, дечје, уметничке песме, каноне и песме наших и страних композитора. На дечјим ритмичким и мелодијским инструментима изводити песме одговарајуће тежине (обнављање: целе ноте, половине, четвртине, осмине, шеснаестине у групи и одговарајућих пауза; обрлада осминске триоле и синкопе). Крозобраду песама упознати F-dur,D-dur и d-mollлествицу; 20 часова	Ученик ће бити у стању да: * кроз свирањем покрет развоја сопствену координацију и моторику; * искаже својаосећања у токуизвођења музике; * примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; * учествује ушколским приредбама и манифестацијама.	ОСНОВНИ НИВО: Ученикуме да: 1.3.1 .пева једноставне дечје, народне или популарне композиције 1.3.2. изводи једноставне дечје,народне или популарне композиције на барједном инструменту НАПРЕДНИ НИВО: Ученик уме да: 3.3.1 .изводи разноврсни и музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима	-Дигитална компетенција -демократском друштву, -предузимљивост	-Српски језик и књижевност -Књижевно и језичка култура; -Страни језици -Живи свет; -Математика- Природни бројеви и дељивост, Разломци ; - Биологија –Живот у екосистему -Географија–Човек и географија,Планета Земља; -Ликовна култура-Ритам, Линија, Облик,Визуелно споразумевање; - Физичко и здравствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; -Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и рачунарство; -Версканастава	-индивидуални, -фронтални, -рад у групама, -рад у пару ; - разговор, -излагање, -демонстрација,певање, слушање, свирање; -аудитивна, -аудио-визуелна, -текстуална, - помоћно-техничка	- Активно слуша; -Упознаје нове наставне садржаје,усваја нова знања; - Повезује претходно стечена знањаса новим; -Учествује у обнављању градива; - Мисаоно се ангажује; - Користи своја постојећа знања искуства; - Дефинише нове појмове; - Решава задатке и проблеме; - Активан је у саопштавању ипrenoшењу својих опажања; - Формулише и размењује својеидеје са другима; -Уочава, дефинише и прецизира проблем; -Сагледава примену музичкекултуре на примерима практичних задатака из свакодневног живота. -Припрема план и програм наставног рада, планира корелацијуса другим предметима и свакодневним животом; - Врши избор метода и техникарада, као и наставних средстава прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика; -Обавештава, предлаже и подстиче; -Мисаоно активира и мотивишеученике и учи их техникама учења; -Прати ток ученичких активности на часу; -Процењује рад ученика испопствени рад; -Развија интересовања код ученика; -Подстиче интеракцију наставник –ученик и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара питања; Помаже ученику да прецизира своје исказе; -Пружа потребну помоћученицима, мотивише их, подстиче и подржава; -Прати напредовање сваког ученика и вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду; -Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак.	-Усменом провером, -краћом писаном провером (до 15 минута) - проценат практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања, -праћење уредности школскесвеске и доношење прибора за рад, -самооценивање

2.	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ; Слушати вокалне, вокално-инструменталне и инструменталне композиције наших и страних композитора. Посебну пажњу обратити на соло и хорску песму уз основне информације о делу и композитору. Ученике оспособити да препознају и упознају звук инструмента у примерима које слушају, представљати имизглед и могућности инструмента;</p> <p>10 часова.</p>	<p>Ученик ће бити у стању да: * вербализује свој доживљај музике; * анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; * илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу.</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО: 1.2.1 .музичке изражајне елементе 1.2.2. извођачки састав 1.2.3 .музичке жанрове 1.2.4 .српски музички фолклор СРЕДЊИ НИВО- 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра НАПРЕДНИ НИВО-У области Слушање музике ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера 3.2.2. жанровским историјско-стилским контекстом звучног примера 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора</p>	<p>-Дигитална компетенција -компетенција демократском друштву -предуимљивост</p>	<p>-Српски језик и књижевност -Књижевност и језичка култура; -Историја –Основи проучавања прошлости; -Страни језици -Живи свет; -Географија –Човек и географија; -Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразумевање; - Биологија – Живот у екосистему; - Физичко издржавствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; - Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство; -Верска настава;</p>	<p>-индивидуални, -фронтални, -рад у групама, -рад у пару ; - разговор, -излагање, -демонстрација,певање, слушање, свирање; -аудитивна, -аудио-визуелна, -визуелна, -текстуална, - помоћно-техничка</p>	<p>- Активно слуша; -Упознаје нове наставне садржаје,усваја нова знања; - Повезује претходно стечена знања новим; -Учествује у обнављању градива; - Мисаоно се ангажује; - Користи своја постојећа знања искуства; - Дефинише нове појмове; - Решава задатке и проблеме; - Активан је у саопштавању и преношењу својих опажња; - Формулише и размењује своје идеје са другима; -Уочава, дефинише и прецизира проблем; -Сагледава примену музичке културе на примерима практичних задатака из свакодневног живота. -Припрема план и програм наставног рада, планира корелацију са другим предметима и свакодневним животом; - Врши избор метода и техника рада, као и наставних средстава прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика; -Обавештава, предлаже и подстиче; -Мисаоно активира и мотивише ученике и учи их техникама учења; -Прати ток ученичких активностина часу; -Процењује рад ученика и сопствени рад; -Развија интересовања код ученика и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара на питања; - Помаже ученику да прецизира своје исказе; -Пружа потребну помоћ ученицима, мотивише их, подстиче и подржава; -Прати напредовање сваког ученика и вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду; -Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак.</p>	<p>-Усменом провером, -краћом писаном провером (до 15 минута) -проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања, -праћење уредности школскевеске и доношење прибора за рад, -самооценивање</p>
----	--	---	---	--	---	---	---	---

3.	<p>СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ; Подстицати музичке креативности кроз импровизацију на доступним инструментима. Импровизовати дијалоге на инструментима Орфовог инструментарија . Стварати дечје песме; 6 часова.</p>	<p>Ученик ће бити у стању да: * изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; * комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; * користи могућности ИКТ за музичко стваралаштво.</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО Ученик уме да: 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима 1.4.4. учествује у одабиру музике на задати жанровски и историјски контекст НАПРЕДНИ НИВО Ученик уме да: 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте 3.4.2. импровизује и/или компоњује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу, перформанс</p>	<p>-Дигитална компетенција - компетенција демократском друштву -предузимљивост</p>	<p>-Српски језик и књижевност -Књижевност и језичка култура; -Историја –Основи проучавања прошлости; -Страни језици -Живи свет; -Географија –Човек и географија; -Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразумевање; - Биологија – Живот у екосистему; - Физичко здравствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; - Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство; -Верска настава</p>	<p>-индивидуални, -фронтални, -рад у групама, -рад у пару ; - разговор, -излагање, -демонстрација,певање, -слушање, свирање; -аудитивна, -аудио-визуелна, -визуелна, -текстуална, - помоћно-техничка</p>	<p>- Активно слуша; -Упознаје нове наставне садржаје, усваја нова знања; - Повезује претходно стечена знања са новим; -Учествује у обнављању градива; - Мисаоно се ангажује; - Користи своја постојећа знања искуства; - Дефинише нове појмове; - Решава задатке и проблеме; - Активан је у саопштавању и преношењу својих опажања; - Формулише и размењује своје идеје са другима; -Уочава, дефинише и прецизира проблем; -Сагледава примену музичке културе на примерима практичних задатака из свакодневног живота. -Припрема план и програм наставног рада, планира корелацију са другим предметима и свакодневним животом; - Врши избор метода и техника рада, као и наставних средстава прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика; -Обавештава, предлаже и подстиче; -Мисаоно активира и мотивише ученике и учи их техникама учења; -Прати ток ученичких активности на часу; -Процењује рад ученика и сопствени рад; -Развија интересовања код ученика и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара на питања; - Помаже ученику да прецизира своје исказе; -Пружа потребну помоћ ученицима, мотивише их, подстиче и подржава; -Прати напредовање сваког ученика и вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду; -Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак.</p>	<p>-Усменом провером, -краћом писаном провером (до 15 минута) -процентом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања, -праћење уредности школске свеске и доношење прибора за рад, -самооценивање</p>
----	---	--	--	--	--	--	---	--

ХОР - предлог композиција за извођење

Химна „Боже правде“ Д. Јенко	Химна „Светом Сави“,К.Станковић
„ Тебе појем“ , Стеван Мокрањац	Школска химна, М.Ђачић
„Нек свуд љубав сја“, дечија песма из Белгије	„Из школе сам Свети Сава“, М. Ђачић
„Слатка песма“, М Бокан	„Песма патуљака“ из цртаног филма Снежана и седам патуљака“, приредила М. Бокан
„Где је онај цветак жути“, Перголези	„Све птичице запјевале“, народна песма из ЦрнеГоре
„Чезња за пролећем“, В.А.Моцарт	„Дивља ружица“, Франц Шуберт
„Спокојно спавај“, Д.Кабалевски	„Серенада Београду“, Ж.Петровић
„Рјабињушка“, песма из Русије	„Небо је тако ведро“, стара градска песма
„Морнар“, YU-група	Обраде српских народних песама
Канони по избору	

СЕКЦИЈА МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА: Општи циљ секције је развијање интересовања за музичку уметност, музичко стварање и компоновање. Остали циљеви и задаци су: да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем и суделовањем у школским ансамблима; да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); да развија критичко мишљење.

Р. бр. теме	Област-темаСдржаји ; Препоручени број часова	Очекиваниисходи (по завршетку разреда ученик ће бити устању да)	Стандарди :	Међупредметне компетенције	Међупредметна повезаност	Начин и поступци остваривања програма(облици рада,методе, наставна средства)	Активности ученика и наставника	Праћење и вредновање резултата напредовања ученика/начин провере
	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ; Певање и основе музичке писмености Обрадити и певати народне, дечје, уметничке песме, каноне и песме наших и страних композитора.</p> <p>На дечјим ритмичким и мелодијским инструментима изводити песме одговарајуће тежине (обнављање: целе ноте, половине, четвртине, осмине, шеснаестине у групи и одговарајући х пауза; обрад аосминске триолеи синкопе). Крозобраду песама упознати F-dur,D-dur и d-mollлествицу;</p> <p>20 часова</p>	<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> * кроз свирањеи покрет развоја сопствену координацију и моторику; * исказе својаосећања у токуизвођења музике; * примењује принцип сарадње и међусобног подстицања узједничком музицирању; * учествује ушколским приредбама и манифестацијама. 	<p>ОСНОВНИ НИВО: Ученикуме да: 1.3.1 .пева једноставне дечје, народне или популарне композиције 1.3.2. изводи једноставне дечје,народне или популарне композици је на барједном инструменту</p> <p>НАПРЕДНИ НИВО: Ученикуме да: 3.3.1 .изводи разноврсни и музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима</p>	<p>-Дигитална компетенција -демократском друштву, -предуимљивост</p>	<p>-Српски језик и књижевност –Књижевно и језичка култура; -Страни језици -Живи свет; -Математика- Природни бројеви и дељивост, Разломци ; - Биологија –Живот у екосистему -Географија–Човек и географија,Планета Земља; -Ликовна култура-Ритам, Линија, Облик,Визуелно споразумевање; - Физичко и здравствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; -Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и рачунарство; -Версканастава</p>	<p>-индивидуални, -фронтални, -рад угрупама, -рад у пару ; - разговор, -излагање, - демонстрација,певање, слушање, свирање; -аудитивна, -визуелна, -текстуална, - помоћно-техничка</p>	<p>- Активно слуша; -Упознаје нове наставне сдржаје,усваја нова знања; - Повезује претходно стечена знањаса новим; -Учествује у обнављању градива; - Мисаоно се ангажује; - Користи своја постојећа знања инскуства; - Дефинише нове појмове; - Решава задатке и проблеме; - Активан је у саопштавању ипреношењу својих опажања; - Формулише и размењује својеидеје са другима; -Уочава, дефинише и прецизира проблем; -Сагледава примену музичкекултуре на примерима практичних задатака из свакодневног живота. -Припрема план и програм наставног рада, планира корелацијуса другим предметима и свакодневним животом; - Врши избор метода и техникарада, као и наставних средстава прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика; -Обавештава, предлаже и подстиче; -Мисаоно активира и мотивишеученике и учи их техникама учења; -Прати ток ученичких активности на часу; -Процењује рад ученика и сопствени рад; -Развија интересовања код ученика; -Подстиче интеракцију наставник –ученик и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара напитања; Помаже ученику да прецизира своје исказе; -Пружа потребну помоћученицима, мотивише их, подстиче и подржава; -Прати напредовање сваког ученика и вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду; -Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак.</p>	<p>-Усменом провером, -краћом писаном провером (до 15 минута) -проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања, -праћење уредности школскесвеске и доношење прибора зарад, -самооценивање</p>

<p>2.</p>	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ; Слушати вокалне, вокално-инструменталне и инструменталне композиције наших и страних композитора. Посебну пажњу обратити насоло и хорску песму уз основне информације о делу и композитору. Ученике оспособити да препознају и упознају звук инструмента у примерима које слушају, представљати имизглед и могућности инструмента; 10 часова.</p>	<p>Ученик ће бити у стању да: * вербализује свој доживљај музике; * анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; * илустрира примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу.</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО: 1.2.1 .музичке изражајне елементе 1.2.2. извођачки састав 1.2.3 .музичке жанрове 1.2.4 .српски музички фолклор СРЕДЊИ НИВО- 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра НАПРЕДНИ НИВО-У области Слушање музике ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера 3.2.2. жанровским историјско-стилским контекстом звучног примера 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора</p>	<p>-Дигитална компетенција ,-компетенција демократском друштву -предузимљивост</p>	<p>-Српски језик и књижевност -Књижевност и језичка култура; -Историја –Основи проучавања прошлости; -Страни језици -Живи свет; -Географија –Човек и географија; -Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразумевање; - Биологија – Живот у екосистему; - Физичко здравствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; - Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство; -Верска настава;</p>	<p>-индивидуални, -фронтални, -рад у групама, -рад у пару ; - разговор, -излагање, -демонстрација,певање, слушање, свирање; -аудитивна, -аудио-визуелна, -визуелна, -текстуална, - помоћно-техничка</p>	<p>- Активно слуша; -Упознаје нове наставне садржаје, усваја нова знања; - Повезује претходно стечена знања са новим; -Учествоје у обнављању градива; - Мисаоно се ангажује; - Користи своја постојећа знања и искуства; - Дефинише нове појмове; - Решава задатке и проблеме; - Активан је у саопштавању и преношењу својих опажања; - Формулише и размењује своје идеје са другима; -Уочава, дефинише и прецизира проблем; -Сагледава примену музичке културе на примерима практичних задатака из свакодневног живота. -Припрема план и програм наставног рада, планира корелацију са другим предметима и свакодневним животом; - Врши избор метода и техника рада, као и наставних средстава прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика; -Обавештава, предлаже и подстиче; -Мисаоно активира и мотивише ученике и учи их техникама учења; -Прати ток ученичких активности на часу; -Процењује рад ученика и сопствени рад; -Развија интересовања код ученика и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара на питања; - Помаже ученику да прецизира своје исказе; -Пружа потребну помоћ ученицима, мотивише их, подстиче и подржава; -Прати напредовање сваког ученика и вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду; -Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак.</p>	<p>-Усменом провером, -краћом писаном провером (до 15 минута) -процентом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања, -праћење уредности школске свеске и доношење прибора за рад, -самооценивање</p>
-----------	---	---	---	--	---	---	---	--

<p>3.</p>	<p>СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ; Подстицати музичке креативности кроз импровизацију на доступним инструментима. Импровизовати дијалоге и инструментима Орфвог инструментарија . Стварати дечје песме; 6 часова.</p>	<p>Ученик ће бити у стању да: * изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; * комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; * користи могућности ИКТ за музичко стваралаштво.</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО Ученик уме да: 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструмен тима 1.4.4. учествује у одабиру музике на задати жанровски и историјски контекст НАПРЕДНИ НИВО Ученик уме да: 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу, перформанс</p>	<p>-Дигитална компетенција - компетенција демократском друштву - предузимљивост</p>	<p>-Српски језик и књижевност -Књижевност и језичка култура; -Историја –Основи проучавања прошлости; -Страни језици -Живи свет; -Географија –Човек и географија; -Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, ,Визуелно споразумевање; - Биологија – Живот у екосистему; - Физичко издржавствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; - Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство; -Верска настава</p>	<p>-индивидуални, -фронтални, -рад у групама, -рад у пару ; - разговор, -излагање, - демонстрација,певање, слушање, свирање; -аудитивна, -аудио-визуелна, -визуелна, -текстуална, - помоћно-техничка</p>	<p>- Активно слуша; -Упознаје нове наставне садржаје,усваја нова знања; - Повезује претходно стечена знања са новим; -Учествује у обнављању градива; - Мисаоно се ангажује; - Користи своја постојећа знања искуства; - Дефинише нове појмове; - Решава задатке и проблеме; - Активан је у саопштавању и преношењу својих опажања; - Формулише и размењује своје идеје са другима; -Уочава, дефинише и прецизира проблем; -Сагледава примену музичке културе на примерима практичних задатака из свакодневног живота. -Припрема план и програм наставног рада, планира корелацију са другим предметима и свакодневним животом; - Врши избор метода и техника рада, као и наставних средстава прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика; -Обавештава, предлаже и подстиче; -Мисаоно активира и мотивише ученике и учи их техникама учења; -Прати ток ученичких активностина часу; -Процењује рад ученика и сопствени рад; -Развија интересовања код ученика и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара на питања; - Помаже ученику да прецизира своје исказе; -Пружа потребну помоћ ученицима, мотивише их, подстиче и подржава; -Прати напредовање сваког ученикаи вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду; -Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак.</p>	<p>-Усменом провером, -краћом писаном провером (до 15 минута) -проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања, -праћење уредности школскевеске и доношење прибора зарад, -самооценивање</p>
-----------	--	--	---	---	---	--	--	--

Предлог композиција за извођење и стварање музике по узору на исте

Химна „Боже правде“Д. Јенко

Химна „Светом Сави“, К.Станковић

“Све птичице запјевале“, народна песма из Црне Горе“

„Ајде Јано“, народна песма из Србије

„Мала ноћна музика“, В.А. Моцарт

„Ода радости“, Лудвиг Ван Бетовен

„Кан кан“, Ж.Офенбах

Обраде српских народних песама

Канони по избору

ОРФОВ ИНСТРУМЕНТАРИЈУМ – предлог композиција за извођење и стварање композиција по узору на исте

„Жута кућа“, народна дечија песма

„Звончићи“, Ц.Пиерпонт,

„Вејавица“, Б.Станчић

„Иду, иду мрави“, С.П.Коруновић

„У Будиму граду“, С. Ст. Мокрањац

„Ерско коло“, народно коло

„Мала ноћна музика“, В.А.Моцарт

„Од радости“, Л.В. Бетовен

„Кан кан“, Ж.Офенбах

„Солмизација“, Р. Роџерс

„Скале и арпеђа“, Р.Роџерс

Обраде српских народних песама

Канони по избору

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ И ОБАВЕЗНА ФИЗИЧКА АКТИВНОСТ

Општи циљеви наставе физичког васпитања у другом циклусу обавезног образовања су развијање моторичких способности, умења и навика ученика у складу са узрастом и индивидуалним карактеристикама, очување и унапређење здравља разноврсним и систематским моторним активностима, оспособљавање за самостално вежбање у слободномвремену и примену моторичких умења и навика у свакодневном животу, промовисање позитивних социјалних интеракција, развијање креативности кроз покрет. Задаци наставе суда подстиче раст и развој ученика и утиче на правилно држање тела, развија и усавршава моторичке способности стицањем моторичких вештина који су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања, разумевање значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја, формирање морално вољних квалитета личности, оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада, стицање и развијање свести о значају здравља, чување здравља и заштите природе и човекове средине.

Концепција *физичког и здравственог васпитања* заснива се на јединству часовних, ванчасовних и ваншколских организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода и стандарда овог васпитно-образовног подручја.

ИСХОДИ

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стеклиу предмету *физичко и здравствено васпитање*, и учешћем у *обавезним физичким активностима*. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у три предметне области:

- физичке способности,
- моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине и
- физичка и здравствена култура.

Редни број теме	Тема	Циљеви/ исходи по темама	Методе и технике рада	Време реализације
1.	Развијање физичких способности	Оптималан развој основних биомоторичких особина детета.	Методи понављаног рада, променљивог рада, интервалног рада и метод такмичења	Током школске године
2.	Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине	Оспособљавање за самостално вежбање и укључивање у спортске и спортско-рекреативне активности.	Аналитички метод, синтетички метод, комплексни метод, вербални метод, демонстративни метод.	
3.	Физичка и здравствена култура	Формирање уверења и знања о вредностима физичке културе, физичког васпитања, спорта и вежбања уопште, примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и после вежбања.		

Тема	Активности наставника	Активности ученика	Оцењивање
<p>Развијање физичких способности</p> <p>Усвајање моторичких знања,умења и навика</p> <p>Теоријско образовање</p>	<p>- употреба и развој професионалног знања и вредности;</p> <p>- комуникација и интеракција са ученицима, родитељима, колегама и локалном заједницом;</p> <p>-планирање,програмирање и управљање наставом и учењем;</p> <p>- посматрање и оцењивање напредовања ученика и планирање и евалуација сопственог континуираног и професионалног усавршавања.</p>	<p>Ученик треба да кроз наставни процес стиче потребна знања,вештине и навике; да слуша, упознаје градиво, упоређује и закључује; поставља питања на часу; да вреднује физичко вежбање и физичко васпитање.</p>	<p>Врши се током целе школске године, а у школским условима оцене се дају тромесечно, на полугодишту и на крају школске године и омогућава и наставнику и ученику да прате индивидуалне потребе, могућности, добре и слабије стране ученика са циљем даљег напредовања</p>

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ЗА ПЕТИ РАЗРЕД					
Годишњи фонд часова 72 часа (два пута недељно)					
НАСТАВНЕ ТЕМА	ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	Број часова за обраду	Број часова за остале типове	Број часова по теми
ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ (Здравствено васпитање)	Упознавање са значајем физичког и здравственог васпитања	Подстицање хармоничног развоја и правилног држања тела. Поседује и примењује знања, навике и животне вештине значајне за очување и унапређивање здравља.	2	2	4
ЕЛЕМЕНТАРНЕ ИГРЕ	Изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања, и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама.	Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем.	2	2	4
АТЛЕТИКА	Развијање здравствене културе, чувања здравља и заштите природе и човекове околине.	Усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања	7	15	22

ГИМНАСТИКА	Формирање морално - вољних квалитета личности, стицање и развијање свести о потреби здравља.	Формирање позитивног става према физичкој активности као основи за бављење физичком активношћу током целог живота.	8	10	18
СПОРТСКА ИГРА: РУКОМЕТ	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Успоставља сарадничке односе и учествује у тимском раду. Поштује постављена правила и поштује спортску културу (фер плеј, култура понашања).	10	10	20
МЕРЕЊЕ МОТОРИЧКИХ СПОСОБНОСТИ (тестирање)	Стимулисати телесни развитак повећањем снаге мишића и даљим развојем способности	Усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације.		4	4
Укупно			29	43	72

ОБАВЕЗНА ФИЗИЧКА АКТИВНОСТ УЧЕНИКА

Годишњи фонд 54 часа (један час недељно + 18 часова кумулативно)

НАСТАВНЕ ТЕМА	ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ	Број часова за обраду	Број часова за остале типове	Број кумулативних часова	Укупно
АТЛЕТИКА	Развијање здравствене културе, чувања здравља.	Усвајање одређеног фонда моторичког знања и умећа	2	3		

АТЛЕТИКА	Развијање здравствен екултуре	Развој издржљивост и	КРОС - такмичење		4	
ГИМНАСТИКА, ПЛЕС И РИТМИКА	Формирање морално - вољних квалитета и правилно држање тела.	Развијање свести за коришћење гимнастике у свакодневном животу и игри.	2	3		
М.ФУДБАЛ	Развијање колективно гдуха и фер плеја.	Развијање моторичких способности и примена у игри.	8	10		
М.ФУДБАЛ	Социјализација кроз игру и осећај припадности.		Такмичење - турнир		5	
РУКОМЕТ	Задовољење потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање креативности и задовољства личног успеха постигнутих савладавањем основама технике игре.	4	4		
РУКОМЕТ	Сарадња у игри, помагање и подршка.		Такмичење - турнир		5	
ЕЛЕМЕНТАР НА ИГРА – ДВЕ ВАТРЕ	Развијање основних вештинаса лоптом (хватање, додавање, бацање)		Такмичење - турнир		4	
УКУПНО				16 + 20	18	54

Литература за наставнике:

- Маринковић, А.: Атлетика за најмлађе
- Радојевић, Ј., Петровић, Ј.: Спортска гимнастика
- Покрајац, Б.: Рукомет
- Томић, Д.: Одбојка
- Томић, Д.: Елементарне Игре
- Николић, А.: Кошарка
- Станојевић, С.: Хигијена
- Алексић, М.: Фудбал

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ

Физичке активности ученика доприносе остваривању постављеног циља и исхода *физичког и здравственог васпитања*. План рада ових активности је саставни део планирања у *физичком и здравственом васпитању*.

МАЛИ ФУДБАЛ

1. Вођење и контрола лопте,
2. Примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала,
3. Шутирање на гол и основе игре у нападу (откривање),
4. Одузимање лопте и основе игре у одбрани (покривање),
5. Вежбе са два и три играча,
6. Игра са применом основних правила за мали фудбал.

- ОРИЈЕНТИРИНГ

- ГИМНАСТИКА

- ПЛЕС И РИТМИКА

ВАНЧАСОВНЕ И ВАНШКОЛСКЕ АКТИВНОСТИ:

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ - СЕКЦИЈЕ

Формирају се према интересовању ученика. Наставник сачињава посебан програм узимајући у обзир материјалне и просторне услове рада, узрасне карактеристике и способности ученика. Уколико је неопходно, секције се могу формирати према полу ученика. Ученик се у сваком тренутку може се укључити у рад секције.

АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ (КРОСЕВИ,ЗИМОВАЊЕ, ЛЕТОВАЊЕ)

Из фонда радних дана, предвиђених заједничким планом, школа организује активности у природи:– пролећни крос (дужину стазе одређује стручно веће);
– зимовање – организује се за време зимског распуста (обука скијања, клизања, краћи излетиса пешачењем или на санкама, и др.);
– летовање – организује се за време летњег распуста у трајању од најмање седам дана (логоровање, камповање итд.).

ШКОЛСКА И ВАНШКОЛСКА ТАКМИЧЕЊА

Школа организује и спроводи обавезна унутаршколска спортска такмичења, као интегрални део процеса физичког васпитања према плану Стручног већа и то у:

- спортској гимнастици (у зимском периоду);
- атлетици (у пролећном периоду),
- најмање једној спортској игри (у току године).

Школа може планирати такмичења из других спортских грана или игара уколико за то постоје услови и интересовање ученика (плес, оријентиринг, бадминтон, између две или четири ватре, полигони итд.).

Ученици могу да учествују и на такмичењима у систему школских спортских такмичења Републике Србије, која су у складу са наставним планом и програмом.

КОРЕКТИВНО ПЕДАГОШКИ РАД И ДОПУНСКА НАСТАВА

Ове активности организују се са ученицима који имају потешкоће у савладавању градива;

- смањене физичке способности;
- лоше држање тела;
- здравствене потешкоће које онемогућавају редовно похађање наставе.

За ученике који имају потешкоће у савладавању градива и ученике са смањеним физичким способностима организује се допунска настава која подразумева савладавање оних обавезних програмских садржаја, које ученици нису успели да савладају на редовној настави, као и развијање њихових физичких способности;

Рад са ученицима који имају лоше држање тела подразумева:

- уочавање постуралних поремећаја код ученика;
- саветовање ученика и родитеља;

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА за ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ за пети разред				
М	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА број часа и назив наставних јединица	ТИП ЧАСА	СТАНДАРДИ
IX	АТЛЕТИКА	1. Упознавање ученика са планом и програмом		1.1.3. 1.1.4.
		2. Комплекс вежби обликовања	обучавање	1.3.1.
		3. Техника трчања	обучавање	1.3.2.
		4. Техника трчања спринта	увежбавање	1.1.2.3.
		5. Ниски старт	обучавање	
		6. Ниски старт и трчање на 30 метара	провера	
		7. Високи старт, истрајно трчање	обучавање	
		8. Истрајно трчање	провера	
X	РУКОМЕТ	9. Основни став, држање лопте	обучавање	1.1.1.
		10. Додавање и хватање лопте у месту	обучавање	1.1.2. 1.3.1. 1.3.3.
	АТЛЕТИКА	11. Скок даљ увинуће	обучавање	1.3.4.
		12. Скок у даљ увинућа	уважбавање	1.1.2.4.
	РУКОМЕТ	13. Вођење лопте у месту	обучавање	
	АТЛЕТИКА	14. Скок у вис-маказице	обучавање	
		15. Скок у вис-опкорачна техника	обучавање	
	РУКОМЕТ	16. Додавање и хватање лопте у месту и кретању	обучавање	
XI		17. Техника трокорака	обучавање	1.1.1.1.
	ИНИЦИЈАЛНО МЕРЕЊЕ	18. Телесна висина и маса, претклон у седу	мерење	1.1.2.3. 1.1.2.4. 1.2.4.
		19. Лежање и сед	мерење	1.2.3.

ОШ“Свети Сава“, Врчин, ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ РАЗРЕД

		20. Чунасто трчање 4*10	мерење	
		21. Шатл ран	мерење	
		22. Издржај у згибу	мерење	
		23. Скок у даљ	мерење	
	РУКОМЕТ	24. Шутирање-скок шут на гол	обучавање	
XII		25. Трокорак и скок шут на гол	увежбавање	1.2.4.
		26. Финтирање-једнострука финта	обучавање	1.1.1.3.
	ГИМНАСТИКА	27. Гло-колут напред	обучавање	
		28. Гло –колут назад	обучавање	1.1.1.
		29. Гло-колут напре и назад из раскорачног става	обучавање	1.3.2. 1.1.1.1.
		30. Гло- став на шакама	обучавање	
		31. Гло-колутови и став на шакама	утврђивање	1.1.1.2.
		32. Понављање пређених елемената	провера	1.3.1.
I		33. Греда-ходања, скокови, окрети	обучавање	
		34. Греда- наскоци и саскоци	обучавање	
		35. Греда-састав	утврђивање	
		36. Греда- састав	провера	
	РУКОМЕТ	37. Распоред играча-напад 6/0	обучавање	
II	РУКОМЕТ	38. Игра 3*3, 4*4, 6*6	обучавање	1.3.1.
		39. Игра правила лгре	обучавање	1.1.2.3.
	ПЛЕС И РИТМИКА	40. Ритмика-ходања, поскоци, окрети	обучавање	1.1.2.4.
		41. Народна коло-моравац	обучавање	2.1.1. 2.1.2.
	ГИМНАСТИКА	42. Греда—окрети, вага	обучавање	
		43. Греда- краћи састав	увежбавање	
		44. Греда-краћи састав	провера	
III		45. Прескоци-згрчка	обучавање	
		46. Прескоци-разноска	обучавање	1.1.2.3.
		47. Прескоци-обе технике	увежбавање	1.1.2.4.
		48. Гло-став на шакама	обучавање	1.1.2.
		49. Гло- став на шакама , колутови	обучавање	2.1.1.
		50. Гло- летећи колут	обучавање	2.1.2.
		51. Гло- летећи колут-састав	увежбавање	1.1.4.
	52. Гло- летећи колут-састав	провера		
	РУКОМЕТ	53. Техника додавања, хватања и вођење лопте	увежбавање	
IV		54. Трокорак и скок шут на гол	увежбавање	1.1.2.3.
		55. Распоред играча у одбрани и нападу	обучавање	1.1.2.4. 1.1.2.
		56. Зонска одбрана 6*0	утврђивање	2.1.1.
		57. Зонска одбрана 6*0 и 5*1	обучавање	2.1.2.
		58. Контра напад	обучавање	1.1.4.
		59. Игра	утврђивање	
		60. Игра	Провера	
	АТЛЕТИКА	61. Техника бацања кугле	Обучавање	
V		62. Техника бацања кугле	увежбавање	
		63. Скок у вис опкорачна техника	Обучавање	

ОШ“Свети Сава“, Врчин, ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ РАЗРЕД

		64.Скок у вис –опкорачна техника	Увежбавање	
	ГИМНАСТИКА	65.гло-састав	Провера	
		66.Греда-састав	Провера	
	ПЛЕС И РИТМИКА	67.Плес- валцер, енглески валцер	обучавање	
		68.Плес-валцер, енглески валцер	Увежбавање	
		69.Полигон свестраности	обучавање	
VI		70.Полигон свестраности	Увежбавање	1.1.2.3.
		71. Провера усвојених елемената	Провера	1.1.2.4.
		72. Провера усвојених технике	Провера	1.1.2. 2.1.1. 2.1.2.1.1.4.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ за ПЕТИ РАЗРЕД

Назив наставне теме	Назив наставне јединице	Обрада	Остало	Укупно
Физичке способности	тестирање	6		6
Моторичке вештине спорт и спортске дисциплине	-атлетика	9	10	19
	-спортска гимнастика	12	10	22
	-Основе тимских спортова и игара	10	12	22
	-плес и ритмика	3	1	4
Физичка и здравствена култура	-физичко вежбање и спорт			
Годишњи фонд часова		72		
За обраду новог градива		18		
За друге типове часова		54		

ТУМАЧЕЊЕ ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА ЗА 5. РАЗРЕД ПО НИВОИМА И ОБЛАСТИМА

ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
<p>СПОРТСКЕ ИГРЕ 1.1.1. игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других 1.1.2. зна функцију спортске игре, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ</p>	<p>СПОРТСКЕ ИГРЕ 2.1.1. игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других 2.1.2. зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга</p>	<p>СПОРТСКЕ ИГРЕ СПОРТСКЕ ИГРЕ 3.1.1. игра спортску игру примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама 3.1.2. зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди</p>

<p>АТЛЕТИКА</p> <p>1.1.3 правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат</p> <p>1.1.4. зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ</p> <p>1.1.5. зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока</p> <p>1.1.6 зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ</p> <p>1.1.7 зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице</p> <p>1.1.8 зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ</p> <p>1.1.9 правилно баца куглу из места и мери дужину хиц</p> <p>1.1.10 зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ</p>	<p>АТЛЕТИКА</p> <p>2.1.3. зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга</p> <p>правилно изводи варијанту технике штафетног трчања</p> <p>2.1.4. зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће</p> <p>2.1.5 зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике</p> <p>2.1.6. правилно баца куглу леђном варијантом технике</p> <p>2.1.7 зна правила за такмичење</p> <p>2.1.8. учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини</p>	
<p>ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ</p> <p>1.1.11. ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу</p> <p>1.1.12 ученик/ученица правилно изводи прескоке</p> <p>1.1.13 ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди</p>	<p>ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ</p> <p>2.1.9 ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежбе на тлу</p> <p>2.1.10. ученик/ученица правилно изводи згрчку</p> <p>2.1.11. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди</p> <p>2.1.16 ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на вратилу</p>	

ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА 1.1.24. правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела 1.1.25 зна утицај и значај вежби обликовања за организам, познаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију, и функцију појединих вежби у комплексу	ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА 2.1.22 Правилно изводи и показује више комплекса вежби обликовања без и са реквизитима 2.1.23 Зна принципе састављања комплекса вежби обликовања без и са реквизитима	
ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ 1.2.1 Зна смисао физичког васпитања	ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ 2.2.1 терминологију 2.2.2 основе тренинга 2.2.3 да дозира оптерећења током вежбања	
1.2.2 Зна утицај физичког вежбања		
1.2.3 Зна основне појмове везане за физичко вежбања		
1.2.4 Зна безбедност током вежбања		
1.2.5. Зна основна правила спортских игара		

Циљ наставе физичког васпитања је задовољење основних биопсихо-социјалних потреба ученика у области физичке културе, формирање правилног схватања и односа према физичкој култури и трајно подстицање ученика да те активности уграде у свакодневни живот и културу живљења.

Задаци наставе физичког васпитања су да се:

Квалитативно и квантитативно пробуди спортско-моторичко образовање, развој физичке способности ученика (снаге, брзине, издржљивости, гипкости), оспособи ученик за самосталан рад и самоконтролу у одржању физичке кондиције, јачању здравља и нези тела, створе услови у којима ученик доживљава радост слободног ангажовања у спортским и рекреативним активностима, прошире знања која доприносе објективном сагледавању вредности физичке културе, развоју хигијенске и друге културне навике за очување и јачање здравља ученика. Решавати задатке физичког васпитања значи образовати ученике кроз процес физичког васпитања, при чему методика физичког васпитања представља кључ за више или мање успешан рад.

СЕКЦИЈА – АТЛЕТИКА

	Редни Број часа	Наставна јединица	Тип часа	СТАНДАРДИ
		СЕКЦИЈА- АТЛЕТИКА		
IX	1	Уводни час, упознавање са планом и програмом, договор о опреми	обучавање	1.3.2
	2	Техника ходања и трчања, истрајно трчање	обучавање	1.3.1
	3	Техника ходања и трчања, истрајно трчање		1.1.3
	4	Техника ниског и високог старта, полазак и први кораци	обучавање	
X	5	Техника ниског и високог старта, полазак и први кораци	увежбавање	1.1.3
	6	Техника ходања и трчања, истрајно трчање	увежбавање	1.1.4
	7	Технике трчања, припрема за крос, тактика	обучавање	1.2.1
	8	Крос, разредно такмичење		
XI	9	Вежбе снаге, развој брзине и окретности, техника трчања на кратке стазе	обучавање	1.1.3
	10	Вежбе снаге, развој брзине и окретности, техника трчања на кратке стазе	обучавање	1.3.4
	11	Вежбе снаге, развој брзине и окретности, техника трчања на кратке стазе	увежбавање	2.1.7
	12	Вежбе снаге, рад на развоју брзине и окретности, скок у даљ	обучавање	2.1.8
XII	13	Вежбе снаге, рад на развоју брзине и окретности, скок у даљ	обучавање	1.1.3
	14	Вежбе снаге, рад на развоју брзине и окретности, скок у даљ	обучавање	1.1.5
	15	Вежбе снаге, рад на развоју брзине и окретности, скок у даљ	увежбавање	1.1.24
	16	Вежбе снаге, рад на развоју брзине и окретности, скок у даљ	увежбавање	2.1.4
	17	Такмичења-полигон	провера	2.1.8
	18	Такмичења-полигон	провера	
I II	19	Вежбе снаге, развој брзине и окретности, техника трчања на кратке стазе	увежбавање	1.1.10
	20	Техника трчања на кратке стазе, техника предаје штафете	обучавање	2.1.3
	21	Техника трчања на кратке стазе, техника предаје штафете	обучавање	2.1.3
	22	Техника трчања на кратке стазе, техника предаје штафете	увежбавање	2.1.7
III	23	Понављање елемената технике, вежбе снаге	увежбавање	2.2.3
	24	Понављање елемената технике, вежбе снаге		2.1.22
	25	Вежбе снаге, бацање кугле	обучавање	1.1.9
	26	Вежбе снаге, бацање кугле	обучавање	

ОШ "Свети Сава", Врчин, ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ РАЗРЕД

	27	Вежбе снаге, рад на развоју брзине и окретности	увежбавање	1.2.4 1.3.4
IV	28	Вежбе снаге, рад на развоју брзине и окретности ,скок у вис	обучавање	1.1.7 1.1.8
	29	Вежбе снаге, рад на развоју брзине и окретности ,скок у вис	обучавање	1.2.5 2.1.8
	30	Вежбе снаге, рад на развоју брзине и окретности ,скок у вис	увежбавање	2.1.7 2.1.5
	31	Вежбе снаге, рад на развоју брзине и окретности	увежбавање	
V	32	Такмичења	увежбавање	2.1.23 2.1.7
	33	Такмичења	увежбавање	
	34	Такмичења	увежбавање	
	35	Провера знања-полигон	провера	1.3.1
VI	36	Провера знања-полигон	провера	1.3.1
Годишњи фонд часова		36		
За обраду новог градива		17		
за друге типове часова		29		

	Редн и Број часа	Наставна област	Наставна јединица	Тип часа	СТАНДАР ДИ
			СЕКЦИЈА- КОШАРКА		
IX	1.	К о ш а р к а	Упознавање ученика са планом и прог. Рада		1.1.1 1.2.1
	2.		Основни став	обучавање	1.2.3
	3.		Основни став	увежбавање	1.2.5
	4.		Техника додавања лопте у месту и кретању	обучавање	
X	5.	К о ш а р к а	Техника додавања лопте у месту и кретању	увежбавање	1.1.1 1.2.1
	6.		Техника додавања лопте у месту и кретању	увежбавање	1.2.3 1.2.5
	7.		Техника вођења лопте у месту и кретању	обучавање	
	8.		Техника вођења лопте у месту и кретању	увежбавање	
XI	9	К о ш а р к а	Техника вођења лопте у месту и кретању	увежбавање	1.1.1 1.2.1
	10.		Техника вођења лопте у месту и кретању	увежбавање	1.2.3 1.2.5
	11.		Технике кошаркашких дриблинга	обучавање	
	12.		Технике кошаркашких дриблинга	увежбавање	
XII	13.	К о ш а р к а	Технике кошаркашких дриблинга	увежбавање	1.1.1 1.2.1
	14.		Технике кошаркашких дриблинга	увежбавање	1.2.3 1.2.5
	15.		Кошаркашки двокорак	обучавање	2.1.1
	16.		Кошаркашки двокорак	увежбавање	
I	17.	К о ш а р к а	Кошаркашки двокорак	увежбавање	1.1.1 1.2.1
	18.		Скок шут	обучавање	1.2.3 1.2.5
II	19.		Скок шут	увежбавање	2.1.1
	20.		Заустављање и пивотирање	обучавање	
III	21.	К о ш а р к а	Заустављање и пивотирање	увежбавање	2.2.1 2.2.2
	22.		Одбрана човек на човека	обучавање	2.2.3
	23.		Зонска одбрана 3:2	обучавање	2.1.1 2.1.2
	24.		Зонска одбрана 2:2:1	обучавање	
III	25.	К о ш а р к а	Контра напад	обучавање	2.2.1 2.2.2
	26.		Контра напад	увежбавање	2.2.3
	27.		Игра 3 на 3	обучавање	2.1.1

ОШ“Свети Сава”,Врчин,ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

					2.1.2
IV	28.		Игра уз примену правила	обучавање	2.2.1
	29.	К о ш а р к а	Игра уз примену правила	увежбавање	2.2.2
	30.		Игра уз примену правила	увежбавање	2.2.3
	31.		Игра уз примену правила	Увежбавање	2.1.1 2.1.2
V	32.		Игра уз примену правила	Увежбавање	
	33.	К о ш а р к а	Игра уз примену правила	увежбавање	2.1.1 2.1.2 1.3.1 1.3.4
	34.		Игра уз примену правила	увежбавање	
	35.		Игра уз примену правила	увежбавање	
	36.		Игра уз примену правила	увежбавање	

СЕКЦИЈА- ОДБОЈКА

	Редни Број часа	Наставна јединица	Тип часа	СТАНДАРДИ
		СЕКЦИЈА - ОДБОЈКА		
IX	1	Уводни час. Упознавање ученика са планом и програмом, договор о раду и опреми за рад на часовима	обучавање	1.2.1 1.2.3 1.3.1 1.1.1
	2	Техника-одбијање лопте прстима	обучавање	
	3	Техника- одбијање лопте прстима	увежбавање	
	4	Техника – одбијање лопте чекићем	обучавање	
X	5	Техника – одбијање лопте чекићем	увежбавање	1.1.1
	6	Техника – варијанте одбијања лопте прстима и чекићем	обучавање	1.1.2 1.2.3 1.2.4
	7	Техника – варијанте одбијања лопте прстима и чекићем	увежбавање	1.3.4
	8	Техника – одбијање лопте чекићем једне руке	обучавање	
XI	9	Техника – одбијање лопте чекићем једне руке	увежбавање	1.1.1
	10	Техника – школски сервис	обучавање	1.1.2
	11	Техника – школски сервис	увежбавање	1.2.3.
	12	Техника–увежбавање научених елемената, правила игре	увежбавање	2.2.1 2.2.2 2.1.23
XII	13	Техника – тенис сервис, смеч, блок	обучавање	1.1.1
	14	Техника – тенис сервис, смеч, блок	увежбавање	1.1.2
	15	Техника – тенис сервис, смеч, блок	увежбавање	2.1.21
	16	Провера знања	провера	2.2.1
I	17	Закључивање полугодишње оцена	провера	2.1.1. 1.1.2
	18	Понављање елемената технике, правила игре	увежбавање	
	19	Понављање елемената технике, правила игре	увежбавање	
II	20	Тактика – систем игре и тактика, правила игре	обучавање	1.1.1
	21	Тактика – систем игре и тактика, правила игре	увежбавање	2.1.1
	22	Понављање елемената технике, правила игре	увежбавање	2.1.2
	23	Понављање елемената технике, правила игре	увежбавање	1.3.4
III	24	Техника – дизање и смечирање	обучавање	2.1.1
	25	Техника – дизање и смечирање	обучавање	2.1.2
	26	Техника , Тактика – игра	обучавање	1.3.3
	27	Техника , Тактика – игра	обучавање	1.3.4
IV	28	Техника , Тактика – игра	увежбавање	2.1.1
	29	Техника , Тактика – игра	увежбавање	2.1.2
	30	Техника , Тактика – игра	увежбавање	3.1.1
	31	Техника , Тактика – игра	увежбавање	

V	32	Техника , Тактика – игра	увежбавање	2.1.1
	33	Техника , Тактика – игра	увежбавање	2.1.2
	34	Техника , Тактика – игра	увежбавање	3.1.1
	35	Провера знања	провера	1.3.2
VI	36	Закључивање оцена	провера	1.3.2

СЕКЦИЈА- РУКОМЕТ

	Редни Број часа	Наставна јединица	Тип часа	СТАНДАРДИ
		СЕКЦИЈА – РУКОМЕТ		
IX	1.	Уводни час , упознавање са планом и програмом , договор о опреми	обучавање	1.2.1 1.2.3
	2.	техника држања, хватања и давања лопте у месту и кретање	обучавање	1.3.1 1.1.1
	3.	техника држања, хватања и давања лопте у месту и кретање	увежбавање	
	4.	техника вођења лопте, хватања и давања лопте у месту и кретање	обучавање	
X	5.	техника вођења лопте, хватања и давања лопте у месту и кретању	увежбавање	1.1.1. 1.1.2
	6.	техника хватања и додавања лопте у паровима и тројкама	обучавање	1.2.3 1.2.4
	7.	техника хватања и додавања лопте у паровима и тројкама	увежбавање	1.34
	8.	техника шутирања на гол, основна правила игре	обучавање	
XI	9.	техника шутирања на гол, основна правила игре	увежбавање	1.1.1 1.1.2
	10.	техника трокорака са шутирањем на гол, правила игре	обучавање	1.2.3 2.2.1
	11.	техника трокорака са шутирањем на гол, правила игре	увежбавање	2.1.22
	12.	техника трокорака, скок шута на гол, правила игре	обучавање	
XII	13.	техника трокорака, скок шута на гол, правила игре	увежбавање	1.1.1 1.12
	14.	понављање елемената технике	увежбавање	2.121
	15.	штафетне игре уз примену елемената рукомета	обучавање	2.2.1
	16.	ПРОВЕРА ЗНАЊА	провера	
I	17.	Закључивање полугодишњих оцена	провера	2.1.1
	18.	понављање елемената технике		1.12
II	19.	елементи и техника одбране основни став, бочна кретања, одбрана 6:0, 5:1	обучавање	1.1.1 2.1.1
	20.	елементи и техника одбране основни став, бочна кретања, одбрана 6:0, 5:1	увежбавање	2.1.2

ОШ“Свети Сава“, Врчин, ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ РАЗРЕД

	21.	варијанте одбране 6:0, 5:1, прелазак у напад, правила игре	обучавање	1.3.4 2.1.1
	22.	Рукомет: варијанте одбране 6:0, 5:1, прелазак у напад, правила игре	увежбавање	2.1.2 3.1.1
III	23.	организација и варијанте напада, правила игре	Обучавање	
	24.	организација и варијанте напада, правила игре	увежбавање	
	25.	организација и варијанте напада, правила игре	обучавање	
	26.	организација и варијанте напада, правила игре	увежбавање	
	27.	организација игре, правила	обучавање	
IV	28.	организација игре, правила	обучавање	2.1.1
	29.	Техника, ИГРА	увежбавање	2.1.2
	30.	Техника, ИГРА	увежбавање	3.1.1
	31.	Техника, ИГРА	увежбавање	1.3.2
V	32.	Техника, ИГРА	увежбавање	1.3.2
	33.	Техника, ИГРА	увежбавање	2.1.2
	34.	Техника, ИГРА	увежбавање	
	35.	Рукомет провера знања	провера	
VI	36.	Закључивање оцена	провера	

Назив предмета:

Изборни наставни предмет
ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

36

Разред:

Пети

ОБЛАСТ Садржај програма	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	<ul style="list-style-type: none"> ● моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе; ● моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Упознавање са садржајем програма и начином рада ● Прелиминарна систематизација 	<p>Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика.</p> <p>Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.</p>
II - РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА 2. Религија и култура старог света	<ul style="list-style-type: none"> ● моћи да именује неке политеистичке религије. ● моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе старог века 	<ul style="list-style-type: none"> ● Религија и култура старог света ● Човекова жеђ за Богом и вечним животом ● Митови и легенде 	<p>На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.</p> <p><u>Врсте наставе</u></p> <p>Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● теоријска настава (35 часова) ● практична настава (1 час)

<p>3. Човек тражи Бога</p>			<p><u>Место реализације наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; <p><u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u></p>
<p>III - ОТКРИВЕЊЕ Е - СВЕТ БИБЛИЈЕ</p> <p>4. Божије Откровење</p> <p>5. Свето Писмо (настанак, подела)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од паганских божанстава; • моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру; • моћи да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време настанка • моћи да разликује Стари и Нови Завет • бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи; 	<ul style="list-style-type: none"> • Божије Откровење • Свето Писмо (настанак, подела) 	<ul style="list-style-type: none"> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. • Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.

<p>IV - СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА</p> <p>6. Стварање света</p> <p>7. Стварање човека</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије ● моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле ● моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан 	<ul style="list-style-type: none"> ● Шестоднев ● Стварање човека „по икони и подобју“ ● Прародитељски грех ● Човек изван рајског врта (Каин и Авељ, Ноје, Вавилонска кула) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. ● У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор
<p>8. Прародитељски грех</p> <p>9. Човек изван рајског врта</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● бити подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи; ● моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу; ● моћи да преприча неку од библијских прича до Аврама; ● моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом ● бити подстакнут на послушност као израз љубави према Богу; 		<p>ученичких активности у наставном процесу.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. <p><u>Евалуација наставе</u></p> <p>Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● процењивањем реакције ученика или

<p>V - СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА</p> <p>10. Аврам и Божији позив</p> <p>11. Исак и његови синови</p> <p>12. Праведни и Јосиф</p> <p>13. Мојсије</p> <p>14. Пасха</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја ● моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом ● моћи да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на излазак из Египта ● моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести ● моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној иконографији. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Аврам и Божији позив ● Исак и његови синови ● Праведни Јосиф ● Мојсије ● Пасха 	<p>прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; <p>Оцењивање</p> <p>Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● усмено испитивање; ● писмено испитивање; ● посматрање понашања ученика; Оквирни број часова по темама Увод – 1
<p>VI - ЗАКОН БОЖИЈИ</p> <p>15. На гори Синају</p> <p>16. Десет Божјих заповест и</p> <p>17. Закон Божији као педагог за Христа</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; ● моћи да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божјих заповести; ● моћи да разуме да је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу; ● бити подстакнут да примени вредности Декалога у свом свакодневном животу. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Добијање Божијих заповести на гори Синају ● Садржај Десет Божјих заповести ● Смисао Декалога као припреме за Христа 	<p>Религија и култура старог света – 3</p> <p>Откривење – Свет Библије – 4</p> <p>Стварање света и човека – 7</p> <p>Старозаветна</p>

<p style="text-align: center;">VII - МЕСИЈАНСК А НАДА</p> <p>18. „Земља меда и млека“</p> <p>19. Цар Давид</p> <p>20. Соломон и јерусалимски храм</p> <p>21. Псалми и Давидови</p> <p>22. Старозаветни пророци</p> <p>23. Месијанска нада</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана ● моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи ● моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства ● знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију ● моћи да наведе неке од старозаветних пророка ● моћи да уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак Месије ● увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига 	<ul style="list-style-type: none"> ● Насељавање Обећанеземље (Исус Навин, Самсон...) ● Цар Давид ● Соломон и јерусалимски храм ● Псалми Давидови ● Старозаветни пророци ● Месијанска нада 	<p>историја</p> <p>спасења – 7</p> <p>Закон</p> <p>Божији – 4</p> <p>Месијанска нада – 8</p> <p>Евалуација – 1+1</p>
--	---	---	--

Оријентациони план наставних јединица 5. разреда**I УВОД**

1. Упознавање садржаја програма и начина рада

II - РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА

2. Религија и култура старог света (обрада)
3. Религија и култура старог света (обрада)
4. Човек тражи Бога(обрада)
5. Систематизација

III - ОТКРИВЕЊЕ - СВЕТ БИБЛИЈЕ

6. Божије Откровење (обрада)
7. Свето Писмо (настанак, подела) (обрада)
8. Свето Писмо (настанак, подела) (обрада)
9. Систематизација

IV - СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА

10. Стварање света (обрада)
11. Стварање човека (обрада)
12. Прародитељски грех (обрада)
13. Човек изван рајског врта (обрада)
14. Човек изван рајског врта (обрада)
15. Систематизација
16. Евалуација

V - СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА

17. Аврам и Божији позив (обрада)
18. Аврам и Божији позив (обрада)
19. Исак и његови синови (обрада)
20. Праведни Јосиф (обрада)
21. Мојсије (обрада)
22. Пасха (обрада)
23. Систематизација

VI - ЗАКОН БОЖИЈИ

24. На гори Синају (обрада)
25. Десет Божјих заповести (обрада)
26. Закон Божији као педагог за Христа(обрада)
27. Систематизација

VII - МЕСИЈАНСКА НАДА

28. „Земља меда и млека“(обрада)
29. Цар Давид (обрада)
30. Соломон и јерусалимски храм (обрада)
31. Псалми Давидови (обрада)
32. Старозаветни пророци (обрада)
33. Месијанска нада (обрада)
34. Систематизација
35. Евалуација
36. Научили смо у петом разреду

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност
2. Историја
3. Географија
4. Грађанско васпитање

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ: наставе и учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности

Годишњи фонд часова: 36

Област/ тема и број часова по теми	Програм рада (садржаји теме/ области)	Исходи- по завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Начин остваривања програма
ЉУДСКА ПРАВА Права детета	Потребе и права Потребе и жеље. Потребе и права. Права и правила у учионици. Правила рада у учионици, доношење групних правила. Права детета у документима о заштити права Посебност права детета и људска права. Конвенција о правима детета. Врсте права. Показатељи остварености и кршења дечијих права . Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу	<ul style="list-style-type: none"> – разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права; – препозна своје потребе, као и потребе других и да их уважава; – штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; – учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; – аргументује потребу посебне заштите права детета; – на примеру препозна уграђеност права деце у основним документима која уређују рад школе; – наводи примере и показатеље остварености и кршења дечијих права; – наводи чиниоце који утичу на остварење дечијих права; 	Све четири области су једнако важне, а наставник их, у непосредном раду са ученицима, интегрише јер између њих постоји природна веза. У програму су наведени садржаји које наставник може да допуњује, проширује и мења према конкретним потребама и плану сопственог рада али увек имајући у виду исходе које треба остварити. Редослед наведених исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање општег циља предмета. Остваривање овако постављених исхода захтева примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада са ученицима.
ДЕМОКРАТСК О ДРУШТВО	Права и функционисање заједнице Моје заједнице. Школа као заједница. Одлучивање у учионици и школи.	<ul style="list-style-type: none"> – поштује права и потребе ученика који су у инклузији у његовом одељењу/школи; – препозна ситуације кршења својих права и права других; – идентификује кршење људских права на примеру неког историјског догађаја; 	

<p>Школа као заједница</p>	<p>Гласање и консензус као демократски начини одлучивања. Одговорности и обавезе у заједници Одговорност деце. Одговорности одраслих (родитеља, наставника). Кршење и заштита права Шта могу и коме да се обратим у ситуацијама насиља.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – поштује правила одељенске заједнице и правила на нивоу школе; – поступа у складу са моралним вредностима грађанског друштва; – искаже свој став о значају правила у функционисању заједнице; – понаша се у складу са правилима и дужностима у школи; – наводи начине демократског одлучивања; – препозна одговорност одраслих у заштити права деце; – објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права; – реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења нечијих права и зна коме да се обрати за помоћ; – препозна и анализира сличности и разлике између ученика у групи; – прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; – проналази примере моралних поступака у књижевним делима које чита, у медијима и у свакодневном животу; – наводи примере из свакодневног живота предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама; – проналази примере нетолеранције и дискриминације у књижевним делима која чита; – у медијима проналази примере предрасуда, 	<p>Наставници су у прилици да бирају: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дебате, дискусије, пројекте, истраживања, промоције, покретање акција као и да сами осмисле неке друге активности. За ученике петог разреда неке од ових метода рада су новина те их треба постепено навикавати на начин рада где су и они активни креатори наставе. У предмету грађанско васпитање продукти ученичких активности имају посебан значај. Они могу бити различите врсте као што су постери, аудио-визуелни записи, презентације, прикази резултата истраживања, представе и друго. Они се могу користити при интеграцији или рекапитулацији обрађених садржаја, процени напредовања ученика, као и самопроцени наставника колико успешно ради. Продукти се могу користити и ван групе, на пример на</p>
<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Сукоби и насиље</p>	<p>Наши идентитети Наше сличности и разлике (раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка или друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет). Стереотипи и предрасуде. Дискриминација. Толеранција. Сукоби и насиље Сукоби и начини решавања сукоба. Предности конструктивног решавања сукоба. Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права; – реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења нечијих права и зна коме да се обрати за помоћ; – препозна и анализира сличности и разлике између ученика у групи; – прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; – проналази примере моралних поступака у књижевним делима које чита, у медијима и у свакодневном животу; – наводи примере из свакодневног живота предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама; – проналази примере нетолеранције и дискриминације у књижевним делима која чита; – у медијима проналази примере предрасуда, 	<p>У предмету грађанско васпитање продукти ученичких активности имају посебан значај. Они могу бити различите врсте као што су постери, аудио-визуелни записи, презентације, прикази резултата истраживања, представе и друго. Они се могу користити при интеграцији или рекапитулацији обрађених садржаја, процени напредовања ученика, као и самопроцени наставника колико успешно ради. Продукти се могу користити и ван групе, на пример на</p>

	Реаговање на насиље. Начини заштите од насиља.	стереотипа, дискриминације, нетолеранције по	изложби у холу школе, у
<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p>	<p>Планирање и извођење акција у школи у корист права детета Учешће ученика у школи. Избор проблема. Тражење решења проблема. Израда плана акције. Анализа могућих ефеката акције. Планирање и извођење акције. Завршна анализа акције и вредновање ефеката. Приказ и анализа групних радова</p>	<p>различитим основама и критички их анализира; – препозна и објасни врсте насиља; – прави разлику између безбедног и небезбедног понашања на друштвеним мрежама; – заштити од дигиталног насиља; – анализира сукоб из различитих углова (препознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу; – аргументује предности конструктивног начина решавања сукоба; – препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе; – идентификује проблеме у својој школи; – прикупља податке о проблему користећи различите изворе и технике; – осмишљава акције, процењује њихову изводљивост и предвиђа могуће ефекте; – активно учествује у тиму, поштујући правила тимског рада (у групној дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на неугрожавајући начин); – учествује у доношењу одлука у тиму/групи поштујући договорене процедуре и правила; – учествује у извођењу акције;</p>	<p>школским новинама, сајту школе, у раду ученичког парламента, у локалној заједници или локалним медијима. Посебну пажњу треба обратити на ученике који се по први пут у петом разреду сусрећу са овим предметом. На основу утврђених потреба ученика, наставник ће планирати реализацију наставе за сваку конкретну групу. Таква ситуација неуједначеног предзнања је прилика за вршњачко учење јер током часа грађанског васпитања ученици уче једни од других и доприносе настави својим искуствима, знањима и способностима.</p>

Кореалција: Српски језик и књиженост, историја, географија, верска настава.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ГРАЂАНСКОГ ВАСПИТАЊА за ПЕТИ РАЗРЕД

Бр. теме	Назив наставне теме	Укупно
1	ЉУДСКА ПРАВА Права детета	13
2	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница	8
3	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Сукоби и насиље	7
4	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	8
Укупно		36

Рд. бр. назив наст. теме	Рд. бр. часа наст. јед.	Назив наставне јединице	Број часова
1		ЉУДСКА ПРАВА Права детета	13
	1.	УВОД Упознавање са основним елементима програма	1
	2.	Потребе и права	1
	3.	Потребе и жеље.	1
	4.	Потребе и права	1
	5.	Права и правила у учионици.	1
	6.	Правила рада у учионици, доношење групних правила.	1
	7.	Формирање и изграђивање разредног тима.	1
	8.	Права детета у документима о заштити права.	1
	9.	Посебност права детета и људска права.	1
	10.	Конвенција о правима детета.	1
	11.	Врсте права.	1
	12.	Показатељи остварености и кршења дечијих права.	1
13.	Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу.	1	
2		ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница	8
	14.	Права и функционисање заједнице.	1
	15.	Моје заједнице. Школа као заједница.	1
	16.	Одлучивање у учионици и школи.	1
	17.	Гласање и консензус као демократски начини одлучивања.	1
	18.	Одговорности и обавезе у заједници.	1
	19.	Одговорност деце. Одговорности одраслих (родитеља, наставника).	1
	20.	Кршење и заштита права	1
21.	Шта могу и коме да се обратим у ситуацијама насиља.	1	
3		ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Сукоби и насиље	7
	22.	Наше сличности и разлике (раса, пол, национална припадност)	1
	23.	Стереотипи и предрасуде.	1

	24.	Дискриминација и толеранција.	1
	25.	Сукоби и начини решавања сукоба.	1
	26.	Предности конструктивног решавања сукоба.	1
	27.	Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално.	1
	28.	Реаговање на насиље и начини заштите од насиља.	1
4	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ		8
	29.	Планирање и извођење акција у школи у корист права детета	1
	30.	Учешће ученика у школи.	1
	31.	Избор проблема.	1
	32.	Тражење решења проблема.	1
	33.	Израда плана акције.	1
	34.	Анализа могућих ефеката акције и планирање и извођење акције.	1
	35.	Завршна анализа акције и вредновање ефеката.	1
	36.	Приказ и анализа групних радова	1

Назив предмета: Немачки језик

Циљ: Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Разред: пети

Годишњи фонд: 72 часа

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	МЕЂУПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају да:		
1. Guter Start Уводна тема Поздрављање, изражавање количине и бројева	- поздраве и отпоздраве примењујући најједноставнија језичка средства; - разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују на њих - броје од 1 до 12 - препознају и именују предмете	Користе једноставна језичка средства да некога поздаве, поставе питања са упитном речи wie / was , користе присвојне чланове meine/ deine , дају одговоре на питања помоћу Ja. / Nein. , неодређени члан ein/eine/ein , упознају се са сличностима и разликама у културама- Infobox Landeskunde .	1.1.1., 1.1.2., 1.1.5., 1.1.6., 1.1.8., 1.1.10., 1.1.13., 1.1.20., 1.1.22., 1.1.23., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.4., 1.3.2.	Вештина комуникације Одговорно учешће у демократском друштву Вештина сарадње Решавање проблема Компетенција за учење Естичка компетенција
2 . Mein Freund, du und ich Поздрављање и представљање себе и	- представе себе и друге, - постави питање за године старости - разумеју кратка и једноставна упутства и	Користе презент глагола sein и heißen , упитну реч wer , користе личне заменице у једнини (ich, du, er, sie, es), присвојне	1.1.1., 1.1.2., 1.1.4., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.14., 1.1.17., 1.1.19., 1.1.23., 1.1.24., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.4., 2.1.1, 2.1.2,	Вештина комуникације Одговорно учешће у демократском друштву Вештина сарадње Решавање проблема

<p>тражење / давање основних информација о себи и другима.</p>	<p>налоге и реагују на њих - разумеју и дају једноставне исказе у вези са осећањима - разумеју, траже и дају основне информације о себи и другима - броје од 13 до 20</p>	<p>чланове <i>mein(e)/ dein(e)</i>, упознају се са сличностима и разликама у културама- Infobox Landeskunde.</p>	<p>3.1.20</p>	<p>Компетенција за учење Естетичка компетенција</p>
<p>3. Meine Stadt Давање и тражење информација у вези са местом становања и државом порекла</p>	<p>- наведе своју адресу становања, - представе град и државу из које долазе, - представе државе и главне градове тих држава.</p>	<p>Изразе исказ кроз презент глагола <i>sein, kommen, liegen</i> и <i>wohnen</i> , упитну реч <i>wo</i>, предлоге <i>in</i> и <i>bei</i> одређени члан <i>der/ die/ das/ die</i>, сличности и разлике у културама- Infobox Landeskunde.</p>	<p>1.1.2., 1.1.5., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.15., 1.1.19., 1.1.23., 1.1.24., 1.2.1, 1.2.2.,1.2.4., 1.3.2., 2.1.1, 2.1.2.,3,1.13., 3.1.20</p>	<p>Вештина комуникације Одговорно учешће у демократском друштву Вештина сарадње Решавање проблема Компетенција за учење Естетичка компетенција</p>
<p>4. Meine Familie Представљање сопствене породице и кућних љубимаца, изражавање припадања и поседовања</p>	<p>- наброје чланове породице, представе сопствену породицу - препознају и представе кућне љубимце - читају краће једноставне текстове (глобално и селективно читање) - разумеју и дају једноставне исказе у вези са осећањима - опишу жива бића једноставним језичким средствима - траже и дају једноставне исказе којима се изражава</p>	<p>Предлог <i>von</i>, презент глагола <i>haben</i>, да изразе припадност кроз саксонски генитив, одређени члан у номинативу, множину именица- кућни љубимци, неодређени члан у номинативу и акузативу, присвојни члан <i>mein(e)/ dein(e)</i>, негација <i>kein</i>, сличности и разлике у културама- Infobox Landeskunde.</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.4., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.14., 1.1.17., 1.1.19., 1.1.23., 1.1.24., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4., 2.1.1, 2.1.2, 2.1.19., 3.1.13., 3.1.20.</p>	<p>Вештина комуникације Одговорно учешће у демократском друштву Вештина сарадње Решавање проблема Компетенција за учење Естетичка компетенција</p>

	<p>поседовање</p> <ul style="list-style-type: none"> - броје до 100 - питају за цену. 			
<p>5. Schule und Schulsachen</p> <p>Представљање своје школе, именовање школског прибора, изражавање молби и захтева, постављање питања и давање информација у вези са школом</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују школски прибор, - воде кратке дијалоге изражавајући молбу и захтеве, - разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују на њих - представе своју школу, - учтиво поставе питања. 	<p>Користе личну заменицу (3. лице) , неодређени члан, негацију, множину именица, презент глагола brauchen, заменицу у акузативу, императив (рецептивно), израз es gibt , сложенице, упознају се са сличностима и разликама у културама- Infobox Landeskunde.</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.6., 1.1.8., 1.1.10., 1.1.12., 1.1.13., 1.1.15., 1.1.18., 1.1.23., 1.1.24., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4., 1.3.1, 2.1.1, 2.1.2., 3.1.13</p>	<p>Вештина комуникације, Одговорно учешће у демократском друштву, Вештина сарадње, Решавање проблема, Компетенција за учење</p>
<p>6. Meine Hobbys</p> <p>Именовање слободних активности и годишњих доба, изражавање допадања и недопадања</p>	<ul style="list-style-type: none"> -разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање интересовања; - размењују и формулишу једноставне исказе којима се изражавају интересовања, - разумеју једноставне исказе који се односе на слободно време, представљање годишњих доба анкете резултата, - умеју да исказу вештине и способности. 	<p>Презент глагола, модалне глаголе können и mögen, неодређену заменицу man, сличности и разлике у културама- Infobox Landeskunde.</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.8., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.13., 1.1.14., 1.1.15.,1.1.18., 1.1.22., 1.1.23., 1.1.24., 1.3.1. , 2.1.1, 2.1.2, 2.1.19., 2.1.27., 2.2.1., 2.2.2., 3.1.1, 3.1.13.</p>	<p>Предузимљивост и оријентација ка предузетништву, Вештина комуникације, Одговорно учешће у демократском друштву, Вештина сарадње, Решавање проблема, Дигитална компетенција, Одговоран однос према здрављу Компетенција за учење</p>
<p>7. Was isst du gern?</p> <p>Тражење и давање</p>	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање допадања / 	<p>Презент глагола essen и nehmen, деклинацију члана (номинатив и</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.3.,1.1.4., 1.1.5., 1.1.6., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.15.,</p>	<p>Вештина комуникације, Одговорно учешће у демократском друштву,</p>

<p>информација у вези са исхраном и дневним оброцима, именовање хране, изражавање жеља, допадања и недопадања</p>	<p>недопадања; размењују и формулишу једноставне исказе који се односе на изражавање допадања / недопадања; - на једноставан начин наруче јело и / или пиће у ресторану - уочавају сличности и разлике у начину исхране у земљама циљне културе и код нас.</p>	<p>акузатив), модалне глаголе <i>mögen- möchte müssen, dürfen</i> и <i>sollen</i> , негацију <i>kein</i>, сложенице, сличности и разлике у културама- <i>Infobox Landeskunde</i>.</p>	<p>1.1.16., 1.1.18., 1.1.19., 1.1.21., 1.2.1.,1.2.2., 1.2.4., 1.3.1., 2.1.1, 2.1.2, 2.1.25., 2.2.1., 2.2.2., 2.1.18., 3.1.1., 3.1.13., 3.1.20.</p>	<p>Вештина сарадње, Решавање проблема, Одговоран однос према здрављу Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Компетенција за учење Естетичка компетенција Одговорно учење у демократском друштву Вештина сарадње Вештина комуникације</p>
<p>8. Die erste Klassenarbeit Први писмени задатак</p>	<p>-процене постигнућа везана за претходне теме, -користе једноставна језичка средства</p>	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама, задатке слушања, читања и писања</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.4., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.14., 1.1.17., 1.1.18., 1.1.19.,2.1.27., 3.1.20.</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Решавање проблема</p>
<p>9. Hurra, die Schule! Именовање наставних предмета, дана у недељи, допадања и недопадања, постављање питања о времену, изражавање питања и одговора у вези</p>	<p>- упореде и опишу предмете користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање мишљења/интересовања/д</p>	<p>Упитну реч <i>wann</i>, предлоге <i>am</i> и <i>um</i>, презент глагола <i>finden</i>, претерит глагола <i>sein</i> и <i>haben</i>, спознају сличности и разлике у културама- <i>Infobox Landeskunde</i>.</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.6., 1.1.8., 1.1.10., 1.1.12., 1.1.13., 1.1.15., 1.1.18., 1.1.23., 1.1.24., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4., 1.3.1, 2.1.1, 2.1.2, 2.1.9. , 2.1.11., 3.1.13., 3.1.20., 2.2.1., 2.2.2.</p>	<p>Вештина комуникације Одговорно учење у демократском друштву Вештина сарадње Решавање проблема Компетенција за учење Естетичка компетенција Рад са подацима и</p>

<p>са догађајима из прошлости</p>	<p>опадања/ недопадања; размењују и формулишу једноставне исказе којима се изражавају мишљења/интересовања/ допадања/недопадања - разумеју једноставне текстове којима се описују сталне/уобичајене и тренутне радње; размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; опишу сталне/уобичајене и тренутне активности у неколико везаних исказа;</p>			<p>информацијама</p>
<p>10. Fertigkeiten-training Увежбавање све четири језичке активности (читање, слушање, писање и говор)</p>	<p>- разумеју текст на основу слушања или читања -умеју да користе једноставна лексичка и граматичка средства и одговоре усмено или писмено на постављени задатак.</p>	<p>Лексичке и граматичке јединице које се односе на теме обрађиване током целе шк.године (презент, бројеви, одређени/ неодређени и нулти члан...)</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.4., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.14., 1.1.17., 1.1.18., 1.1.19., 1.2.1.,1.2.2., 1.2.3.,1.2.4., 1.3.1., 2.2.1., 2.2.2., 2.1.17., 2.1.18., 2.1.27.,3.1.13., 3.1.20.</p>	<p>Вештина комуникације Одговорно учешће у демократском друштву Вештина сарадње Решавање проблема Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама</p>

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА		
Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, анализира, даје упутства,...	Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.), повезивање, уочавање, анализирање, закључивање,.....	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.
ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
Демонстративна, аудитивна, аудио-визуелна метода рада на тексту, илустративна, метода писаних радова, дискусија/пленум, игровне активности, хеуристичка метода, проблемска, израда пројеката, учење по станицама.	Ииндивидуални облик наставе, партнерски облик рада (рад у пару), групна настава, фронтална настава, тимски облик рада.	Визуелна, аудитивна, аудиовизуелна, (цртежи, слике, дијаграми, графикони, фотографије, флеш-картице, накрете, апарати, инструменти, географске карте, филмови, це-де, дигитални додатак уџбенику,...), текстуална (уџбеници, радне свеске, прирућници, речници, енциклопедије,...)
<p>Препоручени начини прилагођавања програма ученицима којима је неопходна додатна подршка, као и ученицима са изузетним способностима: За ученике са изузетним способностима примењују се проширени садржаји, а за ученике са потешкоћама у учењу су прилагођени садржаји и исходи.</p>		

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно

Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника.

Посматрање, самоевалуација, педагошка евиденција,...

Сумативно

Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду.

Тестови, писмене вежбе, усмена провера,...

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма**Планирање наставе и учења**

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да рационализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.

При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упуту ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;

- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
 - битно је значење језичке поруке;
 - знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
 - са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
 - наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
 - сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.
- Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:
- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
 - поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
 - наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
 - ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
 - учбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
 - учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
 - рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
 - за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту.

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

- уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);
- препознавање везе између група слова и гласова;
- одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;
- извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

- повезивање гласова и групе слова;
- замењивање речи цртежом или сликом;
- проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза“, осмосмерке, укрштене речи, и слично);
- повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;
- попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
- писање честитки и разгледница;
- писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоноване у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда једног писменог задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и
- социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.). Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:
- од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,

- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори,
- од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
- од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни.

Посебно су релевантне следеће:

- присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);
- дужина усменог текста;
- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
- познавање теме;
- могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;
- читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прог्रेसија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);
- текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);
- лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);
- степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији монолошког излагања, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији интеракције, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

- јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);
- излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)
- Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:
- читањем писаног текста пред публиком;
- спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.
- реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

- размену информација,
- спонтану конверзацију,
- неформалну или формалну дискусију, дебату,
- интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења. Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневной комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља интеркултурна компетенција, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

Упутство за тумачење граматичких садржаја

Настава граматике, с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора. Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Праћење и вредновање наставе и учења

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик.

ТЕМАТСКЕ ОБЛАСТИ У НАСТАВИ СТРАНИХ ЈЕЗИКА ЗА ОСНОВНУ ШКОЛУ

Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва четири разреда другог циклуса основне школе.

Аутори уџбеника и наставници обрађују их у складу са интересовањима ученика и актуелним збивањима у свету.

- 1) Лични идентитет
- 2) Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)
- 3) Географске особености
- 4) Становање – форме, навике
- 5) Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест
- 6) Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност)
- 7) Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање
- 8) Професионални живот (изабрана – будућа струка), планови везани за будуће занимање
- 9) Млади – деца и омладина
- 10) Животни циклуси
- 11) Здравље, хигијена, превентива болести, лечење
- 12) Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи
- 13) Транспорт и превозна средства
- 14) Клима и временске прилике
- 15) Наука и истраживања
- 16) Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика)
- 17) Духовни живот; норме и вредности (етички и верски принципи); ставови, стереотипи, предрасуде, толеранција и емпатија; брига о другоме
- 18) Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)
- 19) Слободно време – забава, разонода, хобији
- 20) Исхрана и гастрономске навике
- 21) Путовања
- 22) Мода и облачење
- 23) Спорт
- 24) Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења
- 25) Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже
- 26) Живот у иностранству, контакти са странцима, ксенофобија

Литература: - Уџбеник "Magnet 1 Neu", Издавачка кућа Клетт д.о.о., Аутори: Ђорђо Мота и Весна Николовски, Београд .
 - Радна свеска "Magnet 1 Neu", Издавачка кућа Клетт д.о.о., Аутори: Ђорђо Мота и Весна Николовски, Београд .

Наставна тема	Наставна јединица у оквиру теме и редни број часа	Број часова			
		О	У	С	Укупно
I Guter Start	1. Hallo!	x			3 + 4 = 7
	2. Hallo!		x		
	3. Eins, zwei, drei ...	x			
	4. Eins, zwei, drei ...		x		
	5. Was ist das?	x			
	6. Was ist das?		x		
	7. Projekt		x		
II Mein Freund, du und ich	8. Wer bist du?	x			3+5+1 = 9
	9. Wer bist du?		x		
	10. Von 13 bis 20	x			
	11. Von 13 bis 20		x		
	12. Alphabet	x			
	13. Alphabet		x		
	14. Projekt		x		
	15. Zwischenstation			x	
16. Wir üben und wiederholen		x			
III Meine Stadt	17. Meine Stadt	x			3+6=9
	18. Meine Stadt		x		
	19. Wie ist deine Adresse?	x			
	20. Wie ist deine Adresse?		x		
	21. Woher kommst du?	x			
	22. Woher kommst du?		x		
	23. Wir üben		x		

	24. Projekt		x		3+6+1=10
	25. Wir üben und wiederholen		x		
IV Meine Familie	26. Meine Familie	x			
	27. Meine Familie		x		
	28. Ich habe ein Haustier	x			
	29. Ich habe ein Haustier		x		
	30. Zwanzig und mehr	x			
	31. Zwanzig und mehr		x		
	32. Projekt		x		
	33. Zwischenstation			x	
	34. Wir üben		x		
	35. Wir üben und wiederholen		x		
V Schule und Schulsachen	36. In der Schultasche	x			3+5=8
	37. In der Schultasche		x		
	38. Das brauche ich in der Schule	x			
	39. Das brauche ich in der Schule		x		
	40. Meine Schule = mein Haus	x			
	41. Meine Schule = mein Haus		x		
	42. Projekt		x		
	43. Wir üben und wiederholen		x		
VI Meine Hobbys	44. Freizeitaktivitäten	x			3+4+1=8
	45. Freizeitaktivitäten		x		
	46. Was machst du in deiner Freizeit?	x			
	47. Was machst du in deiner Freizeit?		x		
	48. Kannst du schwimmen?	x			
	49. Kannst du schwimmen?		x		
	50. Projekt		x		
	51. Zwischenstation			x	
VII Was isst du gern?	52. Was isst du gern?	x			1+3+3=6
	53. Was isst du gern?		x		
	54. Im Restaurant		x		

	55. Was möchten Sie bestellen?		x		
VIII Hurra, die Schule!	56. Die Vorbereitung auf die erste Klassenarbeit			x	2+8+4=14
	57. Die erste Klassenarbeit			x	
	58. Die Verbesserung der ersten Klassenarbeit			x	
	59. Ein normaler Schultag				
	60. Meine Traumschule	x			
	61. Meine Traumschule		x		
	62. Projekt		x		
	63. Früher und jetzt	x			
	64. Früher und jetzt		x		
	65. Wir üben		x		
	66. Zwischenstation			x	
	67. Wir üben und wiederholen		x		
	68. Das kann ich			x	
	69. Wir üben und wiederholen		x		
70. Wir wiederholen		x			
71. Notenbesprechung			x		
72. Abschlussstunde			x		
Укупан број часова:		21	41	10	72

Допунска настава

Циљеви и задаци:

Оно градиво које ученици нису усвојили или су недовољно усвојили на редовним часовима наставе страног језика треба допунском наставом да надокнаде и стекну базичну језичку писменост и напредују ка реализацији одговарајућих стандарда, да се оспособе да решавају проблеме и задатке, као и да овладају комуникативним вештинама.

Додатна настава

Циљеви и задаци:

Оспособљавање ученика да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују о томе са другима као и да ојачају комуникативне вештине. Основни задатак је усвајање нових знања на једном вишем нивоу у односу на часове редовне наставе страног језика. Надарени ученици се спремају за такмичења у знању страног језика.

Секција

Циљеви и задаци:

Оспособљавање ученика да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују о томе са другима као и да боље овладају комуникативним вештинама. Основни задатак је усвајање нових знања на једном вишем нивоу у односу на часове редовне наставе страног језика. Игровна метода је нарочито заступљена на овим часовима. Надарени ученици се спремају за такмичења у знању страног језика. Школски план и програм рада допунске **Наставе**

V разред

р.б.	Садржај рада
1.	Hallo!
2.	Sprechen
3.	Was ist das?
4.	Wer bist du?
5.	Zahlen/Bingospiel
6.	Sprechen
7.	Präsens von sein
8.	Schreiben
9.	Meine Stadt
10.	<i>Wie ist deine Adresse?</i>
11.	Woher kommst du?
12.	Meine Familie
13.	Präsens von haben
14.	Schreiben
15.	Ein / eine /ein
16.	Haustiere
17.	Mein Haustier
18.	Hören
19.	In der Schultasche
20.	Farben
21.	Sprechen
22.	Lesen
23.	Freizeitaktivitäten
24.	Modalverben
25.	Was machst du gern/nicht gern?
26.	Präsens
27.	Was isst du gern ?
28.	Ein normaler Schultag
29.	Präsens
30.	Präsens
31.	Präsens
32.	Negation – nicht/kein
33.	Hören
34.	Sprechen
35.	Lesen
36.	Schreiben

Школски план и програм рада додатне наставе

V разред

р.б.	Садржај рада
1.	Landeskunde
2.	Bingo Spiel
3.	Mamory Spiel
4.	Ratespiel
5.	Sprechen
6.	Präsens
7.	Lesen
8.	Fragewörter
9.	Zahlen
10.	Meine Stadt
11.	Lesen
12.	Hören
13.	Lückentest
14.	Meine Familie
15.	Sprechen
16.	Lesen
17.	Schreiben
18.	Mein Haustier
19.	Mein Hobby
20.	Hören
21.	Sprechen
22.	Lesen
23.	Schreiben
24.	Präsens
25.	Freizeit
26.	Lückentest
27.	Lieblingsessen
28.	Projekt
29.	Traumschule
30.	Hören
31.	Sprechen
32.	Schreiben
33.	Sich vorstellen
34.	Wer wird Millionär?
35.	Präteritum
36.	Ferien

**Школски план и програм рада секције ”’Willkommen’”
V разред**

р.б.	Садржај рада
1.	Landeskunde
2.	Bingospiel
3.	Memory Spiel
4.	Assoziation
5.	Sprechen (Kettenspiel)
6.	Präsens
7.	Präsens (Brettspiel)
8.	Fragewörter
9.	Zahlen (Bingo - Spiel)
10.	Meine Stadt
11.	Lesen
12.	Hören
13.	Sprechen
14.	Meine Familie
15.	Hören
16.	Sprechen
17.	Schreiben
18.	Ich habe ein Haustier
19.	Meine Freunde
20.	Lesen
21.	Sprechen
22.	Schreiben
23.	Hören
24.	Präsens
25.	Freizeit
26.	Modalverben-Puzzle
27.	Im Restaurant
28.	Hören
29.	Sprechen
30.	Lückentest
31.	Traumschule
32.	Schreiben
33.	Sich vorstellen
34.	Beschreibe das Bild
35.	Präteritum
36.	Ferien

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ "ЧУВАРИ ПРИРОДЕ"

(1 час недељно, 36 часова годишње)

Пети разред

Циљ и задаци: Циљ учења слободне наставне активности је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја. Циљ наставе изборног предмета чувари природе јесте развијање пожељног понашања у складу са принципима одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину, природу и биодиверзитет.

Задаци наставе предмета чувари природе су да ученици:

- примењују образовање за заштиту и одрживост животне средине,
- развијају вредности, ставове, вештине и понашање у складу са одрживим развојем,
- знају да на основу стечених знања препознају и изаберу квалитетан и здрав стил живота,
- примењују рационално коришћење природних ресурса,
- препознају изворе загађивања и уочавају последице,
- развијају способност за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема,
- поседују иницијативу за активно учествовање и одговорност,
- поседују потребу за личним ангажовањем у заштити и одрживости животне средине, природе и биодиверзитета.

ТАБЕЛА НАСТАВНИХ ОБЛАСТИ, МЕЂУПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА И ИСХОДА

НАСТАВНА ОБЛАСТ	Међупредметне компетенције	Исходи
1. Упознај живи свет своје околине	компетенција за целоживотно учење комуникација рад са подацима и информацијама дигитална компетенција сарадња одговоран однос према околини	- препознаје проблем, планира стратегију решавања и решава проблем примењујући знања и вештине стечене у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства; - прикаже и образложи резултате истраживања са аспекта очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; - користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; - вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитета; - активно учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитета; - повеже значај очувања животне средине и биодиверзитета са бригом о сопственом и колективном здрављу;
2. Значај живог света за човека	- Компетенција за целоживотно учење - Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу - Комуникација - Сарадња - Одговоран однос према околини - Одговорно учешће у демократском друштву	- вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитета; - активно учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитета; - повеже значај очувања животне средине и биодиверзитета са бригом о сопственом и колективном здрављу;

3. Помозимо да преживе	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу -Комуникација - Сарадња -Одговоран однос према околини - Одговорно учешће у демократском друштву 	<ul style="list-style-type: none"> - одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; - аргументује своје ставове према еко-култури и култури свакодневног живљења; - сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању задатог циља; - критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи; - критички се односи према употреби и злоупотреби природе.
4. Ја чувам природу	<ul style="list-style-type: none"> Компетенција за целоживотно учење - Дигитална компетенција - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву - Одговоран однос према здрављу -Комуникација - Сарадња -Одговоран однос према околини - Одговорно учешће у демократском друштву ешавање проблема 	

Уџбеници и литература

Уџбеника нема.

Користиће се интернет (линкови и презентације на задате теме).

Корелација

Са претходно стеченим знањима из предмета Свет око нас (1. и 2. разред) и Познавање природе и друштва (3. и 4. разред);

Биологија – екологија, биљне и животињске врсте, биодиверзитет

Географија – Утицај човека на рељеф, климу, воде, биљни и животињски свет; одрживи развој

Математика – читање и тумачење графикана и статистичких података

Информатика и рачунарство – презентације у Powerpoint-у, „скидање“ апликација, тражење информација

Ликовна култура – илустровање

Наставна тема	Наставна јединица и редни број часа	Број часова					Укупно
		О	У	Ак	Пр	В	
УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ	1. Увод у програмске садржаје	+					5+2=7
	2. Биодиверзитет и његов значај	+					
	3. Биодиврзитет - генски, специјски и екосистемски	+					

	4. Истраживање биодиверзитета	+					
	непосредне околине						
	5. Биодиверзитет и његов значај		+				
	6. Мапирање врста	+					
	7. Мапирање врста		+				
ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА	8. Лековите биљке	+					6+5=11
	9. Препознавање лековитог биља мога краја					+	
	10. Самоникло и јестиво биље	+					
	11. Зачинске биљке	+					
	12. Сађење зачинског биља				+		
	13. Аутохтоне и алохтоне биљне врсте	+					
	14. Значај аутохтоних биљних врста		+				
	15. Биљни покривач Земље - улога и значај	+					
	16. Како биљке стварају кисеоник		+				
	17. Утицај климатских промена на живи свет	+					
ПОМОЗИМ О ДА ПРЕЖИВЕ	18. Утицај климатских промена на живи свет		+				4+2=6
	19. Фактори угрожавања живих бића	+					
	20. Методе заштите угрожених врста - црвене књиге флоре и фауне	+					
	21. Угроженост врста		+				
	22. Опрашивачи - улога и значај	+					
	23. Утицај пестицида на живи свет	+					
ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ	24. Опрашивачи и пестициди		+				6+6=12
	25. Природни ресурси	+					
	26. Обновљиви и необновљиви природни ресурси	+					
	27. Природни ресурси		+				
	28. Рационална употреба енергије	+					
	29. Вода - улога и значај за живи свет	+					

	30. Рационална употреба воде	+					
	31. Рационална употреба природних ресурса		+				
	32. Понашање у природи - израда бонтона понашања у природи				+		
	33. Заштићене природне вредности	+					
	34. Посета неком заштићеном добру			+			
	35. Понашање у природи и заштићене природне вредности		+				
	36. Позитиван и негативан утицај човека на животну средину		+				

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ**Циљ и задаци**

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
 - омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
 - развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци

- коришћење различитих техника и средстава за креативно изражавање
- развијање способности ученика за визуелно памћење
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло- тамно, облик- боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовне уметности;
- развијају љубав према ликовном наслеђу;
- пратити интересовања за посећивањем музеја, изложби и јачање потреба ученика за чување културних добара
- развијају способност за креативно и апстрактно мишљење;
- развија моторичке способности ученика и навике за лепо писање;
- развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду;

САДРЖАЈ НАСТАВНОГ ПРОГРАМА		ПР. ВЕЖБА	ЕСТ.АНАЛИЗА И ПРОЦЕЊИВАЊЕ	УКУПНО
1.	ЦРТАЊЕ	11	1	12
2.	СЛИКАЊЕ	12	0	12
3.	ВАЈАЊЕ	11	1	12
УКУПНО:				36

Трајање	Садржај	Начин остваривања	Активности наставника	Активности ученика	Циљеви и задаци садржаја	
10+2	<p>Цртање:</p> <ul style="list-style-type: none"> -врсте и својства линија (2) -линија као средство за стварање различитих квалитета површина (2) -естетско процењивање (1) -однос величина(2) -лепо писање са калиграфијом (2) -компоновање више римичких целина у простору (2) -естетско процењивање (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњавање, дискусија, дијалог, демонстрација - показивање основних цртачких техника - објашњавање и упознавање са основним ликовним елементима - индивидуални рад и рад у групама - коректуре и естетске анализе (заједно са ученицима) - рад по природи (моделу) - посете културним институцијама (музеји, галерије) 	<ul style="list-style-type: none"> - представљање садржаја рада - разговори са ученицима (питања, дијалози, дискусије) - вежбање основних цртачких техника - усмеравање на самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделом задатака - естетска анализа, самовредновање и оцењивање од самих ученика - ест. анализа и самовредновање - припрема сценографије за школске манифестације - израда паноа, плаката 	<ul style="list-style-type: none"> - усвајање и систематизација изложеног градива као и његова практична примена - разговори са наставником (питања, дијалози, дискусије) - вежбање различитих врста линија и површина и цртачких техника - покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло- тамно, облик- боја, простор, композиција - вежбање основних сликарских техника - сакупљање репродукција, формирање збирки - посматрају и естетски доживљавају дела 	<ul style="list-style-type: none"> - стварање различитих вредности линија и површина - опажање ритма линија, боја, облика - развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја; стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства - развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање; - развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење; развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу - подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем 	
10+1+1	<p>Сликање:</p> <ul style="list-style-type: none"> - својства сликарских материјала и подлога (2) - ритмичко компоновање боја и облика (2) - коришћење разних материјала за компоновање (2) - визуелно споразумевање (2) - временски и просторни низови (цртани филам,стрип) (2+1) - сликање, естетско процењивање (1) <p>Вајање</p> <ul style="list-style-type: none"> - вајање, врсте вајарског материјала (4) 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњавање, разговор - демонстрирање осн.сликарских техника - показивање репродукција познатих сликара (чисте и замућене боје) - креирање вежби и њихова примена - коректуре и ест. анализе - рад по природи и рад из маште - посета позоришту - кроз разговор и објашњавање упознавање ученика са основним вајарским материјалима и техникама - репродукције 2д и 3д уметничких дела и уочавање разлика 	<ul style="list-style-type: none"> - самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу у моделовању, рад у 			

<p>10+1+ 1</p>	<p>-везивање тродимензионалних облика у простору (2) -слободно компоновање (2) -обликовање употребних предмета (ситна пластика, накит) (2+1) -вајање, естетска анализа (1)</p>	<p>- демонстрација рада у појединим материјалима -глина, глинамол... - индивидуални, рад у пару и групи са ученицима - рад по природи - коректура и естетска анализа</p>	<p>групи, рад у пару - примена конвексних и конкавних форми - дијалози, дискусије, естетска анализа и самовредновање</p>	<p>ликовне уметности; развијају љубав према ликовном наслеђу -практична примена усвојеног градива кроз израду плитког рељефа и слободне скулптуре - развијају способност за креативно и апстрактно мишљење; -развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду</p>	<p>музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде -опажање боја -асоцијације у низу покретнесликe:боје,мрље,црт ежи,облици -стварање различитих вредности форме (конвексно,конкавно,отворено,затворено) - чврсти материјали, меки - упознавање са ситном пластиком</p>
---------------------------	--	--	--	--	--

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ХОР И ОРКЕСТАР – Слободна наставна активност

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА: Општи циљ наставе изборног предмета хор и оркестар је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа. Остали циљеви и задаци су: да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); да развија критичко мишљење

бр. те ме	Област-темаСадржаји; Препоручени број часова	Очекиваниисходи (по завршетку разреда ученик ће бити у стању да)	Стандарди :	Међупредметне компетенције	Међупредметна повезаност	Начин и поступци остваривања програма(облици рада,методе, наставна средства)	Активности ученика и наставника	Праћење и вредновање резултата напредовања ученика/начин провере
1.	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ; Певање и основе музичке писмености Обрадити и певати народне, дечје, уметничке песме, каноне и песме наших и страних композитора. На дечјим ритмичким и мелодијским инструментима изводити песме одговарајуће тежине (обнављање: целе ноте, половине, четвртине, осмине, шеснаестине у групи и одговарајућих пауза; обрада осминске триоле и синкопе). Крозобраду песама упознати F-dur,D-dur и d-mollлествицу;</p> <p>20 часова</p>	<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> * кроз свираеи покрет развоја сопствену координацију и моторику; * исказе својаосећања у токуизвођења музике; * примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; * учествује ушколским приредбама и манифестацијама. 	<p>ОСНОВНИ НИВО: Ученикуме да:</p> <p>1.3.1 .пева једноставне дечје, народне или популарне композиције</p> <p>1.3.2. изводи једноставне дечје,народне или популарне композиције на барједном инструменту</p> <p>НАПРЕДНИ НИВО: Ученик уме да:</p> <p>3.3.1 .изводи разноврсни и музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима</p>	<p>-Дигитална компетенција</p> <p>-демократском друштву,</p> <p>-предузимљивост</p>	<p>-Српски језик и књижевност</p> <p>-Књижевно и језичка култура;</p> <p>-Страни језици</p> <p>-Живи свет;</p> <p>-Математика- Природни бројеви и дељивост, Разломци ;</p> <p>- Биологија –Живот у екосистему</p> <p>-Географија–Човек и географија,Планета Земља;</p> <p>-Ликовна култура-Ритам, Линија, Облик,Визуелно споразумевање;</p> <p>- Физичко и здравствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине;</p> <p>-Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и рачунарство;</p> <p>-Версканастава</p>	<p>-индивидуални, -фронтални, -рад у групама, -рад у пару ;</p> <p>- разговор, -излагање, -демонстрација,певање, слушање, свирање;</p> <p>-аудитивна, -аудио-визуелна, -визуелна, -текстуална, - помоћно-техничка</p>	<p>- Активно слуша;</p> <p>-Упознаје нове наставне садржаје,усваја нова знања;</p> <p>- Повезује претходно стечена знањаса новим;</p> <p>-Учествује у обнављању градива;</p> <p>- Мисаоно се ангажује;</p> <p>- Користи своја постојећа знања и искуства;</p> <p>- Дефинише нове појмове;</p> <p>- Решава задатке и проблеме;</p> <p>- Активан је у саопштавању ипrenoшењу својих опажања;</p> <p>- Формулише и размењује својеидеје са другима;</p> <p>-Уочава, дефинише и прецизира проблем;</p> <p>-Сагледава примену музичкекултуре на примерима практичних задатака из свакодневног живота.</p> <p>-Припрема план и програм наставног рада, планира корелацијуса другим предметима и свакодневним животом;</p> <p>- Врши избор метода и техникарада, као и наставних средстава прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика;</p> <p>-Обавештава, предлаже и подстиче;</p> <p>-Мисаоно активира и мотивишеученике и учи их техникама учења;</p> <p>-Прати ток ученичких активности на часу;</p> <p>-Процењује рад ученика испствени рад;</p> <p>-Развија интересовања код ученика;</p> <p>-Подстиче интеракцију наставник –ученик и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења;</p> <p>- Поставља питања и одговара питања;</p> <p>Помаже ученику да прецизира своје исказе;</p> <p>-Пружа потребну помоћученицима, мотивише их, подстиче и подржава;</p> <p>-Прати напредовање сваког ученика и вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду;</p> <p>-Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак.</p>	<p>-Усменом провером, -краћом писаном провером (до 15 минута)</p> <p>-проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања,</p> <p>-праћење уредности школскесвеске и доношење прибора за рад, -самооценивање</p>

<p>2.</p>	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ; Слушати вокалне, вокално-инструменталне и инструменталне композиције наших и страних композитора. Посебну пажњу обратити на соло и хорску песму уз основне информације о делу и композитору. Ученике оспособити да препознају и упознају звук инструмента у примерима које слушају, представљати имизглед и могућности инструмента;</p> <p>10 часова.</p>	<p>Ученик ће бити у стању да: * вербализује свој доживљај музике; * анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; * илустрира примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу.</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО: 1.2.1 .музичке изражајне елементе 1.2.2. извођачки састав 1.2.3 .музичке жанрове 1.2.4 .српски музички фолклор СРЕДЊИ НИВО- 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра НАПРЕДНИ НИВО-У области слушања музике ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера 3.2.2. жанровским историјско-стилским контекстом звучног примера 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора</p>	<p>-Дигитална компетенција .-компетенција демократском друштву -предузимљивост</p>	<p>-Српски језик и књижевност -Књижевност и језичка култура; -Историја –Основи проучавања прошлости; -Страни језици -Живи свет; -Географија –Човек и географија; -Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, ,Визуелно споразумевање; - Биологија – Живот у екосистему; - Физичко издржавствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; - Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство; -Верска настава;</p>	<p>-индивидуални, -фронтални, -рад у групама, -рад у пару ; - разговор, -излагање, -демонстрација,певање, слушање, свирање; -аудитивна, -аудио-визуелна, -визуелна, -текстуална, - помоћно-техничка</p>	<p>- Активно слуша; -Упознаје нове наставне садржаје,усваја нова знања; - Повезује претходно стечена знања са новим; -Учествоује у обнављању градива; - Мисаоно се ангажује; - Користи своја постојећа знања искуства; - Дефинише нове појмове; - Решава задатке и проблеме; - Активан је у саопштавању и преношењу својих опажања; - Формулише и размењује своје идеје са другима; -Уочава, дефинише и прецизира проблем; -Сагледава примену музичке културе на примерима практичних задатака из свакодневног живота. -Припрема план и програм наставног рада, планира корелацију са другим предметима и свакодневним животом; - Врши избор метода и техникарада, као и наставних средстава прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика; -Обавештава, предлаже и подстиче; -Мисаоно активира и мотивише ученике и учи их техникама учења; -Прати ток ученичких активностина часу; -Процењује рад ученика и сопствени рад; -Развија интересовања код ученика и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара на питања; - Помаже ученику да прецизира своје исказе; -Пружа потребну помоћученицима, мотивише их, подстиче и подржава; -Прати напредовање сваког ученикаи вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду; -Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак.</p>	<p>-Усменом провером, -краћом писаном провером (до 15 минута) -проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања, -праћење уредности школскесвеске и доношење прибора за рад, -самооценивање</p>
-----------	---	---	---	--	--	---	---	--

3.	<p>СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ; Подстицати музичке креативности кроз импровизацију на доступним инструментима. Импровизовати дијалоге на инструментима Орфовог инструментарија . Стварати дечје песме;</p> <p>6 часова.</p>	<p>Ученик ће бити у стању да: * изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; * комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; * користи могућности ИКТ за музичко стваралаштво.</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО Ученик уме да: 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима 1.4.4. учествује у одабиру музике на задати жанровски и историјски контекст</p> <p>НАПРЕДНИ НИВО Ученик уме да: 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте 3.4.2. импровизује и/или komponује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу, перформанс</p>	<p>-Дигитална компетенција - компетенција демократском друштву -предузимљивост</p>	<p>-Српски језик и књижевност -Књижевност и језичка култура; -Историја –Основи проучавања прошлости; -Страни језици -Живи свет; -Географија –Човек и географија; -Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразумевање; - Биологија – Живот у екосистему; - Физичко здравствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; - Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство; -Верска настава</p>	<p>-индивидуални, -фронтални, -рад у групама, -рад у пару ; - разговор, -излагање, -демонстрација,певање, слушање, свирање; -аудитивна, -аудио-визуелна, -визуелна, -текстуална, - помоћно-техничка</p>	<p>- Активно слуша; -Упознаје нове наставне садржаје, усваја нова знања; - Повезује претходно стечена знања са новим; -Учествује у обављању градива; - Мисаоно се ангажује; - Користи своја постојећа знања искуства; - Дефинише нове појмове; - Решава задатке и проблеме; - Активан је у саопштавању и преношењу својих опажања; - Формулише и размењује своје идеје са другима; -Уочава, дефинише и прецизира проблем; -Сагледава примену музичке културе на примерима практичних задатака из свакодневног живота. -Припрема план и програм наставног рада, планира корелацију са другим предметима и свакодневним животом; - Врши избор метода и техника рада, као и наставних средстава прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика; -Обавештава, предлаже и подстиче; -Мисаоно активира и мотивише ученике и учи их техникама учења; -Прати ток ученичких активности на часу; -Процењује рад ученика и сопствени рад; -Развија интересовања код ученика и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара на питања; - Помаже ученику да прецизира своје исказе; -Пружа потребну помоћ ученицима, мотивише их, подстиче и подржава; -Прати напредовање сваког ученика и вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду; -Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак.</p>	<p>-Усменом провером, -краћом писаном провером (до 15 минута) -проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања, -праћење уредности школске свеске и доношење прибора за рад, -самооценивање</p>
----	---	---	--	--	--	---	---	---

ХОР и ОРКЕСТАР – композиције за извођење

Химна „Боже правде“Д. Јенко

Химна „Светом Сави“, К.Станковић

„Тебе појем“, Стеван Мокрањац

Школска химна, М.Ђачић

„Нек свуд љубав сја“, дечија песма из Белгије

„Из школе сам Свети Сава“ М.Ђачић

„Слатка песма“, М.Бокан

„Песма патуљака“ из цртаног филма Снежана и седам патуљака, приредила М.Бокан

„Анђели певају“, Народна духовна песма

„Песма мајке Ангелине“, народна духовна песма

„Певаћемо шта нам срце зна“, А. Медуњанин

„Звончићи“, Џ.Пиерпонт

„Порука свету“, Н.Живић

„Где је онај цветак жути“, Перголези

“Све птичице зајевале“, народна песма из Црне Горе“

„Чезња за пролећем“, В.А.Моцарт

„Дивља ружица“, Франц Шуберт

„Спокојно спавај“, Д.Кабалевски

„Серенада Београду“, Ж.Петровић

„Рјабињушка“, песма из Русије

„Небо је тако ведро“, стара градска песма

„Морнар“, YU-група

Обраде српских народних песама

Канони по избору

ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

1. Упознавање са ученицима
2. Кућни ред школе
3. Сличности и разлике између наших реакција, осећања, изгледа
4. Шта су то правила и шта би се догодило да их нема
5. Како да учимо
6. Конструктивно решавање конфликта-платформа „Чувам те“
7. Шта су вредности и зашто оне траба да усмеравају понашање
8. Исхрана, улога исхране и правилна исхрана
9. Значај хигијене у нашем животу
10. Дигитално насиље – Мере заштите на друштвеним мрежама, „Чувам те“
11. Међународни дан толеранције
12. Шта највише волим да читам
13. Како треба да нас други прихвате
14. Различити, а исти- радионица „Учимо сви заједно“
15. Анализа резултата ученика на крају првог полугодишта
16. Радионица Обрадујмо друга-јачање вршњачке групе
17. Прослава школске славе *Свети Сава*
18. Шта је то пубертет – промене у пубертету
19. Какав је мој друг/другарица – дружимо се ...
20. Како твоји другови, родитељи и друге важне особе утичу на твоје понашање
21. Препоручио/ла бих другу да прочита
22. Шта бих волео да будем а шта не, зашто?
23. Чувајмо нашу околину
24. Предности физичке активности
25. Развој самоконтроле и заустављање непримереног понашања „Чувам те“
26. Дигитално насиље – Мере заштите на друштвеним мрежама, радионица по избору
27. Прављење албума занимања
28. Шта су то осећања и како да их правилно препознајеш
29. Другарство и пријатељство
30. Вршњачко учење и предности
31. Шта то значи разумети друге
32. Дан школе 19. мај
33. Како процењујеш сарадњу у твом разреду
34. Анализа целогодишњег рада и владања
35. Игре по слободном избору
36. План и програм рада одељенске заједнице

КИНЕСКИ ЈЕЗИК

Упоредо са продубљивањем размене са Кином у политичкој, економској и културној области у Србији се већ годинама учи кинески језик. Програм је обухватао ученике средњих школа, а са све већом заинтересованошћу и растом ентузијазма за учење кинеског језика, програм је намењен и ученицима основних школа.

Наша школа се труди да својим ученицима увек понуди нове, актуелне садржаје, те смо и овога пута, великим ангажовањем и успостављајући сарадњу са Амбасадом НР Кине успели да организујемо бесплатно учење кинеског језика за ученике наше школе.

Часове држи професорка кинеског језика, студент на размени.

Chinese class Teaching Plan

Theme 专题	Topic 话题	Unit 单元教学内容
1.	Hello 你好 Lesson 1-6	Daily Greetings 日常问候
2.	Thank you 谢谢你 Lesson 7-12	Expression of Thanks 表达感谢
3.	What's your name 你叫什么名字 Lesson 13-16	Self Introduction 自我介绍
4.	She is my Chinese teacher 她是我的汉语老师 Lesson 17-21	Asking for Identity 询问身份
5.	Her daughter is 20 years old this year 她女儿今年二十岁 Lesson 22-25	Numbers and Age 数字和年龄
6.	I can speak Chinese 我会说汉语 Lesson 26-29	The Modal Verb “会” 能愿动词“会”
7.	What's the date today 今天几号 Lesson 30-33	Exoression of a Date 日期的表达
8.	I'd like some tea 我想喝茶 Lesson 34-38	The Modal Verb “想” 能愿动词“想”
9.	Where does your son work 你儿子在哪儿工作 Lesson 39-42	The Verb “在” 动词“在”
10.	Can I sit here 我能坐这儿吗 Lesson 43 - 46	The Moral Verb “能” 能愿动词“能”
11.	What's the time now 现在几点 Lesson 47 - 50	Expression of Time 时间的表达
12.	What will the weather be like tomorrow 明天天气怎么样	Expression of Feeling 表达感受

ОШ“Свети Сава“,Врчин,ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

	Lesson 51 - 55	
13.	He is learning to cook Chinese food 他在学做中国菜呢 Lesson 56 - 59	“在……呢” Used to Indicate an Action in Progress “在……呢”表示动作正在进行
14.	She has bought quite a few clothes 她买了不少衣服 Lesson 60 - 63	“了”Indicating Occurrence or Completion. “了”表示发生或完成
15.	I came here by air 我是坐飞机来的 Lesson 64 - 68	The structure “是……的” : used to emphasize time, place or manner
16.	General revision 总复习 Lesson 69 - 72	Review

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Културне активности школе обухватају:

- Прославу Дана школе 19.мај
- Прославу почетка школске године
- Прославу краја школске године
- Прославу краја основно школског образовања и васпитања
- Прославе школских и државних празника
- Приредбе
- Представе
- Сајам образовања
- Сајам књига
- Изложбе
- Концерте
- Смотре
- Посете установама културе

	АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ	РЕАЛИЗАТОРИ
Прослава Дана школе	<ul style="list-style-type: none"> ● „ Савини дани“ ● „ Учитељству у част“ – ликовно- литерарни конкурс ● У оквиру Савиних дана- такмичење у беседништву ● Приредбе и концерти ● Спортска такмичења ● Изложбе ликовних и литерарних радова ученика ● Поводом јубилеја школа организује и друге видове прослава (свечане академије, издавање монографија и сл.)којима промовише успехе својих ученика; годишњак „Растимо заједно“ 	Месец мај 19.05.	<ul style="list-style-type: none"> - Стручна и одељењска већа - Библиотекар и стручна служба школе - Руководство школе
Прослава почетка школске године	<ul style="list-style-type: none"> ● Приредба за ученике првог разреда и њихове родитеље ● Панои добродошлице за ђаке-прваке ● Приредба за ученике петих разреда и њихове родитеље 	први дан школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењско веће првог и петог разреда - Стручно веће ликовне и музичке културе, стручно веће језика - Стручно веће разредне наставе
Прослава краја школске године	<ul style="list-style-type: none"> ● Прославе за ученике старијих разреда ● Одељењске прославе за ученикемлађихразреда 	последњи наставни дан другог полугодишта	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењска већа свих разреда - Ученички парламент
Прослава краја основно школског образовања и васпитања	<ul style="list-style-type: none"> ● Свечана додела диплома ● Прослава за ученике ● Панои са успесима ученика 	по завршетку наставе за ученике 8. разреда	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењско веће осмог разреда - Ученички парламент - Савет родитеља
Прослава школских и државних празника	<ul style="list-style-type: none"> ● Прославе за ученике старијих разреда ● Одељењске прославе за ученике млађих разреда ● Новогодишњи концерт,новогодишњи базар, подела честитки,изложбе и др. (у организацији Ученичког парламента) ● Посете установама које организују тематске представе или прославе за ученике 	Током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењска већа свих разреда - Ученички парламент - Стручна већа

ОШ“Свети Сава“,Врчин,ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

	<ul style="list-style-type: none"> ● Свечана академија ● Изложбе ликовних радова ● Часови одељењске заједнице посвећен и Светом Сави ● Школски часопис „Бачки хоризонти“ 	Школска слава Свети Сава	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће ликовне и музичке културе - Стручно веће језика - Вероучитељи - Библиотекар - Руководство школе
	<ul style="list-style-type: none"> ● Часови одељењске заједнице посвећени догађајима и личностима којима је празник посвећен ● Маскенбал/спортске активности/базари/ликовне активности 	Државни празници значајни датуми(по календару)	<ul style="list-style-type: none"> - Вероучитељи - Одељењске старешине - Стручно веће ликовне и музичке културе
Приредбе, представе, изложбе и концерти	<ul style="list-style-type: none"> ● Активности тематски везане за прославу одређених празника ● Активности у складу с израженим интересовањима ученика ● Активности у сврху промоције ученичких постигнућа (наставних и ваннаставних) 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће разредне наставе - Стручно веће ликовне и музичке културе и др.
Такмичења и смотре	<ul style="list-style-type: none"> ● Реализација ваншколских такмичења и конкурса ● Смотре/такмичења у ваннаставним и ваншколским постигнућима ученика у сврху промоције позитивних вредности 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Стручна већа и стручна служба уз сарадњу предметних наставника, Ученички парламент, драмске, новинарске и ликовне секције
Посете установама културе	<ul style="list-style-type: none"> ● Посете позоришту ● Посете биоскопу ● Посете музејима и изложбама 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - - Одељењска већа

ПРОГРАМ РАДА ПРИЈАТЕЉИ ДЕЦЕ ОПШТИНЕ ГРОЦКА

ПРИЈАТЕЉИ ДЕЦЕ ОПШТИНЕ ГРОЦКА - КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ	
Септембар	Ликовни конкурс у оквиру програма Дечје недеље
Октобар	ДЕЧЈА НЕДЕЉА
Новембар	ОДЕЉЕЊСКА И ШКОЛСКА ТАКМИЧЕЊА: „ДЕЧЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ „Бирамо најраспеваније одељење”, „Златна сирена”- соло певачи, Мали вокални састави – дуети, терцети и квартети.
Децембар, јануар, фебруар	ОПШТИНСКА ТАКМИЧЕЊА: „ДЕЧЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ : „Бирамо најраспеваније одељење”, „Златна сирена”- соло певачи, Мали вокални састави – дуети, терцети и квартети. ОДЕЉЕЊСКЕ И ШКОЛСКЕ ИЗЛОЖБЕ ликовног конкурса „Мали Пјер
Фебруар	ОПШТИНСКА ТАКМИЧЕЊА: „ДЕЧЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ: „Бирамо најраспеваније одељење”, „Златна сирена”- соло певачи, Мали вокални састави – дуети, терцети и квартети. ОДЕЉЕЊСКА И ШКОЛСКА ТАКМИЧЕЊА: ДЕЧЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ :Групе певача; Мали инструментални састави; Оркестри, Хорови ОДЕЉЕЊСКА И ШКОЛСКА ТАКМИЧЕЊА: „ПЕСНИЧЕ НАРОДА МОГ”/Рецитатори ОПШТИНСКА ИЗЛОЖБА « МАЛИ ПЈЕР»
Март	ОДЕЉЕЊСКА И ШКОЛСКА ТАКМИЧЕЊА: „ЂАЧКИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ ”- такмичења младих песника ОПШТИНСКА ТАКМИЧЕЊА: „ДЕЧЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ”: Групе певача; Мали инструментални састави; Оркестри; Хорови ОПШТИНСКА ТАКМИЧЕЊА: „ПЕСНИЧЕ НАРОДА МОГ”/Рецитатори ГРАДСКА ТАКМИЧЕЊА РЕЦИТАТОРА (март, април):Смотра рецитатора «ПЕСНИЧЕ НАРОДА МОГ» . ГРАДСКО ТАКМИЧЕЊЕ: Демус „Златне сирене Београда“ и мали вокални састави
Април	<u>ОПШТИНСКА ТАКМИЧЕЊА:</u> *“ ФЕСТИВАЛ КРАТКИХ ДРАМСКИХ ФОРМИ ” дечје и драмске групе основних и средњих школа *“ ПОЗОРИШНЕ ИГРЕ ДЕЦЕ И МЛАДИХ ”-драмске секције основних и средњих школа *“ ЂАЧКИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ ” – такмичења младих песника *“ ВАСКРШЊЕ ЧАРОЛИЈЕ – У СУСРЕТ УСКРСУ ” – ликовни конкурс ГРАДСКА ТАКМИЧЕЊА: “ДЕЧЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ”: Групе певача; Мали инструментални састави; Оркестри; Хорови; РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ: * РЕЦИТАТОРА: «ПЕСНИЧЕ НАРОДА МОГ»

Мај	ГРАДСКА ТАКМИЧЕЊА: *“ФЕСТИВАЛ КРАТКИХ ДРАМСКИХ ФОРМИ“ „ФЕСТИВАЛ МАЛИХ ДЕЧЛИХ СЦЕНА” дечје и школске драмске групе *“ПОЗОРИШНЕ ИГРЕ ДЕЦЕ И МЛАДИХ” драмске секције основних и средњих школа *ДЕЧИЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ -ДЕМУС. РЕВИЈА ПОБЕДНИКА- Концерт музичког стваралаштва деце Београда *ИЗЛОЖБА ДЕЧИЈИХ РАДОВА настали на радионицама током распуста
Јун	1. ГРАДСКАТАКМИЧЕЊА: „ЂАЧКА ПЕСНИЧКА СУСРЕТАЊА”, ”ЂАЧКИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ ” 2. РЕПУБЛИЧКАТАКМИЧЕЊА: „ПОЗОРИШНЕ ИГРЕ ДЕЦЕ И МЛАДИХ”

Удружење Пријатељи деце Србије, ПДС, је мрежа Удружења коме припада и организација „Пријатељи деце општине Гроцка“, добровољна и непрофитна организација цивилног друштва. Основано је 1990. године да би остваривало циљеве у области права детета, друштвене бриге о деци и подстицања активности на унапређењу рада с децом и за децу.

ПДС је најстарија организација те врсте у Србији, и једна од најстаријих у Европи и свету. Наследник је организације Друштво за потпомагање и васпитање сиротне и напуштене деце, основане давне 1880. године. Са огромним ентузијазмом и жаром, и данас окупља све оне којима је стало до деце, њиховог васпитања и развоја, смисаоног провођења слободног времена, њихове заштите и права. Општа мисија и циљ ПДС-а је да доприноси промоцији и остварењу права детета и стварању услова за безбедно и срећно детињство, за поштовање положаја детета у друштву, за слободан и хармоничан развој све деце у духу наше традиције. Организује активности за децу и активност деце (стваралачке, игровне, техничке, рекреативне, хуманитарне...).

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Активност		Време	реализатор(и)
Школски/ општински/ градски турнири	<ul style="list-style-type: none"> ● Турнир у малом фудбалу ● Турнир у одбојци ● Турнир у кошарци ● Турнир у игри „Између две ватре“ ● Турнир у шаху ● Турнир у рукомету ● Полигон споретности ● „Брзином до звезда“- спортска манифестација ● Крос ● Такмичење у пливању ● „Спортске игре младих“ 	током школске године	- Стручно веће физичкогваспитања - Стручно веће разредненаставе - Саветродитеља - Београдска асоцијација за школски спорт - Спортски савез Општине Гроцка - Министарство спорта и омладине

<p>Промоција спорта, такмичења и фер- плеја</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Израда паноа о актуелним спортскимтакмичењима (Мала олимпијада, светска/европска првенства) с информацијама, рекордима,сликама... ●Планинарско спортско друштво „Стена“- предавање, радионица ●Израда паноа о појединим спортовима Израда паноа о спортистима изузетнихпостигнућа 	<p>у складу с актуелним догађајима</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Професори физичког васпитања - Ученички парламент - Спортске секције
<p>Игре на снегу</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Прављење СнешкаБелића ●Грудвање на дистанци ●Фудбал на снегу ●Клизање- „Зимске чаролије“ 	<p>децембар -јануар (када има снега)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће физичкогваспитања - Стручно веће разредненаставе
<p>Здрави стилови живота; Превенција деформитета</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Пројектне активности „Живи здраво- храни се здраво“ ●Радионице и тематска предавања за ученике ●Израда паноа о деформитетима тела ипоследицама физичке неактивности ●Предавања/панои с упутствима заправилно физичко вежбање ●Здрава исхрана 	<p>Током школске године</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће физичкогваспитања - Школскилекар - Савет родитеља-родитељи предавачи
<p>Недеља школског спорта</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Спортска такмичења (мали фудбал, одбојка, кошарка, рукомет, између две ватре...) - Гостовање и дружење са спортистима - Штафетне игре - Утакмице ученика и родитеља, ученика и наставника „Фер плеј турнир“ - Јавни час физичког васпитања - Час одељењске заједнице о значају спорта и физичке активности ●Израда паноа и материјала за сајтшколе о одржаним такмичењима ипобедницима 	<p>Септембар и мај, недеља школског спорта</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће физичког васпитања - Стручно веће разредне наставе - Савет родитеља

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије објавило је Посебни протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама. Влада Републике Србије донела је 10. фебруара 2022. године Закључак о усвајању Општег протокола за заштиту деце од насиља, чијим доношењем је престао да важи Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања из 2005. године

У њему су представљене превентивне активности и дефинисане процедуре у заштити деце од насиља. Дефинисањем улога свих који су укључени у живот и рад школе у процесу заштите деце од насиља, обезбеђују се услови за несметан развој и учење деце и младих. Процедуре предвиђају активности којима се утиче на формирање ставова о неприхватљивости насилног понашања и подстичу развијање толеранције, разумевања и прихватања различитости.

Право на заштиту од свих облика насиља представља основно право сваког детета, а утврђено је Конвенцијом о правима детета и низом међународних уговора у области заштите људских права које је Република Србија ратификовала.

У утврђивању програма полазне основе биле су Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање (Сл.гласник РС, бр. 46/19, и 104/2020), Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања (Сл.гласник РС, бр. 22/2016), Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности (Сл.гласник РС, бр. 65/2018).

У Општем протоколу израз „насиље“ означава „сваки облик физичког или менталног насиља, повређивања или злостављања, запостављања или немарног поступања, малтретирања или експлоатације, укључујући сексуално злостављање (члан 19.став1. Конвенције о правима детета).

Насиље наддецом/ученицима могу вршити њихови вршњаци, одрасле особе које су запослене у школи и одрасле особе које нису запослене у школи. Према Општем протоколу, насиље има различите форме: **физичко насиље над дететом, телесно кажњавање детета, емоционално насиље над дететом, сексуално насиље, занемаривање и немарно поступање, експлоатација детета, трговина деом, искоришћавање детета за просјачење, искоришћавање детета у проституцију, искоришћавање детета за порнографију, злоупотреба дечјег рада, трговина дететом ради усвојења, злоупотреба детета у медицинске или научне сврхе, социјална експлоатација детета, насиље у породици, сведочење детета насиљу у породици, насиље међу децом (вршњачко насиље), дигитално насиље, насиље над дететом у спортском контексту, родно засновано насиље, дечји брак, институционално насиље, тортура над дететом, нестало дете и деца у покрету.**

Процес заштите деце од насиља:

- Препознавање насиља које може бити извршено над дететом
- Пријављивање сумње на насиље над дететом
- Поступање приликом заштите детета од насиља
- Спровођење неодложне интервенције

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања

Утврђује се **на основу анализе стања** безбедности, односно свих аспеката школске средине, присутности различитих облика и интензитета насиља, злостављања и занемаривања, специфичности установе и резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе.

Програм и мере заштите:

- 1) да се превентивне мере и активности уграђују у свакодневни живот школе, током целе школске године, кроз наставне и ваннаставне активности, као и активности одељењске заједнице (ЧОС) и вршњачким групама – Ученички парламент, Клуб ученика; кроз годишње планирање и рад стручних органа, тела и тимова, родитељских састанака, родитељи – индивидуално и групно, Савет родитеља);
- 2) стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција запослених за превентивни рад, благовремено уочавање, препознавање, реаговање на насиље, злостављање и занемаривање;
- 3) информисање у просторијама школе (панои), као и на сајту, о обавезама и одговорностима у области заштите од насиља, злостављања и занемаривања,;
- 4) подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање у раду одељењске заједнице, ученичког парламента, школског одбора и стручних органа установе;
- 5) одељењске старешине у сарадњи са родитељима и педагошко-психолошком службом реализују појачан васпитни рад ради развијања самоодговорног и друштвено одговорног понашања;
- 6) едукација ученика и запослених, као и родитеља за препознавање ризика од насиља, злостављања и занемаривања (радионице, трибине, предавања...);
- 7) правовремено и одговорно реаговања на насиље, злостављање и занемаривање, улоге и одговорности и поступање у интервенцији када постоји сумња или се оно догађа;
- 8) подршка ученицима, односно онима који трпе, чине или су сведоци насиља, злостављања и занемаривања;
- 9) различити облици сарадње са породицом, јединицом локалне самоуправе, надлежном организационом јединицом полиције Гроцка, Центром за социјални рад, државном службом Врчин, правосудним органима и др.;
- 10) извештавања и евалуација о остваривању и ефектима програма заштите, а нарочито, у односу на: (учесталост инцидентних ситуација и број пријава, заступљеност различитих облика и нивоа насиља, злостављања и занемаривања, број повреда, учесталост и број васпитно-дисциплинских поступака против ученика и дисциплинских поступака против запослених, број и ефекте оперативних планова заштите, остварене обуке у превенцији насиља, злостављања и занемаривања и потребе даљег усавршавања, број и ефекте акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ вршњака, степен и квалитет укључености родитеља у живот и рад у школе ...

ПРОГРАМ ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊЕ			
Вр.	Садржај активности	Носиоци и сарадници	Начини
	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; -Пружање потребне помоћи наставницима, одељенским старешинама у примени програма превентивних и интервентних активности; - Сарадња са ученичким парламентом; - Посредовање и помоћ у решавању случајева насиља другог и трећег типа/нивоа и у изузетним случајевима првог типа; - Планирање и реализација предвиђених активности; - Сарадња са стручним тимовима школе и пружање подршке у раду Струном тиму за инклузивно образовање; - Анализа рада Тима, и договор о активностима за наредни месец; 	<ul style="list-style-type: none"> - координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор , стручни сарадници, одељењске старешине 	<ul style="list-style-type: none"> - направљена анализа стања у школи - упутство за наставнике о текућим активностима евиденција појединачних случајева насиља - записници са одржаних састанака и предузете мере
	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља - Пружање потребне помоћи, наставницима, одељенским старешинама у примени програма превентивних и интервентних активности; - Праћење реализованих активности одељенских заједница - Реаговање у случајевима насиља, сарадња са ученицима и родитељима; - Анализа рада Тима и договор о активностима за наредни месец; - Ажурирање сајта школе информацијама о активностима Тима; 	<ul style="list-style-type: none"> - координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор ,стручни сарадници, одељењске старешине 	<ul style="list-style-type: none"> - направљена анализа стања у школи - упутство за наставнике о текућим активностима - евиденција појединачних случајева насиља - записници са одржаних састанака и предузете мере
	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; -Припрема извештаја о раду Тима на крају првог полугодишта; - Праћење реализације активности у складу са програмом превенције и интервенције - Анализа рада Тима, и договор о активностима за наредни месец; 	<ul style="list-style-type: none"> - координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор , стручни сарадници, одељењске старешине 	<ul style="list-style-type: none"> - направљена анализа стања у школи - упутство за наставнике о текућим активностима - евиденција појединачних случајева насиља - записници са одржаних састанака

<p>I II</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа и усвајање извештаја о раду Тима на крају првог полугодишта текуће школске године; - Припрема презентација за наставнике, родитеље и ученике у циљу едукације и повећања компетенција за реаговање у случајевима насиља и примени протокола и правилника у одговору на насиље, злостављање и занемаривање у школи; - Сарадња са стручним тимовима школе и пружање подршке у раду Струном тиму за инклузивно образовање; - Анализа рада Тима, и договор о активностима за наредни месец; 	<ul style="list-style-type: none"> - координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор , стручни сарадници, одељењске старешине 	<ul style="list-style-type: none"> - направљена анализа стања у школи - упутство за наставнике о текућим активностима - евиденција појединачних случајева насиља - записници са одржаних састанака - извештај о раду Тима за заштиту ученика
<p>III IV</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; - Пружање потребне помоћи наставницима, одељенским старешинама у примени програма превентивних и интервентних активности; - Праћење реализованих активности одељенских заједница; - Реаговање у случајевима насиља, сарадња са ученицима и родитељима; - Анализа рада Тима и договор активностима за наредни месец; - Праћење активности ученичког парламента и степена укључивања ученика у процес превенције насиља вршњачким посредовањем; - Ажурирање сајта школе информацијама о активностима Тима; 	<ul style="list-style-type: none"> - координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор , стручни сарадници, одељењске старешине 	<ul style="list-style-type: none"> - направљена анализа стања у школи - упутство за наставнике о текућим активностима - евиденција појединачних случајева насиља - записници са одржаних састанака - присуство седници ученичког парламента
<p>V VI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; - Пружање потребне помоћи наставницима, одељенским старешинама у примени програма превентивних и интервентних активности; - Праћење реализованих активности одељенских заједница; - Анализа извештаја одељенских старешина о активностима одељенских заједница; - Сарадња са стручним тимовима школе и пружање подршке у раду Струном тиму за инклузивно образовање; - Анализа извештаја стручних вођа о реализованим екскурзијским путовањима са акцентом на понашање ученика и сагледавање односа међу ученицима, 	<ul style="list-style-type: none"> - координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор , стручни сарадници, одељењске старешине 	<ul style="list-style-type: none"> - направљена анализа стања у школи - упутство за наставнике о текућим активностима - евиденција појединачних случајева насиља - записници са одржаних састанака

	степен сарадње, уважавања и толеранције; - Анализа рада Тима за заштиту ученика на крају другог полугодишта;		
VII	- Конституисање Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања; - Израда годишњег програма рада Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања; - Анализа и усвајање извештаја о раду Тима за завршену школску годину; - Анализа рада Тима, и договор о активностима за наредни месец;	- координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор, стручни сарадници, одељењске старешине	- решење члановима Тима - записници са одржаних састанака - извештај о раду Тима - усвојен програм рада Тима

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Дискриминација је неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства, што за последицу има неједнакост у шансама да остваре уставом и законом загарантована права. То је неједнако третирање, искључивање, односно довођење у подређен положај појединаца или група људи који се налазе у истој, сличној или упоредивој ситуацији.

Превенција дискриминације, као и вређања угледа, части или достојанства личности јесу мере и активности које предузима установа да се предупреди сваки облик дискриминаторног понашања, као и понашања којим се вређа углед, част или достојанство личности, у било ком од односа, подигне свест свих у установи о његовим негативним последицама на лица, групу лица, односно установу.

Свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланств у у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима (у даљем тексту: лична својства) у установи којом се неоправдано прави разлика или даје првенство.

Закон препознаје следеће облике дискриминације:

- Непосредну и посредну дискриминацију
- Повреду начела и једнаких права и обавеза
- Позивање на одговорност
- Удруживање ради вршења дискриминације
- Говор мржње
- Узнемиравање и понижавајуће

понашање Посебни случајеви дискриминације:

Случајеви дискриминације у:

- остваривању исхода и стандарда образовања и васпитања,
- остваривању права на образовање и васпитање,
- употреби језика и писма,

- обезбеђивању безбедности деце и ученика и других учесника у образовном и васпитном процесу,
- поштовању правила понашања у установи,
- планирању и програмирању образовно-васпитног рада,
- реализацији образовно-васпитног рада,
- руковођењу и организовању рада (у даљем тексту: управљању) установом,
- поштовању права детета, односно ученика, и других учесника у образовном и васпитном процесу,
- прикупљању и употреби података о деци, ученицима, родитељима, старатељима и запосленима када то законом или подзаконским актом није предвиђено,
- запошљавању и поступању према запосленима у установи,
- другим областима од значаја за образовање и васпитање.

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

ДИСКРИМИНАЦИЈУ ТРЕБА ПРИЈАВИТИ- Школа је дужна да поступа по пријавама које могу бити неформалне – изнете усмено наставнику, стручној служби школе и директору. Уколико је неопходно, пријава се може (заједно са родитељима) поднети и директору школе у писаном облику. Школа је дужна да реагује, тј. предузме неке видљиве кораке ради заштите свих ученика, а које зависе од тежине и облика кршења. Резултат предузетих мера треба бити престанак дискриминације.

У установи се интервенише у случају сумње и када је утврђено дискриминаторно понашање, и то, када се оно припрема, дешава или се догодило између: учесника у образовању (дете-дете, ученик-ученик, одрасли-одрасли; учесник у образовању - запослени; учесник у образовању - родитељ; учесник у образовању - треће лице у установи); запосленог (запослени - учесник у образовању, запослени-родитељ, запослени-запослени, запослени - треће лице); родитеља (родитељ - учесник у образовању, родитељ-родитељ, родитељ-запослени, родитељ - треће лице); треће лице (треће лице - учесник у образовању, треће лице - родитељ, треће лице - запослени; треће лице - треће лице).

Директор, запослени и трећа лица имају обавезу да препознају дискриминацију, а ако је утврђена, предузму мере и активности у установи према учеснику у образовању прописане Законом и овим актом. Директор има обавезу да предузме Законом утврђене мере и активности према запосленом, родитељу и трећем лицу као извршиоцу дискриминације и пријави дискриминацију надлежним државним органима, органима аутономне покрајине и локалне самоуправе.

У случају дискриминаторног понашања запосленог утврђује се одговорност у дисциплинском поступку, у складу са Законом. Одговорност родитеља за повреду законске забране дискриминације од стране његовог детета које је ученик школе утврђује се у прекршајном поступку, а на основу Закона. У случају када је родитељ извршилац дискриминације, одговорност се утврђује пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом.

Одговорност трећег лица за повреду законске забране дискриминације утврђује се у поступку пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом.

У спровођењу превентивних и интервентних мера и активности:

- прати се остваривање програма заштите установе;
- евидентирају сви случајеви дискриминације у школи;
- прати се остваривање конкретних планова заштите;
- анализира стање и извештава.

На основу анализа стања, праћења дискриминације, вредновања квалитета и ефикасности предузетих мера и активности у области превенције и интервенције, дефинишу се даље мере од значаја заштите од дискриминације учесника у образовању, родитеља, запослених и трећих лица.

ОШ“Свети Сава”, Врчин, ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

Активности	Разред	носиоци активности
Предавања и радионице на тему дискриминације	I- VIII	Одељењске старешине педагошко-психолошка служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Прати се остваривање планова појачаног васпитног рада	I- VIII	Одељењске старешине педагошко-психолошка служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
План дежурства наставника и кораци у интервенцији истакнути на видном месту	I- VIII	Одељењске старешине педагошко-психолошка служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Предавања полиције и сарадника из Центра за социјални рад	I- VIII	Одељењске старешине педагошко-психолошка служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања

ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ РИЗИЧНИХ ПОНАШАЊА

План ће се реализовати кроз редовну наставу, часове одељењског старешине, ваннаставне активности, предавања (стручњаци из области медицине - спољни сарадници), трибине на различите теме о психоактивним супстанцама. Кроз радионице, уз посебно ангажовање ученика који су склони ризичним понашањима или су у таквој средини, реализоваће се следећи програмски задаци:

Активности	Разред	носиоци активности
Упознавање одељењских старешина са програмом превенције и имплементација у часове одељењске заједнице	I- VIII	Одељењске старешине педагошко-психолошка служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Анализа ситуације у претходној школској и ситуација са потенцијалним проблемима у понашању	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко-психолошка служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања

ОШ“Свети Сава”, Врчин, ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

Шта су правила и вредности (радионице и ЧОС)	I- VIII	Одељењске старешине педагошко-психолошка
		служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Шта је одговорно понашање(радионице и ЧОС)	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко-психолошка служба, директор
Развијање здравих стилова живота ученика		
Стицање основних хигијенских навика- часови одељењског старешине и радионице педагошко-психолошке службе	I-IV	Одељењске старешине и родитељи, педагошко-психолошка служба
Хигијена учионице и просторија у којима боравимо	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко-психолошка служба
Правилна исхрана и здраве намирнице; Улога правилне исхране и значај за психофизички развој – радионице кроз пројектне активности	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко-психолошка служба, директор
Препознавање здраве и неисправне хране- кроз ваннаставне активности и радионице	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко-психолошка служба, директор, наставници биологије
Развијање социјалних вештина и самоконтроле	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко-психолошка служба, директор
Како потреба да нас други прихвате утиче на понашање – радионице, ЧОС	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко-психолошка служба, директор
Ризична понашања и како препознати негативне изазове		
Опасности неправилног и нестручног коришћења лекова	I-IV	Одељењске старешине и педагошко-психолошка служба
Правилно - неправилно коришћење хемијских материја- предавање(радионица)	III-VIII	Одељењске старешине и педагошко-психолошка служба, наставници хемије

ОШ“Свети Сава”, Врчин, ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

Опасности од пиротехничких средстава- радионица на ЧОС-у	I- VIII	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба
Зашто је погрешно користити алкохол – радионица на ЧОС-у	III-VIII	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба, предавач: лекар из ДЗ Гроцка /
Штетан утицај игрица и друштвених мрежа	I- VIII	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба, наставници информатике
Предавање на тему наркоманије- платформа „Чувам те“ и штетног утицаја дрога- трибина	V-VIII	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба, предавач: лекар из ДЗ Гроцка /
Штетност психоактивних супстанци и негативан утицај особа које их користе- радионица педагошко-психолошке службе	V-VIII	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба
Развити ниво знања и навика код ученика који ће им омогућити да кажу „НЕ“ када се нађу у ситуацији да им се понуде психоактивне супстанце	V-VIII	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба, предавач: лекар из ДЗ Гроцка /

Превентивне активности у склопу програма заштите ученика од ризичних понашања

- СЕПТЕМБАР Прилагођавање ученика на школу и учешће у школским активностима

1. Упознавање ученика са школом и подручјима образовно-васпитног рада; Организација сусрета родитеља, наставника и ученика; Договор о узајамним очекивањима, потребама и захтевима; Изграђивање јединствених ставова породице и школе о васпитању ученика,
2. Активно учешће ученика и родитеља у изради правила о понашању ученика, запослених и родитеља ученика наше школе,
3. Адаптација ученика на живот у школи; Укључивање ученика у школске активности,
4. Изграђивање свести о припадању школи и идентитету школе.

- ТОКОМ ГОДИНЕ Подстицање личног развоја

1. Подстицање личног самопоуздања, упознавање и прихватање сопствених вредности, учење видова самопотврђивања уз уважавање других ученика кроз различите облике образовно-васпитног рада,
2. Неговање осећања, уочавање веза између осећања, потреба, мисли и акција кроз заједничке активности одељењских заједница и вршњачких група,

- Упознавање својих и туђих потреба кроз заједничке активности ученика, наставника и родитеља.

- ТОКОМ ГОДИНЕ Подстицање социјалног сазнања и социјалних односа-радионице, предавања

- Разумевање других ученика и усклађивање њихових поступака активности у групи,
- Развијање толеранције према разликама у мишљењима, ставовима, особинама, навикама, изгледу и потребама других;
- Успостављање, неговање и развијање односа са другима: Пријатељство; Сараднички однос; Односи међу генерацијама; Односи у породици и школи; Чиниоци који доводе до повезивања и нарушавања односа;
- Сарадња у школи; Припремање заједничких програма којима се побољшава квалитет живота у школи

- ТОКОМ ГОДИНЕ Развијање способности за сарадњу и конструктивно решавања сукоба- радионице, предавања

- Унапређивање развоја сарадничке комуникације; Активно, пажљиво слушање другог у комуникацији и тумачење критике; Изражавање својих опажања, осећања и потреба, представљање јасних захтева без оптуживања и критиковања и пребацивања одговорности за њих на другу особу; Конструктивно одговарање на критику,
- Познавање невербалне комуникације и њених особености;
- Одвијање сукоба, околности и начини понашања у сукобу и конструктивно решавање сукоба.

- РАДИОНИЦЕ ТОКОМ ГОДИНЕ Неговање активности за решавање индивидуалних проблема

- Прихватање личних проблема као изазова за њихово решавање и развој; Изграђивање и коришћење ефикасних начина за решавање проблема,
- Стрес: извори, утицаји, стилови суочавања и механизми превазилажења; изграђивање контроле социјалне подршке,
- Суочавање са неуспехом; Развијање и јачање самоконтроле и истрајности,
- Агресивно испољавање и вређање других, претње, физички обрачуни и слична неприлагођена понашања- препознавање и правилно реаговање
- Ризична понашања: зависности (пушење, алкохолизам,наркоманија)
- Превентивне активности.

- ТОКОМ ГОДИНЕ Изграђивање моралних и других вредности

- Упознавање сазнајних и практичних вредности моралних норми и вредности; Неговање моралних односа и активности,
- Критички однос према вредностима израженим у мас-медијима и непосредном окружењу,
- Истицање позитивних примера у неговању моралности.

План остваривања: на часовима одељењског старешинства	
Садржај рада	Месец
Хигијена учионица	IX
Брига о здрављу треба да постане свакодневна навика	X
Значај физичке активности, правилно држање тела, правилно коришћење лекова	XI
Шта смо прочитали, гледали на ТВ, чули о здрављу и хигијени	IX
Појам заразних болести, настајање, ширење и мере заштите	IX
Чиниоци који угрожавају живот и здравље	XII
Штетност ПАС-а и последице по особе које га користе	II
Развијање свести о штетности конзумирања алкохола, дувана и наркотика	V
Упитник којим се долази до правог пресека стања у школи	X-XI

ОШ“Свети Сава“,Врчин,ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

Наркомани међу школском децом, Рећи НЕ када им се понуди ПАС	II-III
Упитник на нивоу општине	X-XI
Болести зависности и учешће и борби против њих	II-III

ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА- ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ СА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈОМ АКТИВНОСТИ ПРЕДВИЂЕНИХ „ПРОГРАМОМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ НА ПРЕЛАСКУ У СРЕДЊУ ШКОЛУ“

Програм професионалног обавештавања, усмеравања и саветовања ђака, подразумева систематско праћење, подстицање и помагање при одабиру школе и будућег занимања.

Програм сваке године реализују одељењске старешине, стручна служба, као и наставници у оквиру својих предмета и кроз све облике наставног и ваннаставног рада настојећи да остваре следеће циљеве:

- Упознати ученике са што већим бројем занимања, указати на њихове захтеве и развијати способности и интересовања за поједине делатности.
- Створити код ученика реалан став према сопственим способностима и у складу са њим усмеравати њихово интересовање.
- Откривање ученика који имају сметње у развоју (физиолошком и психолошком) и рад на њиховом професионалном усмеравању.
- Сарадња са средњим школама и радним организацијама у циљу прикупљања података о занимањима различитог профила
- Оснивање сталног паноа посвећеног професионалној оријентацији ученика
- Деловање на усклађивању жеља и захтева родитеља са способностима, могућностима и жељама детета.

Координатори послова из области професионалне оријентације (ПО) су психолог педагог школе, а носиоци послова су разредни учитељи, предметни наставници и одељењске старешине.

Наша школа је ушла у пројекат „Професионална оријентација при преласку у средњу школу“, као менторска школа за општину Гроцка.

Циљ пројекта је успостављање функционалног и одрживог система и програма професионалне оријентације за ученике на прелазу из основне у средњу школу. Модел који ћемо применити реализоваћемо кроз пет фаза:

- 1. Самоспознаја**
- 2. Информације о занимањима;**
- 3. Могућности школовања;**
- 4. Сусрети са светом занимања**
- 5. Одлука о избору занимања.**

Вршњачки тим за професионалну оријентацију има посебну улогу у реализацији. Састављен је од посебно заинтересованих ученика седмог и осмог разреда и ради по свом програму који доносе чланови уз помоћ координатора Тима за професионалну оријентацију

Време	АКТИВНОСТ	НОСИЛАЦ ПОСЛА
IX	- Избор модела имплементације ПО, креирање акционог плана његове имплементације и информисање родитеља, ученика и свих органа управљања школе	Тим за ПО
	-Подучавање нових наставника о садржају и начину реализације радионица	Тим за
	- Презентација и мотивисање ученика 7. и 8. разреда за учешће у пројекту путем презентација, пано, излагања, дискусије	ПО Тим
	- Реализација радионица за ПО:	за ПО
	* Представљање програма ПО	Одељ. стар. 7. разр. и Тим за ПО ЧОС 7. разред

ОШ“Свети Сава“,Врчин,ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

	- Реализација радионица за ПО: * Представљање програма ПО * У свету интересовања	Одељ. стар. 8. разр. и Тим за ПО ЧОС 8. разред ЧОС 8. разред
X	- Формирање Вршњачког тима ПО	Тим за ПО и уч. 7. и 8. разреда
	- Израда програма рада Вршњачког тима ПО - Уређивање и опремање кутка за професионалну оријентацију - Реализација радионица за ПО: *У свету интересовања *У свету вештина и способности *Пут способности	Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО Одељ. стар. 7. разр. и Тим за ПО ЧОС 7. разред ЧОС 7. разред ЧОЗ 7. разред
	- Реализација радионица за ПО: * Графикон интересовања * О стереотипима * У свету врлина и вредности	Одељ. стар. 8. разр. и Тим за ПО ЧОС 8. разред ЧОС 8. разред ЧОС 8. разред
	- Реализација програма рада Вршњачког тима за ПО	Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО
XI	- Реализација радионица за ПО: * У свету вредности * Самоспознаја – аутопортрет	Одељ. стар.7. разр. и тим за ПО ЧОЗ 7. разред ЧОС 7. разред
	- Реализација радионица за ПО: * Самоспознаја – то сам ја * Какав сам на први поглед * Моја очекивања	Одељ. стар. 8. разр. и Тим за ПО ЧОС 8. разред ЧОС 8. Разред ЧОС 8. разред
XII	- Реализација радионица за ПО: *У очима других * Какав/каква сам у тиму * Мој тип учења	Одељ. стар. 7. разр. и Тим за ПО ЧОЗ 7. разред ЧОС 7. разред ЧОЗ 7. разред
	- Реализација радионица за ПО: *Слика савременог света рада и кључне компетенције за занимање *Образовни профили у средњим школама * Мрежа средњих школа	Одељ. стар.8. разр. и Тим за ПО ЧОС 8. разред Одељ. стар. 8. разр. и тим за ПО ЧОС 8. разред Психолог школе
	- Реализација програма рада Вршњачког тима за ПО	Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО
	- Реализација радионица за ПО: * Ја за десет година .	Одељ. стар. 7. разр. и Тим за ПО ЧОС 7. разред
	- Реализација програма рада Вршњачког тима за ПО	Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО

ОШ“Свети Сава“,Врчин,ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

	- Реализација радионица за ПО: * Захтеви занимања – способности и контраиндикације -	Одељ. стар. и Тим за ПО ЧОС 8. разред Психолог школе
II	- Реализација радионица за ПО: * Слика савременог света рада * Прикупљање и начин обраде информација о школама и занимањима * Повезивање области рада са занимањима	Одељ. Стар. 7. разр. и Тим за ПО ЧОС 7. разред ЧОС 7. разред ЧОС 7. разред
	- Психолошко испитивање способности и особина личности ученика 8. разреда и проф. Саветовање	Психолог школе
	- Реализација програма рада Вршњачког тима за ПО	Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО
III	- Реализација радионица за ПО: * Путеви образовања и каријере * Припрема за интервју * Спровођење интервјуа * Припрема сусрета са експертима у нашој школи	Одељ. стар. 7. разр. и Тим за ПО ЧОЗ 7. разред ЧОС 7. разред ЧОЗ 7. разред
	- Реализација радионица за ПО: * Испитивање ставова * Избор занимања и приходи	Одељ. Стар. 8.разр. и Тим за ПО ЧОС 8. разред ЧОС 8. разред
	- Експерти у нашој школи - Представници средњих школа код нас у гостима	Стручњаци из разних области Представници средњих школа
	- Реализација програма рада Вршњачког тима	Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО
IV	- Реализација радионица за ПО: * Експерти у нашој школи * Осврт на резултате информисања	Одељ. стар. 7. разр. и Тим за ПО ЧОС 7. разред ЧОЗ 7. разред
	- Активности и посете поводом Дана девојчица - Активности и посете поводом Дана дечака	Тим за ПО, уч. 7. и 8. разреда и њихове одељ, старешине Тим за ПО, уч. 7. и 8. разреда и њихове одељ, старешине
	-Остваривање контаката са:средњом школом, привредом, Националном службом за запошљавање... - Реализација реалних сусрета – интервјуи, распитивање у предузећима, школама, испробавање праксе, Сајам образовања, Дани отворених врата у средњим шк.	Тим за ПО, уч. 7. и 8. разреда и њихове одељ, старешине Тим за ПО, уч. 7. и 8. разреда и њихове одељ.старешине
	- Реализација програма рада Вршњачког тима	Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО
V	- Реализација радионица за ПО: * Посета предузећу/установи *Евалуација програма професионалне оријентације за 7.р	Одељ. стар. 7. разр. и тим за ПО ЧОС 7. разред ЧОС 7. разред

ОШ“Свети Сава“,Врчин,ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

	- Реализација радионица за ПО: * Моја одлука о школи и занимању * Саветодавни рад	Одељ. стар. 8. и тим за ПО ЧОС .8. разред Родитељски састанак 8. разред
--	---	---

Програм професионалне оријентације се у нашој школи реализује почевши од првог разреда јер је веома битно да се од самог почетка школовања ученици упознају са светом рада и да постану свесни својих интересовања, жеља и способности

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем и здравим начином живота и развојем хуманизације односа међу људима Унапређивање хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље.

Остваривање активног односа и узајамне сарадње школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређењу здравља ученика

Област	Садржај рада кроз наставне и ваннаставне активности; тазвој међупредметне компетенције Одговоран однос према здрављу V-VIII разред
Безбедно понашање	Стицање поуздања у опсегу активности: безбедност у саобраћају, хитне интервенције, безбедно понашање
Односи са другима	Оспособити ученике да разумеју потребе и осећања других водећи рачуна о њима, прихватајући и поштујући различите традиције Адаптирати се на промене у социјалним односима
Хумани односи међу половима	Оспособити ученике да: Правилно препознају своја осећања, спознају физичке разлике међу половима Стекну позитивне ставове и позитивно вреднују супротан пол
О коришћењу здравствене помоћи	Откривање да одговарајуће службе пружају здравствену помоћ појединцу, организацији, различитим социјалним групама, заједници у целини.
Улога за здравље заједнице	Допринети здрављу околине, чувати животну средину. Развијање стечених знања кроз Еразмус+ пројекат „Живи здраво, храни се здраво“ Открити начине социјалне интеракције са људима из заједнице
Израђивање самопоштовања	Свест о сличностима и разликама наших акција, осећања, изгледа Евидентирање промена у развоју, формирање културног идентитета Проналажење начина за превазилажење психолошких проблема
Здрава храна	Испитивање фактора који утичу на навике о правилној исхрани Формирање основних ставова у погледу исхране Балансирање хране са енергетским потенцијалом Развијање стечених знања кроз Еразмус+ пројекат „Живи здраво, храни се здраво“
Брига о телу	Развијање личне одговорности за бригу о телу: коси, устима, носу; чистоћа тела, брига о одећи, здраве навике, непушење Развијање стечених знања кроз Еразмус+ пројекат „Живи здраво, храни се здраво“
Физичка активности здравље	Примењивање физичких способности у дневним активностима: Развијање позитивних ставова за прикладност Коришћење времена и рекреације Избор активности, спортова и клубова за вежбу Развијање стечених знања кроз Еразмус+ пројекат „Живи здраво, храни се здраво“

ПРОГРАМ АКТИВНОСТИ ЦРВЕНОГ КРСТА

Динамика активности	Садржај рада
IX	Наставак реализације Пројекта „Основна школа – темељ културе давалаштва крви“
	Акција солидарности: Друг – другу
X	Учешће у акцији: Солидарност на делу
	Реализације Пројекта „Основна школа – темељ културе давалаштва крви“
XI	Реализације Пројекта „Основна школа – темељ културе давалаштва крви“
XII	Организовање зимовања за социјално најугроженије деце у Одмаралиштима Црвеног крста
	Обележавање Светског дана борбе против AIDSa
I, II	Предавање на тему: Шта знам о Црвеном Крсту
	Предавање : Основна школа – централно место за промоцију добровољног давалаштва крви у локалној заједници“
III	Организовање обуке за ученике, за општинско такмичење „ Шта знам о Црвеном Крсту“
	Предавање на тему: „Превенција болести зависности“
IV, V	Здравствено-васпитни рад: Болести зависности и Болести прљавих руку
	Организовање обука екипа прве помоћи и реалистичког приказа повреда, стања и обољења

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

Циљеви активности програма

- сарадња Центра за социјални рад и школе у пружању социјалне заштите ученика (дописи, лични контакт) пружање помоћи ученицима са поремећајима у понашању
- пружање помоћи васпитно запуштеним или угроженим ученицима, ученицима који долазе из породице породица с проблематичним односима (конфликтне породице), надзор над родитељском помоћи,
- упознавање и праћење социјалних прилика ученика и помоћи деци социјално-угрожених породица
- утврђивање социоекономског статуса родитеља
- упућивање у остваривање социјално-заштитних мера
- упућивање родитеља на начине остварења права
- упућивање родитеља на извршење родитељских обавеза

Намена активности програма

Намена активности је уз сарадњу Центра за социјални рад пружање помоћи ученицима и родитељима у остваривању плана социјалне заштите, као и пружање помоћи и помоћи ученицима с поремећајима у понашању и дефицијентним породицама (злостављање, занемаривање, алкохолизам, итд.).

Носиоци активности програма

- стручни сарадници
- директор школе
- сарадници Центра за социјални рад
- ученици с поремећајима у понашању
- ученици који долазе из породица са несређеним односима, као и ризичним породицама
- родитељи

- одељењски старешина

Носиоци активности су директор, стручни сарадници и одељењске старешине који откривају и идентификују социјални проблем, те информишу путем дописа или личним контактом сарадника Центра за социјалну рад који вођен налазом и мишљењем школе, преиспитује породичну ситуацију, те уз помоћ различитих законских мера пружа социјалну заштиту ученицима и њиховим породицама.

Начин реализације активности програма

Начин реализације активности се одвија најпре у школи где директор, стручни сарадници уз сарадњу одељењских старешина, откривају социјални проблем независно о томе да ли је повезан с понашањем ученика и чланова његове породице. Стручни сарадници тада путем дописа обавештавају Центар за социјалну рад, који уважавајући налазе и мишљење школе, преиспитује породичну ситуацију, обавља информативне разговоре с ученицима и члановима њихових породица. Када утврде потребне чињенице реализују се одређене социјалне и законске мере и пружа социјална заштита ученицима и њиховим породицама. У циљу ефикасније сарадње школе и Центра за социјални рад, социјални сарадник одлази у кућне посете породици ученика који долазе из ризичних услова живљења. Планира се и долазак сарадника Центра за социјалну рад у школу- Конференција случаја.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита и унапређење животне средине има за циљ стицање знања о друштвеним, природним, привредним и техничким појавама и токовима који преображавају, обогаћују или угрожавају животну средину.

Задаци и активности:

- развијање позитивног односа према природи и природом и радом створеним вредностима, оплемењивање уже и шире средине,
- стицање знања о биолошким, физичким, хемијским, историјским, географским, производно-техничким обележјима природе и насељене средине
- уређивање школског дворишта
- стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе, насеља, култивисању расада и неговању паркова

Васпитање за хуманизацију односа међу људима и половима има задатке:

- васпитање ученика за једнако вредновање способности и резултата рада оба пола, ради сузбијања предрасуда о инфериорности једног пола,
- изграђивање свести о природном односу човека према човеку,
- развијање другарских осећања, међусобног уважавања и поштовања друге личности,
- свакодневно дружење са вршњацима, међусобно помагање и одређено одрицање ради пружања могућности да се и други оствари у раду и игри,
- учење да се пажљиво и до краја саслуша други,
- развијање потребе за учешћем у акцијама солидарности,
- стицање навика пажљивог односа према млађим друговима, старијим и немоћним особама.

У реализацију овог програма, поред одељенских старешина, предметних наставника, руководиоца секција, стручних сарадника и сарадника Вршњачког тима, укључени су и спољни сарадници из општинске организације Црвеног крста

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

- Сарадња са образовним, здравственим, социјалним, научним, културним и другим установама које доприносе остваривању циљева и задатака образовно-васпитног рада школе
- Сарадња са основним школама градске општине Гроцка
- Сарадња са Домом здравља
- Сарадња са Центром за социјални рад ГОГроцка
- Сарадња са МУП-ом општине,града
- Сарадња са организацијом „Пријатељи деце“ ,Црвеним крстом, Центром за права детета и осталим децијим

- организацијама.
- Учешће у организованим облицима размене искуства са наставницима и сарадници
 - Учествовање у истраживањима научних, просветних и другим установама.
 - Сарадња са културно-образовним институцијама у циљу реализације културне и јавне делатности школе
 - Осмишљавање програмских активности за унапређивање партнерских односа породице, школе и локалне самоуправе у циљу подршке развоја ученика
 - Сарадња са канцеларијом за младе и комисијама на нивоу локалне самоуправе које се баве унапређивањем положаја деце и ученик

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Циљ:

Организовати облике активности који ће :

- подићи на виши ниво партнерство родитељи-школа (заједничке активности за васпитање ученика.
- пружити помоћ и подршку родитељу

Задаци :

- развој складног деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика
- развој трајне и квалитете сарадња родитеља и школе
- остваривање позитивне интеракције наставник-родитељ
- редовно информисање родитеља о свим важним информацијама

Облик сарадње	Садржај	Задужени за реализацију	Време
1. Индивидуални разговори, Информисање	Информације о условима понашању ученика у породици, школи, успеху, напредовању, ЕС Дневник	Одељенске старешине -поједини наставници на захтев одељенског старешине или родитеља	-сваке седмице, један термин - по посебном договору- посета предметном наставнику, отворена врата
. родитељски састанци	- упознавање са наставним планом и програмом, уџбеницима, наставницима, облицима и методама рада , кућним редом школе (права и обавезе свих учесника), процеса у школи	Одељенске старешине	Септембар , новембар, децембар, април, мај-јун
3. Одељењски састанци (1. до 4. разреда) одељењски састанци (5. до 8. разред)	- упознавање са Школом организацијом , условима, кућном реду,..... договор са родитељима око програма и реализације екскурзија	Одељенске старешине, сви предметни наставници, директор, педагог, психолог	Током школске године

ОШ“Свети Сава“,Врчин,ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

4.Саветодавни рад са родитељима ученика чија деца имају тешкоћа у понашању и учењу	Различити облици саветодавног рада у зависности од проблема, информација	Педагог, Психолог	Према потребама родитеља
5.Заједнички састанак мањих група родитеља и ученика са наставницима разредне наставе 1-4.разреда, и од 5-8. разреда са три и више слабих оцена	- информације о узроцима неуспеха (породица и школа), последицама по општи успех на крају школске године, утврђивање мера у породици -обавеза родитеља, школе, наставника	Директор, наставници одељенских већа, педагог, психолог	Током школске године
6.Портфолио, едукација и информисање родитеља- кутак за родитеље	Избор садржаја савета намењених родитељима	Педагог, психолог са ученицима	Од октобра - двомесечно
6.Деловање Савета родитеља	према дефинисаној улози у Закону о основама система васпитања и образовања	Директор, председник Савета родитеља и одељењске старешине	Од октобра до јуна
7. Учешће родитеља у Органу управљања, Клубу родитеља, Савету родитеља	Према правилницима и програмима ових тела	Родитељи чланови	Од септембра до јуна
8.Учешће родитеља у презентацијама стваралаштва и активности ученика и наставника	Према планираним активностима секција и другим видовима обрразовно-васпитног рада (пројектне активности, радионице)	Заинтересовани родитељи и наставници, координатори рада секција, наставници који врше презентације	Према плану ваннаставних и пројектних активности
9. Отворени дан (врата) код директора школе	Директор	Разговор директора са родитељима на иницијативу родитеља	Током школске године

РАД СА РОДИТЕЉИМА

У току школске године планирано је редовно одржавање родитељска састанка, а по потреби биће одржани и ванредни родитељски састанци.

У школи постоји распоред посета родитеља предметним наставницима и одељењским старешинама.

Родитељи су укључени у све видове школског живота. Учествују у:

- доношењу одлуке о избору представника за Одељењски савет родитеља;
- доношењу одлуке о избору представника за Савет родитеља школе;
- доношењу одлуке о избору представника за општински Савет родитеља
- доношењу одлуке о избору представника за Школски одбор;
- учешће у доношењу одлуке о избору наставних средстава(уџбеника)
- учешће у доношењу одлуке о избору дестинација у циљу организовања и реализације посета, излета, екскурзија и школе у природи;
- помоћи при организацији и реализацији школских приредби и других културних манифестација;
- организација и учешће у донаторским кћивностима;
- помоћи при организацији и реализацији школских продајних изложби и др.
- Ђачка књижица;
- разне потврде, оправдања и уверења;
- здравствена књижица ученика;
- анкетни листићи и упитници.
- Предавања- родитељ предавач
- Наступи ученика; радионце, базари..

ПРОГРАМ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА И ПРОГРАМ УЧЕНИКА СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА

-ЦИЉ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЈЕСТЕ ПОСТИЗАЊЕ ОПТИМАЛНОГ УКЉУЧИВАЊА УЧЕНИКА У РЕДОВАН ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНИ РАД И ЊЕГОВО ОСАМОСТАЉИВАЊЕ У ВРШЊАЧКОМ КОЛЕКТИВУ.

Циљеви овог програма су:

- За ученике са потешкоћама у развоју - подстицање развоја и стабилизација осећања сигурности, задовољства и самопоштовања. Развој комуникацијских способности (изражавање потреба, жеља и намера вербалним и невербалним путем). Развој осетљивости за потребе других. Боља емоционална контрола и успешнија социјализација.
- За ученике са изузетним способностима-приширивање и продубљивање садржаја

За децу без потешкоћа у развоју- Прихватање различитости, развој осетљивости за потребе деце са подршком, развој способности за препознавање тих потреба, развој вештина сарадње и помагања у одељењској заједници и са децом која имају тешкоће у психофизичком развоју.

- За родитеље деце са подршком- упознавање са откривеним могућностима њихове деце. Овладавање вештинама подстицања дечјег развоја. Развијање реалистичких ставова према детету и његовим могућностима. Развијање реалних и позитивних искустава у погледу будућности детета.
- За родитеље деце без потешкоћа у развоју - Развијање позитивних ставова према заједничком школовању и дружењу са децом која имају подршку.

Пружање подршке детету које не постиже очекивана образовна постигнућа започиње кроз прилагођавање наставних метода, учила, материјала, простора, распореда рада, без израде формалног, писаног документа – индивидуалног образовног плана. То значи да се први ниво подршке пружа кроз индивидуализацију наставе и ваннаставних активности. Уколико подршка пружена кроз индивидуализацију наставе и ваннаставних активности не доведе до напретка, то јест позитивног помака у постигнућима детета (по правилу у току првог тромесечја), предлаже се израда формалног, структурираног, писаног документа - индивидуалног образовног плана, према коме ће се одвијати образовно- васпитни процес за ученика. Према томе, изради индивидуалног образовног плана приступа се онда када степен и врста потребне подршке захтева јасно структурирано планирање корака подршке, исхода и праћења ефеката планираних корака, пружалаца подршке и времена предвиђеног за одређене кораке. Стручни тим за инклузивно образовање даје предлог за израду индивидуалног образовног плана, а израђује га тим за пружање подршке ученику уз сагласност родитеља/законског заступника.

Прилагођене исходе и индивидуални образовни план (који обухвата и прилагођене стандарде) израђује тим за пружање додатне подршке ученику (тј. ИОП тим). Тим за пружање додатне подршке који је формиран од стране стручног тима за инклузивно образовање школе, чине разредни старешина и/или предметни наставник, родитељ, односно законски заступник ученика, стручни сарадник школе, а по потреби, педагошки асистент и стручњак ван школе на предлог родитеља.

Циљ је да се свако дете развија и живи у границама својих способности и међу вршњацима. За ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план.

За ученике са изузетним способностима, школа обезбеђује израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана којим се врши проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада.

За ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план. Индивидуални образовни план је посебан акт, који има за циљ оптимални развој ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба ученика. Индивидуални образовни план укључује:

- 1) Педагошки профил ученика, у ком су описане његове јаке стране и потребе за подршком;
- 2) план индивидуализованог начина рада, којим се предлажу одређени видови прилагођавања наставе (простора и услова, метода рада, материјала и учила) специфичним потребама ученика
- 3) план активности, којим се предвиђени облици додатне подршке операционализују у низ конкретних задатака и корака, и спецификује распоред, трајање, реализатори и исходи сваке активности.

Индивидуални образовни план доноси Педагошки колегијум на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученику. Тим за пружање додатне подршке чине: наставник предметне наставе, стручни сарадник школе, родитељ/законски заступник, а по потреби и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика, укључујући мере и активности предвиђене индивидуалним образовним планом. Он се остварује доминатно у оквиру заједничких активности у одељењу а у складу са потребама ученика, на основу одлуке тима за пружање додатне подршке ученику, делом може да се остварује и ван одељења.

Спровођење индивидуалних образовних планова прати просветни саветник. У првој години, индивидуални образовни план доноси се и вреднује тромесечно, а у свим наредним годинама на почетку сваког полугодишта.

Наставник при планирању свог рада у одељењу, односно усклађује свој план са индивидуалним образовним планом детета састанцима, на којима су присутни и одељењске старешине, покушава да реши проблем.

Протокол активности програма

Опсервација и идентификација ученика с одређеним социјалним проблемима се у школи одвија свакодневно. Најпре стручни сарадници проблем покушају да реше уз сарадњу родитеља (службеним позивима у школу и информативним разговорима), а уколико нема резултата, по потреби током школске године, шаљу дописе Центру за социјалну рад, укључују Центар за социјалну рад у решавање одређеног проблема..

Начин вредновања и начин коришћења резултата вредновања

Начин вредновања се састоји од пружања помоћи социјално угроженим ученицима, праћењу њихових промена у понашању и уклањању социјално угрожавајућих и ризичних узрока из социјалне околине ученика. Врло је важна повратна информација Центра за социјалну рад школе и континуирано праћење случаја.

Пројекат „Унапређени равноправни приступ и завршавање предуниверзитетског образовања за децу којој је потребна додатна образовна подршка - Учимо сви заједно“ спроводе Министарство просвете и УНИЦЕФ, уз подршку Делегације Европске уније. ЦИП - Центар за интерактивну педагогију је партнерска организација на реализацији компоненте унапређивање капацитета запослених за инклузивно образовање и васпитање. Главни циљ Пројекта је обезбеђивање једнаког приступа и квалитета образовања за децу из осетљивих група кроз подршку деци, наставницима и стручним сарадницима у школама. Пројектне активности ће бити реализоване у периоду август 2022. године - март 2024. године. У оквиру пројекта шест изабраних школа на нивоу Србије, међу којим је и наша школа ће добити подршку за унапређивање стручних и организационих капацитета и припремити се за подношење захтева за

ОШ "Свети Сава", Врчин, ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ РАЗРЕД

стицање статуса модел установе за инклузивно образовање и васпитање, који установама додељује Министарство просвете. Подршка одабраним школама планирана је кроз: акредитоване обуке, хоризонталну размену и успостављање заједнице пракси са другим школама кандидатима за модел установе, менторску подршку, као и грантове за школе. Доступно, квалитетно и праведно образовање може се постићи само ако су сва деца, укључујући и децу из осетљивих друштвених група, обухваћена школским системом које им пружа квалитетну подршку да науче оно што им је потребно за живот. Инклузивно образовање значи проналажење најефикаснијег начина да се сваком детету пружи пуна подршка да заједно са вршњацима учи и развија вештине које су му потребне да напредује. Инклузивно образовање захтева унапређење наставних метода и стратегија и залагање свих актера у заједници како би се свим ученицима, укључујући и оне којима је потребна додатна подршка, пружило праведно и партиципативно искуство учења и окружење које најбоље одговара њиховим потребама, захтевима и склоностима.

ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ

Активност		време	реализатор(и)
Сарадња са наставницима	<ul style="list-style-type: none"> ● Педагошка помоћ наставницима приреализацији наставних садржаја и ваннаставних активности ● Тимски рад са наставницима у изради оперативних планова и проналажењу информација за реализацију наставног плана и програма ● Систематско информисање о новоиздатим књигама, стручним часописима и другој грађи кроз тематске изложбе, акције, јубилеје и промоције књига 	током школске године	- Библиотекар
Рад са ученицима	<ul style="list-style-type: none"> ● Пријем првака у библиотеку ● Упознавање ученика са радом библиотеке ● Развијање љубави према књизи ● Развој информатичке писмености код ученика ● Пружање помоћи ученицима за учење ван куће и развијање самосталности код ученика ● Упознавање ученика са методама и техникама научног истраживања ● Квиз библиотеке ● Редовна промоција занимљивих или нових књига ● Учешће у радионицама које организује библиотека града или нека друга установа ● Учешће у хуманитарним акцијама ● Организација гостовања писаца и продајне изложбе ● Часови читања за прваке ● Библиотечка секција ● Мали школски сајам књига ● Учешће на конкурсима и такмичењима ● Припрема промоција књига 	током школске године	- Библиотекар

	делимично драмским представљањем		
--	----------------------------------	--	--

Рад са родитељима	<ul style="list-style-type: none"> ● Информисање о ученичким интересовањима и развијању читалачких навика ● Сарадња са родитељима кроз личне контакте, родитељске састанке 	током школске године	- Библиотекар
Рад у стручним органима и тимовима	<ul style="list-style-type: none"> ● Рад на школским пројектима ● Учешће у припремању и организовању културних активности школе ● Припрема радионица, књижевних сусрета ● Учешће у изради школског сајта, блога и школског часописа 	током школске године	- Библиотекар

<p>Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Сарадња са Друштвом школских библиотекара ● Сарадња са другим школским библиотекама у основним школама ● Донације ● Сарадња са Пријатељима деце Гроцка ● Сарадња са Црвеним крстом Србије ● Сарадња са Библиотеком Града Београда ● Сарадња са библиотеком у Врчину ● Сарадња са културним, просветним, научним и другим установама 	<p>током школске године</p>	<p>- Библиотекар</p>
<p>Библиотечко-информативна делатност</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Вођење документације о раду школске библиотеке и школског библиотекара-извештаји, анализе, самопроцене ● Систематско информисање ученика и запослених о новим књигама, листовима, 	<p>током школске године</p>	<p>- Библиотекар</p>
	<p>часописима</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Промоција књига ● Процена читаности књига-израда статистике коришћења фонда ● Сређивање и естетско уређење библиотеке ● Остваривање стручних послова-инвентарисање, ревизија, сигнирање, издавање и враћање књига, поправка књига 		

састанцима, на којима су присутни и одељењске старешине, покушава да реши проблем.

Протокол активности програма

Опсервација и идентификација ученика с одређеним социјалним проблемима се у школи одвија свакодневно. Најпре стручни сарадници проблем покушају да реше уз сарадњу родитеља (службеним позивима у школу и информативним разговорима), а уколико нема резултата, по потреби током школске године, шаљу дописе Центру за социјалну рад, укључују Центар за социјалну рад у решавање одређеног проблема..

Начин вредновања и начин коришћења резултата вредновања

Начин вредновања се састоји од пружања помоћи социјално угроженим ученицима, праћењу њихових промена у понашању и уклањању социјално угрожавајућих и ризичних узрока из социјалне околине ученика. Врло је важна повратна информација Центра за социјалну рад школе и континуирано праћење случаја.

Пројекат „Унапређени равноправни приступ и завршавање предуниверзитетског образовања за децу којој је потребна додатна образовна подршка - Учимо сви заједно“ спроводе Министарство просвете и УНИЦЕФ, уз подршку Делегације Европске уније. ЦИП - Центар за интерактивну педагогију је партнерска организација на реализацији компоненте унапређивање капацитета запослених за инклузивно образовање и васпитање. Главни циљ Пројекта је обезбеђивање једнаког приступа и квалитета образовања за децу из осетљивих група кроз подршку деци, наставницима и стручним сарадницима у школама. Пројектне активности ће бити реализоване у периоду август 2022. године - март 2024. године. У оквиру пројекта шест изабраних школа на нивоу Србије, међу којим је и наша школа ће добити подршку за унапређивање стручних и организационих капацитета и припремити се за подношење захтева за стицање статуса модел установе за инклузивно образовање и васпитање, који установама додељује Министарство просвете. Подршка одабраним школама планирана је кроз: акредитоване обуке, хоризонталну размену и успостављање заједнице пракси са другим школама кандидатима за модел установе, менторску подршку, као и грантове за школе.

Доступно, квалитетно и праведно образовање може се постићи само ако су сва деца, укључујући и децу из осетљивих друштвених група, обухваћена школским системом које им пружа квалитетну подршку да науче оно што им је потребно за живот. Инклузивно образовање значи проналажење најефикаснијег начина да се сваком детету пружи пуна подршка да заједно са вршњацима учи и развија вештине које су му потребне да напредује. Инклузивно образовање захтева унапређење наставних метода и стратегија и залагање свих актера у заједници како би се свим ученицима, укључујући и оне којима је потребна додатна подршка, пружило праведно и партиципативно искуство учења и окружење које најбоље одговара њиховим потребама, захтевима и склоностима.

ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ

Активност		време	реализатор(и)
Сарадња са наставницима	<ul style="list-style-type: none"> ● Педагошка помоћ наставницима приреализацији наставних садржаја и ваннаставних активности ● Тимски рад са наставницима у изради оперативних планова и проналажењу информација за реализацију наставног плана и програма ● Систематско информисање о новоиздатим књигама, стручним часописима и другој грађи кроз тематске изложбе, акције, јубилеје и промоције књига 	током школске године	- Библиотекар
Рад са	<ul style="list-style-type: none"> ● Пријем првака у библиотеку 	током	- Библиотекар

ОШ“Свети Сава“, Врчин, ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

ученицима	<ul style="list-style-type: none"> ● Упознавање ученика са радом библиотеке ● Развијање љубави према књизи ● Развој информатичке писмености код ученика ● Пружање помоћи ученицима за учење ван куће и развијање самосталности код ученика ● Упознавање ученика са методама и техникама научног истраживања ● Квиз библиотеке ● Редовна промоција занимљивих или нових књига ● Учешће у радионицама које организује библиотека града или нека друга установа ● Учешће у хуманитарним акцијама ● Организација гостовања писаца и продајне изложбе ● Часови читања за прваке ● Библиотечка секција ● Мали школски сајам књига ● Учешће на конкурсима и такмичењима ● Припрема промоција књига делимично драмским представљањем 	школске године	
Рад са родитељима	<ul style="list-style-type: none"> ● Информисање о ученичким интересовањима и развијању читалачких навика ● Сарадња са родитељима кроз личне контакте, родитељске састанке 	током школске године	- Библиотекар
Рад у стручним органима и тимовима	<ul style="list-style-type: none"> ● Рад на школским пројектима ● Учешће у припремању и организовању културних активности школе ● Припрема радионица, књижевних сусрета ● Учешће у изради школског сајта, блога и школског часописа 	током школске године	- Библиотекар

ОШ“Свети Сава“,Врчин,ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

<p>Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Сарадња са Друштвом школских библиотекара ●Сарадња са другим школским библиотекама у основним школама ●Донације ●Сарадња са Пријатељима деце Гроцка ●Сарадња са Црвеним крстом Србије ●Сарадња са Библиотеком Града Београда ●Сарадња са библиотеком уВрчину ●Сарадња са културним, просветним, научним и другим установама 	<p>током школске године</p>	<p>- Библиотекар</p>
<p>Библиотечко-информативна делатност</p>	<ul style="list-style-type: none"> ●Вођење документације о раду школске библиотеке и школског библиотекара-извештаји,анализе, самопроцене ●Систематско информисање ученика и запослених о новим књигама,листовима, 	<p>током школске године</p>	<p>- Библиотекар</p>
	<p>часописима</p> <ul style="list-style-type: none"> ●Промоција књига ●Процена читаности књига-израда статистике коришћења фонда ●Сређивање и естетско уређење библиотеке ●Остваривање стручних послова-инвентарисање, ревизија, сигнирање, издавање и враћање књига,поправка књига 		

ОСТАЛИ ПРОГРАМИ од значаја за остваривање образовног-васпитног рада

ПРОГРАМ ВРШЊАЧКОГ ТИМА

Р.б.	Активности	Носиоци	Време
1.	1. Формирање Вршњачког тима 2. Активности од значаја за школску годину 3. Моја школа и моје жеље	Кординатори за Вршњачког тима и Ученички парламент	IX
2.	Обука Школског тима: 1. Радионице: Врсте насиља, 2. Ненасилно решавање сукоба, 3. Етикетање, 4. Медијација, 5. Правила и реституција, 6. Жеље и потребе, 7. Права и одговорности	Стручна служба	
3.	1. Анимирани филм за ученике 2. Превентивне радионице за ученике (Интернет)	Наставници разредне наставе Одељењске старешине	X, XI
4.	1. Упознавање са „Програмом заштите ученика од насиља“ 2. Деловање Тима за заштиту од насиља-презентација на сајту школе 3. Процедуре поступања при појави насиља 4. Интервентне мере и нивои поступања 5. Улога Вршњачког тима у решавању појава насиља-медијатори	Одељењске старешине Новинарска секција Вршњачки тим Кординатори	XI, XII
5.	1. Нова одељењска и школска правила- у учионицама и школи 2. Ревизија правила 2 пута у току године 3. Школска правила за текућу школску годину	Вршњачки тим, Ученички парламент, Одељењске старешине	X
6.	1. Листе за праћење врста и интензитета насиља у одељењским заједницама и школи 2. Презентација учесталости насиља у школи	Кординатори, Вршњачки тим, Ученички парламент	I, VI
7.	Новинарска и ликовна секција истражује и отвара: 1. Конкурс на тему поштовање личности 2. Вршњачко и насиље као појава	Кординатори Предметни наставници Вршњачки тим Ученички парламент	X-I
8.	1. Конкурс за текст у одељењу или групи ученика 2. Представа на победнички текст	Наставници, Вршњачки тим и драмска секција	V-VI

ОШ“Свети Сава“,Врчин,ШКОЛСКИ ПРОГРАМ-ПЕТИ

9.	1. Игре без граница-за сва одељења, Васкршњи маскенбал	Вршњачки тим, Кординатори, ОС	IV-V
10.	1. Отворити кутију поверења 2. Преглед врсте насиља у нашој школи 3. Шта ми смета у школи 4. Кутак који ми даје заштиту	Вршњачки тим Одељењске заједнице	Месечно
11.	1. Зближавање ученика и колектива 2. Развој другарства и пријатељства 3. Развој емпатије 4. Позитиван став према успеху других ученика 5. Игранке 6. Квизови, 7. Обележавање значајних датума 8. Школска слава „СветиСава“ 9. Дан школе 10. Упознавање са акцијама против разних болести 11. Праћење књижевних догађаја 12. Праћење позпришних догађаја 13. Заједничка дружења 14. Турнири	Наставници Ученички парламент	Утоку годин е
12.	1. Дани толеранције 2. Дан када ученици улазе у школске ципеле наставника 3. Сајт школе-промоција позитивних вредности код ученика 4. Анкета – избор фер-плеј става,догађаја	Вршњачки тим Ученички парламент ,	III, IV XI-VI
13.	1.Анализа активности рада вршњачког тима	Вршњачки тим и координатор	II-VI
14.	Анализа и резултати рада у протеклој школској години и мере унапређења	Наставници, Вршњачки тим, одељењске старешине	VI
15.	Мере унапређења рада школског тима за наредну школску годину.	Наставници, Вршњачки тим, одељењске старешине	VI

КЛУБ УЧЕНИКА- ИСТРАЖИВАЧИ

Ученички парламент је размотрио и усвојио предлог оснивања „Клуба ученика“ основне школе „Свети Сава“ у Врчину. За рад у оквиру Клуба ученика ангажоване су Милена Петровић, професор енглеског језика и књижевности и Александра Гајачки, професор немачког језика и књижевности.

Радионице укључују до 20 ученика. Активности у Клубу ученика "Истраживачи" заснивају се на интересовања и потребама ученика, а према предлозима и одлукама чланова клуба, као и на врсти и специфичности овогодишњег друштвеног ангажмана за који се одлучи скупштина клуба.

У наредној школској години, интересовања ученика су усмерена ка истраживању локалног окружења, као и ка истраживању страних култура кроз различите медије. Увек присутна тенденција је и оснаживање социјалних вештина, те ослушкивање интересовања и потреба других.

Циљ овог пројекта је јачање поверења између ученика и наставника, јачање свести о нераскидивој вези између тела и духа, јачање самопоуздања и одговорности према средини и здрављу, одговорно учешће у демократском друштву, унапређивање вештина сарадње, комуникације и решавања проблема. У клубу ће бити реализовано 4 радионице и 9 других активности:

1. Састанак ради формирања скупштине и организације рада клуба
2. Иницијална анкета
3. Новинари и фоторепортери - радионица
4. Тајанствени Деда Мраз
5. Баш је лепо бити различит - дискусија
6. Креација и живот – радионица
7. Дебата - радионица
8. Дебата–радионица
9. Састанак Скупштине клуба
10. Сусрети са професијама - дискусија
11. Здравље и забава – радионица
12. Дан у природи
13. Завршна анкета

ПРОГРАМ УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА

Ученички парламент је законом загарантована формална институција, која ученицима омогућава активност ради заступања интереса свих ученика у школи, као и учешће ученика у доношењу одлука које се њих непосредно тичу.

Због чега је значајно постојање Ученичког парламента у нашој школи:

Гарантује основне слободе и права ученика; омогућава лични развој ученика; пружа могућност колективног одлучивања; доприноси побољшању атмосфере и живота у школи; доприноси развоју партнерства са наставницима, сарадницима, директором, органима школе; прилика за сарадњу и уважавање различитих аргументација и ставова; учење и усвајање демократских знања и вредности; прихватање различитости; омогућава развој демократске културе; омогућава бољу и квалитетнију комуникацију; подстиче доношење заједничких одлука прихватљивих за све стране.

Програм рада

Септембар:

1. Избор представника 7 и 8 разреда; конституисање Ученичког парламента
2. Упознавање са Статутом и Пословником о раду Ученичког парламента
3. Разматрање Предлога Плана Ученичког парламента
4. Договор о начину функционисања Ученичког парламента, избор представника за

рад у Органу управљања, Наставничком већу, Савету родитеља

5. Пројектне активности
6. Правила понашања ученика
7. Безбедност у школи
8. Однос ученик -наставник

Октобар:

1. Давања мишљења и предлога стручним органима, Органу управљања, Савету родитеља и директору о правилима понашања у школи, Годишњем плану рада, Школском развојном плану, слободним и ваннаставним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи
2. Истраживање о квалитету односа између ученика и наставника у школи
3. Организација културно забавног живота у школи
4. Сарадња са Ученичким парламентима других школа
5. Сарадња са управом школе
6. Упознавање са правила по којима се одвија живот и раду школи

Новембар:

1. Успех и дисциплина ученика
2. Активније учешће ученика у доношењу важних одлука за рад школе
3. Закључци о изведеним екскурзијама
4. Посета биоскопу
5. Развијање умећа комуникације

Децембар:

1. Болести зависности и контактне болести, предавање на тему Hiv/Aids
2. Новогодишње и Божићне свечаности
3. Припреме за завршни испит
4. Припреме за школску славу Свети Сава

Фебруар:

1. Предлози за превенцију насиља у школи
2. Успех и дисциплина ученика на крају првог полугодишта и разматрање односа међу ученицима у наставном процесу и ваннаставним активностима
3. Предлог стручним органима школе о могућим изменама и допунама организације рада у школи
4. Остала питања

Март:

1. Болести зависности
2. Контактне болести
3. Унапређење комуникације и атмосфере унутар школе
4. Разговор са председником општине

Април:

1. Успех и дисциплина ученика
2. Улепшавања амбијента школе
3. Пројектне активности у школи
4. Ваннаставне активности
5. Договор око прославе матурске вечери осмог разреда
6. Припреме за завршни испит

Мај:

1. Давања мишљења и предлога стручним органима, Школском одбору, Савету родитеља и директору о правилима понашања у школи, Годишњем плану рада, Школском развојном плану, слободним и ваннаставним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван њ
2. Завршни испит-припремна настава
3. Остварени резултати на такмичењима
4. Мишљење о ђаку генерације, наградама и похвалама
5. Матурско вече

ШКОЛА У ПРИРОДИ, ПОСЕТЕ, ИЗЛЕТИ И ЕКСКУРЗИЈЕ

Екскурзија, излет, зимовање, летовање, обилазак културно историјских установа, споменика у месту и околини, шетња Врчином ради упознавања околине, одлазак до „ФК Врчин“, обилазак школе у Доњој Мали, одлазак у позоришта и посета биоскопа, гостовања позоришних група, посета месној библиотеци или галерији, одлазак до Авале, организовање разних свечаности у школи, организовање такмичења и кампови су облици образовно-васпитног рада који се остварују ван наставе. Циљ је савладавање и усвајање дела наставног плана непосредним упознавањем појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе, као и рекреативно-здравствени опоравак ученика.

ПРОГРАМ ОРГАНИЗОВАЊА ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Екскурзија, излет, зимовање, летовање и кампови су ваннаставни облици образовно-васпитног рада који се остварују ван наставе. Циљ је савлађивање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе, као и рекреативно-здравствени опоравак ученика.

Екскурзија је облик образовно-васпитног рада којим се доприноси остваривању плана и програма и циљева основног образовања и васпитања. Екскурзија је факултативна ваннаставна активност која се остварује ван школе, у трајању од једног до три дана годишње, у складу са узрастом, наставним планом и програмом и програмом за екскурзије.

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног, историјског и духовног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.

Задаци екскурзије су: проучавање објекта и феномена у природи, уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева; развијање позитивног односа према националним, културним, етичким и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, позитивним социјалним односима, као и схватање значаја здравља и здравих стилова живота; развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика; подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Садржаји екскурзије остварују се на основу наставног плана и програма образовно-васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег програма рада школе.

Одељењска и стручна већа школе предлажу програм екскурзије, који достављају наставничком већу ради разматрања и доношења. Екскурзија може да се изведе ако је савет родитеља дао сагласност на програм, цену екскурзије и избор агенције.

Екскурзија се организује и изводи уз претходну писмену сагласност родитеља, по правилу за најмање 60% ученика истог разреда и уколико су створени услови за остваривање циљева и задатака. Изузетно, екскурзија може да се организује ако писмену сагласност да најмање 60% родитеља ученика одељења. Извођење екскурзије за ученике истог разреда организује се са истим садржајем, по правилу, истовремено. Путни правци, објекти, манифестације, крајеви и предели одређују се у складу са циљем и задацима путовања. Ако је екскурзија организована у време наставних дана, настава се надокнађује за све ученике, у складу са школским календаром годишњим програмом рада школе. Избор агенција спроводи се у складу са овим правилником. Школа је дужна да објави оглас најмање у једним дневним новинама које имају тираж на територији целе Републике Србије.

Након изведеног путовања, стручни вођа пута и представник туристичке агенције сачињавају забелешку о извођењу путовања. Стручни вођа пута у року од 3 дана сачињава извештај, који подноси директору са оценом извођењу и квалитету пружених услуга. Ученици након изведеног путовања попуњавају анкетни лист. Извештај разматрају Савет родитеља и Наставничко веће а Школски одбор разматра и усваја. Одељењски старешина упознаје родитеље са извештајем на родитељском састанку. Извештај о путовању је саставни део годишњег извештаја о раду школе. Екскурзије ће бити организоване у складу са Правилником о организацији ни остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи (*Службени гласник РС, бр. 30/2019 од 25.04.2019. године*)

ПРОГРАМ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА НАСТАВНИКА

У наредном периоду школа ће значајну пажњу посвећивати стручном усавршавању наставника.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА НАСТАВНУ ОБЛАСТ, ПРЕДМЕТ И МЕТОДИКУ НАСТАВЕ

Знања

- Зна научну дисциплину којој припада предмет који предаје и њене везе са другим научним дисциплинама;
- Познаје одговарајућу област и зна наставни план и програм предмета који реализује, као и његову корелацију са другим областима, односно предметима;
- Познаје опште принципе, циљеве и исходе образовања и васпитања, као и опште и посебне стандарде постигнућа ученика и њихову међусобну повезаност;
- Разуме социјалну релевантност садржаја предмета;
- Поседује дидактичко-методичка знања неопходна за предмет који предаје;
- Познаје технологије које прате научну дисциплину и предмет који предаје;
- Познаје страни језик у функцији предмета који предаје.

Планирање

- Програм рада припрема тако да уважава: стандардне постигнућа, наставни план и програм и индивидуалне разлике ученика, водећи рачуна о садржајној и временској усклађености;
- Планира и програмира рад, водећи рачуна да садржај учини доступним ученицима (пријемчив, разумљив, интересантан);
- Планира примену различитих метода, техника и облика рада и доступних наставних средстава ради ефикасности и ефективности наставног процеса;
- Планира и програмира садржаје наставе водећи рачуна о корелацији, како хоризонталној, тако и вертикалној;
- Планира информисање о новим трендовима и примену одговарајућих и доступних технологија у образовању;
- Планира проверу остварености прописаних образовних стандарда и циљева учења

наставног предмета.

Реализација

- Остварује функционалне, образовне и васпитне циљеве у складу са општим принципима, циљевима и исходима образовања, наставним планом и програмом предмета који предаје, прилагођавајући их индивидуалним карактеристикама и могућностима ученика;
- Систематски уводи ученике у научну дисциплину;
- Повезује наставне садржаје са претходним знањима и искуствима ученика и њиховим садашњим и будућим потребама, са примерима из свакодневног живота, са садржајима из других области, са актуелним достигнућима/научним новинама;
- Повезује и организује наставне садржаје једног или више предмета у тематске целине;
- Примењује разноврсне методичке поступке у складу са циљевима, исходима и стандардима постигнућа, садржајима наставног предмета, узрасним карактеристикама и индивидуалним могућностима и потребама ученика;
- Примењује одговарајуће и доступне технологије у образовању. Вредновање/евалуација
- Континуирано прати и вреднује остварену хоризонталну и вертикалну повезаност садржаја;
- Континуирано прати и вреднује ученичка постигнућа користећи различите начине вредновања у складу са специфичностима предмета који предаје;
- Прати и вреднује интересовања ученика у оквиру предмета који предаје;
- Планира и предузима мере подршке ученицима на основу анализе остварености образовних стандарда постигнућа.

Усавршавање

- Континуирано се стручно усавршава у области научне дисциплине којој предмет припада, методике наставе и образовне технологије;
- Унапређује квалитет свог рада примењујући новостечена знања из области у којима се усавршавао;
- Планира стручно усавршавање на основу резултата самовредновања и спољашњег вредновања рада и потреба школе у којој ради.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА ПОУЧАВАЊЕ И УЧЕЊЕ

Знања

- Поседује знања о когнитивном развоју ученика (когнитивним ступњевима и зони наредног развоја);
- Поседује знања о природи учења, различитим стиловима учења и стратегијама учења;
- Поседује знања о природи мишљења и формирању научних појмова.

Планирање

- Планира активности полазећи од знања и искустава којима ученици располажу, индивидуалних карактеристика и потреба ученика, постављених циљева, исхода, садржаја и карактеристика контекста у којем ради;
- Планира активности којима се развијају научни појмови код ученика;
- Планира подстицање критичког, аналитичког и дивергентног мишљења; • Планира различите начине праћења и вредновања рада и напредовања ученика.

Реализација

- Примењује различите облике рада и активности у складу са знањима и искуствима којима ученици располажу, индивидуалним карактеристикама и потребама ученика, постављеним циљевима, исходима, садржајима и карактеристикама контекста у којем ради;
- Подстиче и подржава различите стилове учења ученика и помаже развој стратегије учења;
- Континуирано подстиче развој и примену различитих мисаоних вештина (идентификовање проблема, решавање проблема, доношење одлука) и облика мишљења

(критичко, аналитичко и дивергентно);

- Подржава ученике да слободно износе своје идеје, постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења;
- Даје упутства јасна свим ученицима и упућује на трансфер знања;
- Прати и вреднује постигнућа ученика, примењујући, објективно, јавно, континуирано и подстицајно оцењивање, дајући потпуну и разумљиву повратну информацију ученицима о њиховом раду.

Вредновање/евалуација

- Прати и процењује различите аспекте учења и напредовања, користећи различите технике евалуирања;
- Прати и вреднује ефикасност сопствених метода на основу ученичких постигнућа;
- Прати и вреднује постигнућа ученика у складу са индивидуалним способностима ученика, примењујући утврђене критеријуме оцењивања;
- Прати и вреднује примену инструмената за праћење и анализирање рада у односу на напредовање ученика;
- Континуирано прати и вреднује ученичка постигнућа користећи поступке вредновања који су у функцији даљег учења;
- Процењује потребе ученика за додатном подршком у учењу.

Усавршавање

- Континуирано унапређује сопствену педагошку праксу на основу анализе ученичких постигнућа;
- Унапређује свој рад, користећи знања стечена усавршавањем у области когнитивне, педагошке психологије и савремене дидактике и методика.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА ПОДРШКУ РАЗВОЈУ ЛИЧНОСТИ УЧЕНИКА

Знања

- Зна и разуме физичке, емоционалне, социјалне и културне разлике међу ученицима;
- Познаје и разуме психички, емоционални и социјални развој ученика;
- Поседују знања о начинима подршке ученицима из осетљивих друштвених група;
- Познаје различите врсте мотивације и начине мотивисања ученика;
- Уме да препозна, мобилише и подстиче развој капацитета свих ученика уз уважавање индивидуалности.

Планирање

- Планира различите активности којима ангажује све ученике, уважавајући њихове индивидуалне разлике у социјалном и емоционалном развоју;
 - Планира и усклађује свој рад са психофизичким и развојним карактеристикама ученика, прихватајући ученика као личност у развоју;
 - Планира начине и поступке подстицања самопоуздања и самопоштовања код ученика;
 - Планира интеракцију свих учесника у образовно-васпитном раду, засновану на поштовању различитости и уважавању потреба;
 - Планира различите активности којима подстиче креативност и иницијативу ученика. Реализација
 - Ангажује ученике у различитим активностима, уважавајући њихове индивидуалне разлике и законитости психичког развоја;
 - Примењује конструктивне поступке при решавању развојних проблема, као и у ситуацијама кризе и конфликта;
 - Обезбеђује могућности и окружење за активности, интересовања и потребе ученика уважавајући њихове ставове и мишљења;
- Подстиче самопоуздање, самопоштовање и подиже ниво аспирација свих ученика; •
Користи различите поступке за мотивисање ученика

Вредновање/евалуација

- Користи различите стратегије праћења развоја различитих аспеката личности ученика (сарадња са другим ученицима, решавање конфликта, реаговање на неуспех);
- Евалуира сопствени рад анализирајући и пратећи мотивацију, задовољство, активност ученика на часу, њихову самосталност и истрајност у раду.

Усавршавање

- Планира стручно усавршавање на основу анализе квалитета односа у одељењу, мотивације ученика за учење и карактеристика личности ученика;
- Проширује своја знања у области психофизичког, социјалног развоја деце и мотивације;
- Активно ради на побољшању свог односа са ученицима; • Развија педагошке вештине за руковођење одељењем.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КОМУНИКАЦИЈУ И САРАДЊУ

Знања

- Разуме важност сарадње са родитељима/старатељима и другим партнерима у образовно-васпитном раду;
- Поседује информације о доступним ресурсима који могу подржати образовно-васпитни рад (школским, породичним, у локалној и широј заједници);
- Познаје облике и садржаје сарадње са различитим партнерима;
- Поседује знања о техникама успешне комуникације.

Планирање

- Планира систематску сарадњу са родитељима/старатељима и другим партнерима у образовно-васпитном раду на основу анализе мреже могућих партнера и доступне ресурсе; • Планира различите облике мотивисања за сарадњу;
- Осмишљава ситуације и активности у којима се пружа могућност за примену комуникацијских вештина. Партнери у образовно васпитном раду су: ученици, родитељи/старатељи, колеге, локална и шира заједница од значаја за образовно васпитни рад

Реализација

- Сарађује са партнерима, подстиче размену мишљења и гради атмосферу међусобног поверења у заједничком раду у интересу ученика;
- Активно и конструктивно учествује у животу школе;
- Информише и консултује родитеље/старатеље и охрабрује их да буду активно укључени у рад школе;
- Разматра и уважава иницијативе партнера које се односе на унапређивање рада школе;
- Кроз сарадњу подстиче развој социјалних компетенција; • Активно учествује у раду тимова.

Вредновање/евалуација

- Анализира и процењује сопствене капацитете за сарадњу;
- Вреднује сарадњу са партнерима на основу анализе постигнутих ефеката;
- Континуирано извештава partnere о постигнутим ефектима сарадње.

Усавршавање

- Планира стручно усавршавање на основу анализе успешности сарадње са свим партнерима;
- Усавршава се у области сарадње и комуникацијских вештина;
- Обучава се за тимски рад;
- Активно ради на побољшању свог односа са свим партнерима у образовно-васпитном раду.

Такође се даљи правци професионалног развоја бити усмерени на:

- набавка савремених наставних средстава, стручне периодике и литературе као и приручника;
- унапређивање оцењивања ученика, праћење савремених метода и облика рада у циљу унапређења рада школе;
- конкретизација циљева и задатака које треба остварити кроз садржаје појединих предмета, а у вези са исходима за те предмете у првом и другом разреду и првом циклусу школовања. Такође ће се максимална пажња посветити младим наставницима како би им се максимално помогло у раду и у припреми стручног испита за лиценцу наставника.

ПРОГРАМ РАЗВОЈА ШКОЛЕ У НАРЕДНОМ ПЕРИОДУ

У периоду од наредне четири школске године потребно је:

- Усавршавати континуирано глобално и оперативно планирање наставе коришћењем савремених метода који подстичу ученике на рад;
- Иновирање свих видова наставе савременим облицима наставним средствима увођењем рачунара и образовних софтвера у настави;
- Побољшати рад секција, подстицати радозналост и интересовања код ученика и што више ученика ангажовати кроз секције и друге врсте ваннаставног рада са њима;
- Побољшати све видове сарадње са родитељима и максимално их укључити у рад школе;
- Радити на сталном стручном усавршавању наставника у циљу праћења савремених достигнућа у образовном процесу и обезбеђивања потребних сати стручног усавршавања за напредовање услужби;
- Препознавање и идентификовање ученика са изузетним способностима;
- Радити на развијању друштвених, колективних и тимских активности ученика и неговати осећај одговорности према обавезама, породици, школи;
- Развијати колективни дух, културу комуникације, толеранцију и поштовање личности и различитости;
- Створити занимљиву, ангажовану, истраживачку, модерну школу у којој ће се подстицати различитости и у којој ће сваки ученик наћи својеместо;
- Тесно сарађивати са локалном средином, Месном заједницом, Општином, и другим институцијама на територији општине;
- Посебну пажњу посветити безбедности ученика и превентивним активностима у циљу спречавања насилног понашања

С обзиром да су сви приоритети школе и план њеног развоја усаглашени са ресурсима и потребама средине у којој се школа налази школа је постала културно-образовно седиште Врчина.

У остваривању плана развоја школа ће се ослањати на:

Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Школску управу Београд, ГО Гроцка, локалну самоуправу, донаторе, родитеље, Секретаријат за образовање града Београда, средства саме школе, као и на огроман ентузијазам наставника.

ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

А) Податке и запажања о напредовању и развојним потребама ученика добићемо на основу посматрања ангажованости, активности, кооперативности ученика, испитивања (усменог и писменог), ученичких радова и продуката ученичких активности, домаћих задатака ученика, разговора са ученицима у свим сегментима наставног процеса, задовољства ученика.

Б) Праћење остваривања школског програма у целини вршиће се кроз:

- праћење постигнућа исхода првенствено кроз сталне састанке Одељењских већа, Стручних већа, Разредног већа и Наставничког већа;

- родитељске састанке и индивидуалне контакте са родитељима ради размене утисака и предлога за што бољу и напреднију сарадњу;
 - евалуациони листићи и свакодневни разговор са ученицима о њиховом утиску и задовољству радом на часу;
 - месечне консултације са надзорницима и саветницима за осигурање квалитета
 - посете суседним школама и размена искуства,
 - израда тестова за проверу савладаности програма;
 - континуирано праћење и реорганизација планова, циљева, исхода, садржаја активности и метода рада, рада на часу и ангажовања ученика;
 - учествовање у Националном тестирању.
- В) Водиће се педагошка документација о напредовању ученика: Педагошка свеска ЕС Дневник, писани извештаји за родитеље и педагошку службу, ђачке књижице, матична књига, извештаји са тестирања и др. врста испитивања ученика....

У изради Школског програма за ПЕТИ разред учествовали су: руководилац Сања Соколов, наставница математике, сви чланови Разредног већа, стручни сарадници и директор школе.

Директор

Добрица Синђелић

Председник Школског одбора
